

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. V, 37.

Socialstatistik.

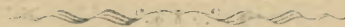
V.

Om Børn, fødte udenfor Ægteskab.

(Statistique sociale V. Enfants illégitimes.)

Udgivet af

DET STATISTISKE CENTRALBUREAU.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1907.

Pris: Kr. 0.50.

Norges officielle Statistik, Femte Række. (Statistique officielle de la Norvège, Cinquième série.)

Trykt 1906:

- Nr. 1. Sindssygeasylernes Virksomhed 1904. (*Hospices-d'aliénés.*)
- 2. Folkemængdens Bevægelse 1901 og 1902. (*Mouvement de la population.*)
- 3. Kriminel Retspleie 1901 og 1902. (*Statistique de la justice criminelle. Procédure.*)
- 4. Folketælling 3 December 1900. Hovedoversigt. (*Recensement. Aperçu général.*)
- 5. Skolevæsenets tilstand 1903. (*Instruction publique.*)
- 6. Fagskolestatistik 1902—1905. (*Écoles professionnelles.*)
- 7. Fængselsstyrelsens Aarbog 1902—1903. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons.*)
- 8. Socialstatistik. IV. Arbejds- og Lønningsforhold for Syersker i Kristiania tilligemed Oplysninger angaaende Lønninger i andre kvindelige Erhverv i Norge. (*Statistique sociale et du travail. IV. Situation économique et sociale des couturières à Kristiania, et salaires d'autres ouvrières en Norvège.*)
- 9. Norges Handel 1905. (*Commerce.*)
- 10. Rekruttering 1905. (*Recrutement.*)
- 11. Den almindelige Brandforsikrings-Indretning for Bygninger 1900—1904. (*L'institution générale des assurances des bâtiments contre l'incendie.*)
- 12. Norges kommunale Finanser 1903. (*Finances des communes.*)
- 13. Norges Skibsfart 1904. (*Navigation.*)
- 14. Private Aktiebanker 1905. (*Banques privées par actions.*)
- 15. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1904. (*Service vétérinaire et l'inspection de la viande.*)
- 16. Ulykkesforsikringen 1895—1899. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 17. Norges postvæsen 1905. (*Statistique postale.*)
- 18. Norges Sparebanker 1905. (*Caisses d'épargne.*)
- 19. Norges Fiskerier 1905. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 20. Fattigvæsenet 1903 og 1904. (*Assistance publique.*)
- 21. Norges Telegrafvæsen 1905/06. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 22. De offentlige Jernbaner 1905/06. (*Chemins de fer publics.*)
- 23. Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene 1904. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 24. Civil Retspleie 1903 og 1904. (*Justice civile.*)
- 25. Folkemængdens Bevægelse 1886—1900. Hovedoversigt. (*Mouvement de la population. — Aperçu général.*)
- 26. Forsømte Børn 1900—1903. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)

Trykt 1907:

- Nr. 27. Skolevæsenets tilstand 1904. (*Instruction publique.*)
- 28. Sindssygeasylernes Virksomhed 1905. (*Hospices d'aliénés.*)
- 29. Fængselsstyrelsens Aarbog 1903—1904. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons.*)
- 30. Skiftevæsenet samt Overformynderierne 1903 og 1904. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 31. Jordbrug og Fædrift 1901—1905. (*Agriculture et élevage du bétail.*)
- 32. De Spedalske i Norge 1901—1905. (*Les lépreux en Norvège.*)
- 33. Norges Bergværksdrift 1904 og 1905. (*Mines et usines.*)
- 34. Folkemængdens Bevægelse 1903 og 1904. (*Mouvement de la population.*)
- 35. Norges Handel 1906. (*Commerce.*)
- 36. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1905. (*Service vétérinaire et inspection de la viande.*)
- 37. Socialstatistik. V. Om Børn, fødte udenfor Ægteskab. (*Statistique sociale. V. Enfants illégitimes.*)

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. V. 37.

Socialstatistik.

V.

Om Børn, fødte udenfor Ægteskab.

(Statistique sociale V. Enfants illégitimes.)

Udgivet af

DET STATISTISKE CENTRALBUREAU.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1907.

For tidligere Publikationer se Norges officielle Statistik, Række III No. 228, 255 og 258 samt Række V. 8:

.Socialstatistik. I. Arbeids- og Lønningsforhold ved Skovdrift og Tømmerflødning. Kristiania 1895.

Socialstatistik. II. Statistiske Oplysninger om Indtægts- og Formuesforhold. 1891. Kristiania 1897.

Socialstatistik. III. Arbeids- og Lønningsforhold ved Træsliberier og Cellulosefabriker. 1892 og 1893. Kristiania 1897.

Socialstatistik IV. Arbeids- og Lønningsforhold for Syersker i Kristiania tilligemed Oplysninger angaaende Lønninger i andre kvindelige Erhverv i Norge. Kristiania 1906.

Justits- og Politidepartementet rettede i Skrivelse af 22 November 1906 en Anmodning til Bureauet om at udarbejde en Fremstilling af de udenfor Ægteskab fødte Børns Livsvilkaar til Brug ved Revisionen af Lovgivningen om disse Børns Retsstilling. Departementet ansaa det nemlig af Hensyn til den betydelige sociale Interesse, som knytter sig til en heldig Løsning af disse Spørgsmaal, for at være af Vigtighed, om det kunde lykkes ad statistisk Vei at faa belyst — saavidt gjørligt — de forskjellige Sider af dette Emne.

Ledelsen af denne Undersøgelse blev af Bureauet overdraget til Sekretær N. R y g g, der har udarbejdet nærværende Værk.

Ved Siden af det nærmeste Formaal for Undersøgelsen har man fundet, at de ved samme indsamlede Oplysninger frembyder saa megen Almeninteresse, at de burde indtages som et Led i Norges officielle Statistik.

Ved nærværende Undersøgelse er det foreliggende Materiale, saavel trykt som utrykt, benyttet, ligesom der i flere Retninger er indsamlet nye Oplysninger i den Udstrækning, som den begrænsede Tid har tilladt. Blandt disse Oplysninger kan særlig fremhæves Afsnittene om Legitimation af uægtefødte Børn, om Barnefædrenes og Mødrenes Livsstilling og Erhverv, de indgaende Undersøgelser af Dødelighedsforholdene og Bevægelsen heri, om Spædbørns Opamning, Vilkaarene for uægtefødte Børns Opfostring, Kriminalitet blandt Børn og unge Mennesker, Paternitetssager samt Bidrag til Belysning af Sædelighedsforholdene. Forøvrigt henvises til Indholdsfortegnelsen.

Ved dette Arbejde er der for en Række Punkter fremskaffet Oplysninger, der svarer til de, der for 1850—1860-Aarene indsamledes af Eilert Sundt og offentliggjordes i hans tre Værker om Sædelighedstilstanden i Norge. Paa forskjellige Omraader indeholder dog nærværende Værk Oplysninger, der ikke tidligere har været indsamlede.

Endelig bemærkes, at Opgaverne vedkommende Opfostringsresolutioner og de dermed i Forbindelse staaende Spørgsmaal er indsamlede af Justitsdepartementet gennem Udsendelse af et Spørgsmaalsskrift til Amtmændene. Derhos udsendte Medicinaldirektøren et Cirkulære til Embedslægerne med Anmodning om at besvare et af Bureauet under Konference med Direktøren affattet Spørgsmaalsschema vedkommende Dødeligheden i Spædbarnalderen m. m. De øvrige Oplysninger er indsamlede direkte af Bureauet.

Det statistiske Centralbureau, Kristiania den 26 Juli 1907.

A. N. Kiær.

Par lettre du 22 novembre 1906, le Ministère de la Justice et de la Police s'adressa au Bureau Central de Statistique pour lui demander d'élaborer une statistique des enfants nés hors-mariage, pour servir à la révision de la loi sur la situation juridique de ces enfants (du 6 juillet 1892). Tenant compte du grand intérêt social qui s'attache à une bonne solution de ces questions, le Ministère trouvait important d'élucider par voie statistique et dans la mesure du possible, les côtés principaux de ce sujet.

La conduite de cette recherche fut confiée par le Bureau au secrétaire N. Rygg, qui a rédigé en conséquence le présent ouvrage.

À côté du but principal de cette recherche on a trouvé que les documents réunis pour la circonstance offrent assez d'intérêt général pour mériter d'être publiés dans la Statistique officielle.

Le présent travail a utilisé toutes les sources existantes, tant imprimées qu'inédites, et à plusieurs égards, il a donné lieu à la réunion de documents nouveaux, dans la mesure où le permettait le temps assez restreint dont on disposait. Mentionnons, dans le nombre, les chapitres relatifs à la légitimation des enfants illégitimes, sur la situation sociale et les moyens d'existence des pères et des mères, des recherches détaillées sur la mortalité et ses mouvements, sur l'allaitement des enfants en bas-âge, sur les conditions d'élevage des enfants illégitimes, sur la criminalité chez les enfants et les jeunes gens et sur les affaires de paternité, ainsi que des contributions tendant à mettre en lumière la situation morale du pays. Nous renvoyons d'ailleurs à la table des matières.

Le travail présenté ici au public comprend des renseignements sur une série de points répondant à ceux pour lesquels Eilert Sundt a réuni des matériaux en 1850—1860 et qu'il a publiés dans ses trois ouvrages sur la moralité en Norvège. Toutefois, sur certains chapitres, notre ouvrage contient des renseignements qui n'avaient pas été réunis jusqu'ici.

Bureau Central de Statistique, à Christiania le 26 juillet 1907.

A. N. Kizær.

Indholdsfortegnelse.

	Side.
I. Antal Børn, fødte udenfor Ægteskab	1
(Antal Uægtefødte 1, sammenholdt med det samlede Antal Fødte 2, med Antal indgaaede Giftermaal 2, med Antal ugifte Kvinder 3. Procent af Uægtefødsler i de forskjellige Landsdele 3. Sammenligning mellem Bygder og Byer 4. Betydningen af Nedgangen i disse Fødsler 4. Samlet Antal levende Personer fødte udenfor Ægteskab 4. Sammenligning med andre Lande 5.)	
II. Legitimation af Børn, fødte udenfor Ægteskab, gennem Forældrenes senere paafølgende Ægteskab . . .	6
(Forklaring angaaende den foretagne Undersøgelse 6. Tabel for Landdistrikterne over legitimerede blandt de i 1898 og 1899 fødte Børn 8, Opgaver for Byerne 9. Sammenligning med Sundts Undersøgelse 1855—1856 10. Skikke og Sæder, der ligger til Grund for Indgaaelse af Ægteskab efter Barnets Fødsel 11. Samfundsklasser, inden hvilke Legitimation finder Sted 13.)	
III. Forældrenes Alder	15
(Fædre og Modre fordelt efter Aldersgrupper 15, Gjennemsnitsalder 16, gjensidige Aldersfordeling 16. Relativ Hyppighed af uægte Fødsler i de forskjellige Alderstrin 17.)	
IV. Forældrenes ægteskabelige Stilling	18
(Opgave for 1897 og 1898 over Forældre til Børn, fødte udenfor Ægteskab, der var gifte, Enkemænd (Enker) eller Fraskilte 19. Gifte Fædre og Modre i de forskjellige Amter 19. Sammenligning med Sundts Undersøgelse for 1855—1856 20. Nærmere Oplysninger om Forældrenes Civilstand 20, Procentvis Fordeling 21.)	
V. Forældrenes Livsstilling	22
(Undersøgelse for Aarene 1897 og 1898 22. Fædre og Modre af den arbejdende Klasse 22. Fædrenes Fordeling efter Livsstilling 23, Modrenes Fordeling efter Livsstilling 24. Levendefødte udenfor Ægteskab pr. 1 000 Mænd i Alderen 15—35 Aar 25, pr. 1 000 Kvinder 26. Forældrenes gjensidige Livsstilling 27, Sammenligning efter social Stilling (1ste Gruppe Næringsdrivende og Personer, beskjæftigede med immaterielt Arbeide, Bestillingsmænd, Betjente osv., 2den Gruppe Arbeidere, Tjenere, Fiskere osv.) 28.)	

VI.	Dødelighed blandt Spædbørn	Side. 30
	(Dødfødsler 30. Procent af Dødfødsler blandt Ægte- og Uægtefødte 30. Aarsager til de hyppigere Dødfødsler blandt Uægtefødte 31. Dødeligheden blandt Børn, fødte udenfor Ægteskab 31. Dødsrisiko for Ægte- og Uægtefødte for hvert Kvartal af de to første Leveaar, 1891—1900 32, for hver Maaned i det første Leveaar 32. Dødeligheden i Bygder og Byer 33. Aarsagerne til den større Dødelighed blandt uægtefødte Spædbørn 34. Opgaver for Kristiania over Dødsarsager blandt Ægte- og Uægtefødte 37, for Trondhjem 38. Sammenligning med Dødeligheden blandt Ægtefødte inden de enkelte Sogne i Kristiania 38. Dødelighed i 1876—1880 sammenlignet med 1896—1900 39. Beregning af Forandringen i Dødelighedsforholdene, naar Hensyn tages til Legitimation af uægtefødte Børn 42. Aarsagerne til den stigende Dødelighed blandt uægtefødte Børn 43. Sammenligning med Dødeligheden blandt uægtefødte Børn i andre Lande 45, særskilt med Sverige og Danmark 47.)	
VII.	Spædbørns Opamning	49
	(Oplysninger, indhentede fra Embedslægerne angaaende den Udstrækning, i hvilken uægtefødte Spædbørn opammes af Moderen 49. Resumé for Landdistrikterne 52. Særskilte Oplysninger for Kristiania og Trondhjem 53.)	
VIII.	Vilkaarene for uægtefødte Børns Opfostring	54
	(Oplysninger, indhentede fra Embedslægerne angaaende Opfostringsvilkaarene 54. Resumé for Landdistrikterne 61. Lovgivningen om Tilsyn med Pleiebørn 63. Kommuner, for hvilke det ved kongelig Resolution er bestemt, at Lov af 29 April 1905 om Tilsyn med Pleiebørn §§ 1—9 skal komme til Anvendelse 63.)	
IX.	Opfostringsresolutioner og Forpleiningsudgifter.	64
	(Resolutioner udfærdigede af Amtmændene angaaende Bidrag til de udenfor Ægteskab fødte Børns Opfostring samt til Dækkelse af Udgifterne ved Moderens Nedkomst og Barselleie, Opgaver for Aarene 1904—1906 65. Sammenligning med Opfostringsresolutioner 1860—1864 og 1885—1889 66. Terminer for Bidragenes Udbetaling 67. Opfostringsbidragenes Størrelse i de forskellige Amter og Reglerne for deres Fastsættelse 67, statistisk Oversigt 72. Størrelsen af Bidragene vedkommende Moderens Nedkomst og Barselleie 74. Forpleiningsudgifter for udsatte Børn i de forskellige Amter 76, i Kristiania 79.)	
X.	Fattigunderstøttede ugifte Mødre og deres Børn	80
	(Moderløse uægtefødte Børn og Piger med Børn, understøttede af Fattigvæsenet, tilsammen og særskilt de for 1ste Gang understøttede 80. Opgaver for de forskellige Amter og indet Angivelse af Procent af det samlede Antal fødte Børn 82. Mødre med 1 og flere Børn 81, Mødrenes Alder 83. De moderløse Børns Alder 84. Procentvis Beregning for de enkelte Amter af, hvormange af de levendefødte uægte Børn aarlig bliver legitimerede, for hvormange der udfærdiges Opfostringsresolution og hvormange der understøttes af Fattigvæsenet 85.)	

XI.	Tvangsmidler ved Bidragenes Indfordring	Side. 87
	(Opgaver for Kristiania over Udpantninger for Opfostringsbidrag og Paalæg om Indehold af Løn ifølge Lovens § 8 87. Forbud mod Udvan- dring 88. Indsættelse i Tvangsarbejdsanstalt i Henhold til Lovene af 1892 88, fordelte efter Civilstand 89.)	
XII.	Kriminalitet blandt Børn, fødte udenfor Ægteskab	90
	(Procent af Uægtefødte blandt Domfældte i de forskellige Alders- grupper efter Kriminalstatistiken 90, ligesaa for de i Strafarbejdsanstalterne indsatte Personer 91. Forklaring af det ugunstigere Resultat, som de sidste Opgaver viser 91. Procent af Uægtefødte blandt de paa Skolehjem anbragte Børn 92. Meddelelser fra Skolehjemmenes Bestyrere 93. Op- lysninger for Kristiania over de af Værgeraadet 1906 i Familie udsatte Børn, og hvormange af disse var udsatte paa Grund af Forældres eller Opdrageres Lastefuldhed eller Forsømmelighed 95, specielle Oplysninger for hvert Tilfælde 96. Oversigt over Resultaterne 97. Uægtefødte blandt prostituerede Kvinder i Kristiania 97.)	
XIII.	Forbrydelser, der staar i Forbindelse med Fødsler udenfor Ægteskab	98
	(Opgaver over Straffældte for Barnemord, Barnefødsel i Dølgmaal og Fosterfordrivelse 98. Dræbte og myrdede Børn under 24 Timer ifølge Statistiken over Folkemængdens Bevægelse 98, i de forskellige Amter 100. Straffældte i Aarene 1892—1904 for Barnedrab (Kriminallovens 14—4), Fosterfordrivelse (14—5), Fødsel i Dølgmaal (14—6), Tilsidebringelse af Lig (14—9) 101, Besvangrelse under misligholdt Ægteskabsløfte (18—24), Forsømmelse af at yde Bistand under Svangerskab og Ned- komst fra Barnefaderens Side (18—10, 11), fra Forældres og Husbonds- folks Side (14—12) 102.)	
XIV.	Paternitetssager	103
	(Paadømte Paternitetssager 1886—1904 103. Oplysninger for 1904— 1906 angaaende de Tilfælde, hvor der ved Udfærdigelse af Bidragsresolu- tion forelaa Erkendelse eller Benægtelse af Paterniteten 105. Udfaldet af de paadømte Paternitetssager 106. Kvinder, straffede for falsk Udlæg- gelse af Barnefader 107.)	
XV.	Fortsættelse. Bidrag til Belysning af Sædeligheds- forholdene	108
	(Gjentagelsestilfælde ved uægte Fødsler 108. Sundts Undersøgelser for 1855—1856 108. Opgaver for Kristiania over tidligere Fødsler for de ugifte Kvinder, der i 1905 og 1906 fødte Børn 109. Livsstilling for de Kvinder, der fødte for 2den, 3die Gang eller oftere 110. Fattigunder- støttede ugifte Mødre, fordelt efter Antal Børn ilive, 1890, 1895 og 1900, samtlige understøttede (og 1ste Gang understøttede) 111. Leiermaal med forskellige Personer 112. Sundts Undersøgelse for 1855—1856 112. Antal Personer straffældte for Besvangrelse med 3 forskellige 1846—1904 112. Er de Forbindelser, der fører til Fødsel af Børn udenfor Ægteskab, faste Forhold eller løse Forbindelser? Oversigt over Embedslægernes	

Erklæringer desangaaende 114. Resumé af disse Erklæringer for Landdistrikterne 116, for Byerne 116. Erklæringer fra Embedslægerne om, hvorvidt de Tilfælde, hvor Paternitetsspørgsmaalet vil vække begrundet Tvil, forekommer relativt rent undtagelsesvis, ikke ganske sjelden, noksaa hyppig 117, Resumé for Landdistrikterne 118, for Byerne 119.)

Anhang.

Om Børn, fødte i Ægteskab, der har mistet sine Forældre, eller hvis Forsørgelse forsømmes af Forældrene 121

(Forældreløse ægtefødte Børn, understøttede af Fattigvæsenet 121, disse Børns Fordeling efter Alder 122. Antal Born i Kristiania, der staar under Pleiebarnkontorets Tilsyn 122. Antal Familiefædre, der af Amtmændene er paalagt Underholdningsbidrag til Hustru og Ægteborn 1904—1906 123. Oplysninger om Bidragets Fastsættelse 123. Antal Tilfælde, hvor Forældremyndigheden af Værgeraadene er frataget Forældre eller Advarsel givet 126.)

Tabeller.

		Side
Tabel	1. Antallet af Levendefødte udenfor Ægteskab 1801—1905	129
—	2. Antal Fødte og Giftermaal 1871—1905: Byerne amtsvis	130
	Antal Fødte og Giftermaal 1871—1905: Landdistrikterne amtsvis	133
	3. Udenfor Ægteskab levendefødte Børn i Aarene 1899 og 1900, fordelt efter Forældrenes gjensidige Aldersforhold med Angivelse af de enkelte Fødselsaar indtil det 45de Aar	136
—	4. Levendefødte uægte Børn 1897 og 1898, fordelt efter Forældrenes Livsstilling: Bygderne amtsvis	138
	Levendefødte uægte Børn 1897 og 1898, fordelt efter Forældrenes Livsstilling: Byerne amtsvis	140
—	5. Dødfødte 1891—1900	142
—	6. Levendefødte, Dødfødte samt Døde i det 1ste og 2det Leveaar inden- og udenfor Ægteskab i Aarene 1891—1900 for Riget	144
—	7. Levendefødte, Dødfødte samt Døde i det 1ste Leveaar inden- og udenfor Ægteskab i Aarene 1876—1900 særskilt for Rigets Bygder og Rigets Byer	145

	Side.
Tabel 8. Dødelighed i det 1ste Leveaar i Aarene 1896—1900: Bygderne amtsvis	146
Dødelighed i det 1ste Leveaar i Aarene 1896—1900: Byerne amtsvis	148
— 9. Fattigunderstøttelse ydet ugifte Mødre og deres Børn . . .	150
— 10. Antal ved Dom — gjentagne Domfældelser i samme Aar ikke medregnet — straffældte Personer, fordelt efter Alder og ægte eller uægte Fødsel	151
— 11. Forsømte Børn, anbragte i Skolehjem	152
— 12. Paadømte Paternitetssager 1903 og 1904	154

Table des matières.

	Page
I. Nombre des naissances illégitimes	1
(Nombre des naissances illégitimes 1; rapporté au nombre total des naissances 2, au nombre des mariages conclus 2; par rapport au nombre des femmes non-mariées 3. Pourcentage des naissances illégitimes dans les différentes régions du pays 3; comparaison entre les campagnes et les villes 4. Signification de la diminution du nombre de ces naissances 4. Nombre total des personnes nées hors-mariage 4. Comparaison avec d'autres pays 5).	
II. Légitimation par mariage ultérieur des parents	6
(Explication des recherches faites à ce sujet 6. Tableau des légitimations dans les districts ruraux d'enfants nés en 1898 et 1899 8; même tableau pour les villes 9; comparaison avec les recherches de Sundt pour les années 1855—1856 10. Coutumes et traditions présidant à la conclusion du mariage après la naissance de l'enfant 11. Classes de la population, parmi lesquelles ces légitimations ont lieu 13).	
III. Age des parents	15
(Répartition des pères et des mères par classes d'âge 15; âge moyen 16; répartition réciproque des âges 16; fréquence relative des naissances illégitimes dans les différentes classes d'âge 17).	
IV. Etat civil des parents	18
(Relevé pour 1897 et 1898 des parents d'enfants illégitimes, suivant qu'ils sont mariés, veufs ou veuves ou divorcés 19; pères et mères mariés, dans les différentes préfectures 19; comparaison avec les recherches faites par Sundt sur les années 1855—1856 20; détails sur l'état civil des parents 20, répartition % 21).	
V. Professions des parents	22
(Recherches sur les années 1897 et 1898 22; pères et mères appartenant à la classe ouvrière 22; répartition des pères par professions 23; répartition des mères par professions 24; enfants illégitimes nés-vivants par 1000 hommes ayant de 15 à 35 ans 25; par 1000 femmes ayant de 15 à 35 ans 26; profession réciproque des parents 27; comparaison des positions sociales — (1er groupe: patrons et personnes occupées de travaux immatériels, fonctionnaires et employés, etc.; 2me groupe: ouvriers, domestiques, pêcheurs, etc.) — 28).	

IV. Mortalité chez les enfants du premier âge	Page. 30
(Mort-nés 30; pourcentage des mort-nés dans les naissances légitimes et illégitimes 30; causes de la fréquence des mort-nés parmi les enfants illégitimes 31. Mortalité chez les enfants nés hors-mariage 31; mortalité chez les enfants légitimes et illégitimes pour chaque trimestre des deux premières années de l'existence en 1891—1900 32; pour chaque mois de la première année 32; mortalité dans les villes et dans les campagnes 33; causes de la grande mortalité chez les enfants illégitimes en bas-âge 34; relevé pour Christiania des causes de décès chez les enfants légitimes et illégitimes 37; pour Trondhjem 38; comparaison avec la mortalité chez les enfants légitimes, dans les différentes paroisses de Christiania 38; mortalité en 1876—1880 comparée avec celle de 1896—1900 39; calcul des changements survenus dans la mortalité lorsqu' on tient compte de la légitimation des enfants nés hors-mariage 42; causes de l'accroissement de la mortalité des enfants illégitimes 43; comparaison avec la mortalité des enfants illégitimes dans d'autres pays; plus particulièrement en Suède et en Danemark 47).	
VII. Mode d'allaitement	49
(Renseignements empruntés aux médecins à titre d'office sur la mesure, dans laquelle les enfants illégitimes sont allaités par leurs mères 49; résumés pour les districts ruraux 52; renseignements spéciaux sur Christiania et Trondhjem 53).	
VIII. Conditions dans lesquelles les enfants sont élevés . .	54
(Renseignements empruntés aux médecins officiels sur les conditions d'élevage 54; résumé pour les districts ruraux 61. Législation relative à l'élevage des enfants mis en garde 63; communes pour lesquelles un décret royal a décidé que les §§ 1—9 de la loi du 29 avril 1905 sur la surveillance des enfants mis en garde, seront applicable 63).	
IX. Pensions alimentaires fixées par les autorités. Frais d'entretien des enfants	64
(Arrêtés préfectoraux relatifs aux contributions à l'entretien des enfants nés hors-mariage, et aux frais d'accouchement et des secours aux mères, années 1904—1906 65; comparaison avec les frais faits en vertu d'arrêtés préfectoraux en 1860—1864 et 1885—1889 66; termes de paiement des contributions 67. Quotité des contributions dans les différentes préfectures et règles présidant à leur fixation 67; relevé statistique 72. Quotité des subsides d'accouchement et d'hospitalisation 74. Dépenses d'entretien pour les enfants mis en garde dans les différentes préfectures 76; à Christiania 78).	
X. Assistance aux filles-mères et à leurs enfants	80
(Enfants illégitimes sans mères et filles-mères recevant des secours de l'assistance publique, en général, et plus spécialement celles secourues pour la première fois 80; renseignements sur les différentes préfectures,	

avec indication de la proportion sur l'ensemble des naissances 82; mères ayant 1 ou plusieurs enfants 81; âge des mères 83; âge des enfants sans mères 84; calcul pourcent, dans les différentes préfectures, du nombre des enfants légitimés chaque année par mariage subséquent, de ceux pour lesquels il a été fixé des subventions, et du nombre des enfants assistés 85).

XI. Mesures coercitives exercées contre les pères d'enfants illégitimes 87

(Saisies effectuées pour recouvrement des contributions d'entretien et opposition sur les gages, en vertu des lois du 6 juillet 1892 (sur les enfants nés hors-mariage et sur les enfants légitimes et les femmes), en Christiania 87. Défense d'émigrer 88. Internement à la maison de travail, en vertu des lois de 1892, 88; répartition suivant l'état civil 89).

XII. Enfants criminels et moralement abandonnés 90

(Taux des enfants illégitimes parmi les enfants condamnés, par groupes d'âge et d'après la statistique criminelle 90; même relevé pour les personnes internées dans les maisons pénitentiaires 91; explication du résultat plus défavorable accusé par cette dernière statistique 91. Pourcent d'enfants illégitimes parmi les enfants internés dans les asiles scolaires 92; rapports des directeurs de ces asiles 93; renseignements sur les enfants mis en 1906 par le Conseil de tutelle à Christiania en pension dans des familles, et proportion des enfants mis en tutelle en raison de la perversité ou de la négligence de leurs parents ou tuteurs 95; renseignements spéciaux sur chaque cas 96. Récapitulation des résultats atteints 97. Femmes prostituées à Christiania, nées hors-mariage 97).

XIII. Infanticides et crimes connexes 98

(Relevé des condamnations pour infanticide, pour accouchements clandestins et pour avortements 98; enfants tués dans les 24 heures, d'après la statistique du mouvement de la population 98; dans les différentes préfectures 100; condamnations en 1892—1904 pour infanticide (chap. 14 § 4 du code criminel), avortement (chap. 14 § 5), accouchement clandestin (chap. 14 § 6), recel de cadavre (chap. 14 § 9) 101; subornement sous promesse de mariage et rupture de cette promesse (chap. 18 § 24), négligence de la part du père d'assurer à la mère les secours voulus pendant la grossesse et les couches (chap. 18 § 10 et 11), de la part des parents et des maîtres (chap. 14 § 12) 102).

XIV. Affaires de paternité 103

(Affaires de paternité sur lesquelles il a été statué en 1886—1904 103. Renseignements, pour 1904—1906 sur les cas, où la paternité a été reconnue ou niée lors des décrets administratifs fixant des contributions d'entretien 105. Issue des affaires de paternité engagées devant les tribunaux 106. Femmes punies pour avoir faussement dénoncé tel ou tel comme père de leur enfant 107).

XV. Documents relatifs à la moralité	Page. 108
--	--------------

(Récidives de naissances illégitimes 108. Recherches de Sundt pour 1855—1856 108. Relevé pour Christiania des accouchements antérieurs chez les filles accouchées en 1905 et 1906 109. Position sociale des filles-mères ayant accouché 2 ou 3 fois ou même plus souvent 119. Filles-mères recevant des secours de l'assistance publique, classées d'après le nombre de leurs enfants vivants, en 1890, 1895 et 1900, nombre total des filles secourues (et secourues pour la 1ère fois) 111. Concubinat (ou naissances successives hors-mariage) avec plusieurs personnes différentes 112; recherches de Sundt pour 1855—1856 112. Nombre de condamnations de 1846 à 1904 pour concubinat avec 3 personnes différentes (chap. 18 § 25 du code criminel) 112. Les liaisons donnant lieu à la naissance d'enfants hors-mariage, sont-elles des liaisons permanentes ou simplement accidentelles? Relevé des déclarations des médecins officiels à ce sujet 112. Résumé de ces déclarations pour les campagnes 116, pour les villes 116. Déclarations des médecins officiels sur la question de savoir si les cas où la recherche de la paternité donne lieu à des doutes sont relativement exceptionnels, pas très rares ou assez fréquents 117. Résumé pour les campagnes 118, pour les villes 119).

Appendice.

Sur les enfants, nés en légitime mariage, ayant perdu leurs parents, ou dont l'éducation est négligée par ceux-ci	121
---	-----

(Enfants légitimes orphelins, à la charge de l'assistance publique 121, répartition de ces enfants par âges, 122. Nombre des enfants de Christiania placés sous la surveillance du bureau des enfants mis en garde 122. Nombre des pères de famille qui par arrêté préfectoral sont tenus à payer des subsides pour leurs femmes et enfants légitimes, en 1904—1906 123. Renseignements sur la fixation de ce subside 123. Nombre de cas où les conseils de tutelle ont enlevé leur autorité aux parents, ou leur ont donné un avertissement en conséquence 126).

Tableaux.

Tabl. no. 1. Nombre des enfants illégitimes, nés-vivants 1801—1905 . .	129
— . 2. Nombre des enfants nés-vivants, légitimes ou non, et des mariages contractés, 1871—1905: Villes par préfecture . .	130
Nombre des enfants nés-vivants, légitimes ou non, et des mariages contractés, 1871—1905: Communes rurales par préfecture	133
— . 3. Enfants nés-vivants, illégitimes, répartis d'après l'âge réciproque des pères et des mères, 1899 et 1900	136

	Page.
Tabl. no. 4. Enfants nés-vivants, illégitimes, répartis d'après la profession des pères et des mères, 1897 et 1898: Communes rurales	138
Enfants nés-vivants, illégitimes, répartis d'après la profession des pères et des mères, 1897 et 1898: Villes	140
— - 5. Mort-nés, 1891—1900	142
— - 6. Enfants nés-vivants, mort-nés et décédés pendant les deux premières années de la vie pour l'ensemble du royaume, suivant qu'ils sont légitimes ou non, 1891—1900	144
7. Enfants nés-vivants, mort-nés et décédés pendant la première année pour les communes rurales et les villes, suivant la légitimité, 1876—1900	145
8. Mortalité des enfants de moins d'un an, 1896—1900: Communes rurales	146
Mortalité des enfants de moins d'un an, 1896—1900: Villes	148
— - 9. Secours alloués par l'assistance publique aux filles-mères et à leurs enfants	150
- 10. Nombre des personnes qui ont été condamnées par les tribunaux (non-compris les récidives pendant la même année) réparties d'après l'âge et la naissance légitime ou illégitime	151
- 11. Enfants moralement abandonnés placés dans les internats correctionnels (févr.—mars 1907)	152
— - 12. Arrêts en matière de paternité, 1903 et 1904	154

I. Antal Børn, fødte udenfor Ægteskab.

Nombre des naissances illégitimes.

En Opgave over Antallet af Børn, fødte udenfor Ægteskab, er meddelt i Tabel 1. Aarligaars fødes der mellem 4 og 5 000 saadanne Børn, og dette har været Ydergrænserne i alle Aar efter 1850, idet alene 1862 udviser en Ubetydelighed under 4 000 og alene i 2 Aar er 5 000 overskredet (1879 med 5 151 og 1898 med 5 024).

Femaarsvis har Antallet af saadanne Børn været:

1851—1855	21 570	1881—1885	24 085
1856—1860	21 490	1886—1890	22 587
1861—1865	20 657	1891—1895	21 922
1866—1870	21 639	1896—1900	24 246
1871—1875	24 186	1901—1905	22 816
1876—1880	24 800		

Efter 70-Aarene er der altsaa en Nedgang i Antallet, og selv i Slutningen af 90-Aarene, da der atter indtræder en Stigning, naaes ikke ganske saa høit Tal som i Slutningen af 70-Aarene.

Kan der saaledes iagttages en Nedgang i de absolute Tal, vil selvfølgelig denne blive saameget større, naar man tager i Betragtning Folkemængdens Stigning i dette Tidsrum.

Som Maalestok pleier man almindelig at benytte Forholdet mellem ægte og uægte Fødsler, men denne lider af den Mangel, at de første skriver sig for en større Del fra andre Aarsklasser end dem, der især bidrager til Antallet af uægte Fødsler, og man benytter derfor ved Siden heraf den af Eilert Sundt anvendte Sammenligning mellem Antallet af uægtfødte Børn og Antal Ægtevielser, hvorved de »naturlige« Ægteskaber stilles i Forhold til de ordentlige Ægteskaber. Nedenfor hidsættes Resultatet af de saaledes udførte Beregninger saa langt tilbage, som Opgaverne rækker.

Aar.	Levendefødte uægte (aarligt Gjen- snit.)	Uægtefødte i Pct. af samtlige Fødsler.	Uægtefødte i Pct. af 100 gifte Par.
1768, 1770—1775 (7 Aar)	830	3.82	15.43
1776—1785	1 165	4.99	19.21
1787—1788, 1794—1795 (4 Aar)	1 340	5.22	20.23
1796—1797, 1801—1805 (7 Aar)	1 469	5.71	21.62
1806—1815	1 645	6.75	24.00
1816—1825	2 481	7.63	28.96
1826—1835	2 472	6.84	29.16
1836—1845	2 774	7.56	30.40
1846—1855	¹⁾ 3 905	8.77	35.82
1856—1865	4 215	8.10	36.59
1866—1875	4 569	8.70	38.17
1876—1885	4 897	8.25	37.23
1886—1895	4 451	7.30	34.77
1896—1905	4 706	7.25	32.82

I Slutningen af det 18de og i Begyndelsen af det 19de Aarhundrede steg Antallet af Fødsler udenfor Ægteskab, og denne stigende Tendens varede til 70-Aarene, medens der fra denne Tid, som allerede nævnt, kan noteres en Nedgang.

Tabel 2 indeholder Opgaver amtsvis for de sidste 7 Femaarsperioder.

Den første Slutning, som kan trækkes af disse Opgaver, er, at de uægte Fødsler er gaaet tilbage ganske betydelig i Landdistrikterne, medens omvendt Byerne viser en sterk absolut Forøgelse, som nedenstaaende Oversigt viser.

Aar.	Landdistrikterne.			Byerne.		
	Uægte- fødte.	I Pct. af Levende- fødte.	I Pct. af indgaaede Ægte- skaber.	Uægte- fødte.	I Pct. af Levende- fødte.	I Pct. af indgaaede Ægte- skaber.
1871—1875	18 517	8.78	36.62	5 582	9.84	39.57
1876—1880	18 298	8.16	35.57	6 481	9.12	40.73
1881—1885	17 434	7.73	36.04	6 758	9.29	42.79
1886—1890	15 715	6.94	34.17	7 003	9.25	41.66
1891—1895	14 178	6.36	32.22	7 584	9.09	35.78
1896—1900	14 837	6.55	32.59	9 292	9.46	32.66
1901—1905	13 608	6.12	33.63	9 251	9.19	31.91

¹⁾ Det bemærkes, at ved Indredepartementets Cirkulære af 11 Juli 1851 indskjærpedes den Bestemmelse, at alle Børn, der var født udenfor Ægteskab, skulde regnes som uægte, selv om Forældrene var bleven viiede paa den Tid, da Fortegnelsen blev afgivet. Som Følge heraf steg Antallet af Uægtefødte i 50-Aarene, m. a. O., Opgaverne var tidligere noget for lave.

I 1871—1875 fødtes altsaa 23 Pct. af disse Børn i Byerne, i 1901—1905 derimod 40 Pct. Dette hænger naturligvis sammen med Byernes Vækst. Som det vil sees, er det relative Antal Uægtefødte sunket ogsaa i Byerne, om end ikke saa sterkt som paa Landet. Men Udviklingen er ikke destomindre ugunstig, fordi nemlig, som senere vil blive paavist, Vilkaarene i sin Almindelighed for disse Børn er mindre gunstige i Byerne end paa Landet.

Forøvrigt vil det sees, at for Landdistrikterne har der fundet Sted en Nedgang i samtlige Amter, naar man ser hen til Procenten af Fødsler, medens dette ikke altid er Tilfældet, naar Sammenligningen sker med Antal Giftermaal. I det væsentlige stiller Forholdet mellem Amterne sig omtrent uforandret nu som for 30 Aar siden; dog er de tre nordligste Amter kommet et Stykke lavere ned i Rækken.

Landdistrikterne kan efter Procenten af Uægtefødsler — hvilket Forhold for nærværende Undersøgelse er det afgjørende, medens Forholdet til indgaaede Ægteskaber har større Betydning som Maalestok for den sædelige Tilstand — ordnes i 4 Grupper:

Lavest Procent, op til ca. 4 Pct., har de sørlandske og vestlandske Amter fra Bratsberg til Nordre Bergenhus, og blandt disse udmærker sig Lister og Mandal med en yderst lav Procent.

Mellem 5 og 6 Pct., altsaa under Gjennemsnittet, har Amterne om Kristiania-fjorden (Smaalenene, Akershus, Buskerud, Jarlsberg og Larvik).

Over Gjennemsnittet har Kristians og Tromsø Amter (fra 6—8 Pct.), Finmarken, Nordland, Hedemarken og Nordre Trondhjem (8—9 Pct.), og ugunstigst stiller Forholdet sig i Søndre Trondhjem.

Med Hensyn til Byerne gjælder det ligeledes, at de uægte Fødsler relativt er gaaet tilbage saavel i Forhold til det samlede Antal Fødsler som til indgaaede Ægteskaber.

Høiest Procent af uægte Fødsler viser Kristiania, Finmarksbyerne, Trondhjem og Nordlandsbyerne.

Foruden de ovenfor nævnte Maader at beregne de uægte Fødsler, har man ogsaa en tredie, nemlig at sætte disse Fødsler i Forhold til Antal ugifte Kvinder (inkl. Enker og Fraskilte) i den Alder, i hvilken Børnene for den største Del avles ¹⁾, og en saadan Beregning anføres her:

Folke- tællinger.	Bygderne.			Byerne.			Riget.		
	Antal ikke gifte Kvinder 20—40Aar.	Antal Uægte- fødte.	Pr. 1000 Kvinder aarlig Uægte- fødte.	Antal ikke gifte Kvinder 20—40Aar.	Antal Uægte- fødte.	Pr. 1000 Kvinder aarlig Uægte- fødte.	Antal ikke gifte Kvinder 20—40Aar.	Antal Uægte- fødte ²⁾ .	Pr. 1000 Kvinder aarlig Uægte- fødte.
1875	106 048	36 815	34.7	31 448	12 063	38.4	137 496	48 878	35.5
1890	102 074	29 893	29.3	45 133	14 587	32.3	147 207	44 480	30.2
1900	99 197	28 445	28.7	62 617	18 543	29.6	161 814	46 988	29.0

¹⁾ Inden de anførte Aldersgrupper fødtes i 1871—1875 91.75 Pct. af samtlige Uægtefødte, 1889—1892 89.40 Pct. og 1899—1900 87.54 Pct.

²⁾ I 5 Aar før og 5 Aar efter Folketællingen.

Ogsaa efter denne Maalestok er der en Nedgang saavel for Landdistrikterne som for Byerne.

Ved de ovenfor meddelte Opgaver stilles Forholdet mellem Land og By med Hensyn til uægte Fødsler i et andet Lys, end man efter den gjængse Opfatning skulde vente. Saavel i Forhold til Antal indgaaede Ægteskaber som til Antallet af Kvinder i den Alder, da uægte Fødsler hyppigst forekommer, er der ingen synderlig Forskjel. Naar desuagtet de uægte Fødsler udgjør en højere Procent af samtlige Fødsler i Byerne, saa beror dette paa, at Byerne har forholdsvis flere unge Mennesker, samt at Ægteskaberne er frugtbare paa Landet end i Byerne. Det anførte viser, hvor ufuldstændig den Maalestok er, som alene sammenstiller Antallet af Ægte- og Uægtefødte.

Uægtefødsler er som bekjendt en yderst ufuldkommen Maalestok for Sædelighedstilstanden, navnlig fordi Usædeligheden har andre og som Regel værre Former, særlig Prostitutionen, og denne virker snarere i modsat Retning, til Formindskelse af Fødsler. Derfor kan heller ikke Nedgangen i disse Fødslers Antal uden videre ansees som et Tegn paa moralsk Fremgang. Utvilsomt er der Faktorer, som virker i Retning af at hæve det moralske Niveau, idet Kravene til den Enkelte vokser og Følelsen af Skam ved Besvangelse udenfor Ægteskab skjærpes. Men der medvirker ogsaa andre Momenter, og det er umuligt at bestemme den Indflydelse, hvert enkelt øver. For at nævne et Exempel, saa er det nu almindeligere, at Ægteskab indgaaes før Barnets Fødsel, medens tidligere Forældrene oftere udsatte Giftermaalet. Isaafald vil jo færre Børn indregistreres som Uægtefødte, men nogen egentlig Bedring i moralsk Henseende giver dog denne Tendens ikke Udtryk for. Videre er der al Sandsynlighed for, at i de senere Aartier Brugen af Midler, der hindrer Befrugtning, er tiltaget; i hvor stor Udstrækning lader sig ikke nærmere bestemme, men i ethvert Fald er det givet, at man kun med stor Forsigtighed kan trække nogen Slutninger af Fødslernes Antal.

At beregne det samlede Antal uægtefødte Personer inden alle Aldersklasser med nogensomhelst Nøjagtighed er umuligt, og selv en approximativ Beregning vilde kræve forholdsvis betydeligt Arbejde. Da det imidlertid kan have nogen Interesse, har man gjennem en ganske summarisk Beregning søgt at udfinde det samlede Antal, og herefter kan for 1900 Antallet af levende Personer, fødte udenfor Ægteskab (og ikke senere legitimerede), anslaaes til ca. 125 000.

I denne Forbindelse kan det være af Interesse at anstille en Sammenligning med andre Lande.

Uægtefødsler udgjorde i Procent af samtlige Fødsler (ca. 1896—1900) ifølge »Statistisk Aarbog« :

Rusland uden Polen	2.74	Belgien	8.25
Nederlandene	2.93	Frankrige	8.84
Storbritannien og Irland	4.26	Ungarn	8.99
Schweiz	4.64	Tyskland	9.08
Spanien	4.67	Danmark	9.69
Italien	6.32	Sverige	11.34
Finland	6.78	Portugal	12.52
Rumænien	7.32	Østerrige	14.27
Norge	7.60		

Norge indtager ifølge disse Opgaver en Mellemstilling. Af Lande, der har et lavere Procenttal, maa særlig nævnes Nederlandene, Storbritannien, Schweiz og Finland.

En paalideligere Maalestok har man imidlertid i nedenstaaende Oversigt, hentet fra Sundbärg's »Aperçus« :

Fødsler udenfor Ægteskab pr. 1 000 ugifte Kvinder (iberegnet Enker og Fraskilte) i Alderen 20—45 Aar (1891—1900):

Schweiz	16.0	Belgien	33.9
England	16.2	Sverige	37.8
Skotland	25.1	Danmark	40.1
Norge	28.2	Italien	41.6
Frankrige	31.6	Tyskland	50.8
Finland	32.8	Østerrige (cisleith.)	71.6

Norges Stilling er her forholdsvis gunstig. De øvrige nordiske Lande, ogsaa Finland, har forholdsvis flere Fødsler udenfor Ægteskab.

II. Legitimation af Børn, fødte udenfor Ægteskab, gennem Forældrenes senere paafølgende Ægteskab.

Legitimatío per subsequens matrimonium.

Angaaende dette Punkt foreligger der ikke nogen Oplysning, siden Sundt anstillede sine Undersøgelser angaaende Sædelighedsforholdene i vort Land. Man har imidlertid anseet det nødvendigt at tilveiebringe saavidt muligt fuldstændige Opgaver herover for de senere Aar. Det maa nemlig ansees for et centralt Spørgsmaal, hvis Besvarelse er af den største Vigtighed for det hele Emne. Ikke alene vil derved belyses den moralske eller sædelige Side ved de uægte Fødsler, men ogsaa for Bedømmelse af Dødelighedsforholdene blandt Spædbørn er det nødvendigt at have en Oversigt over den Udstrækning, i hvilken Legitimation finder Sted.

Ved Planlæggelsen af denne Specialundersøgelse var man fuldt opmærksom paa, at det ikke vilde lykkes at tilveiebringe helt udtømmende Opgaver over disse Forhold, men at man maatte nøie sig med tilnærmelsesvis at bestemme det Omfang, i hvilket Legitimation finder Sted. Længere kan man ikke naa efter det tilgængelige Materiales Natur.

Fødslerne indføres i Kirkebogens Afdeling A. Ifølge Kirkedepartementets Forskrifter angaaende Kirkebøgernes Førelse skal her anføres i Anmærkningsrubriken en Anmærkning, naar Forældrene er indtraadt i Ægteskab efter Barnets Fødsel, men forinden Daaben. Ogsaa i andre Tilfælde, hvor et uægtefødt Barns Forældre senere er indtraadte i Ægteskab med hinanden, bør en Anmærkning herom tilføies ved Anførselen om Barnet i nævnte Afdeling, naar nogen Vedkommende fremsætter Begjæring derom og tilveiebringer Bevis for senere Indtrædelse i Ægteskab. I Afdeling D, hvor de indgaaede Ægteskaber indregistreres, findes ingen Oplysning om, hvorvidt Parterne har Børn isammen før Ægteskabets Stiftelse. Det er da en Selvfølge, at Opgaverne i Afdeling A's Anmærkningsrubrik maa være ufuldstændige, og selv en nøiagtig Gjennemgaaelse af Kirkebøgerne under Sammenligning af Navnene paa Forældrene til de i ét Aar udenfor Ægteskab fødte Børn med Vielsesprotokollen for samme og de paafølgende Aar kan ikke ventes at give tilfredsstillende

Oplysninger, fordi nemlig Vielsen kan have fundet Sted i en anden Menighed, og her vil det bero paa et Tilfælde, om Sognepresten i den ene eller den anden Menighed erholder nogen Kundskab derom. Barnets Forældre vogter sig vel for selv at oplyse om Forholdet. Det følger heraf, at Opgaverne maa blive desto ufuldstændigere, jo hyppigere Ind- og Udflytning foregaar fra Menigheden, og særlig vil det for Byernes Vedkommende falde vanskeligt at tilvejebringe sikre Opgaver.

Imidlertid er der en Omstændighed, som bevirker, at det paaapegede Moment ikke kommer til at indvirke paa Resultaterne i saa stort Omfang, som man skulde formode, nemlig at det, som nedenfor nærmere vil paavises, netop er blandt den fast bosiddende Befolkning, at deslige Ægteskaber almindelig indgaaes.

Under 16 Januar 1907 henvendte Bureauet sig til samtlige Sognepræster og andre geistlige Embedsmænd, som det paaligger at føre Kirkebøger (derimod ikke til Forstandere for Dissentermenigheder, da Antallet af Uægtefødsler inden disse er forsvindende ringe) med Anmodning om at udfylde et Schema vedkommende Indgaaelse af Ægteskab mellem Forældre til uægtefødte Børn, nemlig for de i de to Aar 1898 og 1899 indregistrerede Fødsler. Endvidere blev der udbedt Oplysning om, hvorvidt de opgivne Tal antages at være for lave eller at stemme med de virkelige Forhold, videre inden hvilke Samfundsklasser disse Ægteskaber er blevet indgaaet, samt om de Sæder og Skikke, der ligger til Grund for dette Forhold.

For de fleste Menigheder udover Landet er det aarlige Antal Fødsler udenfor Ægteskab saa lidet, at det er noksaa let overkommeligt at undersøge, hvormange der senere er indtraadte i Ægteskab, og man skylder Sognepresterne Tak, fordi de gennemgaaende har lagt saa megen Interesse i en fyldig og korrekt Besvarelse. Ikke saa sjelden har Presterne gennemgaaet Embedsprotokollerne for en længere Aarrækkke for at tilvejebringe et fyldigere Materiale. Men som allerede antydnet, er det ikke muligt at holde Rede paa saadanne Forældre, der er flyttet ud af Distriktet, om der end ofte gennem Forespørgsel paa forskjelligt Hold ogsaa er fremskaffet Oplysninger derom. Undertiden hænder det ogsaa, at Forældrene, efterat de har giftet sig, sniger sig til ved Daaben at faa Barnet indført som ægte. Opgaverne giver derfor alene Minimumstal; de giver sig ikke ud for at være udtømmende. Et væsentligt Holdepunkt til at bedømme, i hvilken Udstrækning de fjerner sig fra det virkelige Forhold, har man i Presternes Udtalelser, byggede paa deres Erfaringer, og de gaar for Landdistrikternes Vedkommende gennemgaaende ud paa, at Opgaverne stemmer med de virkelige Forhold. Kun undtagelsesvis udtales, at de ligger under det sande Forhold.

Her hidsættes en Tabel med Oversigt for Landdistrikternes Vedkommende:

Landdistr. amtsvis	Levende- fødte (udenfor Ægte- skab) 1898	Deraf legitimerede:												Levende- fødte (udenfor Ægte- skab) 1899	Deraf legitimerede:												Pct. af legitim. Børn for begge Aar.
		Tidl. end 1898	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	Uopg. Aar	Ialt		Tidl. end 1899	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	Uopg. Aar	Ialt		
Smaalenene	167	4	16	3	2	2	1	1	-	1	-	-	30	151	-	17	4	1	-	-	2	-	-	-	24	17.0	
Akershus .	179	2	16	5	1	-	1	1	1	-	-	-	27	141	3	12	5	1	-	1	-	-	-	-	22	15.3	
Hedemarken	353	2	44	12	12	4	1	-	2	2	-	-	79	318	1	29	16	9	3	3	3	2	1	-	67	21.8	
Kristians . .	220	3	23	15	6	2	3	-	1	2	1	1	57	221	1	29	17	3	3	1	-	-	2	-	56	25.6	
Buskerud .	123	3	17	7	-	3	-	1	1	-	-	-	32	107	-	11	-	2	1	-	-	-	-	-	14	20.0	
Jarlsberg og Larvik	80	3	12	8	-	-	2	-	-	-	-	-	25	95	2	8	3	1	1	-	-	-	-	-	15	22.9	
Bratsberg .	72	1	9	2	-	-	-	-	-	-	1	-	13	84	-	4	2	1	2	-	1	-	1	-	11	15.4	
Nedenes . .	69	1	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	6	51	-	7	3	-	-	-	-	-	-	-	10	13.3	
Lister og Mandal	34	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	29	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	4	11.1	
Stavanger .	73	1	4	2	1	1	-	-	-	1	-	-	10	55	-	5	1	2	-	-	-	-	-	-	8	14.1	
S. Bergenhus	107	-	12	5	2	-	-	-	-	1	-	-	20	116	-	9	2	-	-	-	-	-	-	4	15	16.5	
N. Bergenhus	111	-	14	5	2	3	-	-	1	-	-	-	25	78	1	6	2	3	-	-	1	-	-	-	13	20.1	
Romsdal . .	148	-	11	6	9	3	2	1	1	-	-	-	33	151	1	9	6	3	1	1	1	2	-	-	24	19.1	
S. Trondhjem	350	1	33	22	8	2	2	2	2	-	1	1	74	304	3	28	15	9	6	1	1	1	1	1	66	21.4	
N. Trondhjem	186	-	23	11	1	4	1	1	-	-	-	1	42	176	1	16	3	2	1	-	1	1	-	-	25	18.5	
Nordland .	332	7	52	22	6	4	3	3	1	3	2	-	103	357	6	50	14	4	3	1	1	-	1	-	80	26.6	
Tromsø . .	141	11	27	8	3	1	-	-	-	1	-	-	51	171	8	34	7	2	1	-	-	-	1	-	53	33.3	
Finmarken .	74	1	14	5	1	1	-	-	-	-	-	1	23	91	7	12	4	1	1	1	1	-	-	-	27	30.3	
Tils.	2 819	41	333	139	54	30	16	10	10	11	5	4	653	2 696	34	289	105	44	23	9	12	6	7	5	534	21.5	

For enkelte Prestegjeld er Besvarelser ikke indløbne, men de meddelte Opgaver omfatter vel 90 Pct. af samtlige Fødsler.

Som det sees, veksler Forholdet temmelig sterkt i de forskjellige Landsdele. I de to nordlige Amter bliver omtrent hvert tredje Barn legitimeret. Høi er Procenten ligeledes paa Oplandene, særlig i Kristians Amt, lav derimod paa Sørlandet og de vestlige Amter indtil Bergen.

Af enkelte Prester er efter speciel Undersøgelse meddelt Opgaver for et længere Tidsrum:

Aal (Hallingdal)	1897—1906	61	Uægtef.,	hvoraf	12	legitimerede.
Vestre Moland	1890—1900	43	—	—	14	—
Stord	1879—1906	29	—	—	5	—
Vikør	1890—1904	18	—	—	3	—
Haus	2 paa 10 Aar = ca. 6 Pct.					
Balestrand ¹⁾	1877—1906	81	-	—	24	—
Veø	Forholdet er omtrent 10 : 1					
Hatfjelddalen	1890—1902 ca. 25 Pct.					
Herø (Helgeland)	ca. 50 Pct.					
Steigen	1900—1905	33	—	—	9	—
Karasjok	1885—1906	20	—	—	9	—

Af Interesse er det at bemærke, hvorledes disse Giftermaal spreder sig udover en Række Aar, om end Hovedmassen selvfølgelig indgaas i de 2—3 første Aar efter Barnets Fødsel.

At i enkelte Tilfælde Legitimationen foregaar før Indregistreringsaaret forklares ved følgende Exempel: Et uægte Barn fødes i 1897 og senere paa Aaret lader Forældrene sig vie, medens Barnedaaben og dermed Indregistreringen først foregaar i det paafølgende Aar.

For Byernes Vedkommende viser Opgaverne en betydelig lavere Procent af legitimerede Børn.

Der foreligger følgende Antal Opgaver:

	1898.	1899.
Indregistrerede	1 466	1 603
Deraf legitimerede efter Barnets Fødsel . . .	133	175
Procent	9.1	10.9

Nogen særlig stor Forskjellighed gjør sig ikke gjældende i de enkelte Byer. Særdeles lav Procent fremviser dog Stavanger (i St. Johannes 1 paa 33 Fødsler; idet disse falder »i ganske overveiende Grad indenfor saa løse Menesker, at der meget sjelden bliver Tale om Ægteskab«; i Domkirken 1 paa 31) og Trondhjem (ca. 21 af 272; for Baklandet, hvor de fleste uægte Fødsler indregistreres, opgives Procenten til høist 5).

¹⁾ 1877—1891 31 Pct., 1892—1906 28 Pct. Af Forældrene var 10 Gaardmands- og 14 Husmandsfolk.

Derimod gjør der sig udpræget Forskel gjældende mellem de forskellige Menigheder i samme By. I Kristiania opgives saaledes i Oslo og Vaalerengen 29 af 117, Kampen 18 af 117, Grønland 20 af 154, Paulus 28 af 124, Sagene 19 af 98; for Fødselsstiftelsen er af 1096 fødte Børn 39 oplyst at være legitimerede, naar Barnets Attest er løst hos Præsten.¹⁾

Det fremhæves oftere for Byerne, at Fædrene i stor Udstrækning er løse og ledige Personer, som kun for kortere Tid opholder sig paa Stedet. For en Sjøfartsby paa Sørlandet skrives: »Fædrene til de fleste uægte Børn sees at være Sjømænd. Er de letsindige, saa har de let for at gjøre sig usynlige ved Rømning eller paa anden Maade, og da bliver der ikke Tale om at legitimere Børnene; det gjælder for slige Fædre bare om at komme klar af Ansvaret for at have medvirket til at sætte Børn i Verden«. For Domkirkens Menighed i Bergen heder det: Ved 44 uægte Fødsler vides i 6 Tilfælde Forældrene senere at være gifte, og kun i ét Tilfælde var Faderen Sjømand. Ved de øvrige 38 Fødsler var Faderen i 17 Tilfælde Sjømand, og man synes heraf at kunne slutte, at det for Sjømænds Vedkommende i de sjældneste Tilfælde hænder, at Forældrene indgaar Ægteskab.

I sin Undersøgelse angaaende Sædelighedstilstanden (Fortsatte Bidrag) kom Eilert Sundt ogsaa ind paa denne Side af de moralske Forhold. Han indsamlede Oplysninger om, hvor ofte ægteviede Par havde Børn før Vielsen eller Brudene var frugtsommelige paa den Tid. Det viste sig, at Forholdet stillede sig, som følger (for Aarene 1855—1856).

Af 100 ægteviede Par havde følgende Antal Børn sammen:

	Bygderne. Pct.	Byerne. Pct.
Før Vielsen	12.5	8.6
Inden 4 Maaneder efter Vielsen	19.0	14.2
Mellem 4 og 8 Maaneder efter samme	12.0	9.2
	43.5	32.0

Store Afvigelser viste sig i de forskellige Landsdele; ugunstigst med Hensyn til Fødsler før Vielsen stillede Forholdet sig i de tre nordlige Amter, den nordlige Del af Bergens Stift og Sjødistrikterne i Trondhjems Stift.

Direkte kan Tallene ikke sammenholdes med Opgaverne ifølge vore Undersøgelser, fordi Oplysningerne er tilveiebragt paa forskellig Vis, i det ene Tilfælde, hvormange af de nygifte tidligere har Børn, i det andet, hvormange Børn der senere legitimeres. Desuden er heller ikke Sundts Opgaver fuldstændige. Men ved at anvende de ovenanførte Procenttal paa Ægtevielser 1856—1860 (særskilt for By og Land) og saa atter at sætte det herved be-

¹⁾ Af 149 ugifte Mødre, som har havt Ophold i Det hvide Baands Pleiehjem i Kristiania i ca. 5 Aar, oplyses 20 senere at være indgaaet i Ægteskab med Barnefaderen.

regnede Antal Børn i Forhold til Levendefødte udenfor Ægteskab i de samme Aar faar man følgende Procent af legitimerede Børn:

	Bygder.	Byer.
Giftede Par 1856—1860	49 039	9 225
Deraf havde Børn før Vielsen	6 130	793
Levendefødte udenfor Ægteskab 1856—1860	17 619	3 871
Altsaa legitimerede Børn i Procent af Fødte	34.8 Pct.	20.5 Pct.

Ved Sundts Undersøgelse er der taget Hensyn til alle Ægteskaber, hvor der var født Børn før Vielsen uden Hensyn til, om disse fremdeles levede eller om de overhovedet var født med Liv. Af den Grund skulde egentlig Procenten blive noget lavere, naar der — som ved nærværende Undersøgelse — alene er taget Hensyn til de Levendefødte. Paa den anden Side kan et Ægtepar have mere end 1 Barn før Vielsen; dog vil dette neppe spille nogen synderlig stor Rolle. I 50-Aarene var Forholdene mere gjennemsigtige, saa det tør antages, at Undersøgelsen af den Grund blev noget fuldstændigere den Gang. Men saa gik Undersøgelsen dengang alene 2 Aar tilbage fra Vielsen, medens nærværende Undersøgelse er udført for en længere Aarrække og derved bliver fuldstændigere. Nogen ganske sikker Sammenligning kan derfor ikke gjøres, idet de nævnte Momenter forrykker Forholdet noget, men saa meget kan dog med Sikkerhed udledes af Ovenstaaende, at Legitimation af Børn gennem paafølgende Ægteskab nu foregaar i betydelig mindre Udstrækning end før.

Det her berørte Forhold hænger sammen med Skikke og Sæder, der har gamle og seige Rødder. Den moralske Opfatning er mangedels ikke strengere, end at der bæres over med saadanne Foreteelser. En Prest i en Menighed (i Fosen Provsti) skriver: »Hvad gjør det, om de har et Barn eller to, ræsonneres der. Det har jo gaaet slig med mange før. Smaa Forhold og trange Kaar er medvirkende. Bliver ikke Forældrene giftede inden 3—4 Aar efter Barnets Fødsel, bliver det dog sjelden noget af.« Fra en anden Bygd (i Indre Romsdal) heder det: »Det er almindelig Skik at begynde det ægteskabelige Samliv før Giftermaalet, i over 80 Pct. af alle Tilfælde. Alt er i Orden, om de gifter sig før Barnets Fødsel. Hvor dette ikke sker, betegnes et noget lavere Trin i social og moralsk Henseende, ligesom de 20 Pct. betegner et høiere Trin. Under alle disse tre Trin ligger det fjerde, hvor aldrig Ægteskab — ialfald ikke af Manden — har været paatænkt; men her vil gjerne Faderen være fra Byen eller udenbygds.« Endnu en anden Prest (i Søndre Indherred): »Parterne anser sig som halvveis giftede, naar de er forlovede. Af den Grund lægges ikke saa stor Vægt paa, om Vielsen sker før eller efter Fødselen. Nu begynder man rigtignok at anskue Forholdet anderledes.« Saa indgroet kan denne Opfatning være, at det først er ved nyt Svangerskab, at der træffes Forberedelse til Giftermaal.

Denne Opfatning af Forlovelsen som den naturlige Indledning til ægteskabeligt Samliv er endnu herskende i vid Udstrækning. Dette fremhæves af Prester paa Oplandene, i Sogn og særlig for de nordligste Amter.

Hermed hænger ogsaa sammen den Forestilling, at Barnet bliver ført ind i Kirkebøgerne som ægte, naar det blot bringes til Daaben, efterat Vielsen har fundet Sted. Et interessant Exempel herpaa nævnes af Sognepresten i en af Kristiania Arbeidermenigheder: »Folket, især Landsfolket, som jo ofte flytter ind i Forstæderne, mener, at et Barn er ægte født, bare Forældrene bliver gifte. De forundrer sig over, at det skal indføres som uægte, naar de siden kommer sammen i Ægtestand.«

Medvirkende vil ofte ogsaa være økonomiske Grunde. Kaarene kan være trange og Mandens Stilling saadan, at det ikke saa let lader sig gjøre at sætte eget Bo i Tide. Udsigten til at underholde en Familie kan være ringe for Øieblikket. Ofte vil der mangle Evnen til at holde Gjæstebud, og da udsættes det til senere. »De bliver ikke færdige, kan mangle Klæder, har ingen Penge, intet Sted at være; samtidig er Forældrene uvillige eller ligesæle« (Søndre Indherred). »De har ikke forhaanden de fornødne Midler til strax at sætte Bo. Barnefaderen faar da tage sig sammen for at skaffe det Fornødne« (Bodø Provsti). »Det er almindeligt, at Ungdommen bruger sin Fortjeneste efterhvert, hvilket siges at være tiltaget med den lettere Adgang til Fortjeneste og høiere Løn m. m. Først naar der bliver alvorlig Tanke om Ægteskab, spares der til at sætte Hus, hvorfor Ægteskabets Indgaaelse udsættes, uagtet en saadan er bestemt. At være gift og have Hjem bringer en ogsaa i økonomisk ugunstigere Stilling, hvorfor det udsættes, til Barnet tvinger til at stifte Hjem« (Nordre Helgeland). »Man lever sammen allerede som Forlovede og holder saa Bryllup, naar man faar Raad, hvilket afhænger af Fisket. Dette hænder saagodtsom altid med Fiskerne. Det kommer af de forholdsvis kostbare Brylluper og øvrige Udstyr, som man holder nødvendigt« (Hammerfest Provsti).

Hindringen kan ligge i Mandens Næringsvei; han er f. Eks. tilsjøs eller ror Fiske borte fra Hjemmet. I afsidesliggende Trakter, hvor der kun er Gudstjeneste en eller to Gange om Aaret, vil det hyppig hænde, at Vielsen foregaar paa Daabsdagen.

Hidtil er der tænkt særlig paa de Tilfælde, hvor Forældrene har været forlovede paa et Vis, selv om de efter Landsens Skik ikke tænker paa Ægteskab, før Forbindelsen viser sig at faa Følger. Men Forholdet kan ogsaa være det, at Ægteskab ikke har været Tanken, ialfald ikke hos Manden, men saa virker forskellige Omstændigheder til at bestemme Parterne til at gifte sig med hinanden. Det kan være Motiver af mere eller mindre agtværdig Natur, som her spiller ind. Opinionen i Bygden kan gaa Barnefaderen saa stærkt imod, at han finder at maatte bøje sig for den, eller Parterne vil paa den Maade undgaa den Skam, som Forholdet bringer med

sig. Det vil saaledes ofte være Tilfældet, hvor Barnemoderen tjener hos en Enkemand, og de faar et Barn sammen. Der bliver saa meget Prat i Bygden, og det slette Omdømme hæves for en Del, naar de gifter sig. Det kan være Samvittighedsfuldhed fra Mandens Side eller Hønsyn til Barnet. Særlig vil dog Barnemoderens Familie meget ofte anvende al sin Magt for at faa et Ægteskab istand, og gennem Paatryk lykkes dette ikke sjelden. Ogsaa Paatryk fra Prestens Side vil øve sin Indflydelse. Guttene er uvilleg og maa lokkes og nødes, før han giver efter. Rent praktiske Grunde kan ogsaa spille ind. Naar Moderen eller Fattigvæsenet gjør Krav paa Opfostringsbidrag, saa finder Barnefaderen ikke sjelden, at det er fornuftigere at gifte sig. »Det aarlige Opfostringsbidrag føles af Barnefaderen som en urimelig og byrdefuld Beskatning uden nogen Fordel og som en stadig generende Mindelse om Skam. Deraf oftest Giftermaalet« (Bamle Provsti.). En enkelt Gang er det Frygten for Straf (Konkubinat, Besvangrelse under Ægteskabsløfte), som virker afgjørende.

Endelig kan Aarsagerne ligge i mere tilfældige Omstændigheder, og hvor det er almindeligt, at Bruden er frugtommeligg ved Giftermaalets Indgaaelse, vil tilfældige Hindringer letteligg kunne medføre en Forsinkelse, f. Eks. Sygdom paa nogen af Siderne, Fravær paa Arbejdspladse, Militærtjeneste. En af Parterne kan være gift, og saa maa dette Ægteskab opløses, f. Eks. paa Grund af Mandens desertio, før Giftermaal kan finde Sted, eller Barnefaderens eller Moderens Forældre modsætter sig Ægteskabet og giver først senere efter.

Ovenfor er allerede nævnt den Indflydelse, som det Moment øver, at begge Forældre har sin Hjemstavn inden Bygden. Det fremhæves saa ofte og fra saa mange Kanter, at man heri tør se en vigtig Side af Spørgsmaalet. Naar Barnefaderen er »Løskarl«, som er kommet til Bygden og opholder sig der en Tid, slaar sig ned som Tjener for en Tid, arbejder ved Jernbaneanlæg, reiser som Skræppekarl o. lign., saa er Udsigterne for Ægteskab meget smaa. Det samme gjælder de større Arbejdsfelter ved Gruber o. lign. Befolkningen er her mere skiftende og de er ikke knyttet til Stedet med saa stærke Baand. Ligeledes forholder det sig, naar Pigen besvangres udenfor sin Hjemstavn, f. Ex. under Tjeneste i Byen og som Budeie i Fladbygderne. Anderledes, naar begge Parter hører hjemme paa Stedet og har sin Slægt og sine Bekjendte der. Selv om Forlovelsen ofte efter Landsens Skik ikke er offentlig — dette bliver dog vistnok nu mere almindeligt —, og Tanken om Ægteskab først melder sig, naar Forbindelsen viser sig at faa Følger, saa er dog her Udsigterne for Giftermaal langt større.

De Samfundsklasser, inden hvilke Ægteskab indgaaes under saadanne Omstændigheder, er udover Landdistrikterne hovedsagelig Arbejderstanden (Haandværkere, Fabrikarbeidere, Tjenere, Husmænd, i Kystdistrikterne Sjø-

mænd og Fiskere). Bortseet fra de tre nordlige Amter, hvor de fleste Brudgomme er Fiskere og Gaardbrugere, er ca. 80 Pct. af Arbeiderstanden og ca. 18 Pct. af Gaardbrugerstanden. I Hallingdal og Nordre Bergenhus er Gaardbrugerne dog i Flertal. Foruden Arbeidsfolk og Smaabrugere forekommer en sjelden Gang Handelsmænd, Styrmand, Underofficerer, Betjente o. lign.

I Byerne er Arbeiderne i endnu mere afgjort Flertal blandt disse Brudgomme. Kun ganske faa Procent falder paa andre Livsstillinger, og da væsentlig de samme som nævnt for Landdistrikterne.

III. Forældrenes Alder.

Age des parents.

I de allerfleste Tilfælde er saavel Barnefaderen som Moderen unge Mennesker. En Oversigt over Aldersfordelingen procentvis efter de herom hidtil anstillede Undersøgelser hidsættes:

	Fædrenes Alder. <i>Age du père.</i>				Mødrenes Alder. <i>Age de la mère.</i>			
	1871— 1875.	1881— 1885.	1889— 1892.	1899— 1900.	1871— 1875.	1881— 1885.	1889— 1892.	1899— 1900.
Indtil 19 Aar	3.86	4.64	5.29	5.66	4.79	6.05	7.19	9.52
20—24 »	33.43	34.78	33.76	37.70	38.11	38.25	36.93	40.07
25—29 »	29.27	30.06	28.39	27.46	32.26	31.14	29.84	27.15
30—34 »	15.28	14.42	14.70	12.40	14.74	14.60	14.80	13.04
35—39 »	6.96	6.44	7.58	7.45	6.64	6.80	7.83	7.28
40—44 »	4.92	4.01	4.40	4.15	2.79	2.73	2.82	2.55
45—49 »	2.75	2.30	2.43	2.22	0.63	0.37	0.54	0.39
50—54 »	1.92	1.58	1.42	1.50	0.04	0.06	0.04	-
55—59 »	0.79	0.77	0.94	0.62	-	-	0.01	-
60—64 »	0.48	0.60	0.64	0.45	-	-	-	-
65—69 »	0.24	0.27	0.26	0.20	-	-	-	-
70—74 »	0.05	0.10	0.14	0.14	-	-	-	-
75 og derover	0.05	0.03	0.05	0.05	-	-	-	-
	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

Af Fædrene var ifølge den sidste Opgave 83.2 Procent under 35 Aar og af Mødrene 89.8 Procent. Der er altsaa flere tilhørende de ældre Aarsklasser blandt Mændene end blandt Kvinderne.

Gjennemsnitsalderen udgjorde for:

	Mænd.	Kvinder.
1881/1885	28.2	26.4
1891/1892	28.4	26.5
1899/1900	27.8	25.9

For Fædrenes Vedkommende er forøvrigt alle Aarsklasser repræsenterede, om end selvfølgelig med stærkt aftagende Tal. Der var i de to Aar ialt 281 Fædre over 50 Aar.

Af Mødrene falder alene 10.2 Procent paa Aldersklasserne over 35, og de fleste af disse Fødsler forekommer i Alderen 35—39, færre i Alderen 40—44 og alene et Faatal over denne Alder.

Med Hensyn til den gjensidige Alder hidsættes en Oversigt for Aarene 1899 og 1900:

Fædrenes Alder ¹⁾ .	Mødrenes Alder ¹⁾ .								
	Indtil 19Aar.	20—24 Aar.	25—29 Aar.	30—34 Aar.	35—39 Aar.	40—44 Aar.	45—49 Aar.	Uop- givet.	Til- sam- men.
Indtil 19 Aar	128	236	113	39	16	2	2	1	537
20—24 »	457	1 903	811	253	106	33	5	6	3 574
25—29 »	189	1 074	861	300	141	31	4	4	2 604
30—34 »	75	350	361	249	111	27	2	1	1 176
35—39 »	25	133	212	176	131	23	5	1	706
40—44 »	12	54	103	101	71	46	4	2	393
45—49 »	10	34	50	48	43	23	2	1	211
50—54 »	3	15	26	38	31	21	8	-	142
55—59 »	1	6	12	14	13	11	2	-	59
60—64 »	5	1	7	9	12	8	1	-	43
65—69 »	2	-	4	2	1	8	2	-	19
70—74 »	-	3	1	2	3	4	-	-	13
75 Aar og derover . .	-	-	1	1	1	2	-	-	5
Uopgivet	17	80	73	34	27	9	1	50	291
Tilsammen . .	924	3 889	2 635	1 266	707	248	38	66	9 773

Det vil bemærkes, at for de yngste Barnefædres Vedkommende er Barnet i det største Antal Tilfælde avlet med Kvinder, der er ældre, tildels

¹⁾ Udtrykt ved Antal Aar forløbne fra Forældrenes til Barnets Fødselsaar, det sidste iberegnet.

betydelig ældre af Aar. Omvendt forholder det sig med Mænd over 30 Aar, idet her Forbindelsen hyppigst har fundet Sted med Kvinder i yngre Aldersgrupper.

En Oversigt, meddelende Resultaterne for hvert enkelt Aldersaar, vil findes indtaget i Tabel 3.

I hvilken Alder de uægte Fødsler forekommer relativt hyppigst, viser nedenstaaende Oversigt:

Aldersklasser.	Antal Mænd (undtagen gifte) 1900.	Levende- fødte udenfor Ægteskab (1899 og 1900).	Pr. 1000 Mænd uægtef. Børn aarlig.	Antal Kvinder (undtagen gifte) 1900.	Levende- fødte udenfor Ægteskab (1899 og 1900).	Pr. 1000 Kvinder uægtef. Børn aarlig.
15—19 Aar . . .	105 209	537	2.6	105 556	924	4.4
20—24 » . . .	73 084	3 574	24.5	75 743	3 889	25.7
25—29 » . . .	38 104	2 604	34.2	41 067	2 635	32.1
30—34 » . . .	18 660	1 176	31.5	25 011	1 266	25.3
35—39 » . . .	11 724	706	30.1	19 993	707	17.7
40—44 » . . .	9 255	393	21.2	17 482	248	7.1
45—49 » . . .	7 518	211	14.0	16 344	38	1.2
50 Aar og derover	50 890	281	2.8	-	0	0

For Kvindernes Vedkommende forekommer forholdsvis flest Fødsler i sidste Halvdel af 20-Aarene, derefter kommer 20—24 og 30—34-Aarene. For Mændenes Vedkommende naaes ligeledes Maximum i Slutningen af 20-Aarene, men Nedgangen er i 30-Aarene ubetydelig og i det Hele for alle højere Aldersklasser langt ringere end for Kvinder.

IV. Forældrenes ægteskabelige Stilling.

État civil des parents.

Medens selvfølgelig det store Flertal af Forældre til Børn, fødte udenfor Ægteskab, er ugifte, er der dog et ikke ganske ringe Antal Tilfælde, hvor gifte Personer faar Barn med andre end sin Ægtefælle, ligesom Enkemænd og Enker selvfølgelig er repræsenterede.

For de gifte Personer, som faar uægte Børn, bør det bemærkes, at disse Tal selvfølgelig er lavere end det virkelige Forhold. For Moderen gjælder jo Formodningen om, at Barnet er hendes Mands, og det vil derfor væsentlig alene være under Omstændigheder, der udelukker Muligheden heraf (f. Ex. Manden er paa Langfart eller har boet paa andet Sted end Hustruen o. lign.), at Barnet bliver indført i Kirkebøgerne som uægte født. Og for en gift Mand siger det sig selv, at han i mange Tilfælde vil forsøge alle Midler for at undgaa at opgives som Fader.

I Aarene 1897 og 1898 ¹⁾ (de samme Aar, for hvilke Forældrenes

¹⁾ I mange Tilfælde er det ikke udtrykkelig angivet, om Forældrene var gifte eller ugifte, men uden Tvil er isaafald saaatsige undtagelsesfrit begge ugifte. Blandt de Mænd, for hvem Civilstand er opgivet, udgjør de gifte Personer ca. 5 Pct. saavel i Bygder som i Byer og blandt Mødrene $1\frac{1}{4}$ Pct. i Bygderne og $2\frac{1}{3}$ Pct. i Byerne. For Mænd og særlig i Bygderne mangler forholdsvis hyppig udtrykkelig Udfyldning, men de nævnte Procenttal bliver af den anførte Grund altfor høie. Maaske vil paa den anden Side en enkelt gift Person kunne findes blandt de Schemaer, hvor ingen udtrykkelig Oplysning er meddelt, men dette vil kun i ringe Udstrækning berøre de i Texten anførte Tal.

For Kristiania har man ved velvillig Imødekommenhed af Sundhedskommissionen tælllet sammen for 1906 Antallet af gifte Mødre til Uægtefødte samt Enker og Fraskilte, og Resultatet er:

Procent af samtlige Levendefødte hvor Moderen er		
	gift.	Enke eller Fraskilt.
1906	1.38	3.77
1897—1898	1.37	4.81

Livsstilling er beregnet) var der ialt

	9 758 Levendefødsler og	387 Dødfødsler.
Antal Tilfælde, hvor Fader eller Moder var gift:	325 gifte Fædre (deraf 2 Separerede), 148 gifte Mødre (deraf 7 Separerede),	11 gifte Fædre. 5 gifte Mødre.
Antal Tilfælde, hvor Fader eller Moder var i Enkestand:	375 Enkemænd, 395 Enker,	11 Enkemænd. 8 Enker.
Antal Tilfælde, hvor Fader eller Moder var Fraskilte:	25 fraskilte Mænd. 27 fraskilte Kvinder.	— —

I 21 Tilfælde var baade Fader og Moder gifte.

Hvorledes Forholdet stiller sig i de forskellige Landsdele sees af nedenstaaende Tabel (Tallene i Parenthes gjælder dødfødte Børn):

A m t e r.	By g d e r :			B y e r :		
	Levendefødte udenfor Ægteskab.	Fader gift.	Moder gift.	Levendefødte udenfor Ægteskab.	Fader gift.	Moder gift.
Smaalene	343 (13)	6	9	154 (7)	9	7 (1)
Akershus	445 (16)	10	1	16	—	—
Kristiania	—	—	—	2 037 (112)	60 (3)	28
Hedemarken	727 (16)	13	5	25	2	—
Kristians	486 (10)	17	9 (1)	21	—	—
Buskerud	268 (16)	3	3	75 (1)	4	3
Jarlsberg og Larvik	192 (12)	12 (1)	5	117 (3)	1	6
Bratsberg	162 (6)	7	3	48 (1)	3	—
Nedenes	159 (2)	12	2	22 (1)	1	2
Lister og Mandal .	74 (3)	5	4	32	3	1
Stavanger	138 (3)	7 (1)	2	128 (6)	12	13
Søndre Bergenhus	227 (5)	17	2 (1)	—	—	—
Bergen	—	—	—	316 (18)	20 (2)	10 (2)
Nordre Bergenhus	211 (13)	12 (1)	—	4	—	—
Romsdal	407 (8)	11	6	112 (4)	6	1
Søndre Trondhjem	707 (20)	14	7	249 (18)	12 (2)	2
Nordre Trondhjem	389 (18)	10 (1)	5	27	2	2
Nordland	769 (21)	20	7	45 (1)	2	—
Tromsø	311 (12)	5	1	78 (4)	—	—
Finmarken	153 (12)	5	1	84 (5)	2	1
	6 168 (206)	186 (4)	72 (2)	3 590 (181)	139 (7)	76 (3)

Af samtlige Levendefødte havde altsaa 3.33 Pct. som Fader en Mand, der var gift med en anden end Moderen, og 1.52 Pct. havde en gift Moder. Forholdet stiller sig ugunstigst i Byerne.

E i l e r t S u n d t ¹⁾ indsamlede i sin Tid lignende Opgaver fra Sognepresterne (for 1855 - 1856). De omfattede 297 Prestegjæld og viser følgende Resultat sammenlignet med de nu foreliggende:

	Gift Fader.	Gift Moder.	Gift Fader.	Gift Moder.
1855—1856 Landdistrikter:	3.44	0.80	Byer: 2.69	1.94
1897—1898	2.98	1.16	3.87	2.09

Sundt betegner selv Tallene for Byernes Vedkommende som usikre, hvorpaa ogsaa tyder de lave Tal for Mænd i Byerne.

Af Interesse er det at mærke, at ligesom ved Sundts Undersøgelse viser for Landet de Stifter, som har forholdsvis mindst af uægtefødte Børn, det ugunstigste Forhold.

Foruden som Bidrag til Moralstatistiken har disse Tal sin Betydning derved, at Barnefaderen, naar han er gift, har Forsørgelsespligt ligesoverfor sin Familie, og dette vil ofte hindre ham fra tilfredsstillende at kunne opfylde de nye Pligter, som paalægges ham ved det uægtefødte Barn. Det samme vil ogsaa i stor Udstrækning gjælde Enkemænd og fraskilte Personer.

Forældrenes Civilstand.	Landdistrikter.	Byer.
Ugift Fader, ugift Moder	5 523	3 072
— , Enke	162	138
— , Fraskilt	11	13
— , gift Moder	51	63
Enkemand, ugift Moder	189	112
— , Enke	30	31
— , Fraskilt	—	—
— , gift Moder	9	4
Gift Mand, ugift Moder	161	112
— , Enke	13	18
— , Fraskilt	—	—
— , gift Moder	12	9
Fraskilt Mand, ugift Moder	6	13
— , Enke	1	2
— , Fraskilt	—	3
— , gift Moder	—	—
	6 168	3 590

¹⁾ Fortsatte Bidrag til Sædelighedstilstanden i Norge.

Efter de her meddelte Opgaver fordelte Forældrene sig paa følgende Maade med Hensyn til Civilstand:

Civilstand.	Fædre.		Modre.	
	Landdistrikter.	Byer.	Landdistrikter.	Byer.
Gift	3.02 Pct.	3.87 Pct.	1.17 Pct.	2.12 Pct.
Fraskilte	0.11 »	0.50 »	0.18 »	0.45 »
I Enkestand	3.70 »	4.10 »	3.34 »	5.26 »
Ugifte	93.17 »	91.53 »	95.31 »	92.17 »

V. Forældrenes Livsstilling.

Professions des parents.

For nærværende Undersøgelse har man ladet udarbejde en Opgave over Forældrenes Livsstilling for de i 1897 og 1898 fødte uægte Børn (Tabel 4). Disse to Aar blev valgt, fordi Oplysningerne var mere fuldstændige end for noget andet Aar: og Resultaterne har selvfølgelig samme Gyldighed, som om senere Aar var tagne, da de er Udtryk for konstante Forhold.

Disse Opgaver foreligger her for første Gang bearbejdede, naar bortsees fra Sundts mere summariske Oversigter, og de er af megen Interesse for Belysning af det her behandlede Emne og for moralske og sociale Forhold i det Hele.

Den første Kjendsgjerning, som paa den mest utvetydige Maade bekræftes af Tabellerne, er, at det store Flertal af Forældre — baade paa Fædrenes og Mødrenes Side — er af den arbejdende Klasse. Sammenstilles Arbejderne og de, der nærmest maa stilles i Klasse dermed, faar man:

Livsstilling.	I Bygderne.		I Byerne.	
	Fædre.	Mødre.	Fædre.	Mødre.
Tjenestegutter og Piger . . .	681	3 570	79	1 522
Landbrugs- og Skogarbejdere	353	158	19	4
Husmænd	86	-	2	-
Husmandssønner og -Døtre .	74	410	2	3
Haandværkere	734	4	1 079	75
Grube- og Fabrikarbejdere .	371	55	349	366
Arb. ved Smaaindustri . . .	85	115	50	508
» » Kommunikationsanlæg	162	-	54	-
Opvartere, Hoteltjenere . . .	8	11	33	78
Arbejdere ved Handel osv. .	82	2	283	26
Sjømænd, Matroser	274	-	435	-
Dagarbejdere, Inderster . . .	845	238	181	95
Andre Arbejdere	3	1	15	12
Fiskere	903	1	85	-
Arbeidsformænd	24	-	16	-
Tilsammen . .	4 685	4 565	2 682	2 689

Arbeidere og andre i lignende Stilling (Fiskere, Matroser osv.) udgjør saaledes paa Landet 76.9 Pct. og i Byerne 75.1 Pct. af samtlige Fædre til uægtefødte Børn (med opgiven Livsstilling) og for Mødrenes Vedkommende henholdsvis 76.2 Pct. og 82.5 Pct.

Den næste større Gruppe af Barnefædre udgjøres i Landdistrikterne af Gaardbrugere (452) og Gaardbrugersønner (399). Forøvrigt vil Fordelingen paa de forskellige Livsstillinger sees af nedenstaaende Oversigt.

	Landdistrikter.		Byer.	
	Barnefædre.	Pct.	Barnefædre.	Pct.
Gaardbrugere	452	7.4	57	1.6
Gaardbrugersønner	399	6.6	37	1.0
Selvstændige Næringsdrivende, inkl. Skippere og Kaarmænd	150	2.5	214	6.0
Embedsmænd, liberale Erhverv, Inge- niører, Studenter	34	0.5	79	2.2
Kontorister, Betjente, Styrmand	199	3.3	352	9.9
Bestillingsmænd	64	1.0	96	2.7
Smaahandlere	45	0.7	21	0.6
Arbeidere, Fiskere, Sjømænd	4 685	76.9	2 682	75.1
Soldater, Privatfors., uden Erhverv	36	0.6	29	0.8
Fattiglemmer, Omstreifere	29	0.5	2	0.1
Ukjendt Far	28	-	11	-
Uopgivet Livsstilling	47	-	10	-
	6 168	100.0	3 590	100.0

Nogle nærmere Oplysninger angaaende enkelte af de opførte Grupper vil være af Interesse.

Embedsmænd. Der er ialt udlagt 11 saadanne som Barnefædre. Af disse var 5 Kapteiner, 3 Løitnanter, 1 Politifuldmægtig, 1 Adjunkt og 1 Bergembedsmand. Læger m. v. Ialt var udlagt 10 Læger, 3 Tandlæger, 1 Dyrlæge, 6 Kvaksalvere, Homøopathier og Tandteknikere. Bestillingsmændene tilhører gennemgaaende de lavere Grader og kan nærmest stilles paa Linie med Kontorister og Betjente. Der var 63 Underofficerer, 14 Politibetjente og Konstabler, 21 Jernbanefunktionærer (Konduktører o. lign.), 14 Post-, 8 Telegraf- og 5 Toldfunktionærer, 8 Brandkonstabler, 2 Lensmænd, 2 Folkeskolelærere og 23 andre, hovedsagelig Embedskontorister o. lign.). Rentenister, Kaarmænd osv. Af disse var i Landdistrikterne 1 fhv. Embedslæge, 1 fhv. Kirkesanger, 14 Kaarmænd o. lign., 3 Rentenister, 1 Huseier og 3 fhv. Næringsdrivende, ialt 23, i Byerne 6 Huseiere, 4 Kaarmænd, 1 Rentenist, 5 fhv. Næringsdrivende, tilsammen 16

Under Kunstnere m. v. er opført 23 Kunstnere (Malere, Musikere, Skuespillere, Forfattere m. v.), 1 Redaktør, 1 Journalist og 9 Artister og diverse.

For Kvindernes Vedkommende meddeles nedenfor en lignende Oversigt:

Livsstilling.	Landdistrikter.		Byer.	
	Barnemødre.	Pct.	Barnemødre.	Pct.
Gaardbrugersker	44	0.7	4	0.1
Gaardbrugerdøtre	594	9.9	15	0.5
Selvstændige Næringsdrivende, inkl. Rentenister	9	0.2	62	1.9
Liberales Erhverv, Bestillingskvinder, Lærerinder, Frøkener	15	0.3	13	0.4
Kontorister m. v.	23	0.4	86	2.6
Arbejdere m. v.	4 565	76.2	2 689	82.5
Hjemmевærende Døtre	510	8.5	211	6.5
Giftede Koner og Enker ¹⁾	96	1.6	122	3.7
Uden Erhverv, Privatforsørgede	7	0.1	25	0.8
Fattiglemmer, Omstreifersker	127	2.1	33	1.0
Ukjendt Mor	1	-	1	-
Uopgivet	177	-	329	-
	6 168	100.0	3 590	100.0

Hertil skal knyttes nogle Tillægsoplysninger for enkelte af Livsstillingsgrupperne.

Selvstændige Næringsdrivende. De fleste af disse er Smaahandlersker, Logi-, Spiseværtinder o. lign. Rentenister o. lign. Af disse var i Landdistrikterne 2 Huseiersker og 2 havde Pension; i Byerne 2 Huseiersker og 3 levede af egne Midler. Under liberalt Erhverv, Bestillingskvinder o. s. v. er opført for Landdistrikterne 4 Lærerinder, 2 Chansonetter, 4 Jordmødre og 5 »Frøkener«; for Byerne 2 Lærerinder, 1 Skuespillerinde, 1 Artist, 1 Koristinde og 8 »Frøkener«.

At de ubemidlede Klasser yder Hovedkontingenten af uægtefødte Børn er ved ovenstaaende Opgaver bragt fuldstændig paa det Rene.

Det næste Spørgsmaal, der tillige har moralstatistisk og social Interesse, er, om dette svarer til Befolkningens Fordeling i Erhverv, med andre Ord, om der falder flere uægtefødte Børn paa de lavere sociale Lag end paa de højere eller omvendt. Herpaa giver nedenstaaende Oversigter Svar; i disse er sammenstillet Antallet i 1900 af tilstedeværende ugifte Personer i Alderen 15 — 35

¹⁾ Forsaavidt de ikke har eget Erhverv.

Aar med Antallet af uægtefødte Børn, der falder paa hver enkelt Gruppe, og paa Grundlag heraf er beregnet det aarlige Antal uægtefødte Børn pr. 1 000 ugifte Mænd og Kvinder:

	Barnefædre:					
	Bygder.			Byer.		
	Ugifte Mænd 15—35 Aar.	Antal levendefødte Børn udenfor Ægteskab. (1897—1898.)	Pr. 1 000 Mænd aarligt Antal Uægte- fødte.	Ugifte Mænd 15—35 Aar.	Antal levendefødte Børn udenfor Ægteskab. (1897—1898.)	Pr. 1 000 Mænd aarligt Antal Uægte- fødte.
Samlet Antal	162 496	6 168	19.0	71 070	3 590	25.3
Deraf:						
Tjenere	17 712	681	19.2	1 568	79	25.2
Landbrugs- og Skogs- arbeidere	15 032	439	14.6	-	-	
Fabrik- og Grube- arbeidere	12 218	371	15.2	8 411	349	20.7
Haandværksarbei- dere	11 417	734	32.1	16 567	1 079	32.6
Sjomænd	3 999	274	34.3	4 698	435	46.3
Andre Arbeidere	15 182	1 209	39.8	13 530	653	24.1
Ialt Arbeidere ¹⁾	75 560	3 708	24.5	¹⁾ 44 774	2 595	29.0
Fiskere	19 042	903	23.7	1 372	85	31.0
Hjemmeværende Sønner og Privat- forsørgede	47 521	490	5.2	8 738	57	3.3
Næringsdrivende og Selvstændigt ar- bejdende	10 955	618	28.2	3 004	263	43.8
Bestillingsmænd og Betjente ²⁾	7 888	293	18.6	8 854	520	29.4

Som det sees, er det aarlige Antal Barnefædre pr. 1 000 Ugifte i Alderen 15—35 Aar i Bygderne 19, i Byerne 23. Det tilsvarende Tal for Arbeidere er 24½ og 29, altsaa højere end for de andre Samfundsklasser. Naar de selvstændige Næringsdrivende og Arbejdende viser højere Tal, saa beror dette derpaa, at der f. Ex. af Gaardbrugere, Haandværksmestre o. lign. findes forholdsvis faa inden de yngre Aldersgrupper, hvorfor Resultatet her nær-

¹⁾ Undtagen Fiskere. ²⁾ Iberegnet Ingeniører, Kunstnere.

mest bliver misvisende. Det samme Moment gjør sig ogsaa delvis gjældende for Bestillingsmænd o. s. v.

For nærmere at paavise dette har man i nedenstaaende Oversigt udført en lignende Beregning for alle Mænd over 15 Aar, altsaa de højere Aldersklasser medregnet. Desuden er medregnet Enkemænd og Fraskilte.

Uægte Barn pr. 1 000 Mænd (Gifte fratrasket):

	Landdistrikter.	Byer.
Samlet Antal	13.6	20.1
Arbeidere (undt. Fiskere)	14.1	24.7
Næringsdrivende og selvstændig Arbeidende (undt. Fiskere)	10.5	19.1
Fiskere	19.4	24.0
Bestillingsmænd, Betjente	14.5	17.7

En lignende Oversigt meddeles for Mødrenes Vedkommende:

B a r n e m ø d r e :						
	Bygder.			Byer.		
	Ugifte Kvinder 15—35 Aar.	Antal levendefødte Børn udenfor Ægteskab. (1897—1898.)	Pr. 1 000 Kvinder aarligt Antal Uægtefødte	Ugifte Kvinder 15—35 Aar.	Antal levendefødte Børn udenfor Ægteskab. (1897—1898.)	Pr. 1 000 Kvinder aarligt Antal Uægtefødte.
Samlet Antal	156 277	¹⁾ 6 072	19.4	87 883	¹⁾ 3 468	19.7
Deraf:						
Tjenere	52 895	3 728	35.2	26 768	1 522	28.4
Fabrikarbeidersker	3 378	55	8.1	5 443	366	33.6
Andre Arbeidersker ²⁾	5 549	286	25.8	8 787	454	25.8
Ialt Arbeidersker	61 822	4 069	32.9	40 998	2 342	28.6
Syersker	8 687	86	4.9	7 277	344	23.6
Hjemmевærende Døtre og Privatforsørgede	71 650	1 526	10.6	22 050	247	5.6
Næringsdrivende og Selvstændigt arbejdende	3 814	55	7.2	3 090	61	9.87
Bestillingskvinder, Betjente	8 914	27	1.5	13 190	91	3.4
Fattigforsørgede	968	65	33.6	263	22	41.8

¹⁾ Gifte og tidligere gifte Kvinder uden eget Erhverv fratrasket.

²⁾ Undtagen Syersker, der er udskilte og slaaet sammen med selvstændigt arbejdende Syersker.

Medens Gjennemsnittet for samtlige ugifte Kvinder i den nævnte Alder er 19—20 saavel i By som paa Land, fremviser Arbeidersker et betydeligt høiere Tal, nemlig 29 i Byerne, 33 paa Landet. Af Interesse er det at bemærke, hvorledes Forholdet stiller sig for Fabrikarbeidersker. I Landdistrikterne staar de ikke alene betydelig høiere end andre arbeidende Kvinder, men Procenten er endog særdeles meget lavere end Gjennemsnittet. I Byerne stiller Forholdet sig anderledes. Tallene er der ugunstigere end for andre Arbeidersker, og tager man Kristiania særskilt, saa gjælder det samme, kun at Forholdet er endnu ugunstigere. Det samme gjælder forøvrigt Syersker. For Hovedstaden er nemlig Forholdstallene, som følger:

Samtlige Kvinder	28.5
Tjenestepiger	33.9
Fabrikarbeidersker	50.1
Samtlige Arbeidersker (undt. Syersker)	28.2
Syersker	42.4

For Kristiania mangler der Livsstillingsopgaver for et betydeligt Antal Kvinder, saa det er tvilsomt, om ikke Tallet for »samtlige Arbeidersker« er for lavt, men at Forholdet for Fabrikarbeidersker og — i noget mindre Grad — for Syersker er særdeles ugunstigt, er utvilsomt.

Af betydelig social Interesse og tillige af Betydning for det foreliggende Emne er Forældrenes gjensidige Livsstilling, med andre Ord, om disse Forbindelser stiftes mellem Personer, tilhørende samme eller forskjellige sociale Befolkningslag.

Udarbejdelsen af en statistisk Oversigt over dette Forhold møder adskillige Vanskeligheder. For det første vil en og samme Livsstilling kunne rumme temmelig store Forskjelligheder i økonomiske Kaar, f. Ex. en Handelsmand med stor Omsætning og en liden Landhandler, underordnede Funktionærer i det private Næringsliv fra vellønnede Stillinger ned til de lavest aflagte Poster. Imidlertid siger det sig selv, at det er ugjærligt at opstille nogen Gruppering, der strengt følger bestemte Delingslinier efter Indtægtens Høide. Saaledes vil en Arbeiders Indtægt kunne overstige Gaardbrugeres, Betjentes og mindre Bestillingsmænds Indtægt. Den Gruppering, som her kan gennemføres, vil derfor ikke absolut falde sammen med den økonomiske Evne, men vil blive knyttet til Holdepunkter i Personernes sociale Stilling, saaledes at der under 1ste Gruppe medregnes de, der enten har egen Bedrift (Gaardbrugere, Handelsmænd, Haandværksmestre osv.) eller udfører Arbejde af immateriel Natur, derunder tillige Kontorpersonale, Bestillingsmænd o. lign. Til samme Gruppe henføres de, der hører til Husstanden hos Personer under Gruppen (Gaardbrugersønner). Denne Gruppe omfatter saaledes nærmest Middelstanden. Under 2den Gruppe henføres alle Personer, der udfører

legemligt Arbeide for andre (Fabrik- og Haandværksarbeidere, Tjenestefolk osv.), Husmænd, Fiskere, Soldater, Erhvervsløse, Fattigunderstøttede m. v.¹⁾

Der kunde være Spørgsmaal om at opstille en egen Gruppe for de høiere Klasser, men, som allerede nævnt, er der saa faa af disse, at det ingen Interesse vilde have.

En særegen Vanskelighed frembyder hjemmевærende Døtre, idet der i talrige Tilfælde mangler Oplysning om deres Forældres Livsstilling. Her er derfor anvendt den Fremgangsmaade, at hjemmевærende Døtre er fordelt i de to Grupper i samme Forhold, som gjælder for de Tilfælde, hvor Forældrenes Livsstilling er opgivet. Ligesaa er forholdt med gifte Kvinder og Enker.

Beregningen giver følgende Resultat:

Fædre.	Mødre.	
	Af 1ste Gruppe.	Af 2den Gruppe.
Bygder.		
Af 1ste Gruppe	277 (22 Pct.)	998 (78 Pct.)
Af 2den Gruppe	520 (11 Pct.)	4 128 (89 Pct.)
Byer.		
Af 1ste Gruppe.	136 (18 Pct.)	635 (82 Pct.)
Af 2den Gruppe	135 (5 $\frac{1}{2}$ Pct.)	2 340 (94 $\frac{1}{2}$ Pct.)

Eilert Sundt indsamlede i sin Tid (1855—1856) endel lignende Opgaver, og der opstilledes to Klasser nogenlunde overensstemmende med den ovenfor anvendte Gruppering. Til 1ste Klasse blev henregnet Gaardmænd, Fabrikanter, Haandværksmestre, Skippere, Handelsmænd, Embeds- og Bestillingsmænd og andre, der i borgerlig Stilling stod lige med disse. Til 2den Klasse Husmænd, Bygdehaandværkere, Haandværkssvende, Matroser, Fiskere, Værksarbeidere, Daglønnere, Tjenestefolk og andre i lignende Stillinger. Resultatet stillede sig dengang, som følger (Procenttallene efter nærværende Undersøgelse tilføiet i Parenthes):

Barnefædre af Klasse 1 med Barnemødre af

	1ste Klasse.	2den Klasse.
Landdistrikterne	38 (22)	62 (78)
Byerne	16 (18)	84 (82)

¹⁾ Privatforsorgede er regnede til 1ste, Handelskarle til 2den Klasse.

Barnefædre af Klasse 2 med Barnemødre af

	1ste Klasse.	2den Klasse.
Landdistrikterne . .	9 (11)	91 (89)
Byerne	2 ($5\frac{1}{2}$)	98 ($94\frac{1}{2}$)

Disse Resultater falder i det væsentlige sammen med de ovenfor fremstillede. Ogsaa Sundts Opgaver viser, at Mænd inden 1ste Klasse blander sig overveiede med Kvinder af 2den Klasse, og dette fremtræder endnu stærkere i Byerne end paa Landet. Mænd af 2den Klasse maa holde sig til Kvinder af samme Klasse.

Kun paa et Punkt er der en betydelig Forskjel mellem nærværende og Sundts Opgaver, nemlig paa Landet for Mænd af 1ste Klasse. Det indtraf dengang hyppigere end nu, at Mænd af 1ste Klasse havde Børn med Kvinder af samme Klasse. Forskjellen er her saa stor, at der maa foreligge særskilte Forhold, der har medført en Forrykkelse, og da i den Retning, at Kvinder af 1ste Klasse nu i mindre Udstrækning lader sig besvangre, selv af Mænd i samme Stilling, saaledes at Mændene mere er henviste til Kvinder af 2den Klasse.

Forøvrigt er det ikke muligt at anstille nogen Sammenligning i Enkelthederne med Sundts Opgaver, fordi disse foreligger i yderst summarisk Form. Desuden blev Grupperingen i de to Klasser udført af Presterne selv, og med den knappe Anvisning har vel Opgaverne neppe været udarbejdede paa ensartet Maade, idet Presterne i sit Skjøn utvilsomt har fulgt forskellige Opfatninger.

Ved ovenstaaende Undersøgelse er der givet en Oversigt over Fædrenes og Mødrenes Livsstilling, og paa Grundlag deraf og med Hjælp af Indtægtsstatistiken vil man kunne opgjøre sig en Mening angaaende deres økonomiske Kaar. Disse Opgaver gjælder imidlertid for den Tid, da Barnet kommer til Verden. Anderledes vilde Billedet stille sig, naar der tales om Arveret efter Barnefaderen. Isaafald vil det komme an paa Barnefædrenes senere Skjæbne. Herom er det imidlertid umuligt at udtale noget bestemt. Endel kommer i selvstændig Stilling, bliver Gaardbrugere, Haandværksmestre o. s. v., andre bliver staaende i samme Stilling. Bevægelsen vil blive som for andre unge Mennesker; dog siger det sig selv, at den Omstændighed, at Vedkommende har Barn udenfor Ægteskab, baade økonomisk og moralsk vil være til Skade for hans Fremtid.

VI. Dødelighed blandt Spædbarn.

Mortalité chez les enfants du premier âge.

Dødfødsler.

Mort-nés.

Medens man tidligere under Dødfødte ogsaa medregnede Børn, der var fødte med Liv, men døde inden 24 Timer, er disse Opgaver særlig fra 1866 blevet mere korrekte. Dette har dog mindre at betyde, naar Opgaverne benyttes til Sammenligning mellem ægte- og uægtefødte Børn.

Antal Dødfødte blandt 10 000 Levende- og Dødfødte (*par 10 000*):

	Ægte Fødsler. <i>Enf. légit.</i>	Uægte Fødsler. <i>Enf. illégit.</i>	Samtlige Fødsler. <i>Ensemble.</i>	Dødfødsler blandt Uægte- fødte i Procenter af Død- fødte ved Ægtefødsler.
1866—1875 . .	349	554	367	159
1876—1885 . .	310	476	324	154
1886—1890 . .	260	373	267	143
1891—1895 . .	262	433	273	165
1896—1900 . .	233	382	244	164

Disse Tal tør fremdeles neppe ansees som fuldt korrekte før i den allersidste Tid, idet der utvilsomt fortfarende er registreret Børn som Dødfødte, uagtet de er fødte med Liv, men døde umiddelbart derefter, og det sidste 5-Aar skulde da antages at give det reneste Udtryk for Forskjellen, idet der blandt Ægtefødsler falder 1 Dødfødt af 43 Fødte, blandt Uægtefødsler 1 af 26.

Nærmere Oplysninger om Dødfødsler inden de forskjellige Distrikter findes i Tabel 5, ifølge hvilken Forholdet for Tiaaret 1891—1900 stiller sig paa følgende Maade:

Dødfødte i Procent af samtlige Fødsler (*par 100*):

	Ægtefødte.	Uægtefødte.
Landdistrikterne. <i>Campagnes</i>	2.47	3.69
Byerne. <i>Villes</i>	2.49	4.69
Kristiania	2.51	4.82
Bergen	2.55	5.94
Trondhjem	3.34	4.74
Byerne med Undtagelse af de tre nævnte	2.36	4.05

For de ægtefødte Børn er Dødfødslerne temmelig ensartet saavel i Land-distrikterne som i Byerne. Derimod er Afvigelserne adskillig større for uægtefødte Børn, idet Forholdet stiller sig gunstigst i Landdistrikterne og i de mindre Byer gunstigere end i de større.

En Sammenligning med andre Lande viser, at Forholdet af Dødfødsler gjennemgaaende er lavere i Norge, og dette gjælder saavel for ægte som uægte Fødsler.

Angaaende Aarsagerne til denne Forskjel er der gennem Medicinaldirektøren indhentet Oplysninger fra Embedslægerne. Det overveiende Antal af disse Erklæringer gaar ud paa, at ingen Erfaring i den Retning er gjort. Da Tallene for de enkelte Distrikter gjennemgaaende er meget smaa, er det ogsaa let forklarligt, at der ingen sikre Slutninger kan bygges derpaa, især da Forskjellen er forholdsvis saa ubetydelig, men som ovenfor paavist er der en Forskjel tilstede.

Som Aarsager anføres:

1. Syfilis og venerisk Syge overhovedet (Kristiania, Bergen, Brevik, Skien, Sandefjord, Langesund, Larvik, Svelviken); for Landdistrikterne derimod anføres denne Aarsag kun i yderst sjeldne Tilfælde.
2. Moderens Stilling under Svangerskabet. Foruden de ugunstige Livsforhold, hvorunder de vordende Mødre lever, særlig mangelfuld Ernæring og daarligt Levevis i det hele, nævnes ogsaa deres Sindstilstand, at de føler sig ulykkelige og gruer for Skammen. Endvidere at de i mindre Grad end gifte Kvinder kan tage Hensyn til sig selv ved sit Arbeide og at de for at skjule sin Tilstand snører sig og gaar uhensigtsmæssig klædte. Her kan ogsaa spille ind mere eller mindre bevidste Forsøg paa at fremkalde fortidlig Nedkomst, gennem forceret Arbeide, voldsomme Bevægelser, Uforsigtighed med sin Pleie, undertiden ogsaa ved Brug af Medikamenter.
3. Utilfredsstillende Fødselshjælp (Fødsel i Dølgsmaal).

Særlig den førstnævnte Aarsag tør vel ansees som en væsentlig Forklaring af de forholdsvis talrigere Dødfødsler i Byerne.

Dødeligheden blandt Børn, fødte udenfor Ægteskab.

Mortalité.

Et overmaade vigtigt Bidrag til Belysning af Børnenes Stilling er Dødelighedsforholdene. Regner man i sin Almindelighed Dødelighedssifrene som en Kulturmaaler, saa kan man med endnu større Berettigelse gjøre dette for Spædbørn, særlig fordi her den af Forældrene ydede Pleie er af saa afgjørende Betydning. En indgaaende Behandling af denne Side af Emnet er derfor særlig paakrævet i en Undersøgelse som nærværende, og derunder melder sig ogsaa Spørgsmaalet om, i hvilken Retning Udviklingen har gaaet.

Hvad Dødeligheden blandt levendefødte Børn angaar, saa er det en Kjendsgjerning, der kan paavises for alle Lande, at Forholdene stiller sig adskillig ugunstigere for Børn, som er fødte udenfor Ægteskab. Nærmere Oplysninger for Norge vil findes i Tabellerne 6 og 7.

For Aarene 1891—1900 er der udarbejdet nedenstaaende Tabel over Antal Dødsfald pr. 100 000 levendefødte ægte og uægte Børn med Dødsrisiko for hvert Kvartal af de to første Leveaar (*taux de mortalité, 1891—1900*):

Kvartaler.	Antal Levende i Alderen n.		Antal Døde i Alderen n til n + 1.		Pr. 100 Dødsrisiko for de i Alderen n levende for Tidsrummet n til n + 1.		De uægtef. Børns Dødsrisiko i Procenter af de ægtef. Børns.
	Ægte.	Uægte.	Ægte.	Uægte.	Ægte.	Uægte.	
0	100 000	100 000	4 839	10 218	4.839	10.218	211
1	95 161	89 782	1 673	3 463	1.758	3.857	219
2	93 488	86 319	1 387	2 342	1.484	2.713	183
3	92 101	83 977	1 178	1 568	1.279	1.867	146
4	90 923	82 409	938	1 003	1.032	1.217	118
5	89 985	81 406	641	698	0.712	0.857	120
6	89 344	80 708	484	524	0.542	0.649	120
7	88 860	80 184	418	372	0.470	0.464	99
8	88 442	79 812					

Tydeligere end efter Tabel 6, der indeholder Beregninger angaaende Dødsrisikoen for enkelte Afsnit indet det 1ste Leveaar, træder forøvrigt Forholdet frem, naar Dødelighedspromillen beregnes ikke efter det samlede Antal Fødsler i Aaret, men efter de fra foregaaende Maaned gjenlevende, altsaa f. Ex. de i Løbet af 2den Maaned døde i Forhold til Antallet af Børn, der har overlevet den første Maaned. En Beregning, udført paa denne Maade, giver følgende Resultat pr. 10 000 Levendefødte:

	I Ægteskab.	Udenfor Ægteskab	De uægtef. Børns Dødsrisiko i Procenter af de ægtef. Børns.
1ste maaned	321.2	625.2	195
2den —	97.7	233.8	239
3die —	71.2	194.9	274
4de —	64.5	156.6	243
5te —	59.1	123.8	209
6te —	53.2	110.4	208
7de —	53.6	105.6	197
8de —	49.2	82.9	168
9de —	46.3	84.9	183
10de —	45.2	76.0	168
11te —	42.2	59.9	142
12te —	41.0	51.3	125

Paafaldende synes det at være, at Forholdet stiller sig mindre ugunstigt i den første Maaned efter Fødselen end i de derpaa følgende Maaneder. Lignende Iagttagelser foreligger fra Sachsen¹⁾. Aarsagen antages at være, at Barnepleien og de ydre Forhold da faar mere afgjørende Betydning. Overhovedet viser de sachsiske Undersøgelser, at Forskjellen i Barnedødeligheden ikke er saa særdeles stor i den første Levemaaned mellem de mere velstillede og de fattigere Lag af Befolkningen, medens Afvigelserne bliver større i 2den til 5te Maaned.

At den større Dødsrisiko for uægtefødte Børn formindskes noget med tiltagende Levetid er ganske naturligt. De mindst modstandsdygtige rykkes bort, og den tilbageværende Del vil for hver Maaned bestaa af mere levedygtige Individuer. Naar imidlertid de ovenfor meddelte Opgaver viser det Resultat, at Dødeligheden blandt Ægte- og Uægtefødte efter den store Forskel i de første Kvartaler siden nærmer sig hinanden, saaledes at allerede 5te Kvartal kun udviser en forholdsvis ubetydelig Forskel, saa er dette misvisende. Her spiller nemlig ind Legitimation af Børn, fødte udenfor Ægteskab, gennem Forældrenes paafølgende Ægteskab. Dette Moment øver ingen nævneværdig Indflydelse i den første Tid, men efterhaanden vil Tallene i stærkere Grad paavirkes deraf. Saadanne legitimerede Børn opføres naturligvis i Dødsfaldsstatistiken som ægtefødte, og derved forrykkes Sammenligningen med Antallet af de udenfor Ægteskab fødte Børn. Det er sandsynligt, at Forholdet stiller sig mindre ugunstigt for de Uægtefødte, naar den spædste Alder er passeret, men Ligevægten naaes ikke saa rask og saa tidlig, som de statistiske Tabeller giver Indtryk af.

Det ligger nær at undersøge, hvorvidt der med Hensyn til de Uægtefødtes Dødelighed gjør sig Forskjelligheder gjældende i de enkelte Dele af Landet, og i dette Øiemed er udarbejdet Tabel 8.

Ifølge denne stillede Dødeligheden pr. 100 Levendefødte sig, som følger:

	Ægte.		Uægte.	
	1ste Levemaaned.	1ste Leveaar.	1ste Levemaaned.	1ste Leveaar.
Landdistrikterne . .	3.2	5.7	8.0	13.1
Kristiania	3.8	12.9	8.3	28.7
Bergen	3.2	12.0	6.8	18.8
Trondhjem	3.6	12.1	7.9	22.9
Samtlige Byer . . .	3.4	11.3	7.6	25.0

Som det af Tabellen vil sees, er det en undtagelsesfri Regel i samtlige Amter, at Dødeligheden er betydelig større for Uægtefødte. Ugunstigst stiller Forholdet sig i Akershus samt Smaalenene og Søndre Bergenhus Amter, hvad der vel for en Del kan forklares derved, at Børn udsættes paa Landet i ikke

¹⁾ Die Säuglingssterblichkeit in den Jahren 1899 bis 1903 mit Rücksicht auf den Beruf der Eltern (Zeitschr. d. K. Sächs. Stat. Landesamtes 1906).

ringe Udstrækning fra de store Byer. Gunstigt stiller Forholdet sig i Nordre Bergenhus.

Gjennem det tidligere omtalte Cirkulære til Embedslægerne har man indhentet nærmere Oplysninger angaaende disse Forhold. Det første Spørgsmaal var affattet saaledes: Kan Oplysninger meddeles angaaende Aarsagerne til den større Dødelighed blandt uægtefødte Spædbørn end blandt ægtefødte?

Mange Besvarelser gaar i den Retning, at ingen Forskjel eller ialfald ingen væsentlig Forskjel er iagttaget i Distriktet, eller at Dødeligheden stiller sig som almindelig i andre fattige Hjem. Dette gjælder ikke alene en Række Landdistrikter rundt omkring i Riget, men ogsaa endel Byer (Hønefoss, Drammen, Kongsberg, Holmestrand, Kragerø, Kristiansand, Skudeneshavn, Bergen, Aalesund, Levanger, Stenkjær, Namsos, Hammerfest). Enkelte Læger erklærer, at de ikke kan give nogen Oplysning om Aarsagerne, særlig fordi Fødsler udenfor Ægteskab er for faatallige, til at derpaa kan bygges nogen Slutning.

Nedenfor meddeles en Oversigt over de Besvarelser, der indeholder specielle Oplysninger om Aarsagerne¹⁾:

1. Kunstig Ernæring (at Børnene opflaskes), Mangler ved Ernæringen overhovedet:

Sarpsborg (at Pigen kort Tid efter Barselsengen udsætter sit Barn i privat Pleie med kunstig Ernæring etc.), Hobøl, Follo, Skedsmo og Fet, Ullensaker, Solør og Odalen, Kongsvinger By, Østre Toten (Børnene bortsættes som Regel til Bedsteforældrene eller til Fremmede, i de fleste Tilfælde snarest muligt), Vestre Toten, Enebak (uhensigtsmæssig Ernæring), Nes i Romerike (at Børnene bortsættes og erholder kunstig Ernæring), Nitedalen, Sørum og Gjerdrum (kunstig og uhensigtsmæssig Ernæring), Kristiania, Hamar By, Skien By (daarlig Ernæring), Rollag (at Barnet ofte bortsættes med hel eller delvis kunstig Ernæring), Hevne (diætetiske Forsyndelser og liden Forstaaelse af Barnepleie i det Hele. Nyfødte skal snarest muligt have Sukkervand. Bryst gives uregelmæssigt og til Overflod. Urene Flasker, fast Kost paa tidligt Stadium m. m. For de ugifte Mødre kommer dertil «vise Raad», og raadgivende Kvinder findes ved saadanne Leiligheder i Mængdevis. Lægens mest energiske Forestillinger ansees af disse som Tøv, da de, som har Børnene, maa forstaa dette bedre), Ytre Romsdal (opammes sjeldnere), Lenviken (at de fleste uægtefødte Børn maa bortsættes, Melkemangel omtrent i alle Hjem om Vinteren, desuden Kulde, Mørke og daarligt Madstel. Salt Sild, sort Kaffe, Poteter og daarligt Brød og sidst, men af udstrakt Brug, Havresaft til smaa Børn. Findes en Melkeskvæt i Huset, faar selvfølgelig den «ægte»

¹⁾ Hvor et Herred har samme Navn som et Lægedistrikt, er der tilføiet Herred, saafremt Opgaven gjælder Herredet alene.

den. Folk har faaet den Tro, at Havresaft er saa nærende, at den næsten erstatter Melk), Tromsø (knappere Ernæring for Moderen, hvorved Diegivningen bliver mindre tilfredsstillende og foranlediger tidlig Anvendelse af kunstig Næring, som ogsaa maa anvendes, hvor Børnene tidlig af andre Grunde maa tages fra Moderen og bortsættes til Fremmede, specielt i Byen, mindre i Landdistriktet), Alten (opflaskes oftere), Kistrand, Lebesby (bortsættes næsten straks, ernæres kunstig), Tanen (Mangel paa Die), Vadsø.

2. I nær Sammenhæng hermed staar Bortsættelse af Børnene, der foruden de ovenfor nævnte Distrikter anføres som Aarsag til den større Dødelighed for følgende Steder:

Hurdalen (Grunden er daarlige Bortsættelsesvilkaar, saa kun de fattigste vil tage saadanne Børn i Forpleining, samt Ligegyldighed hos Pleieførelserne. Ytringer som: »Det er bedst for Barnet at faa dø« høres ikke saa ganske sjelden), Sørum og Gjerdrum (bortsættes enten straks eller en kort Tid efter Fødselen og maa give Slip paa Modersmelken; akutte og kroniske Enteriter med Kramper, som Følge af uhensigtsmæssig og daarlig Ernæring, sees derfor ofte), Risør, Egersund By, Grue (bortsatte for liden Betaling, ofte mindre paalidelige Forpleiere), Sandefjord, Ytre Romsdal og Molde (oftere i fremmedes og uinteresserede Hænder), Hitteren (bortsættes hyppigst til en Slægtning og opflaskes lige fra Fødselen af, da Moderen maa bort i Tjeneste eller andet Arbeide, hvor hun ikke kan have Barnet med), Sarpsborg, Moss By (skrøbelige, 2—3 Uger gamle Pleiebørn fra Kristiania Fødselsstiftelse maa tages i Betragtning. Forskjellen mærkes ikke saa meget under de smaa og gjennemsigtige Forhold), Moss Landdistrikt (de fleste uægtefødte er Pleiebørn, oftest fra Kristiania, som modtages i Forpleining for at tjene paa dem. Dødsfald blandt disse forekommer dog neppe hyppig).

3. Mindre gode hygieniske Vilkaar og daarligere Pleie i det Hele:

Borge i Smaalenene (daarligt Stel fra Mødrenes Side), Glemminge (daarligere Forhold f. Eks. Udsættelse), Nitedalen (Opfostring under daarlige hygieniske Forhold), Høland Herred (mindre omsorgsfuld Behandling), Blaker (små økonomiske Kaar og deraf følgende daarlig Forpleining), Nannestad (Forsømmelse af Barnepleien, da Mødrene maa sørge for sig og sine Børn), Hamar By (mindre gunstige Vilkaar i det Hele), Aamot (daarligere økonomiske og hygieniske Vilkaar), Rendalen Herred (Do.), Vaage (mindre omhyggelig Pleie), Gjøvik By (Moderens Fravær fra Hjemmet i Fabriker osv. og daarligere økonomiske Kaar), Brandbu (daarlige Forpleiningsvilkaar), Nes, Hallingdal (Moderen som Regel vanskeligere for stadig at skaffe sit Barn den fornødne Pleie), Rollag (at Moderen ofte, saasart hun dertil er istand, maa udføre Arbeide til Livsophold, hvorved Barnet maa blive forsømt), Svelviken og Strømmen (mindre god Pleie), Langesund (mindre god Pleie), Skien

Lægedistrikt (Ukyndighed og Letsindighed hos Mødrene), Porsgrund (daarlige hygieniske Forhold), Skien By (daarlig Forpleining), Laardal (de ægtefødte har regelmæssigere og bedre Forpleining), Holt (daarlige hygieniske Forhold), Tvedestrand (Do.), Aamli (uægtefødte Børn sees paa med Ringeagt. De fleste understøttes af Fattigvæsenet, og det er ofte saa som saa), Lillesand (mindre omhyggelig Behandling), Sandnes (ikke den nødvendige Pleie, undertiden Vanskjætsel, delvis af Mangel paa Tid hos Moderen; flere Uægtefødte dør uden Lægetilsyn; Læge burde af Fattigstyret oftere tilkaldes i Sygdomstilfælde, og der vilde derved gives Anledning til at vejlede ukyndige Mødre i Barnets Forpleining), Stavan-ger By (mindre omsorgsfuld Behandling), Ørskog (Ukyndighed og trange Forhold), Nordre Søndmøre (fattige Forhold), Hevne (liden Forstaaelse af Barnepleie), Vikten (Mødrene unge, i smaa Kaar, der yderligere forvær-res, naar de før, under og efter Barselsengen maa ophøre med sit Er-hverv, dels maaske sløvet Moderkjærlighed), Lurø (Fattigdom, Ukyndighed, Mangel paa Omhu i paa Forhaand at have iagttaget det nødvendige til Sikring af Barnets Liv, f. Eks. nødvendige Klæder osv., Mødrene lever ofte efter Fødselen under høist ugunstige Vilkaar, maa arbeide, har daarligt Beboelsesrum osv.), Bodø Lægedistrikt (mindre Existens-midler, hvorfor Mødrene snarere maa søge sig Arbeide), Østlofoten (daar-ligere Stel og daarlige sanitære Forhold; liden Hjælp baade privat og offentlig), Ibbestad (mindre gode Kaar), Balsfjorden (mindre god Pleie), Tromsø (den mere mangelfulde Pleie, som de Uægtefødte ofte vil være udsat for), Lyngen (mindre god Pleie), Alten (Mødrene oftere i Nød og Fattigdom), Lebesby (mindre omhyggelig Pleie), Tanen (delvis daarlig og mindre omhyggelig Pleie), Vadsø (den paa Grund af Bortsættelse slettere Pleie, som Fremmede giver Barnet, ogsaa paa Grund af liden Betalings- evne hos Moderen; mange Mødre behandler sit Barn lidet omhyggeligt).

4. Nedarvet Sygdom o. lign.:

Kristiania (den større Dødelighed paa Grund af medfødte Svagheder, Sygdomme i Tarmkanalen, Engelsk Syge og Syfilis skyldes for en Del de ugunstige Forhold, hvorunder i Almindelighed Fostret udvikles), Onsø (foruden at disse Børn oftere oplaskes og at Pleiehjemmet ofte er mindre heldigt spiller vel ogsaa Syfilis her en vis Rolle), Moss Lægedistrikt (mindre gunstige Kaar for Moderen under Svangerskabet, mindre godt Tilsyn under Fødsel og Barselseng), Spydeberg (mindre gode Kaar for Moderen under Svangerskabet med af og til indtrædende fortidlig Fødsel, mindre omsorgsfuldt Tilsyn under Fødsel og Barselseng), Svelviken og Strømmen (flere syfilitiske uægtefødte Børn), Larvik og omliggende Prestegjeld (Mødrene har oftere ført et udsvævende Liv), Sandefjord (flere syfilitiske Uægtefødte), Skien Lægedistrikt (muligens veneriske Sygdomme hos Forældrene), Skien By (oftere medfødt Svaghed og nedarvet Sygdom), Ytre Romsdal og Molde (medfødt Svaghed og mindre Modstandskraft hos Barnet), Alten (flere syfilitiske Børn).

For Kristiania har man i Sundhedskommissionens Aarsberetninger et værdifuldt Materiale til Belysning af Dødsårsagerne:

Procentvis Fordeling af Dødsårsager i det første Leveaar 1901—1905:
Répartition des décès des enfants de moins d'un an suivant la nature des maladies (en Kristiania, 1901—1905):

	Blandt Ægtefødte.		Blandt Uægtefødte.	
	Dødsfald.	Pct.	Dødsfald.	Pct.
Sygdomme i Tarmkanalen (Diarrhoe, Cholera nostras, gastroenteritis acuta & chronica)	607	22.1	288	30.3
Sygdomme i Aandedrætsorganerne (Bronchit, krupøs og katarrhalsk Lungebetændelse)	667	24.3	173	18.2
Tuberkulose og Skrofulose	89	3.2	6	0.6
Medfødt Svaghed	575	20.9	227	23.9
Kramper	177	6.5	53	5.6
Syfilis	39	1.4	44	4.6
Kighoste, Difteri, Børnekopper, Skarlagensfeber, Mæslinger	223	8.1	47	4.9
Rakit	79	2.9	39	4.1
Andre Sygdomme	291	10.6	74	7.8
Ukjendt Dødsårsag	81	—	37	—
	2 828	100.0	988	100.0

Af 1000 Levendefødte (dog Døde i de første 24 Timer ikke medregnet) døde i det 1ste Leveaar (1901—1905):

Proportion des décès causés par les diverses maladies pour les enfants de moins d'un an (par 1000 naissances):

	Ægte.	Uægte.
	Enf. légit.	Enf. illégit.
Sygdomme i Tarmkanalen	20.22	64.49
Sygdomme i Aandedrætsorganerne	22.22	38.74
Medfødt Svaghed	19.16	50.83
Kramper	5.90	11.87
Syfilis	1.30	9.85
Kighoste, Difteri, Børnekopper, Skarlagensfeber, Mæslinger	7.43	10.52
Rakit	2.63	8.73
Tuberkulose og Skrofulose	2.97	1.34
Andre Sygdomme	9.70	16.57
Ukjendt Dødsårsag	2.70	8.29
Tilsammen	94.23	221.23

Som det vil sees, optræder samtlige disse Dødsårsager med højere Forholdstal blandt uægtefødte Børn. Den eneste Undtagelse (Tuberkulose og Skrofulose) er vistnok kun tilsyneladende, idet den antages at bero paa en mere eller mindre tilfældig Afgrænsning ligesom for andre Dødsårsager. Forøvrigt bør det erindres, at de egentlig smitsomme Sygdomme har lettere for at komme ind, hvor der er en Børneflokk end hvor der alene er et enkelt Barn.

Tyngst veier til Ugunst for de uægtefødte Børn Sygdomme i Tarmkanalen, sammenhængende med deres kunstige Ernæring, samt medfødt Svaghed.

Lignende Resultater giver de Undersøgelser, der af dr. H. S. Erichsen er anstillede for Trondhjem. Ifølge disse er det Sygdommene i Fordøjelsesorganerne, som i første Række bidrager til den større Dødelighed blandt Uægtefødte. I 8 Aar (1897—1904) døde af disse Sygdomme:

	Ægtefødte.	Uægtefødte.
Pr. 100 Levendefødte	3.28	5.04
Pr. 100 Dødsfald i Alderen 0—1 Aar	30.09	38.56
Pr. 100 Dødsfald under 3 Maaneder	25.50	33.33
Pr. 100 Dødsfald i Alderen 3—12 Maaneder	33.65	45.37

I denne Forbindelse kan det ogsaa nævnes, at i Sverige døde i det 1ste Leveaar af Diarrhoe og Barnekolera 5.29 pr. 1000 Ægtefødte og 20.45 pr. 1000 Uægtefødte, altsaa næsten den firedobbelte Dødelighed blandt Uægtefødte paa Grund af de nævnte Sygdomme.

Som bekjendt, er Børnedødeligheden høist forskjellig indenfor de højere og lavere sociale Lag, og da de uægtefødte Børn i langt højere Grad end de ægtefødte tilhører de mindre bemedlede Klasser af Befolkningen, siger det sig selv, at en højere Dødelighed maa forefindes blandt de uægtefødte.

Desværre foreligger der ikke Materialer, som tillader at sammenligne Dødelighedsforholdene blandt uægtefødte med de fattigere Klasser af ægtefødte Barn for det hele Rige. Derimod foreligger der for Kristiania i Sundhedskommissionens Aarsberetninger endel Opgaver af Interesse for dette Spørgsmaal. Indenfor de enkelte Sogne varierer Dødeligheden i 1ste Leveaar for Ægtefødte ganske betydelig, nemlig fra 58 til 122 pr. 1000.¹⁾

Under 70 pro Mille Børnedødelighed blandt Ægtefødte havde Frogner og Fagerborg,

70—80	—	Trefoldighed, Gamle Aker og Vor Frelser,
80—90	—	Uranienborg, Johannes, Sagene og Paulus,
90—100	—	Jakob og Petrus,
100—110	—	Grønland og Kampen,

medens Oslo havde 114 og Vaalerengen 122 pro Mille.

For de uægtefødte Barn var derimod Dødelighedspromillen 192, det vil sige mere end 3 Gange saa stor som i de gunstigststillede Sogne, 2 Gange saa stor som i de store Arbejdermenigheder og mere end 50 Pct. højere end i det ugunstigststillede Sogn.

¹⁾ Tallene gjælder for 1902—1904 og udgjør Middeltallet af de for hvert Aar beregnede Dødelighedsprocenter.

Af særlig Vigtighed er det dernæst at danne sig en Forestilling om, hvorvidt Forholdet i heromhandlede Henseende har udviklet sig i Retning af Forværrelse eller af Forbedring.

Til Belysning heraf er der i Tabel 7 for det 1ste Leveaars Vedkommende meddelt en Opgave over Dødsfald i hver Maaned af det første Leveaar særskilt for Rigets Bygder og Byer for hvert Femaar i Tidsrummet 1876—1900.

Resultatet af disse Opgaver stiller sig for Aarene 1876—1880, sammenholdt med 1896—1900, som følger:

(Se Tabellen Side 40).

Blandt 1000 levendefødte Børn skulde der altsaa ifølge Erfaringer fra Aarene 1876—1880 gjenleve efter 1 Aar:

i Bygderne af de Ægtefødte	911	mod for 1896—1900	920
- - Uægtefødte	895	— — —	869
i Byerne af de Ægtefødte	870	— — —	887
- - Uægtefødte	810	— — —	750

altsaa en formindsket Dødelighed for de Ægtefødte saavel i By som paa Land, men en Forværrelse for de Uægtefødte. Dette Resultat er saa paafaldende, at det kræver særlig Opmærksomhed.

Ved nærmere Undersøgelser viser det sig, at Stigningen i Løbet af disse 20 Aar udgjør i første Kvartal, d. e. i Alderen 0—3 Maaneder, 32.1 Pct. i Rigets Bygder og i Rigets Byer 35.8 Pct., i andet Kvartal henholdsvis 17.5 og 51.6 Pct., i tredie Kvartal 28.9 og 44.8 Pct. og i fjerde Kvartal 1.2 og 57 Pct., altsaa overalt den stærkeste Stigning i Dødelighedsprocenterne for de uægte Børn i Byerne.

Denne Dødelighed var derhos, saavel i Femaaret 1876—1880 som i Femaaret 1896—1900, i og for sig meget høiere i Byerne end i Landdistrikterne. Saaledes i førstnævnte Femaar i første Kvartal 10 Pct. mod 6 Pct., i andet Kvartal 5 Pct. mod 2 Pct. (o. s. v. se Tabellen Side 40) og i Femaaret 1896—1900 i første Kvartal endog 13.9 Pct. mod 8.3 Pct., i andet Kvartal 7.76 Pct. mod 2.35 Pct. og overhovedet i det andet, tredie og fjerde Kvartal af det første Leveaar i Byerne næsten 3 Gange saa høi som i Landdistrikterne.

For de ægtefødte Børn er derimod i første Kvartal ikke nogen særlig udpræget Forskjel i Henseende til Dødeligheden i Byerne i Sammenligning med Landdistrikterne, nemlig i Femaaret 1876—1880 5.6 Pct. mod 5.0 Pct. og i Femaaret 1896—1900 henholdsvis 5.4 og 4.6 Pct. I de følgende Kvartaler er vistnok Forskjellen større, men naar dog ikke op til det dobbelte og var i sidstanførte Femaar for andet, tredie og fjerde Kvartal som henholdsvis 172, 189 og 174 : 100, naar Forholdstallet for Landdistrikterne sættes lig 100.

Da den stigende Dødelighed blandt de uægtefødte Børn er et alvorligt Forhold, har man anstillet nærmere Undersøgelser for hver af de fem Femaarsperioder, der er forløbne mellem Aarene 1875 og 1900. Herved er

		1876—1880.						1896—1900.					
		Antal Levende		Antal Døde		Dødsrisiko i Procent		Antal Levende		Antal Døde		Dødsrisiko i Procent	
		ægte.	uægte.	ægte.	uægte.	for ægte Børn.	for uægte Børn.	ægte.	uægte.	ægte.	uægte.	for ægte Børn.	for uægte Børn.
1. Rigets Bygder.													
Kvartal 0 . . .		100 000	100 000	5 042	6 312	5.042	6.312	100 000	100 000	4 616	8 336	4.616	8.336
— 1 . . .		94 958	93 688	1 568	1 877	1.651	2.003	95 384	91 664	1 374	2 157	1.440	2.353
— 2 . . .		93 390	91 811	1 254	1 282	1.343	1.396	94 010	89 507	1 059	1 611	1.126	1.800
— 3 . . .		92 136	90 529	1 077	995	1.169	1.099	92 951	87 896	921	977	991	1.112
— 4 . . .		91 059	89 534	8 941	10 466	-	-	92 030	86 919	7 970	13 081	-	-
2. Rigets Byer.													
Kvartal 0 . . .		100 000	100 000	5 609	10 205	5.609	10.205	100 000	100 000	5 410	13 861	5.410	13.861
— 1 . . .		94 391	89 795	2 889	4 594	3.061	5.116	94 590	86 139	2 345	5 198	2.479	7.757
— 2 . . .		91 502	85 201	2 440	2 543	2.667	2.985	92 245	80 941	1 958	3 498	2.123	4.322
— 3 . . .		89 062	82 658	2 046	1 653	2.297	2.000	90 287	77 443	1 560	2 432	1.728	3.140
— 4 . . .		87 016	81 005	12 984	18 995	-	-	88 727	75 011	11 273	24 989	-	-

tillige medtaget dødfødte Børn og udsondret særskilt de Børn, der døde samme Dag, som de blev fødte, fordi nogen Sammenblanding mellem disse to Kategorier tildels har fundet Sted især i den første Del af dette Tidsrum. Resultatet af denne Undersøgelse stiller sig, som følger:

	For hvert 100 levende- og dødfødte uægte Børn var Antallet af Dødfødte og Døde i Alderen 0—1 Aar:									
	i Landdistrikterne:					i Byerne:				
	Død-fødte.	Fødte og døde samme Dag.	Døde i Alderen		Til-sam-men.	Død-fødte.	Fødte og døde samme Dag.	Døde i Alderen		Til-sam-men.
			1 Dag—30 Dage.	31—365 Dage.				1 Dag—30 Dage.	31—365 Dage.	
1876—1880	4.5	1.2	3.0	5.8	14.5	6.5	1.4	3.8	12.6	24.3
1881—1885	3.8	1.3	3.1	5.0	13.2	6.2	1.3	4.6	14.5	26.6
1886—1890	3.6	1.3	3.2	6.6	14.7	4.1	1.9	4.9	18.0	28.9
1891—1895	3.9	1.4	3.6	7.3	16.2	5.0	1.9	5.5	17.7	30.1
1896—1900	3.5	1.6	3.9	7.1	16.1	4.4	2.3	5.0	16.6	28.3

Ovenstaaende Tabel viser, at Udviklingen har gaaet i ugunstig Retning. Skarpest fremtræder dette, naar man holder sig til Dødsfald i Alderen 1 Dag—30 Dage, og dette tør efter det ovenfor sagte antages netop at give det bedste Udtryk for Spædbarns Dødelighedsforhold. Dog bør det bemærkes, at der i det sidste Femaar (1896—1900) er indtraadt en Forbedring saavel i By som paa Land.

Som allerede ovenfor nævnt, indvirker Legitimation af uægtfødte Børn forstyrrende paa Sammenligningen. Dette Moment berører dog kun i liden Udstrækning de Barn, der dør inden 30 Dage. Heller ikke kan Sammenligningen mellem to paa hinanden følgende Femaar derved i synderlig Grad berøres, idet Formodningen maa være for, at Forholdet i saa nærstaaende Perioder maa stille sig temmelig uforandret. Derimod kan det meget vel tænkes, at der i Løbet af 20 Aar er indtraadt saavidt store Ændringer, at Sammenligningen forrykkes.

Naar Legitimation af Børn foregaar i stor Udstrækning, vil Dødelighedsprocenten blive for lav, og naar det bliver sjældnere at benytte denne Adgang, vil Dødelighedsprocenten stige, uden at der i Virkeligheden er foregaaet nogen Udvikling til det værre. Det vil derfor være af Interesse at gjøre et Forsøg paa at beregne den virkelige Dødelighed inden det første Leveaar blandt Ægte- og Uægtfødte.

Tags det i Statistiken opgivne Antal Levendefødte i og udenfor Ægteskab for Aarene 1896—1900 og benytter man videre de i anden Forbindelse med-

dette Opgaver over Legitimation af uægtefødte Børn, kan man paa Grundlag heraf beregne saa nogenlunde:

- 1) Antallet af Ægtefødte med Tillæg af de i Løbet af 1 Aar efter Fødselen legitimerede.
- 2) Antallet af Uægtefødte med Fradrag af de i samme Tidsrum legitimerede.

Udført paa denne Maade vil Tallene korrespondere med Dødsfaldsopgaverne, hvor de Legitimerede jo er regnede som Ægtefødte, og man faar:

	Bygderne. ¹⁾		Byerne. ¹⁾	
	Ægtefødte + legiti- merede.	Uægtefødte ÷ legiti- merede.	Ægtefødte + legiti- merede.	Uægtefødte ÷ legiti- merede.
Levendefødte	213 843	12 611	89 705	8 549
Deraf døde i 1ste Leveaar . .	16 866	1 941	10 029	2 322
Altsaa døde pr. 1 000 Levende- fødte	78.87	153.91	111.80	271.61

En lignende Beregning (hvorved der paa Grundlag af Sundts Opgaver med Hensyntagen til senere Nedgang af Legitimationsprocenten er gaaet ud fra 20 Pct. for Landet og 12 Pct. for Byerne) giver for 1876—1880 følgende Resultat:

	Bygderne.		Byerne.	
	Levendefødte ægte + legi- timerede.	Uægtefødte ÷ legiti- merede.	Levendefødte ægte + legi- timerede.	Uægtefødte ÷ legiti- merede.
Levendefødte	211 105	14 790	63 902	5 536
Deraf døde	18 544	1 935	8 199	1 195
Døde pr. 1 000 Levendefødte	87.84	130.83	128.31	215.86

Med Benyttelsen af disse Opgaver kan man finde den virkelig stedfundne Forøgelse i Barnedødeligheden for uægtefødte Børn:

Døde i det 1ste Leveaar pr. 1 000 Levendefødte:

	Efter de uberigtigede Opgaver.		Uægtefødtes Dødsrisiko i Pct. af Ægtefødtes.	Efter de berigtigede Opgaver.		Uægtefødtes Dødsrisiko i Pct. af Ægtefødtes.
	Ægtef.	Uægtef.		Ægtef.	Uægtef.	
By g d e r n e :						
1876—1880	89.41	104.66	117	87.84	130.83	149
1896—1900	79.70	130.81	164	78.87	153.91	195
B y e r n e :						
1876—1880	129.84	189.95	146	128.31	215.86	168
1896—1900	112.73	243.89	222	111.80	271.61	243

¹⁾ Jfr. Side 6 o. fg. Som Legitimerede inden 1 Aar er regnet de i Registreringsaaet Legitimerede + Antallet af Børn, hvis Forældre er bleven viede for Registreringsaaet + Halvdelen af de i Aaret efter Registreringsaaet Legitimerede, eller for Landdistrikterne 15 Pct. af Levendefødte, for Byerne 8 Pct.

Gjennem de ovenfor gjengivne Undersøgelser er det saaledes bragt paa det Rene, at Stigningen i Barnedødeligheden blandt uægtfødte Børn i Virkeligheden ikke er fuldt saa stor, som den officielle Statistik viser, men ikke desto mindre stiller det endelige Resultat sig saa, at der i Løbet af de sidste 20 Aar er indtraadt en forholdsvis betydelig Forværrelse for Børn, fødte udenfor Ægteskab.

Som Aarsager til denne ugunstige Udvikling ligger det nær at tænke paa følgende Momenter:

1. At det nu føles som en større Skam at faa Børn udenfor Ægteskab, hvilket — mere eller mindre ubevidst — giver sig Udtryk i en svækket Interesse for Barnet. At dette Forhold i nogen Grad kan gjøre sig gjældende, skal ikke benægtes, men paa den anden Side bør det erindres, at ogsaa Ansvarsfølelsen skjærpes. I denne Forbindelse kan citeres, hvad Distriktslægen i Drammen udtaler: «Jeg tror, at Forholdene i dette Stykke bliver bedre og bedre, idet baade Fattigvæsenet og Publikum er mere vaagne og stiller højere Krav end før. Husmødre iagttager sine Piger og er mere villige end før til at hjælpe dem og støtte dem og jager dem ikke paa Dør uden videre».

2. Forandringer med Hensyn til Mødrenes Erhverv. Særlig vil man her uvilkaarlig tænke paa den stigende Anvendelse af Kvinder i Industrien.

Hvilken Indflydelse den industrielle Udvikling har havt paa det heromhandlede Omraade, er det selvfølgelig vanskeligt at udtale sig om med Bestemthed. Børnedødeligheden betinges af saa mange forskellige Faktorer, som f. Ex. ugunstige Boligforhold, Mangel paa ordentlig Pleie enten paa Grund af Mangel paa Forstaaelse eller af Ligegyldighed, daarlig Ernæring m. m., og at skille ud den Indflydelse, som hver enkelt øver, lader sig ikke gjøre. Det fremgaar imidlertid af de statistiske Opgaver fra Storbritannien, at de Byer, hvor der sysselsættes mange Kvinder i Industrien, har forholdsvis højere Dødelighed blandt Spædbørn end andre Byer. Disse iagttagelser gjælder vistnok for alle Børn underét, idet særskilte Opgaver ikke foreligger for Uægtfødte. Men Slutningen maa dog siges at være bindende, thi i disse Textilbyer beskæftiges et stort Antal af de gifte Kvinder og Enker i Fabriker o. lign., og tiltrods for, at der fødes forholdsvis færre Børn i disse Byer, dør der et forholdsvis større Antal Spædbørn. Og hvad der saaledes gjælder for alle Børn, maa ogsaa have sin Rigtighed for Børn, fødte udenfor Ægteskab. Forøvrigt synes Forskjellen mellem de to Grupper af Byer at blive mindre.

Imidlertid strækker det her berørte Moment ikke til for at forklare den tiltagende Dødelighed. Sagen er nemlig, at Antallet af ugifte Barnemødre blandt Fabrikarbejdere udover Landet er saa overordentlig ringe, at det ikke kan øve nogen synderlig Indflydelse paa Udviklingen i den ene eller

anden Retning. Anderledes vistnok i Byerne. Men der maa aabenbart søges andre Aarsager, om Forklaringen skal findes for det hele Rige.

3. At Børnene i større Udstrækning end tidligere bortsættes til Forpleining hos Fremmede. Dette kan tænkes at bero paa, at det for Mødrene falder mindre bekvemt at beholde Barnet, særlig fordi de vanskelig kan faa Plads som Tjenestepiger, naar Barnet skal følge dem, ligesom det i det hele kan tænkes, at den lettere Adgang til at finde lønnet Erhverv paa forskellige Omraader nu i større Omfang end tidligere bevæger disse Mødre til at overlade sit Barn i andres Hænder.

Uden Tvil er det dette sidste Moment, som stærkest har virket i Retning af en forøget Dødelighed. Om den Udstrækning, i hvilken Børnene udsættes til Forpleining, vil der iøvrigt blive meddelt nærmere Oplysninger i en senere Forbindelse. Disse viser vistnok, at Opamning ved Barnets Moder udover Landet fremdeles er Hovedregelen, men det tør antages, at dette i endnu større Grad var Tilfældet for nogle Aartier tilbage.

Der er forelagt Embedslægerne et Spørgsmaal, der berører dette Punkt:

Antages Aarsagerne i heromhandlede Henseende (d. v. s. med Hensyn til Dødelighed blandt uægtefødte Spædbørn) at udvikle sig i Retning af Forværrelse eller Forbedring eller at holde sig uforandret?

Dette besvares af de fleste Læger paa den Maade, at ingen Forandring vides at være indtraadt, enkelte, om end ganske faa, Læger, hovedsagelig i det Østenfjeldske, tror, at Retningen er mod en Bedring, og som Grund hertil anføres dels, at Sundhedskommissionen nu holder Øie med udsatte Børn, dels bedre Oplysning om Børnepleie og Børneernæring. Derimod er der alene 2—3 Læger, som antager, at Forholdene forværres, og denne Antagelse fremsættes ogsaa i betinget Form.

Naar saaledes Lægerne bestemt og saa at sige enstemmig hævder den Opfatning, at Aarsagerne ikke undergaar nogen Forandring i ugunstig Retning, og naar desuagtet Statistiken viser, at Dødeligheden blandt de uægtefødte Spædbørn er steget, saa turde Forklaringen netop blive at søge i det ovenfor fremhævede Moment. Thi selv om Livsvilkaarene, saavel for de af Mødrene selv opammede Børn som for de udsatte Børn, er de samme eller endog bedre end før, saa vil den Omstændighed, at nu en større Procent af disse Børn bortsættes end f. Ex. for 20 Aar siden, være tilstrækkelig til at forklare den stigende Dødelighed, og denne Udvikling foregaar umerkelig og vil derfor let unddrage sig Opmærksomheden.

I denne Forbindelse vil det være af særlig Interesse at anstille en Sammenligning mellem Resultaterne for Norge med tilsvarende Dødelighedsopgaver fra andre Lande. For dette Øiemed hidsættes omstaaende Oversigt (Procenttallene angiver uægtefødte Børns Dødsrisiko i Forhold til ægtefødtes):

Døde i det første Aldersaar af 1000 Levendefødte¹⁾:

	Norge.			Sverige.			Finland.			Østerrige.			Schweiz.			Preussen.			Bayern.			Sachsen.		
	Æ.	U.	Pct.	Æ.	U.	Pct.	Æ.	U.	Pct.	Æ.	U.	Pct.	Æ.	U.	Pct.	Æ.	U.	Pct.	Æ.	U.	Pct.	Æ.	U.	Pct.
1866—1870	-	-	-	-	-	-	208	262	126	238	352	148	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1871—1875	-	-	-	-	-	-	166	219	138	251	360	143	-	-	-	-	-	-	309	396	128	-	-	-
1876—1880	99	126	127	-	-	-	160	204	128	239	309	129	184	283	154	193	349	181	284	385	-	-	-	-
1881—1885	96	131	136	-	-	-	158	205	130	243	304	125	167	256	153	194	351	181	276	360	130	267	383	143
1886—1890	91	160	176	-	-	-	141	186	132	238	300	126	155	236	152	195	358	184	268	354	132	267	390	146
1891—1895	92	174	189	96	164	171	142	193	136	235	306	130	151	243	161	192	358	186	259	352	136	265	387	146
1896—1900	89	177	199	92	164	178	135	190	141	215	293	136	139	226	163	189	354	187	244	340	139	251	365	145

	Württemberg.			Baden.			Nederlandene.			Belgien.			Frankrige.			Italien.			Bulgarien.		
	Æ.	U.	Pct.	Æ.	U.	Pct.	Æ.	U.	Pct.	Æ.	U.	Pct.	Æ.	U.	Pct.	Æ.	U.	Pct.	Æ.	U.	Pct.
1871—1875	322	398	124	271	354	131	-	-	-	144	251	174	166	327	197	-	-	-	-	-	-
1876—1880	296	364	123	240	313	130	-	-	-	148	248	167	156	298	191	-	-	-	-	-	-
1881—1885	274	342	125	227	304	134	-	-	-	148	247	167	156	295	189	-	-	-	-	-	-
1886—1890	250	315	126	218	302	139	172	271	158	155	246	159	155	285	184	190	259	136	-	-	-
1891—1895	247	316	128	214	311	145	163	245	150	156	244	156	161	271	168	179	259	145	140	207	148
1896—1900	225	310	138	203	312	154	149	235	158	151	236	156	149	255	171	163	239	147	142	230	162

¹⁾ Efter den franske officielle Beretning: *Statistique annuelle du mouvement de la population 1904*, som indeholder en vidtloftigt international Oversigt.

For det sidste Femaar stillede Forholdet i de nævnte Stater og Danmark sig paa følgende Maade:

Døde i 1ste Aldersaar af 1 000 Levendefødte 1896—1900:

Lande.	Ægte.	Uægte.	Uægte Børns Dødsrisiko i Procenter af de ægte Børns.	Uægte Føds- ler i Forhold til Levende- fødte.
Norge	89	177	199	7.4
Sverige	92	164	178	11.3
Danmark	119	253	213	9.7
Finland	135	190	141	6.6
Østerrige	215	293	136	14.1
Schweiz	139	226	163	4.5
Preussen	189	354	187	7.6
Bayern	244	340	139	13.6
Sachsen	251	365	145	12.8
Württemberg	225	310	138	10.1
Baden	203	312	154	7.9
Nederlandene	149	235	158	2.7
Belgien	151	236	156	8.0
Frankrige	149	255	171	8.8
Italien	163	239	147	6.2
Bulgarien	142	230	162	

Undtagelsesfrit er i alle disse Lande Børnedødeligheden større blandt Uægtefødte¹⁾.

I Norge er, som bekendt, Børnedødeligheden forholdsvis lav, og dette gjælder ogsaa for Uægtefødte, idet det blandt de ovenfor opførte Lande alene er Sverige, som har en lavere Dødelighed blandt Uægtefødte.

Men desuagtet er Tallene paa ingen Maade tilfredsstillende; thi om end Dødeligheden blandt uægtefødte Børn gennemgaaende er lavere, tildels betydelig lavere end i andre Lande, saa er Forskjellen i Dødelighedsprocenten for Ægte- og Uægtefødte større i Norge end i noget af de øvrige Lande alene med Undtagelse af Danmark.

Af Interesse er det i denne Forbindelse at bemærke, at Forskjellen som Regel er størst i de Lande, hvor de uægte Fødsler forholdsvis er færrest. Regelen er ikke undtagelsesfri, men den fremtræder dog med tilstrækkelig Tydelighed. Uden Tvil ligger heri et Moment til Forklaring af Forskjellen i Dødelighedsprocenten.

¹⁾ Ifølge en Specialundersøgelse for England og Wales (1902) udgjorde Antallet af Dødsfald i 1ste Leveaar pr. 1 000 Fødte:

London.		Udvalgte Landdistrikter.	
Ægtefødte.	Uægtefødte.	Ægtefødte.	Uægtefødte.
135	277	112	178

Endnu et andet Forhold belyses ved den internationale Sammenligning. Naar Belgien undtages, er Dødeligheden blandt Ægtefødte i Løbet af de sidste 30 Aar formindsket i alle Lande. Det samme gjælder ogsaa for uægtefødte Børn i de allerfleste Lande. I større eller mindre Grad, i uafbrudt Linie eller med Svingninger finder vi ogsaa for de uægtefødte Børn en Nedgang i Dødelighed. Alene Preussen viser en forøvrigt meget svag Stigning, Baden ligesaa fra 80-Aarene, medens Opgaven for Bulgarien omfatter for faa Aar til at deraf kan udledes noget Resultat. I Norge gaar Udviklingen i bestemt Modsætning til de andre Lande i Retningen af en forøget Dødelighed blandt uægtefødte Børn.

En Sammenligning med de andre nordiske Lande tør være af speciel Interesse.

I Sverige er det heromhandlede Forhold behandlet i den officielle Statistik for en lang Aarrække, dog med en Afbrydelse for Aarene 1861—1890.

	Døde i 1ste Aldersaar pr. 1000 Fødte.	
	Ægte.	Uægte.
1811—1820 .	170.4	361.3
1821—1830 .	160.7	265.2
1831—1840 . .	159.1	273.9
1841—1850 . . .	144.1	248.3
1851—1860 . .	137.5	232.4
1891—1900 . . .	93.8	166.2
1901 . . .	94.2	168.8
1902 . . .	80.1	132.8
1903 . . .	85.3	149.5

I Stockholm var 1891—1900 Promillen af Døde i samme Aldersaar for de uægte Børn 283 og 122 for de Ægtefødte.

Dødeligheden blandt Uægtefødte var i Sverige 1891—1900 lidt lavere end i Norge, nemlig 166 pr. 1000 mod 176 i Norge; derimod var Dødeligheden blandt Ægtefødte noget mindre i Norge. For de to Hovedstæder falder Resultaterne temmelig nær sammen.

Fra Danmark hidsættes nedenstaaende Oversigt:

	Pr. 1000 Fødsler (indbefattet Dødfødte):				
	Dødfødte pr. 1000.		Døde i den 1ste Maaned.		Forholdstal for Dødelighed i 1ste Leve-maaned (Dødelighed for Ægtefødte = 100).
	Ægte.	Uægte.	Ægte.	Uægte.	
1865—1869	37	47	46	72	157
1870—1874	35	43	44	66	150
1875—1879	31	37	43	73	170
1880—1884	28	40	40	69	172
1885—1889	26	41	38	66	174
1890—1894	24	33	38	70	184
1895—1900	23	35	38	74	195

Dødsfødslerne falder for Ægtefødte sammen i de to Lande; for Uægte udgjør Promillen 35 i Danmark mod 38 i Norge.

Som det vil sees, viser Forskjellen i Dødeligheden i 1ste Levemaaned sig at blive større, men dette er ikke skeet paa samme Maade som i Norge, nemlig gennem stigende Dødelighed blandt de Uægtefødte, men derved, at Dødeligheden blandt de Ægtefødte er gaaet ned, medens denne Bedring ikke er kommet de Uægtefødte tilgode.

Døde i 1ste Leveaar pr. 1000 Fødte 1896 - 1900.		
	Ægtefødte.	Uægtefødte.
Landdistrikterne	108.22	244.35
Provinskjøbstæderne . .	140.21	271.88
Kjøbenhavn	148.96	255.30
Riget . .	119.38	252.65

Dødeligheden er betydelig større end i Norge saavel for Ægte- som Uægtefødte, især gjælder dette for Landdistrikternes Vedkommende. Naar Kjøbenhavn viser lavere Dødelighed end de andre Byer, saa beror dette vistnok alene paa den Omstændighed, at mange Børn udsættes fra Kjøbenhavn.

For samme Periode hidsættes en Opgave for Danmark over Dødeligheden inden de enkelte Afsnit af det 1ste Leveaar med Tilføielse i Parenthes af Tallene for Norge:

		Pr. 1000	
		Ægtefødte.	Uægtefødte.
Inden 24 Timer		11.08 (8.12)	21.01 (17.80)
1 Døgn 1 Maaned . .		27.73 (23.99)	55.49 (44.60)
1— 2 Maaneder		14.42 (9.45)	38.06 (21.87)
2— 3 —		11.87 (6.81)	30.86 (17.82)
3— 6 —		24.74 (16.72)	51.67 (34.55)
6— 9 —		17.18 (13.86)	33.09 (23.34)
9—12 —		12.38 (11.77)	22.45 (15.60)

I den 1ste Levemaaned er Forskjellen ikke saa stor mellem de to Lande, men i 2den og 3die Maaned er Dødeligheden saavel for Ægte- som Uægtefødte betydelig lavere i Norge, i 2det Kvartal er Forskjellen noget mindre fremtrædende, men Dødeligheden er dog fremdeles ca. 50 Pct. høiere end i Norge; medens Dødeligheden for Ægtefødte i de paafølgende Kvartaler nærmer sig de norske Tal, holder den sig for Uægtefødte betydelig høiere i Danmark Aaret ud.

VII. Spædbørns Opamning.

Mode d'allaitement.

Da Opamningen er af saa stor Betydning for Spædbørnenes Trivsel, har man fra Embedslægerne indsamlet Oplysninger om, i hvilken Udstrækning de uægtefødte Børn opammes af Moderen selv. Da der ikke kunde ventes talmæssig Besvarelse, er Spørgsmaalene redigerede i mere almindelig Form, idet der blev anmodet om en Udtalelse om, hvorvidt uægtefødte Børn opammes af Moderen selv i liden Udstrækning, i nogen Udstrækning, for det meste.

De allerfleste Besvarelser gaar ud paa, at disse Børn for det meste opammes af Moderen, og dette gjælder da først og fremst for Landdistrikterne, men dog ogsaa for endel Byer. Saaledes er Spørgsmaalet besvaret for følgende Læge- eller Helseraadstrikter:

Rakkestad (Barnet bliver 1 Aar med Moderen hos dennes Forældre og bliver senere igjen hos Bedsteforældrene eller følger Moderen i Tjeneste), Hvaler, Høland, Nannestad (naar Barnet bortsættes, sker det først fra $\frac{1}{2}$ -Aarsalderen, regelmæssig senere), Hedemarken (næsten altid en Tid hos Moderen, for det meste 6 Maaneder), Nordre Odalen, Eidskogen, Elverum, Vaaler (Solør), Aasnes, Hof, Trysil, Rendalen, Storelvedalen (omtrent altid), Sollien, Tønset, Lesje, Lom, Vaage, Ringebu, Faaberg, Østre Gausdal, Biri (kan Moderen ikke greie det selv, understøttes hun af Fattigvæsenet det første Aar, for at hun skal amme det selv), Brandbu, Lunner, Gran, Søndre og Nordre Land (da de fleste Mødre skal gifte sig eller opholder sig i sit Hjem med Barnet med eller uden Fattigunderstøttelse), Søndre Valdres, Nordre Valdres, Ringesø, Nes, Aal (ammes altid af Moderen selv og altid ligesaa længe som Ægtefødte), Modum, Sigdal, Sandsvær og Flesberg, Strømmen, Botne, Hof og Lardal, Skoger, Sande, Fredriksværn, Larvik, Kragerø, Bamle, Drangedal, Skien, Hollen, Sauland, Tinn, Kvitesid, Laardal, Holt, Østre Nedenes, Aamli, Evje, Sætersdalen, Undal, Lyngdal, Flekkefjord, Sogndal (altid), Finnø, Karmøyen, Haugesund, Sand, Tysnes, Indre Søndhordland, Ytre Søndhordland, Søndre Midthordland, Nordre Midthordland, Alversund, Indre Hardanger,

Ytre Hardanger, Voss, Lyster, Lærdal, Sogndal, Vik, Gulen, Kirkebø, Ytre Søndfjord, Indre Søndfjord, Ytre Nordfjord, Nordfjordeidet, Indviken, Gloppen, Indre Søndmør, Østre Søndmør, Ørskog, Nordre Søndmør, Indre Romsdal (Moderen tager hjem til sine Forældre og pleier Barnet der; naar hun da tager Tjeneste, bliver Barnet tilbage hos Bedsteforældrene), Sundalen, Surendalen, Nordre Nordmør, Nordre Fosen, Ytre Fosen, Hevne, Indre Fosen, Orkedalen, Opdal, Røros, Selbø, Levanger, Inderøen, Grong, Namsos (de fattige udsættes senere af Fattigvæsenet), Fosnes, Kolvereid, Brønnø, Alstahaug, Vefsen, Bindalen, Vega, Ranen, Lurø, Gildeskaal, Skjerstad, Folden, Steigen, Hammerø, Lødingen, Østlofoten (opammes af Moderen i de første 9 Maaneder eller mere, udsættes derpaa almindelig enten privat eller i Barnehjem), Buksnes, Flakstad, Sortland, Trondenes, Ibbestad, Tranø, Berg, Maalselven, Lyngen, Skjervø, Loppen, Hammerfest, Sydvaranger, Vardø, samt følgende Byer:

Fredrikshald, Gjøvik, Hønefoss, Holmestrand, Svelviken, Larvik, Kragerø, Porsgrund, Skien, Risør, Tvedestrand, Flekkefjord, Egersund, Hauge-sund, Skudeneshavn, Aalesund, Levanger, Namsos, Hammerfest og Vardø.

I ovenstaaende Fortegnelse er ikke medregnet de Distrikter, hvor det er oplyst, at Børnene for det meste opammes af Moderen, men hvor det er tilføiet, at dette alene gjælder for en kortere Tid. I disse Tilfælde er Besvarelsen henført til en af de følgende to Grupper.

I følgende Distrikter oplyses Opamningen kun i nogen Udstrækning at ske gennem Moderen:

Moss Lægeembedes Landdistrikt (Mødre, der er bosatte i Distriktet, opammer for det meste sine Børn i nogle Uger, hvorefter de bortsættes, forat Moderen kan tage Tjeneste, hvorimod de fra Kristiania og andre Steder importerede Børn oplaskes fra Fødselen), Enebak (for det meste, ialfald i de første Maaneder), Bærum (i nogen Udstrækning for Børn af indenbygds, sjelden for Børn af udenbygds Forældre), Skedsmo og Fet, Ullensaker (for det meste, ialfald en kort Tid), Nes (Romerike), Hurdalen (Bortsættelse sker først, naar Barnet er blevet nogle Maaneder gammelt), Sørum og Gjerdrum, Grue, Aamot (for det meste, ialfald i de første Maaneder), Vestre Toten, Jevnaker, Drammen Lægedistrikt (Piger, bosatte i Distriktet, opammer Børnene som oftest selv, men de fleste Børn tilhører Bygdens Piger, som tjener i Kristiania og Drammen, føder hjemme og reiser tilbage til Tjenesten), Rollag, Vestre Nedenes, Sandnes, Osterøen, Ytre Romsdal, Stenkjær (for det meste, ialfald i flere Maaneder), Strinden (de Børn, som udsættes, beholdes af Moderen i de første Uger, men det almindeligste er dog, naar Moderen bor paa Landet, at hun opammer det videre selv), Vikten Lægedistrikt (i Leka dog for det meste), Bodin (Børnene opammes som Regel af Moderen i den første Levetid, da hun enten er hjemme hos sine Forældre eller hos Slægtninge eller kan tage Barnet med i Tjeneste), Balsfjorden (forsaauidt ikke Barnet bortsættes, opammes det som Regel af Moderen), Tromsø (for det meste, ialfald i den første Tid), Alten, Kistrand, Lebesby (bortsættes som oftest), Vadsø, samt Byerne

Moss (Moderen giver tildels, ialfald nogen Tid, Bryst), Kongsberg (for det meste, ialfald i flere Maaneder), Drammen, Lillesand, Molde.

I følgende Distrikter oplyses derimod Opamning ved Moderen kun at ske i ringe Udstrækning:

Eidsberg (det er dog ikke saa sjelden, at Moderen har Barnet selv, først i Hjemmet, siden som Tjenestepige), Sarpsborg (Onsø i nogen Udstrækning), Spydeberg, Hobøl, Follo, Nittedalen, Asker (afhænger af om Moderen gaar paa Arbejde eller om hun er fra Bygden eller Fremmed), Ullensaker Herred, Ringsaker, Solør og Odalen, Østre Toten (maaske heller i nogen Udstrækning, ialfald for den allerspædste Alder), Østre Moland og Tromø, Oddernes, Egersund (i ét Herred dog for det meste), Hitteren, Stjørdalen, Lenviken (de fleste gaar som Pleiebørn), Maasø, Tanen, samt Byerne Kristiania (en stor Del bort-sættes), Sarpsborg, Drøbak, Hamar, Kongsvinger, Sandefjord, Langesund, Brevik, Arendal, Grimstad, Kristiansand (som Regel opammes de af Moderen alene til henimod 6 Uger efter Fødselen, medmindre Moderen snart efter skal indtræde i Ægteskab), Stavanger, Bergen (opammes sjelden af Moderen udover 14 Dage à 3 Uger), Trondhjem og Bodø.

For lettere at kunne vinde en Oversigt over, hvorledes Forholdet stiller sig i de forskjellige Dele af Landet, er der i nedenstaaende Tabel anført, hvor-mange Herreder der kan henføres under de 3 Grupper af Besvarelsen:

(Se Tabellen Side 52.)

Disse Oplysninger kaster et Lys over de i forrige Kapitel meddelte Op-gaver over Dødelighedsforholdene i de forskjellige Distrikter. I Akershus Amt, hvor Opamning af Børnene er sjældnest forekommende, er ogsaa Døde-ligheden blandt de Uægtefødte allerhøiest. Ligeledes fremviser Finmarken og Smaalenene, hvor ligeledes Opamning ikke er saa almindelig, høie Dødelig-hedssifre. Omvendt stiller Forholdene i Nordre Bergenhus sig ikke saa for-skjellige for Ægte- og Uægtefødte, og her foregaar gennemgaaende Opamning ved Moderen.

Man kan dele Landdistrikterne i to Grupper, den ene omfattende de Distrikter, hvor Børnene i de overveiende Antal Tilfælde opammes af Mode-ren, og den anden de Distrikter, hvor dette ikke saa gennemgaaende er Tilfældet. Under 1ste Gruppe gaar Kristians, Buskerud, Jarlsberg og Larvik, Bratsberg, Bergenhusamterne og Amterne nordover til og med Tromsø, under 2den Gruppe Smaalenene, Akershus, Hedemarken, Nedenes, Lister og Mandal, Stavanger og Finmarken.

Dødeligheden i 1ste Leveaar pr. 100 Fødte stiller sig, som følger:

	Ægte.	Uægte.
1ste Gruppe	7.70	11.87
2den —	8.48	15.66

Dødsrisikoen for Uægtefødte er i 1ste Gruppe 54 Pct. høiere end for Ægte, i 2den Gruppe 85 Pct. høiere.

Antal Herreder, i hvilke udenfor Ægteskabet fødte Børn
opammes af Moderen selv.

*Nombre des communes rurales dans lesquelles les enfants illégitimes sont
nourris au sein.*

Amter.	For det meste. <i>Ordinairement.</i>	I nogen Udstræk- ning. <i>Dans quelque degré.</i>	I liden Udstræk- ning. <i>Plus rarement.</i>
Smaalenene	5	5	13
Akershus	2	10	9
Hedemarken	20	2	5
Kristians	25	2	1
Buskerud	15	6	—
Jarlsberg og Larvik . .	11	—	—
Bratsberg	26	—	—
Nedenes	16	9	2
Lister og Mandal . . .	18	—	9
Stavanger	28	6	5
S. Bergenhus	32	4	—
N. Bergenhus	30	—	—
Romsdal	34	7	—
S. Trondhjem	25	7	3
N. Trondhjem	21	5	5
Nordland	39	1	—
Tromsø	15	3	2
Finmarken	6	7	4
Ialt . .	368	74	58

Medens det for ca. 75 Pct. af Landets Herreder oplyses, at Børnene for det meste opammes af Moderen selv, stiller Forholdet sig omvendt i Byerne. Særlig gjælder det for alle de største Byer, at det ikke er almindeligt, at Moderen selv opammer sit Barn, og som nævnt maa netop heri søges en af Hovedaarsagerne til den større Barsedødelighed i Byerne.

For etpar af Byerne have positive Opgaver over Bortsættelse af Børn.

Antallet af Pleiebørn, der har staaet under Kristiania Sundhedskommis-
sions Tilsyn, har udgjort :

	Uægtefødte.	Deraf under 1 Aar.
1901	836	266
1902	850	281
1903	945	295
1904	990	300
1905	1 014	206
1906	1 153	262

I det sidste Aar er ca. 200 Børn mellem 6¹/₂ og 14 Aar inddragne under
Kontrollen.

For Trondhjem anfører Stadsfysikus, at der i de 4 Aar 1902—1905 er
anmeldt som bortsatte i Byen 258 Børn, næsten alle uægte, medens Antallet
af fødte uægte Børn var 621. Desuden var endel bortsatte paa Landet. De
fleste Børn udsættes som ganske smaa, oftest kun nogle Uger gamle.

Dette svarer til for Kristiania ca. 30 Pct., for Trondhjem ca. 45 Pct. af
de udenfor Ægteskab fødte Børn, der overlevede de første 4 Uger. Men
disse Tal er ikke udtømmende. Bortseet fra undladt Anmeldelse, bliver endel
Børn udsatte udenfor Byen. Heller ikke omfatter Kontrollen Forpleining
uden Betaling, hvilken ikke forekommer saa sjelden, f. Eks. naar Bedsteforældre
eller andre Slægtninger, tildels ogsaa Fremmede, antager sig Barnet. Endvidere er
der mange Kvinder, som har Barnet hos sig, men paa Grund af sit Arbeide
er forhindret fra at give det Die, ialfald regelmæssig, f. Ex. Fabrikarbeidersker
og andre, som om Morgenens, før de gaar til sit Arbeide, bringer Barnet til
en Barnekrybbe eller et andet Sted for saa at hente det om Aftenen igjen.

Antallet af uægtefødte Børn, der maa undvære Modersmelken, andrager
derfor til en betydelig højere Procent end den ovenfor nævnte.

VIII. Vilkaarene for uægtefødte Børns Opfostring.

Conditions dans lesquelles les enfants sont élevés.

Det Spørgsmaal, som her melder sig, er: Hvorledes og under hvilke Forhold opfores de Uægtefødte, og kan disse Vilkaar betegnes som tilfredsstillende eller ikke. Angaaende denne Side af Sagen er Oplysninger indsamlede fra Embedslægerne, som gjennem sin Gjerning maa forudsættes at faa et fuldstændigere Indblik i disse Forhold end nogen anden.

Spørgsmaalet var affattet paa følgende Maade: Hvorledes er i Almindelighed Vilkaarene for uægtefødte Børns Opfostring? Besvarelserne er ikke saa lette at sammenstille paa Grund af de mange Nuancer, samt ogsaa fordi subjektive Opfatninger tildels vil spille ind. Nedenfor har man forsøgt at gruppere Lægernes Erklæringer.

I. Distrikter, hvor Vilkaarene er tilfredsstillende.

Som gode (tilfredsstillende) betegnes Opfostringsvilkaarene i Hvaler Lægedistrikt, Onsø (almindelig gode for de bortsattes Vedkommende), Hobøl, Follo (i Almindelighed gode), Høland (Do., Blaker: Moderen beholder Barnet 1 à 2 Aar, hvorefter det udsættes af Fattigvæsenet, hvis Forældrene ikke forsørger det), Nannestad (baade for de af Mødrene opfostrede og for udsatte Børn), Trysil (for de bortsatte Børns Vedkommende synes det, som Pleiemødrene med særlig Kjærlighed tager sig af dem), Rendalen, Lesje (efter Afvænningen overtages Barnet gjerne af Moderens Forældre), Vaage (bortsættes i Almindelighed ikke til Fremmede, men helst til Barnemoderens Forældre, hvis dertil er Anledning, og som Regel har de det da særdeles godt), Ringebu (meget gode), Faaberg, Biri (meget gode; bortsættes Børnene til Fremmede efter 1-Aarsalderen eller senere, vælger Fattigvæsenet med Omhu Forpleiningsværten. Forholdet er meget ofte, at Børnene ikke alene har Hjem paa samme Sted i sin Opvækst, men ogsaa efterat de er voksne og kommer bort, tyr de did. Naar Moderen har Barnet selv og flytter fra Gaard til Gaard f. Eks. som Budeie, kan Barnets Opdragelse undertiden blive noget forsømt, men ondt har de det ikke), Vestre Toten (nogle beholder Moderen selv, ikke sjelden har Moderens Forældre Barnet. Disse Børn maa antages i det hele at

have det godt. De fleste Børn bortsættes, og da oftest for Fattigkassens Regning. Det tør siges, at de ogsaa har det godt i de allerfleste Tilfælde), Søndre Valdres, Ringerike, Modum, Drammen Lægedistrikt (en stor Undtagelse, at de ikke er gode og forsvarlige), Botne, Fredriksvørn, Larvik Lægedistrikt (gjennemgaaende gode; naar Mødrene maa ud at tjene, bliver Barnet gjerne hos Bedsteforældrene), Drangedal, Kviteseid (meget gode; hvad enten det er Bedstemødre eller andre Pleieforældre, saa steller de Barnet fuldt saa godt som gifte Mødre sine Børn), Østre Nedenes, Vestre Nedenes, Undal (i Almindelighed gode, da Barnet i Regelen forpleies af Moderen eller nærstaaende Slægt), Lyngdal, Flekkefjord, Finnø (hvis Moderen ikke kan beholde dem efter Afvænningen, bliver de bortsat til brave Folk, hos hvem de forpleies ordentlig), Tysnes, Søndre Midthordland, Nordre Midthordland (der udsættes mange Børn fra Bergen, specielt paa Askøen, i Almindelighed meget gode Vilkaar, ja det hænder, at Pleieforældrene foretrækker at beholde Barnet uden Bidrag fremfor at sende det fra sig igjen), Osterøen (som Regel hos Moderens Forældre), Indre Hardanger (er Moderen trængende, bliver Barnet sammen med Moderen forpleiet af Fattigvæsenet; naar Barnet er 3—4 Aar gammelt, udsættes det i særskilt Forpleining), Voss, Sogndal (Sogn), Nordfjordeidet (gode), Indviken, Nordre Nordmør, Indre Fosen, Orkedalen (opfostres regelmæssig af Moderen, der har det hos sig i Hjemmet eller i Tjenesten, der atter tiltrædes snarest muligt efter Fødselen), Opdal, Strinden (de udsatte Børn behandles som Regel som Forpleiernes egne Børn), Selbu, Levanger, Inderøen (opfostres Barnet i Moderens Familie, har det det altid godt; naar det bortsættes, er det i Almindelighed til Husmandsfolk, og Barnet kommer under lige Vilkaar som de Ægtefødte; følger det Moderen i Tjeneste, hvilket er noksaa almindeligt under de vanskelige Tjenesteforhold, har det det ogsaa godt), Stenkjær Lægedistrikt (i det hele meget gode), Grong, Namsos Lægedistrikt (Stellet ofte mindre godt hos de ikke Fattigunderstøttede), Fosnes (gjennemgaaende gode; er Barnet fattigt, sørger Fattigvæsenet for betryggende Opfostring; under andre Omstændigheder opfostres Barnet regelmæssig i Moderens Hjem), Vikten (ganske gode, Gravik meget gode), Brønnø (meget gode, hvad enten de opfostres hos Moderen eller udsættes til Fremmede; i Bindalen gifter Halvdelen af Mødrene sig og Barnet opfostres da som ægtefødt; af de øvrige bortsættes endel for Fattigvæsenets Regning, ernæres kunstig, men Behandlingen er i Almindelighed god, i Vega bliver Barnet, om Moderen ikke gifter sig, i Regelen hos hendes Familie eller Husbondsfolk og behandles i begge Tilfælde som tilhørende Familien; det er dog nu vanskeligere for en Pige at beholde Barnet hos sig i Tjenesten), Alstahaug (ganske gode; de fleste lever sammen med Moderen til 7-Aarsalderen, men bliver da som oftest bortsat), Vefsen (som Regel meget gode), Hammerø, Lødingen (Barnet bliver hos Moderen som oftest; hvis ikke, steller Bedsteforældrene eller Pleieforældrene som Regel godt med Barnet), Buksnes (meget gode; er Barnet født af hjemmeværende Datter, opdrages det som Regel hos Bedsteforældrene. Er det en

Tjenestepige eller Løsarbeiderske, kommer saavel Moderen som Barnet Fattigvæsenet til Byrde, til Barnet bliver noget større, 1 à 2 Aar gammelt), Trondenes, Karlsø (i Almindelighed gode).

Byerne: Drammen (ganske gode; Mødrene opfostrer dem i Regelen godt og Pleieforældrene i Almindelighed tilfredsstillende, ofte meget godt), Holmestrand (overmaade gode; som Regel hos Moderens Forældre), Østerrisør, Tvedestrand, Arendal, Lillesand (gjennemsigtige Forhold), Bergen (at dømme efter den ringe Dødelighed i 1ste Leveaar).

Vilkaarene de samme som for ægtefødte Børn:

Hvaler, Hedemarken (ligesaa gode som de i Huset værende ægtefødte Børn, heller lidt bedre; opfostrer de i børnløse Familier, da altid godt, ofte bliver de forkjælede), Nordre Odalen (fuldt saa gode), Hof (Moderen bor hos Forældrene det 1ste Aar og opammer selv Barnet; senere forbliver det oftest hos Bedsteforældrene og Stellet er upaaklageligt. Kun faa udsatte Børn, undtagen fra Kristiania, naar Moderen er i Tjeneste der og Barnet bortsættes hos Paarørende hjemme; ogsaa her er Stellet upaaklageligt), Aasnes (opfostrer i Moderens Hjem som Familiens øvrige Børn), Vaaler (gode og som Regel ikke værre end for Ægtefødte), Elverum (gode, som Ægtefødte i Arbejderklassen), Tønset (under samme økonomiske Forhold), Hadeland og Land (gode og aldeles ikke slettere end Ægtefødte; Jevnaker: noksaa gode; naar Moderen bor hos Forældrene, har hun Barnet selv som Regel; ellers bortsættes det enten af hende eller Fattigvæsenet; i Almindelighed har de bortsatte Børn noksaa godt Stel. Lunner: Faa Uægtefødte, men gode Vilkaar. Gran: Ikke værre end for ubemidlede Børn i Almindelighed. Brandbu: Upaaklagelige), Nordre Valdres (i 1ste Leveaar omtrent som for Ægtefødte; senere maa jo Mødrene af den fattige Klasse ud for at tjene, men Bedsteforældrene eller andre Pleieforældre synes ingen væsentlig Forskjel at gjøre paa Ægtefødte og Uægtefødte), Nes (antages i Almindelighed af Moderens Forældre), Aal (lige med Ægtefødte. Moderen eller Moderens Slægt har altid Barnet hos sig til Konfirmationsalderen. Opfostringen aldeles som for Ægtefødte), Sandsvær (som andre fattige Børns i Regelen), Kragerø (som almindelig), Sauland (som Ægtefødte i samme Forhold; naar Moderen maa forsørges af Fattigvæsenet, fratages hun ofte Barnet, naar det er aarsgammelt, aldrig før; det almindeligste er, at Moderen bliver hjemme hos Forældrene med Barnet etpar Aar), Evje (afhængig af Moderens Kaar, idet Barnet i Almindelighed forpleies af Moderen, i Tilfælde i Forældrenes Hjem), Sætersdalen (som andre Børn af fattige Forældre), Sogndal (ingen Forskjel fra Ægtefødte; Barnet antages af Moderens Forældre og behandles godt), Haugesund, Sand, Indre Søndhordland, Alversund, Ytre Hardanger (opfostrer hos Moderen i hendes Hjem; i Tilfælde af Ægteskab følger Barnet Moderen, og der gjøres ingen Forskjel med Ægtefødte), Lyster (det er Vedkommendes Kaar, som er afgjørende), Vik (under samme Livsvilkaar), Ytre Søndfjord, Indre Søndfjord (opfostrer regelmæssig paa Gaardene enten i Moderens Hjem, hvilket er hyppigst, eller hos Frem-

mede, som mod en liden Godtgjørelse opfostrer dem som egne Børn), Glop-
pen, Ytre Nordfjord, Surendalen (opfostres som Regel hos Bedsteforældrene,
sædvanlig mod Opfostringsbidraget, medens Moderen klæder dem), Ytre Fosen,
Hevne (omtrent som Ægtefødte, idet Moderen og Barnet bor hos hendes For-
ældre og modtager den Pleie, som vedkommende Hjem kan skaffe. Fattig-
væsenet er ogsaa liberalt med Hensyn til Bidrag til Uægtefødte og Moderen,
naar det tiltrænges), Ranen (i Almindelighed som for Ægtefødte. Dønnes:
Sjelden, at et Barn bortsættes paa Grund af Vanrøgt), Steigen (gode, ialfald
ligesaa gode som Ægtefødte), Sortland (ingen Forskjel), Skjervø (opfostres hos
Moderen under samme Vilkaar som Ægtefødte — som Regel), Alten (saasnart
Moderen faar Opfostringsbidrag, er Pleien af Barnet i Almindelighed god;
bliver det bortsat til Pleieforældre, faar det samme Vilkaar som Ægtefødte
og har det som oftest meget godt), Loppen, Kistrand (naar de overlever
1ste Aar, har de samme Vilkaar som Ægtefødte), Sydvaranger (hvis Barne-
moderens Forældre er i Live, tager hun det hjem og opfostrer det der.
Naar det er afvænnet og Pigen atter maa ud for at tjene, forbliver Barnet
hos Bedsteforældrene og har det lige med andre Børn i Familien. Har hun
intet Hjem, maa Fattigvæsenet ofte tage sig af begge, men ikke sjelden op-
tages Barnet i en anden Familie og behandles lige med andre Børn i
Familien).

Byerne: Fredrikshald (naar de maa bortsættes), Kongsberg (i Alminde-
lighed gode som andre fattige Børns, men maa ofte udsættes ved Fattigvæsenet),
Brevik (som Ægtefødte i samme Livsvilkaar).

Under samme Gruppe kan vistnok ogsaa henføres de Distrikter, for
hvilke det oplyses, at Opfostringen oftest sker hos Barnemoderens Forældre,
uden at dog Vilkaarene er karakteriseret paa nogen bestemt Maade:

Karmøen (er Barnets Forældre saaledes stillede, at hun kan være i
Hjemmet, bliver Barnet hos hende, men maa Fattigvæsenet støtte, bliver
Barnet udsat for dets Regning fra Afvænningen, naar Barnet er omtrent
1 Aar gammelt), Ytre Søndhordland (i Regelen hos Moderens Forældre),
Lærdal (Opfostringsbidraget er Kr. 40—80. Moderen bor for det meste
hjemme hos Forældrene eller leier sig ind et Sted sammen med Barnet og
beholder det hos sig oftest i flere Aar, ofte indtil Barnet er konfirmeret.
Hun tager i denne Tid ikke Tjeneste, men ernærer sig ved Dagarbeide, un-
dertiden med Hjælp af Fattigvæsenet), Indre Søndmør (hos Moderen eller hos
hendes nærmeste Slægt, Bedsteforældrene, undtagelsesvis ved Fattigvæsenet),
Østre Søndmør (i Almindelighed af Moderen hos hendes Slægt), Røros (regel-
mæssig i Moderens Hjem, hvor Barnet ogsaa bliver for Fremtiden, hvis ikke
Moderen indgaar Ægteskab og derved skaffer det et Hjem), Folden (kan
Moderen ikke opfostre det, antages det som Regel af hendes Forældre),
Flakstad (opfostres af Moderen, der enten som sædvanlig er hjemme hos sine
Forældre eller er ude og tjener for sig og Barn mod Løn in natura for begge;
yderst sjelden opfostres de Smaa i udenforstaaende Hjem, og da i Moderens

umiddelbare Nærhed for Kontrol og Tilsynets Skyld. Pleieforældrene har da en ringe Godtgjørelse, idet Forudsætningen er Barnets Antagelse til Opfostring for længere Tid).

II. Distrikter, hvor Vilkaarene betegnes som nogenlunde gode:

Eidsberg, Bærum (ganske gode i Almindelighed, men Kontrakten misligholdes ofte fra Barnefaderens eller Moderens Side, et Forhold, der dog neppe medfører Forandring til det værre med Hensyn til Barnets Stel), Asker (ialfald hvis Pleieforældrene opfylder den Kontrakt, de har), Skedsmo og Fet, Hurdalen (noksaa bra, naar Barnet kun er blevet nogle Aar gammelt. Som Regel bliver Barnet til Konfirmationen hos de fremmede Pleieforældre), Ullensaker (for det meste upaaklageligt, da Moderen som oftest har Tilhold hos sin Slægt, hos hvilken Barnet ogsaa senere som oftest forbliver; noget mindre gode er Vilkaarene, hvor Fattigvæsenet maa tage sig af dem, men de lider heller ikke da Nød, særlig efter den sidste Lov), Solør og Odalen (dog betegnes de i Grue som ikke gode, i Nordre Odalen derimod som fuldt saa gode som for Ægtefødte; for Eidskogen oplyses, at Børnene i de fleste Tilfælde opfostres hos Moderens Forældre), Østre Toten, Strømmen, Skien (nogenlunde rimelige i Landdistrikterne), Hollen (noksaa gode i Almindelighed), Tinn (oftest opfostres de hos Moderen og Vilkaarene da relativt gode, undertiden for Fattigvæsenets Regning), Laardal (opammes hos Moderen; det ansees for en Skam at forlade, bortsætte Børnene i det første Leveaar), Sandnes (ret gode, særlig naar Bortsættelse sker til brave Folk), Gulen (noksaa gode; kan ikke Moderen opfostre det, tager Bedsteforældrene sig af det eller andre), Kirkebø (intet særligt findes at omtale; Bidragene er vistnok smaa, men Misgreb er ikke let mulige under de gjennemsigtige Forhold), Nordre Søndmør (taalelig gode), Ytre Romsdal (findes intet Pleiehjem, der gjør Forretning i at modtage slige Børn), Sundalen (noksaa gode i Almindelighed), Stjørdalen (nogenlunde bra), Kolvereid (efter Omstændighederne gode), Lurø (fødes det under nogenlunde gode økonomiske Kaar, vil det som Regel opfostres og pleies ligesaa omhyggeligt som Ægtefødte. Bortsatte nyfødte Børn bliver i Almindelighed noksaa vel behandlede), Gildeskaal (ganske gode), Skjerstad (nogenlunde som for Ægtefødte), Ibbestad (Do.), Tranø (Do.), Berg (forholdsvis bra), Lenviken (de fleste Børn antages som Pleiebørn uden Godtgjørelse til Nytte i Fremtiden og behandles saa godt, som de fattige Forhold tillader, efter Distriktslægens Opfatning meget kjærligt), Maalselven (nogenlunde bra, dog saaledes at det hyppigere hænder, at Fattigvæsenet maa tage sig af Uægtefødte), Tromsø Lægedistrikt (som Regel ganske gode), Hammerfest (forholdsvis gode efter Omstændighederne og i Sammenligning med Ægtefødte), Lebesby (forholdsvis taalelige), Vardø Lægedistrikt (ganske gode).

Byerne: Sarpsborg (god Behandling, men ofte noksaa uskjønsom, specielt med Hensyn til Spædbarns Ernæring), Drøbak (ganske gode), Svelviken, Porsgrund (nogenlunde), Skien (bedrede som Følge af Lovgivningen om disse

Børn), Kristiansand (almindeligst udsættes Børn 6 à 12 Uger gamle, helst til Slægtninger, Bedsteforældre, Børnløse, ellers mest til Folk, der modtager Betaling, 10 à 12 Kr. pr. Maaned. Opfostringen sker da for det meste med Flaske og Taate. Præsternes og Jordmødrenes Erfaring er, at baade Moder og Bedstemoder er mærkelig ømme for disse Smaa, som om der skulde gjøres en Uret god), Stavanger (taalelige efter Omstændighederne), Aalesund (taalelig gode), Trondhjem (ret gode).

III. Distrikter, hvor Vilkaarene er ugunstige eller mindre gode end for Ægtefødte:

Borge (bortsættes som Regel), Glemminge (ofte mindre gode), Moss Land-distrikt (dels gode, dels mindre gode, undertiden daarlige, oftest har de det nogenlunde godt, især naar Forpleieren, som ikke sjelden hænder, har faaet noget tilovers for Barnet. Melk vanskelig at opdrive), Spydeberg (bortsættes oftest til Folk, der selv sidder i smaa Kaar og som tager Barnet for at tjene lidt paa det. Barnet bliver gjerne »flasket op«. Det falder ofte Pleieforældrene vanskelig at skaffe Melk, da den er vanskelig at faa kjøbt paa Bondeggaardene. Stellet forøvrigt vel saa nogenlunde), Nittedalen (daarlige, idet Barnet som oftest nyfødt bliver udsat for en maanedlig Betaling fra 10—16 Kroner), Høland Herred (ikke saa gode som for Ægtefødte; kommer Moderen til sit Hjem, betragtes hun og Barnet som en extra Byrde, og de faar tage tiltakke med Opvartning og Pleie derefter), Ullensaker Herred (mindre gode, specielt hvad Opdragelse angaar: bortsættes som Regel til Husmænd eller Arbeidere, der er kjendte som brave Folk, men Vilkaarene bliver dog som Regel mindre gode), Ringsaker (nogenlunde gode i de fleste Tilfælde, men ogsaa ofte mindre gode), Grue, Rollag (tilfredsstillende; naar Børnene, som ikke er ualmindelig, forpleies hos Fremmede, har de det ens med Husets Børn; ellers, hvor Børnene bliver hos Moderen, vil i Regelen Forholdene medføre, at saadanne Børns Opdragelse og Behandling i det Hele forsømmes), Sandeherred (som i Sandefjord), Aamli (værre end for andre fattige Børn), Oddernes (mindre gode undtagen for dem, som anbringes i Barnehjem), Egersund Landdistrikt (nogenlunde gode, naar Moderen kan forblive hjemme hos sine Forældre; mindre gode, undertiden mislige, naar Moderen paa Grund af Opfostringsbidragets Utilstrækkelighed maa søge Arbeide blandt Fremmede og Barnet maa bortsættes), Ørskog (ikke sjelden bliver Barnet hos Moderen den hele Tid og har det da forholdsvis godt, eller Moderen maa ud at tjene og Barnet bliver hos Bedsteforældrene, hvor Forholdene er smaa og Ernæringen daarlig), Indre Romsdal (Moderen tager ofte hjem til sine Forældre og pleier selv sit Barn. Senere overlades det til Bedsteforældre eller Pleieforældre. Mødre og Bedsteforældre omfatter saadanne Børn med stor Omhu i de allerfleste Tilfælde. Opfostringen er som vanlig i Distriktet blandt Ægtefødte for de første Leveaar; senere fra 7—8 Aarsalderen er de mere udsatte for at gaa for Lud og koldt Vand, afhængig af Moderens Stilling), Nordre

Fosen (noget daarligere end for Ægtefødt, da Barnemoderen ofte bliver udsat og forpleiet for Fattigvæsenets Regning), Hitteren (saasnart Moderen er kommet til Kræfter igjen efter Barselsengen, bliver Barnet anbragt hos en Slægtning. Det beror da paa Husmoderens Samvittighedsfuldhed og Interesse for Barnet, om det faar god eller daarlig Pleie. Nogen paatagelig Ligeegyldighed i større Udstrækning i nævnte Henseende har dog ikke været mærket), Østlofoten (i Almindelighed daarlige, saalænge Opfostring hos Moderen, men som Regel gode, naar Barnet er udsat), Balsfjorden (temmelig variabelt, gode eller mindre gode), Lyngen (slette), Maasø (bortsættes i Regelen af Fattigvæsenet), Tanen (Betalingen som Regel liden, og Stellet derfor delvis heller ikke rart), Vadsø (opfostres dels hos Moderen selv, dels af den ugifte Moders Forældre eller Bekjendte, dels ogsaa af helt Fremmede. Ikke faa Uægtefødt, især blandt Lapperne i Næsseby Herred, antages som Pleiebørn af børnløse Ægtefolk og faar da god Pleie og Opfostring. Mange bortsættes og faar senere slettere Pleie, ogsaa paa Grund af liden Betalingssevne hos Moderen. Mange Mødre behandler sit uægtefødt Barn lidet omhyggeligt).

Byerne: Moss (bortsættes gjerne i Forpleining dels i Byen, ikke sjelden hos nære Slægtninge, dels paa Landet. Forpleining forskjellig, dels god, dels mindre god, undertiden daarlig. Hvis Forpleieren sidder i taalelig gode Kaar og har faaet Kjærlighed til Barnet, kan det have meget god Pleie), Kristiania (ugunstigere end for Ægtefødt), Hamar (ofte søger Barnefaderen at unddrage sig Bidrag; Betalingen, der ydes for Opfostringen, er saaledes ofte liden, og som Regel anbringes de i mindre velstillede Hjem), Gjøvik (lidet tilfredsstillende i Byen og Fabrikdistriktet), Sandefjord (i Almindelighed daarlig; gjerne maa en fattig Bedstemoder tage sig af Opfostringen), Lange-sund (Opfostringen mangelfuld i Almindelighed), Egersund (mindre god, naar Barnet bortsættes til fremmede; upaaklagelig, naar det, som ofte er Tilfældet, opfostres hos Moderens Forældre), Skudeneshavn (altfor knappe; Barnefaderens Bidrag er for lidet og kan ofte ikke erholdes, og da er Fattigvæsenet den støttende. Altfor knapt i begge Tilfælde).

Endelig hidsættes enkelte Besvarelser, der ikke lader sig anbringe i nogen af ovenstaaende Grupper.

Sørum og Gjerdrum (Barnene bliver enten hos Moderen, hvis hun bor hos sine Forældre, eller de bortsættes mod Betaling af begge Forældre eller en af dem, eller de bortsættes af Fattigvæsenet), Nes, Romerike (meget ofte opfostres de hos Moderens Forældre, dels med, dels uden Vederlag. Eller de udsættes til Fremmede for en forholdsvis ringe Betaling), Hof i Jarlsberg (den aarlige Betaling er i Hof fra 100—144 Kr. for de første Par Aar, aftagende til 50—60 Kr. ved Konfirmationsalderen, i Lardal opfostres Børnene i de første Par Aar af Barnemoderen selv, idet hun tager Tjeneste og beholder Barnet hos sig; hvis ikke, da helst hos hendes Forældre, som oppebærer Opfostringsbidraget. For fattige Børn betales 100—120 i de 2 første Aar, aftagende med 6 Kr. til Konfirmationsalderen. I Regelen for-

bliver de hos den samme Forpleier hele Tiden. I Sande betales 120—144 Kr. i de første 2 Aar, siden aftagende til 50—60 Kr., i Skoger 120—150, enkeltvis alene 80 Kroner), Bodø (dels Bortsættelse, dels forbliver Barnet hos Moderen: I Bodin det sidste mest almindeligt, i Byen derimod det første).

I nedenstaaende Oversigt er resumeret de indkomne Besvarelser for Landdistrikterne.

Antal Herreder, hvor Vilkaarene for de udenfor Ægteskab fødte Børns Opfostring betegnes som :

	Gode.	Nogenlunde gode.	Mindre gode.
Smaalenene	6	10	5
Akershus	13	5	3
Hedemarken	20	4	2
Kristians	26	1	1
Buskerud	18	3	—
Jarlsberg og Larvik	9	1	1
Bratsberg	10	15	—
Nedenes	23	—	4
Lister og Mandal	19	—	9
Stavanger	27	6	6
Søndre Bergenhus	36	—	—
Nordre Bergenhus	24	6	—
Romsdal	16	14	11
Søndre Trondhjem	28	—	7
Nordre Trondhjem	23	8	—
Nordland	29	8	3
Tromsø	10	9	3
Finmarken	6	7	5
	343	97	60

Ved den Karakteristik, som denne Oversigt giver et samlet Billede af, er der selvfølgelig ikke benyttet nogen ideel Maalestok, men Sammenligningen er foretaget med de Kaar, hvorunder Børn flest opfores.

Naar det saaledes viser sig, at for nær 70 Pct af Landets Herreder intet af Embedslægerne vides at anmærke, idet Tilstanden betegnes som god eller tilfredsstillende, maa Resultatet ganske vist ansees som bemærkelses-

værdigt. Heller ikke for de øvrige 30 Pct. er Vilkaarene gennemgaaende mindre gode. Under Gruppen »nogenlunde gode« er henført alle Besvarelser, hvor der er gjort selv det svageste Forbehold, og selv af de Herreder, der er medregnede i 3die Gruppe, er det ikke mange, hvor Forholdene gennemgaaende betegnes som slette. For Byerne stiller atter Forholdene sig en Grad daarligere end for Landdistrikterne.

Søger man af Lægernes Udtalelser at udtrække de Hovedmangler, som gjør sig specielt gjældende ved de uægtefødte Børns Opfostring, saa maa først og fremst nævnes uheldige Bortsættelsesvilkaar. Det ringe Vederlag, som Barnemoderen oftest kan hyde, begrænser Kredsen af Forpleiere, og selv om Forpleieren ikke viser udpræget Interesseløshed for Barnets Ve og Vel eller Mangel paa Samvittighedsfuldhed — hvilket dog ogsaa ikke saa sjelden forekommer —, saa vil der her ligge en Fare for, at Barnets Pleie og Opfostring i større eller mindre Grad forsømmes.

En Omstændighed af stor Betydning gjør sig gjældende til Gunst for disse Børn, nemlig at de udover Landet i saa stor Udstrækning faar sit Hjem og sin Opdragelse hos Bedsteforældrene eller andre Slægtninger. Saaledes bliver det arrangeret ikke alene, hvor Barnets Moder allerede før har boet hjemme, men ogsaa, naar hun opholder sig udenfor Hjemmet, vil hun i mange Tilfælde ty hjem, naar Barnet skal fødes, og Barnet bliver tilbage. Om end Kaarene kan være smaa, og det nye Medlem af Familien derfor kan være lidet velkommen, saa siger det sig dog selv, at Barnet som Regel her vil være i kjærligere Hænder end hos ganske Fremmede.

Men Manglerne er ikke knyttede alene til Forpleiningsforholdene. Der bliver jo ogsaa fra flere Hold hævdet, at Børnene har det bedre hos Fremmede end hos sin Moder. Det kan enten bero paa, at Moderen ikke evner at opfostre Barnet bedre, fordi hendes Erhverv lægger Beslag paa den meste Tid eller hendes Midler ikke rækker til, eller paa Moderens Uforstand, manglende Interesse for Barnet eller umoralske Forhold.

For Kristiania heder det i Sundhedskommissionens Aarsberetning for 1905. »Jeg tror, at Pleieforholdene maa siges at være gennemgaaende gode, hvad Røgt og Renlighed angaar. Det rimelige Kvantum nysilet Melk forefindes som Regel i Pleiehjemmene for de spæde Børn, og Badning foregaar nu langt oftere end for nogle Aar tilbage; der er endog Hjem, hvor Barnet bades daglig. Spæde Børn er dette Aar bleven forevist Læge regelmæssig 1 Gang om Maaneden, til de har fyldt 4 Maaneder Den største Vanskelighed ved Pleiebarnskontrollen bestaar i Betalingsvilkaarene, idet Børn ofte maa tages fra gode Pleiehjem, fordi Betalingen misligholdes. Uhyre van-skeligt viser det sig ogsaa at faa udsat de ulykkeligste af alle Pleiebørn, de stakkels syfilitiske Børn, hvem alle er ræd — selv barnløse Hjem«.

Ifølge Loven af 1892 skal ved Udsættelse af uægtefødte Børn til Forpleining mod Betaling Anmeldelse ske til Sundhedskommissionens Ordfører, forsaavidt Barnet endnu ikke er skoleberettiget ($6\frac{1}{2}$ Aar), og Kommissionen har at paase, at Barnet anbringes forsvarligt og forpleies ordentligt, ligesom en i Nærheden af Bortsættelsesstedet boende Mand eller Kvinde kan beskikkes til at føre det nærmere og stadige Tilsyn.

Lov af 29 April 1905 om Tilsyn med Pleiebørn har udvidet det Offentliges Tilsyn til Barnets fyldte 14de Aar. Ved almindelig Forskrift kan det bestemmes, at inden vedkommende By eller Herred ingen maa modtage Pleiebørn uden efter paa Forhaand erhvervet Tilladelse, og efter modtagen Anmeldelse om et Barns Anbringelse skal Helseraadet undersøge Forholdene i Pleiehjemmet og beskikke Tilsynshavende. Lovens §§ 1—9 angaaende Tilsyn med Pleiebørn (i enkelte Tilfælde kan Tilsynet ogsaa bringes til Anvendelse paa Børn, udsatte uden Betaling), Godkjendelse af Pleiehjem, den Tilsynshavendes Pligter, Flytning af Pleiebørn m. v. kommer kun til Anvendelse i de Kommuner, som Kongen efter Andragende fra vedkommende Kommunestyre maatte bestemme.

I Henhold hertil er det ved kgl. Resolutioner indtil Udgangen af Juni 1907 bestemt, at Lovens §§ 1—9 skal komme til Anvendelse paa følgende Steder:

Byerne: Moss, Fredrikstad, Kristiania, Gjøvik, Lillehammer, Drammen, Sandefjord, Skien, Stavanger, Haugesund, Bergen.

Herrederne: Fet, Eidsvold, Skedsmo, Sørum, Aker, Aas, Asker, Nesodden, Ullensaker, Bærum, Nittedal og Enebak i Akershus, Borge, Spydeberg og Hobøl i Smaalenene, Grue og Eidskogen i Hedemarken, Gran, Vardal, Brandbu og Lunner i Kristians, Sandeherred i Jarlsberg og Larvik, Hitterdal i Bratsberg, Stadsbygden, Lensviken og Rissen i Søndre Trondhjem, Brønnø og Borge i Nordland, Maasø i Finmarken. I de øvrige Amter er Loven overhovedet ikke bragt i Anvendelse.

Loven har været i Virksomhed i saa kort Tid, at der endnu ikke kan meddeles noget om dens Virkninger.

IX. Opfostringsresolutioner og Forpleiningsudgifter.

Pensions alimentaires fixées par les autorités. Frais d'entretien des enfants.

Om Antallet af udfærdigede Resolutioner i de sidste tre Aar henvises til Oversigten paa Side 65.

Der er tidligere ved to Leiligheder indsamlet lignende Oplysninger, nemlig af Eilert Sundt for Aarene 1860—1864 og af Justitsdepartementet for Aarene 1885—1889¹⁾. Det har sin Interesse at sammenligne disse for at se, hvorvidt Antallet af Resolutioner nu er hyppigere i Forhold til Fødslernes Antal end tidligere. Dette vil sees af Tabellen Side 66. For 1860—1864 er Beregningen alene udført stiftsvis, dog særskilt for Kristiania og Bergen.

Det viser sig, at fra 60- til 80-Aarene holdt Antallet sig temmelig uforandret. For det hele Rige faldt Procenten begge Gange endog helt sammen, nemlig 34 af 100 Fødsler. Heller ikke for de enkelte Landsdele var der nogen paafaldende Forskydning, bortset fra, at de nordligste Amter, hvor Resolutionerne i 60-Aarene var meget sjeldne, rykkede op paa Høide med de andre Landsdele.

I Løbet af den sidste Periode fra Slutningen af 80-Aarene til 1904—1906 er der derimod en Stigning af Resolutionernes Antal saagodtsom over hele Linjen. Det er nu 40 Procent af de fødte Børn, i Anledning af hvilke der udfærdiges Resolution.

Paafaldende er det, hvor høist forskjellig Procenten stiller sig i de enkelte Amter. Særlig i de Distrikter, hvor Indgaaelse af Ægteskab mellem Forældrene er sjeldnere, udfærdiges mange Resolutioner.

En eiendommelig Stilling indtager Kristiania, idet Resolutionerne der er forholdsvis færre end i noget andet Amt. Nu kan det nok tænkes, at der her er mange Fædre, som godvillig betaler for Barnet. Men gennem Udtalelser fra forskjellige Hold, som staar disse Forhold nær, har man faaet det Indtryk, at der er mange Mødre, som af pur Uvidenhed undlader at søge sin Ret. Det forekommer, at de overhovedet ikke kjender til, at Faderen kan tilpligtes at yde Bidrag. Det kan jo ogsaa let tænkes, at udover Landet

¹⁾ Sundt: Om Sædelighedstilstanden, 3die Beretning. Oth. Prp. No. 10 for 1892.

Amter..	Udfærdigede Opfostringsresolutioner.			Resolutioner ang. Bidrag vedk. Moderens Nedkomst og Barselleie.			Følgende Antal Opfostringsresl. er udfærdigede efter Fattigvæsenets Forlangende.		
	1904.	1905.	1906.	1904.	1905.	1906.	1904.	1905.	1906.
Smaalenene	¹⁾ 120	110	113	84	74	70	15	18	24
Akershus	95	94	84	51	55	46	7	10	7
Kristiania	²⁾ 274	247	²⁾ 220	115	106	125	68	85	96
Hedemarken	ca. 150 aarlig			ca. 80 Pct.			ca. 10 Pct.		
Kristians	63	77	71	29	43	30	4	9	7
Buskerud	88	81	80	86	72	62	4	4	4
Jarlsberg og Larvik . .	80	70	61	51	39	32	22	15	14
Bratsberg	67	65	67	62	51	64	31	26	42
Nedenes	29	34	29	22	24	22	5	13	4
Lister og Mandal . . .	19 ²⁾	10	20	10	7	14	4	1	5
Stavanger	61	67	78	33	45	41	10	6	17
Søndre Bergenhus . .	52	47	50	32	34	31	9	13	15
Bergen	90	80	63	64	51	43	30	27	22
Nordre Bergenhus . .	42	33	37	31	22	30	3	1	7
Romsdal	²⁾ 97	113	103	60	57	66	17	24	11
Søndre Trondhjem . .	185	177	168	90	77	75	35	49	36
Nordre Trondhjem . .	76	57	61	50	30	39	20	9	12
Nordland	164	163	146	42	34	38	57	51	35
Tromsø	60	58	52	14	25	20	24	13	16
Finmarken	43	39 ³⁾	40	26	12	15	9	17	10
	1 855	1 772	1 693	1 072	978	983	389	406	399

har Mødrene en bedre Støtte hos sine Paarørende, som ogsaa vil give dem Raad om, hvad de skal gjøre for at faa Bidrag fra Barnefaderen, medens de oftere i den større By staar ensomme og forladte og ikke ved, hvad der skal gøres. I en Mængde Tilfælde er det Frygten for at støde Barnefaderen væk, som afholder Barnemoderen fra at søge Resolution; thi da vil som Regel Baandet mellem dem blive afskaaret.

¹⁾ Deraf i 2 Tilfælde Bidrag paalagt vedkommende Tiden efter Barnets fyldte 15de Aar.

²⁾ — - 1 — — — — — — — — — —

³⁾ Desuden 1 — — — — — — — — — —
(gjælder en ældre Resolution).

Udfærdigede Opfostringsresolutioner:

Amter.	1860-1864	Udgjør Procent af uægte Fødsler 1859 1863	1885-1889	Udgjør Procent af uægte Fødsler 1884-1888	1904-1906	Udgjør Procent af uægte Fødsler 1903-1905
Smaalenene	488	} ¹⁾ 38	526	38	343	48
Akershus	520		540	43	273	51
Kristiania	522		833	24	741	26
Hedemarken	962	} 40	840	37	ca. 450	ca. 50
Kristians	570		441	32	211	34
Buskerud	411		400	37	249	52
Jarlsberg og Larvik . .	235	} 37	287	30	211	50
Bratsberg	170		247	39	199	61
Nedenes	115		129	30	92	42
Lister og Mandal . . .	83		103	32	49	37
Stavanger	319		285	40	206	50
Søndre Bergenhus . . .	277	} ²⁾ 34	222	40	149	51
Bergen	86		156	29	233	42
Nordre Bergenhus . . .	316		225	41	112	47
Romsdal	524	} 32	519	35	313	49
Søndre Trondhjem . . .	684		702	31	530	41
Nordre Trondhjem . . .	467		333	29	194	37
Nordland	257	} 20	551	31	473	36
Tromsø	122		266	30	170	31
Finmarken	74		175	38	122	38
Militære Jurisdiktionschefer	—	—	60	—	—	—
Riget	7 202	34	7 840	34	5 320	40
Aarligt Gjennemsnit . .	1 440		1 568		1 773	

Ikke sjelden kommer Sagen ind for Overøvrigheden til Udfærdigelse af Resolution længe efter Barnets Fødsel. Blandt de af Stiftamtmanden i Kristiania i 1904 og 1905 udfærdigede Resolutioner, ialt 502 (fratrullet de Tilfælde, hvor Bidrag alene er bestemt indtil Barnets Dødsfald), gjaldt 357 fra Barnets Fødsel, medens ved 145 Begyndelsesterminen var fastsat til et senere Tidspunkt (enten fordi Bidrag ikke var forlangt helt tilbage til Barnets Fød-

¹⁾ Indbefattet Buskerud og Jarlsberg og Larvik.

²⁾ Indbefattet Søndre Bergenhus og Del af Romsdal.

sel, idet frivillig Støtte har været ydet, eller fordi Terminerne var præskriberede), og af disse 145 Børn var 17 fødte i Resolutionsaaret, 39 Aaret iforveien, 29 to Aar, 16 tre Aar, 10 fire Aar, 9 fem Aar, 7 seks Aar, 7 syv Aar, 5 otte Aar, 2 ni Aar og 4 ti Aar tidligere.

Forøvrigt bør det bemærkes, at da Resolutionerne udfærdiges der, hvor Faderen bor, saa vil det ikke sjelden hænde, at Resolutionerne opføres i et andet Amt end der, hvor Barnet er født. Men i det store og hele vil vel dette Forhold udjevne sig selv.

Sundt fandt for 60-Aarene, at ved 12.8 Procent af de udfærdigede Resolutioner boede Forældrene i forskellige Amter; for Kristiania boede 21.8 Procent af Mødrene i andet Amt. Efter al Sandsynlighed er Procenten nu større. I 1904—1906 boede saaledes for de i Kristiania udfærdigede Resolutioner 25.4 Procent af Mødrene i andre Distrikter, mest i de østlandske og oplandske Amter, men ogsaa andetsteds i Landet eller i Udlandet. Enten er Barnet avlet i Kristiania, men Moderen før eller efter Barnets Fødsel flyttet til sit Hjemsted, eller Barnet er avlet udenbys, men Faderen af denne eller anden Grund flyttet ind til Hovedstaden.

Stigningen i Resolutionernes Antal er selvfølgelig af det Gode, forsaa-vidt der sikres Bidrag til Barnets Opfostring. Anderledes, naar samtidig de Tilfælde indskrænkes, i hvilke Barnefaderen gifter sig med Moderen eller godvillig yder sit Bidrag. Isaafald betegner Udviklingen en Overgang til Op-gjør af mere forretningsmæssig Karakter.

I 22 Procent af Tilfælde er Udfærdigelsen foranlediget gennem Fattig-væsenet, som altsaa har havt Udlæg, der søges refunderede.

Efter Lovens § 2 kan der paalægges Bidrag ogsaa for Tiden efter Bar-nets fyldte 15de Aar. Dette sker imidlertid kun yderst sjelden, for de tre Aar 1904—1906 alene i 7 Tilfælde.

Med Hensyn til de almindelige Opfostringsbidrag bemærkes:

Terminen er som Regel et Kvartal. Dette gjælder Akershus, Hedc-marken, Kristians, Buskerud, Lister og Mandal, Stavanger, Søndre og Nordre Bergenhus, Bergen, Romsdal, Søndre og Nordre Trondhjem og de tre nord-ligste Amter. Maanedstermin benyttes i Smaalenene, Kristiania, Bratsberg og Nedenes. I Jarlsberg og Larvik fastsættes Bidraget dels maanedsvi, dels kvartalsvi.

Overalt udredes Bidraget efterskudsvis.

For Bergen oplyser Stiftamtmanden, at det har været paa Bane at gaa over fra Kvartals- til Maanedsterminer, hvilket vilde være at foretrække for begge Parter, men af Hensyn til de derved forøgede Omkostninger er Tanken endnu ikke realiseret.

Hvad angaar Bidragets Størrelse hidsættes efter de af Amtmændene meddelte specielle Oplysninger:

I Smaalenene fastsættes Bidragene i Almindelighed for de første 2 Aar med lavere Satser for de følgende 5 og de sidste 8 Aar. Ydergræn-

serne er fra 42 til 144 Kr. med 6 Kroners Nedslag i hvert af de følgende Afsnit (dog for Bidrag over 90 Kr. noget større). De hyppigst benyttede Satser er især 60—72 Kr. En Barnefader med en aarlig Indtægt af ca. 500 Kr. uden Forsørgelsespligt paalægges almindelig et Bidrag af 60 Kr.

I **Akershus** fastsættes Bidragene for de 3 Femaarsperioder til 70, 60, 50 Kr. eller 80, 70, 60 Kr., sjeldnere til 60, 50, 40 Kr. Væsentlig bestemmende er det, om Barnet forsørges hos Moderen eller er udsat, idet Bidraget i første Tilfælde sættes noget lavere. Til den førstnævnte Sats henføres Tjenestegutter, Arbeidere og Haandværkere i ikke selvstændig Stilling, til Satsen 80 Kr. o. s. v. Haandværkere i selvstændig Stilling, Arbeidsformænd, Kontorister, Gaardbrugersønner o. lign. Den lavere Sats 60 Kr. anvendes, hvor Barnefaderen af visse Aarsager, f. Ex. anden paahvilende Forsørgelsespligt eller legemlig Svaghed, ikke findes at kunne paalægges fuldt Bidrag.

I **Kristiania** ansættes Bidraget for en Barnefader med en Ugeindtægt af 20—30 Kr. som Regel til 120 Kr. for de første 2 Aar, 108 Kr. for de næste 4, 96 Kr. for de følgende 4 og 84 for de sidste 5 Aar. Denne Sats varierer dog meget ofte under Hensyntagen til Parternes sociale Stilling, økonomiske Forhold og Forsørgelsespligt forøvrigt. Meget benyttet er ogsaa Satsen 96 Kr. med Nedsættelse til 84, 72 og 60 Kr. Tildels fastsættes ogsaa Bidraget for 6, 4, 5 eller 10, 5 Aar.

I **Hedemarken** er de mest benyttede Satser for de 3 Femaarsperioder henholdsvis 60, 50 og 40 Kr. eller 50, 44 og 40 Kr., idet de fleste Bidragsresolutioner (ca. 90 Pct.) udfærdiges mod Dagarbeidere med Fortjeneste ca. 400 à 500 Kr. pr. Aar paa egen Kost. Der tages altid Hensyn til begge Forældres økonomiske Kaar.

I **Kristians Amt** benyttes følgende Satser for de 3 Femaarsperioder:

60, 50, 40 (anvendt i 135 Tilfælde),

70, 60, 50 (— - 20 —),

80 (100, 120), 70 (90, 100), 60 (80) (anvendt i 29 Tilfælde).

For Tjenestegutter og Dagarbeidere beregnes mindste Sats, for Haandværkere og Fabrikarbeidere 2den og for Gaardbrugere og andre med Formue eller højere Indtægt 3die Sats.

I **Buskerud** ansættes hyppigst Bidraget til 60 Kr., faldende til 54 og 48 Kr. efter fyldte 5te og 10de Aar. Massen af Barnefædre er Arbeidere eller Mænd med tilsvarende Indtægter, og den nævnte Sats svarer i Gjennemsnit omtrent til Halvdelen af, hvad det i Amtet koster at faa et Barn udsat til Forpleining.

Jarlsberg og **Larvik**. Bidragene svinger mellem 50 og 150 Kr. for de første 5 Aar og aftagende i de to næste Femaar, og de almindeligst benyttede Satser er mellem 66, 60, 60 og 84, 72, 60 Kr.

Forpleiningsudgifterne er beregnede til 120 Kr. for de første 5 Aar, og heraf tilpligtes Faderen at betale mindst Halvparten.

Bratsberg. Bidragene paalægges som Regel fra 100 Kr. for de 5 første Aar med en Nedgang af ca. 10 Kr. for de to følgende Femaarsperioder. Laveste og høieste Bidrag har udgjort 30 og 190 Kroner, hyppigst 80 à 100 Kroner. Almindelige Arbeidere, mindre Gaardbrugere og forøvrigt Folk i underordnet Stilling henføres under en Gruppe, der som Regel ikke paalægges høiere Bidrag end 100 Kr. for de første fem Aar med gradvis Nedgang til ca. 80 og 60 Kr. for de følgende Femaarsperioder. Personer i god økonomisk Stilling paalægges Bidrag fra 100 Kr. og opover.

Nedenes. De mest almindelige Bidrag er enten 84, 72 og 60 Kr. for de tre Femaarsperioder eller 72, 60 og 48 Kr., undertiden dog ogsaa høiere eller lavere Beløb.

Lister og Mandal. Sjelden over 100 Kr., som Regel noget mindre, for de 2 første Aar, almindeligvis 12 Kr. mindre for de næste 5 Aar, yderligere 12 Kr. lavere for de paafølgende 4 Aar, og for de sidste 4 Aar reduceres gjerne Bidraget med yderligere 12 Kr. Undtagelsesvis har Bidraget været sat meget høiere og til sine Tider ogsaa en god Del lavere.

Stavanger. Minimumsatserne har i Almindelighed været 60 Kr. i de første 2 Aar; 50 Kr. fra 2det til 7de Aar, 40 Kr. fra det 7de til det 11te og 30 Kr. for de sidste 4 Aar, kun undtagelsesvis mindre, derimod mere, hvor Forholdene har tilladt det. Det høieste Bidrag har været 140 Kr., faldende til 60 Kr. efter Barnets fyldte 11te Aar. Det er i Regelen kun saadanne Personer, hvis Indtægter ikke strækker stort længere end til det daglige Behov, som lader sine Bidrag bestemme ved Resolution.

Søndre Bergenhus. Bidragene fastsættes hyppigst med samme Beløb for den hele Tid, tildels dog ogsaa med særskilte Beløb for de første 2, de følgende 5, 4 og 4 Aar eller alene med 2 eller 3 Alderstrin. Beløbet er oftest fastsat til 60, 50, 45 og 40 Kr., tildels lavere ned til 25 Kr. Høieste Beløb har været 120 Kr. Man søger at befølge det Princip, at det Bidrag, Barnefaderen paalægges at udrede, nogenlunde skal svare til de Byrder, Barnemoderen paaføres ved Barnets Fødsel.

Bergen. Bidragene fastsættes oftest for de første 2, de følgende 3 og de sidste 10 Aar, tildels ogsaa for de første 5 og de sidste 10 Aar, eller for hele Perioden underét. Fastsættelse af en fælles Sats for den hele Tid benyttes især, hvor Barnefaderen ikke vil være istand til at udrede et i og for sig lidet Maximumsbeløb.

Ved Ansættelsen tages Hensyn til de økonomiske Kaar, dog saaledes, at man vil lade Faderen udrede en større Andel i Forplejningsudgifterne end Moderen. Hvor Faderens økonomiske Evne er svag, lader dog dette sig ikke gennemføre, og i saadanne Tilfælde vil ofte Fattigvæsenet maatte træde støttende til. Er Moderen ikke istand til at yde noget væsentligt Bidrag til Barnets Underhold, forhøies Faderens Bidrag forholdsvis, ligesaa hvis Faderen har den væsentligste Skyld i Forholdet. Ligeledes hensees til, om Moderen bor i Byen eller paa Landet. Faderens sociale Stilling tages ogsaa i

Betragtning, forsaavidt man er tilbøielig til at fastsætte et noget rummeligere Bidrag. 60 à 80 Kr. er den hyppigste Sats; i de sidste Aar er Gjennemsnit-bidraget hævet noget, idet 80 Kr. benyttes hyppigere end 70 Kr. Det høieste Bidrag, 120 Kr., paalagdes en offentlig Tjenestemand med 3 000 Kro-ners Indtægt. I 2 Tilfælde, hvor Beløbet bestemtes til respektive 120 og 180 Kr., beroede dette paa Overenskomst mellem Parterne.

Bidragene paa 80 og 70 Kr. nedsættes med 10 Kr. efter det 2det og 5te Aar.

Nordre Bergenhus. Hyppigst fastsættes Bidragene ens for den hele Tid, undertiden efter Femaarsafsnit. Det almindelige Bidrag dreier sig om 50 Kr.

Romsdal. Bidragene fastsættes for hvert af de tre Femaarsskifter. Deres Størrelse dreier sig om 50 Kr. med Nedslag af 5 Kr. for hvert Skifte. Høieste og laveste Bidrag 240 og 25 Kr.

Søndre Trondhjem. Som Minimum benyttes i de tre Femaars-perioder:

paa Landet 40, 36, 32;
i Byen 48, 44, 40.

Bidraget forhøies, hvor Faderens Formuesomstændigheder eller Moderens mislige Kaar dertil giver Opfordring.

Nordre Trondhjem. Bidragene fastsættes efter følgende Grund-satser, hvorved forudsættes, at Barnemoderen intet eier og har almindelig Arbeidsfortjeneste:

Naar Barnefaderens Indtægt udgjør:	Bidrag.	Indtægt.	Bidrag.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
375	30	900	65
450	35	975	70
525	40	1 050	75
600	45	1 125	80
675	50	1 200	85
725	55	1 275	90
825	60	1 350	95

Samtlige Bidrag nedsættes med 5 Kr. ved hvert Femaarsskifte.

Som Regel henføres Tjenestegutter og daarlig stillede Arbeidere under de to laveste Satser, Haandværkere, bedre stillede Arbeidere og mindre Gaardbrugere under nr. 3—9 (40—70) og økonomisk bedre stillede Personer under de høiere Satser.

Satserne knytter sig til en i mange Aar befulgt Praxis; en Forandring er paatænkt, men udsat, fordi Loven er under Revision.

Nordland. For en almindelig Arbejder med en aarlig Fortjeneste af indtil 500 Kr. fastsættes Bidraget i de fleste Tilfælde til 50, 45 og 40 Kr. henholdsvis til Barnets fyldte 5te, 10de og 15de Aar. Den mest almindelige og overveiende Gruppe er Arbeidere og Tjenere.

Tromsø. De almindelige Satser er 50 Kr. for de første 5 Aar, 40 Kr. for de næste og 32 Kr. for de sidste 5 Aar, desuden 60, 50, 40 og 40, 32 (36), 24 (32).

Finmarken. I Almindelighed er hidtil benyttet indtil Barnets fyldte 10de Aar 50 Kr. og for de fem sidste Aar 40 Kr., medens den nuværende Amtmand almindelig har benyttet Satserne 60 og 50 Kr. Forøvrigt sker Forandringer i Beløbets Størrelse ogsaa ved andre Alderstrin, naar Barnefaderens økonomiske Stilling i væsentlig Grad forandres. Til de to lavere Satser (50 og 60 Kr.) henføres Fiskere og Arbeidere, til de høiere Handelsmænd, Betjente og Personer, der sidder paa fast Løn.

I den Udstrækning, hvori nærmere Specifikation af Bidragsbeløbene er given, er Opgaverne samlede og ordnede i Tabellen paa næste Side.

Denne Specifikation omfatter henved 75 Procent af samtlige Resolutioner og 93 Procent af Resolutioner i de opregnede Amter. Den kan antages saa nogenlunde at repræsentere Forholdet for det hele Rige.

Endel af Resolutionerne i de Amter, der er opført, er ikke regnede med, da de alene angaar Bidrag fra Barnefødselen til Barnets Død i den spædeste Alder, de øvrige ligger dels over, dels under de angivne Normalsatser. De to største Byer er medregnede, og dette vil trække i den Retning, at de høiere Bidrag bliver noget for stærkt repræsenterede.

Bidragene (o: for Barnets første Leveaar) fordeler sig paa følgende Maade efter Størrelsen:

Indtil Kr.	Procent.	Indtil Kr.	Procent.
30	1.4	90	5.0
40	6.3	100	7.2
50	20.5	120	6.6
60	26.6	høiere	2.3
70	10.4		
80	13.7		100.0

Paa Grundlag af disse Opgaver og de tidligere meddelte Oplysninger kan man angive de Beløb, hvorom Bidragene pleier at svinge. Hvor specificerede Opgaver foreligger, har man angivet de Grænser, inden hvilke 75 Pct. af Bidragene er fastsatte, medens man forøvrigt har opført de Satser, som af Amtmændene opgives som almindeligst benyttede:

Amter.	Antal Resolutioner, for hvilke Bidraget er specificeret.	Deraf med Bidrag (i Spædbarnsalderen) af										
		over 20 til 30.	over 30 til 40.	over 40 til 50.	over 50 til 60.	over 60 til 70.	over 70 til 80.	over 80 til 90.	over 90 til 100.	over 100 til 120.	over 120 til 150.	over 150.
Smaalenene	323	2	—	13	91	74	112	20	7	3	1	—
Akershus	250	2	—	16	39	128	48	1	13	3	—	—
Kristiania	717	3	4	25	59	1	79	89	177	205	52	23
Hedemarken	ca. 450	—	—	ca. 90 Pct.		—	—	—	—	—	—	—
Kristians	184	—	—	—	135	20	29				—	—
Buskerud	249	—	2	51	131	23	27	3	5	3	1	3
Jarlsberg og Larvik	197	—	—	1	18	51	81	26	16	3	1	—
Bratsberg	199	2	3	15	8	17	56	14	48	33	2	1
Nedenes	60	—	—	—	—	—	23	37	—	—	—	—
Stavanger	87	—	—	—	87	—	—	—	—	—	—	—
S. Bergenhus ¹⁾ . . .	149	8	31	45	48	6	9	—	—	1	—	—
Bergen	233	1	6	20	62	64	68	1	5	5	—	1
N. Bergenhus . . .	112	8	20	52	15	10	7	—	—	—	—	—
Romsdal	313	16	60	136	71	13	9	1	4	—	2	1
Nordre Trondhjem	194	7	87	74	17	3	4	1	—	—	1	—
Tromsø	170	6	38	89	34	1	2	—	—	—	—	—
Finmarken ²⁾	122	—	—	71	37	2	4	—	—	—	—	—

¹⁾ I 1 Tilfælde afsat 1 000 Kr. ²⁾ Desuden 8 fra 30 op til 150 Kr.

	Kr.		Kr.
Smaalenene	54—78	Stavanger	60
Akershus	60—80	Søndre Bergenhus	32—60
Kristiania	80—120	Bergen	56—80
Hedemarken	50—60	Nordre Bergenhus	35—60
Kristians	60—70	Romsdal	32—60
Buskerud	44—70	Søndre Trondhjem	40—48
Jarlsberg	65—90	Nordre Trondhjem	35—50
Bratsberg	72—120	Nordland	50
Nedenes	72—84	Tromsø	50—60
Lister og Mandal	noget under 100	Finmarken	50—60

Ved at sammenligne disse Beløb med de Opgaver, som findes indtagne i Oth. Prp. No. 10 (1892) for Slutningen af 80-Aarene, vil det sees, at de nu er ikke ubetydelig forhøiede. Eksempelvis kan nævnes, at i Kristiania var dengang det almindelige Bidrag 60—70 Kr., i Kristians 32—40 Kr., i Smaalenene (gjennemsnitlig) 50—54 Kr., i Buskerud (gjennemsnitlig) 44 Kr., i Bratsberg 50 Kr., i Nedenes (gjennemsnitlig) 60 Kr., i Lister og Mandal 40—50 Kr., i Stavanger 32—40 Kr., i Bergen 48 Kr., i Nordre Bergenhus 30—40, i Romsdal 32—35 Kr., i Søndre og Nordre Trondhjem 40 Kr., i Nordland 30—40 Kr. og i Finmarken 40 Kr.

I Begyndelsen af 60-Aarene udgjorde ifølge Sundt Gjennemsnitbeløbet for de 3 Femaarsperioder 28, 24 og 20 Kr.

En Sammenligning med de nedenfor anførte Opgaver over Betaling for udsatte Pleiebørn viser, at Bidragene gennemgaaende udgjør omkring Halvdelen af de sædvanlige Forpleiningsudgifter; for enkelte Amter holdes de dog over hele Linien noget højere. Derhos bliver ikke saa sjelden Bidragene sat betydelig højere op paa Grund af særlige Forhold, og dette gjælder samtlige Distrikter.

Som Regel fastsættes Bidraget med et forskjelligt Beløb for de enkelte Perioder inden de 15 første Aar af Barnets Levealder. Det almindelige er, at Beløbet fastsættes særskilt for Tiden indtil Barnets fyldte 5te Aar, medens et noget lavere Beløb fastsættes for det følgende Femaar og et yderligere nedsat Beløb for de sidste fem Aar; saaledes forholdes i Akershus, Hemarkens, Kristians, Buskerud, Jarlsberg og Larvik, Bratsberg, Nedenes, Romsdal, Søndre og Nordre Trondhjems, Nordlands og Tromsø Amter. I Lister og Mandal og Stavanger fastsættes Beløbet for 2, 5, 4, 4 Aar, i Bergen for 2, 3, 10, i Finmarken for 10, 5, i Kristiania for 2, 4, 4, 5 og i Smaalenene for 2, 5, 8 Aar. I Søndre og Nordre Bergenhus bestemmes Beløbet hyppigst ens for den hele Periode, tildels dog ogsaa for 2 eller 3 Afsnit. Ogsaa i de øvrige Amter forekommer enkeltvis Afbigelses fra den almindelige Norm.

At Underholdningsbidrag til et udenfor Ægteskab født Barn begjæres paalagt og paalægges flere Mænd forekommer kun sjelden. For de 3 Aar nævnes dette at være forekommet i Kristiania i enkelte Tilfælde, i Hedemarken 1 Gang, i Kristians 1 Gang, i Nedenes 1 Gang, i Bergen 1 Gang, i Romsdal 1 Gang og i Finmarken 1 Gang, i de øvrige Amter er det derimod ikke forekommet i de 3 Aar.

Bidrag vedkommende Moderens Nedkomst og Barselleie (L's § 4) er paalagt Barnefædre gennem ca. 1 000 Resolutioner aarlig (se Side 65), og som Regel vistnok i Forbindelse med Fastsættelsen af Opfostringsbidraget.

Disse Bidrag fastsættes ifølge de indsamlede Oplysninger til følgende Beløb:

Smaalenene: I Almindelighed 20 Kr. Ansættes efter Opgave over medgaaede Udgifter, saaledes at $\frac{2}{3}$ deraf paalægges Manden.

Akershus: 15 à 30 Kr. Hensyn tages til det Barnemoderen under Barselleiet paaførte Tab i Arbeidsfortjeneste, saaledes at han i Almindelighed paalægges at udrede ca. $\frac{2}{3}$ af Udgifterne.

Kristiania: 15 à 20 Kr. Andelen fastsættes under Hensyntagen til Faderens økonomiske Evne.

Hedemarken: 15 à 20 Kr. Overstiger Udgifterne dette Beløb, maa i Almindelighed specificeret Regning indsendes. Der tages altid Hensyn til Forældrenes økonomiske Forhold.

Kristians: 10, 15, 20, 25, 30, 40 og 50 Kr. efter Barnefaderens Evne til at betale og de havte Udgifter.

Buskerud: Hyppigst 20 Kr., i nogle Tilfælde 25 Kr., i mange Tilfælde 15 Kr. Hvor der i Forbindelse med Barselleiet har forekommet længere Tids Sygdom, har Bidraget været sat adskillig høiere, i et enkelt Tilfælde lige op til 200 Kr.

Jarlsberg og Larvik: I Almindelighed 15 til 30 Kr.

Bratsberg: I Almindelighed 25 Kr., undtagelsesvis 30 Kr. eller endog høiere Beløb.

Nedenes: $\frac{2}{3}$ af de virkelige Udgifter.

Lister og Mandal: 10 til 20 Kr., under exceptionelle Omstændigheder mere.

Stavanger: 12 til 20 Kr., dog høiere, naar det oplyses, at Udgifterne er ekstraordinære. Tendensen har i den senere Tid været at sætte Bidraget høiere.

Søndre Bergenhus: 20 til 40 Kr., hvor specielle Opgaver ikke foreligger. Regelen er at paalægge Barnefaderen den væsentligste Del af disse Udgifter.

Bergen: 15, 20, 25 Kr. Barnefaderen paalægges den væsentligste Del af Udgifterne. I 127 af 156 Tilfælde er de nævnte 3 Satser benyttede. Ved Fødselsstiftelsen, hvor den største Del af disse Børn fødes, udgjør Udgifterne fra Indlæggelsen til Udskrivningen 25 Kr. Naar Beløbet sættes lavere, kan dette bero paa, at en Del er betalt frivillig eller at Udgifterne ikke er opgivne til et højere Beløb eller at Barnefaderens økonomiske Stilling ikke tillader Udredelse af et større Beløb. Høiere end til 25 Kr. sættes Bidraget, naar Nedkomsten har været forbundet med ekstraordinære Omkostninger, f. Ex. Sygehusbehandling, eller Udgifterne paa Grund af Forældrenes sociale Stilling har været højere.

Nordre Bergenhus: 15 og 20 Kr., i ekstraordinære Tilfælde noget højere.

Romsdal: 10 til 25 Kr. efter Forældrenes økonomiske Evne og Udgifternes Størrelse.

Søndre Trondhjem: Som Regel Halvdelen af de havte Udgifter.

Nordre Trondhjem: 10, 15 og 20 Kr. efter de foreliggende Oplysninger.

Nordland: 20 Kr., medmindre særlige Omstændigheder er tilstede.

Tromsø: 20 à 30 Kr., hvilket ansees for at udgjøre Halvdelen af Udgifterne.

Finmarken: 20 til 30 Kr. efter de virkelige Udgifter og under Hensyn-tagen til Vedkommendes økonomiske Evne.

Antallet af Resolutioner, ved hvilke saadant Bidrag er tilkjendt Moderen, udgjør alene 57 Procent af det samlede Antal Resolutioner. Grunden er dels, at Bidraget allerede før Resolutionens Udfærdigelse er betalt i Mindelighed, dels at Kravet ikke fremsættes eller fremsættes for sent, dels at Udgifterne har været ganske ubetydelige.

Med Hensyn til Forpleiningsudgifterne for udsatte Børn indtil det fyldte 5te, mellem det 5te og fyldte 10de og mellem det 10de og det fyldte 15de Aar har man gennem Amtmændene indhentet en Række Opgaver, der er samlede i omstaaende Tabel.

Udgifterne ved et udsat Barns Forpleining til det fyldte 5te, 10de og 15de Aar.

Amt.	Landdistrikterne.	Byerne. ¹⁾
Smaalenene	120 (op til 160), 60 (80), 60 (80).	
Akershus	140 (op til 180), 100 (140), 80 (120).	
Kristiania		180 (til 240), 144 (til 192), 96 (til 144).
Hedemarken	100, 80, 80.	120, 100, 80.
Kristians	Søndre Gudbrandsdalen 109, 72, 50. Toten 92, 68, 51. Hadeland og Land 120, 76, 59. Valdres 125, 96, 51.	Gjøvik 150, 90, 90. Lillehammer 120, 100 (ned til 80), 100 (til 80).
Buskerud	I Distrikterne omkring Drammen 120 (til 140), 100, 80. I Fjeldbygderne maaske noget lavere.	
Jarlsberg og Larvik .	Jarlsberg 117, 86, 70. Larvik 126, 80, 56.	152, 107, 75.

Bratsberg	Distrikterne omkring Byerne som disse, ellers noget mindre, dog undtagelsesvis op til 200, 125, 100.	120, delvis med nogen Nedgang efterhaanden.
Nedenes	Indre Herreder 120, 100, 80. Ydre Herreder (Kystdistriktet) 130, 100, 90.	160, 140, 120.
Lister og Mandal	Noget mindre end i Kristiansand, Indlandsbygderne væsentlig lavere.	Kristiansand 192 indtil 1 ^{1/2} Aar, 144 indtil det er 3 Aar, 120 til det 5te, 96 til 7de og siden 84 til Konfirmationen.
Stavanger	60 (op til 100), faldende til 50 à 60.	Stavanger 160 med Nedg. til 110. Haugesund 110 — 80. Egersund 200 — 80.
Søndre Bergenhus	70 (op til 80). Hardanger og Voss 120, undertiden mere.	
Bergen		100 (ned til 80), 70, 60 for de af Fattigvæsenet udsatte; for de af Private udsatte betales i Spædbarnsalderen 120—144 à 180 med forholdsvis Nedgang.

¹⁾ Naar ingen særskilte Opgaver er meddelt for Byerne, omfatter Tallene i foregaaende Rubrik saavel Bygder som Byer.

Udgifterne ved et udsat Barns Forpleining til det fyldte 5te, 10de og 15de Aar.

Amt.	Landdistrikterne.	Byerne.
Nordre Bergenhus .	Henved 60 à 120.	
Romsdal	48 (op til 200), 20 (op til 145), 15 (op til 95).	
S. Trondhjem . . .	Fosen Sorenskriveri 55 (—120), 55 (—100), 20 (—80). Guldalen Sorenskriveri 60 (—150), 60 (—100), 40 (—80). Strinden og Selbu Sorenskriveri 70 (—80), 60 (—100), 35 (—80). Orkedalen Sorenskriveri 100 (—140), 80 (—100), 40 (—60).	180, 100, 90.
N. Trondhjem . . .	De bredere Bygder 60 (—140), 40 (—60), 20 (—40). Sjødistrikterne og Fjeldbygderne 40 (—80), 30 (—50), 20 (i mange Tilfælde 0).	
Nordland	I 80-Aarene som i Tromsø for Spædbarnsalderen.	
Tromsø	80 (à 100), 60 (à 80), 40 (à 50).	
Finmarken	Hasvik 70, 50 (à 60), 30 (à 40). Alten 90, 70, 50. Kjelvik 80 (à 100), 60 (à 80), 50. Sydvaranger 80 (à 100), 60 (à 80), 30 (à 45).	Vadsø 144 (à 180), 96 (à 144), 60 (à 96).

For Kristiania er af Sundhedskommissionen velvillig udlaant en Fortegnelse over Betalingen for de i 1906 under Kontrol staaende 1 739 Pleiebørn (betinget Betaling pr. Maaned):

		Ind- til 5 Kr.	Over 5 til 10 Kr.	Over 10 til 12 Kr.	Over 12 til 15 Kr.	Over 15 til 20 Kr.	Over 20 Kr.	En- gang for alle.	Uop- givet.	Ube- stemt	Til- sam- men.	Gjen- nem- snitlig Beta- ling. ¹⁾
												Kr.
0 — 1 Aar	Æ.	—	9	—	2	25	—	—	—	—	36	16.35
	U.	2	23	28	67	119	18	5	—	—	262	
1 — 2 -	Æ.	—	2	3	12	14	2	—	—	2	35	16.67
	U.	1	13	20	68	94	13	3	—	1	213	
2 — 3 -	Æ.	—	7	4	5	6	—	—	1	—	23	14.08
	U.	4	21	19	48	38	4	1	1	2	138	
3 — 4 -	Æ.	4	9	13	9	11	—	—	—	1	47	13.08
	U.	4	33	26	37	17	3	5	1	1	127	
4 — 5 -	Æ.	3	15	5	3	4	1	—	—	1	32	11.95
	U.	2	39	15	20	16	1	3	1	5	102	
5 — 6 -	Æ.	3	15	7	4	8	—	—	—	3	40	13.12
	U.	3	25	8	14	14	3	4	—	4	75	
6 — 7 -	Æ.	6	22	5	3	11	1	—	—	3	51	10.72
	U.	9	25	5	4	6	1	2	—	5	57	
7 — 14 -	Æ.	80	123	25	15	63	6	2	2	6	322	9.93
	U.	30	76	13	14	32	5	5	1	3	179	
Tilsammen	Æ.	96	202	62	53	142	10	2	3	16	586	
	U.	55	255	134	272	336	48	28	4	21	1 153	

Naar Beløbet tildels er saa lavt som ned til 5 Kr. og endog mindre, saa maa det erindres, at ikke saa faa Børn er anbragte hos Bekjendte, der ikke ser saa meget paa Betalingen. I det Hele er der ingen Forskjel mellem ægtefødte og uægtefødte Børn med Hensyn til Betalingens Størrelse; ja, Beløbet er endog gjennemsnitlig noget høiere for Uægtefødte. En stor Del af de Ægtefødte er jo udsatte af Fattigvæsenet.

¹⁾ For de Børn, der er udsatte for Betaling pr. Maaned. Betalingen engang for alle varierer fra 100—1500 Kr. Indtil 300 Kr. udgjorde den i 7 Tilfælde, 350—500 Kr. i 14 Tilfælde, 750—1000 Kr. i 7 Tilfælde, 1300 Kr. i 1 og 1500 Kr. i 1 Tilfælde.

X. Fattigunderstøttede ugifte Mødre og deres Børn.

Assistance aux filles-mères et à leurs enfants.

Et andet vigtigt Bidrag til Belysning af de ugifte Mødres økonomiske Stilling kan hentes fra Fattigstatistiken. Her finder man anført det samlede Antal saavel af moderløse uægtefødte Børn som af ugifte Mødre, der har nydt Fattigunderstøttelse, saavel som (for hvert femte Aar) disses Børneantal. Tabel 9 meddeler en Oversigt gaaende tilbage til 1867. Nedenfor hid sættes et Uddrag af disse Opgaver.

I femaarlige Gjennemsnit stiller Forholdet sig saaledes:

	Moderløse uægtef. Børn.	Piger med Børn.	Deraf 1ste Gang.	
			Moderløse uægtef. Børn.	Piger med Børn.
1867—1870	1 101	4 848	—	—
1871—1875	1 153	4 506	—	—
1876—1880	1 123	4 673	—	—
1881—1885	1 154	5 230	—	—
1886—1890	1 124	5 427	34	734
1891—1895	1 037	5 234	46	746
1896—1900	975	5 240	46	827
1901—1904	1 057	5 559	54	1 134

Under 1ste Gang understøttede regnes Personer, som ikke i noget Distrikt har modtaget Fattigunderstøttelse i de sidste 5 Aar.

At Barnets Fødsel bringer et stort Antal af de ugifte Mødre til at ty til Fattigvæsenet, er hævet over al Tvil. Det fremgaar ogsaa af den Kjendsgjerning, at der i Aarene 1901—1904 i Gjennemsnit var 5 559 ugifte Mødre, som modtog Fattighjælp, af andre voksne Kvinder derimod vel 13 000, og at

der var 1 134 ugifte Mødre, som i Gjennemsnit erholdt Understøttelse for første Gang, mod 2 050 andre voxne Kvinder, hvilket selvfølgelig giver et meget ugunstigere Forhold for de ugifte Mødre.

Det aarlige Antal ugifte Mødre, der maa søge Hjælp hos Fattigvæsenet for første Gang er som nævnt 7—800, i de sidste Aar dog over 1 100. Denne stærke Stigning maa forklares gennem de økonomisk trykkede Forhold med Arbeidsløshed saavel blandt mandlige som kvindelige Arbeidere.

Iøvrigt bør det merkes, at denne Stigning væsentlig falder paa Kristiania, som det vil sees ved at sammenligne Aaret 1899 med 1904:

	Bygderne.		Samtlige Byer.		Kristiania.	
	Fattigunderstøttede ialt.	Deraf 1ste Gang.	Fattigunderstøttede ialt.	Deraf 1ste Gang.	Fattigunderstøttede ialt.	Deraf 1ste Gang.
1899	3 280	383	2 086	332	954	154
1904	3 260	529	2 683	632	1 334	394

For Aarene 1901—1904 meddeles paa omstaaende Side en Opgave over de første Gang understøttede og Antallet af i samme Tidsrum udenfor Ægteskab fødte Børn.

Det maa erindres, at disse Procenter stiller sig forholdsvis høie, da Antallet af Kvinder, der har maattet ty til Fattigvæsenet i disse Aar, har været større end vanlig. I 1896 - 1900, da Forholdene i saa Henseende var mere normale, udgjorde Procenten for Landdistrikterne 15.1, for Byerne 20.4, særskilt for Kristiania 16.8.

I en senere Forbindelse meddeles en Oversigt over Antal fattigunderstøttede ugifte Mødre, som har flere Børn. Her skal alene peges paa den Omstændighed, at en betydelig Del af de ugifte Mødre, som forsørges af Fattigvæsenet, har flere Børn ilive. Af samtlige fattigunderstøttede Mødre havde nemlig i 1900:

	I Landdistrikterne.	I Byerne.
1 Barn	60.6 Pct.	72.0 Pct.
2 Barn	26.6 -	21.8 -
3 og flere Barn .	12.8 -	6.2 -

Af de første Gang understøttede Mødre havde derimod

1 Barn	73.9 Pct.	81.1 Pct.
2 Barn	20.0 -	16.5 -
3 og flere Barn .	6.1 -	2.4 -

Det fremgaar heraf, at Mødre med flere Børn danner en fastere Stok blandt de Fattigforsørgede, medens Understøttelsen for Piger med kun 1

Amter.	Landdistrikterne.				Byerne.			
	Udenfor Ægteskab Levende- fødte 1901-1904	For første Gang understøttede		Pct. ¹⁾	Udenfor Ægteskab Levende- fødte 1901-1904	For første Gang understøttede		Pct. ¹⁾
		Piger med Børn. 1901—1904.	moder- løse uægtef. Børn. 1901—1904.			Piger med Børn. 1901—1904.	moder- løse uægtef. Børn. 1901—1904.	
Smaalenene	661	104	9	15.7	309	76	1	24.6
Akershus	742	213	14	28.7	23	2	—	8.7
Kristiania	—	—	—	—	4 109	1 530	17	37.2
Hedemarken	1 252	213	15	17.0	52	21	—	40.4
Kristians	818	130	15	15.9	38	16	—	42.1
Buskerud	476	93	5	19.5	215	45	1	20.9
Jarlsberg og Larvik .	367	86	3	23.4	219	51	7	23.3
Bratsberg	335	69	7	20.6	108	24	1	22.2
Nedenes	222	64	4	28.8	76	16	1	21.1
Lister og Mandal . .	105	25	4	23.8	83	26	—	31.3
Stavanger	318	64	5	20.1	298	58	8	19.5
Søndre Bergenhus .	425	77	8	18.1	—	—	—	—
Bergen	—	—	—	—	782	257	6	32.9
Nordre Bergenhus .	352	42	6	11.9	3	—	—	0.0
Romsdal	696	100	6	14.4	209	37	—	17.7
Søndre Trondhjem .	1 119	191	8	17.1	628	191	13	30.4
Nordre Trondhjem .	704	145	15	20.6	55	13	1	23.6
Nordland	1 554	304	18	19.6	142	47	1	33.1
Tromsø	665	110	11	16.5	101	20	—	19.8
Finmarken	304	40	4	13.2	131	36	4	27.5
	11 115	2 070	157	18.6	7 581	2 466	61	32.5

¹⁾ Procenttallene er udregnet alene efter understøttede Mødre, altsaa ikke indbefattet moderløse Børn, da kun en Del af disse er i Spædbarnsalderen.

Barn langt oftere har en forbigaaende Karakter. Dette Forhold kan ogsaa belyses ved at beregne Procenten af Nytilkomne i Aaret i Forhold til det samlede Antal Understøttede:

Aar.	Bygder.			Byer.		
	Mødre med 1 Barn.	Mødre med 2 Børn.	Mødre med flere Børn.	Mødre med 1 Barn.	Mødre med 2 Børn.	Mødre med flere Børn.
1890	20.4	12.1	7.4	16.2	10.1	4.3
1895	20.2	13.0	8.5	20.0	11.1	4.7
1900	21.9	13.6	8.6	29.7	20.0	10.1

Af Mødre med 1 Barn er altsaa omkring $\frac{1}{5}$ ny tilkomne i Aaret, medens det for Mødre med 2 eller flere Børn er forholdsvis færre, der er understøttede for første Gang. Udtrykt med andre Ord, der kommer et betydeligt Antal ugifte Mødre med ét Barn i den Stilling, at de maa søge Fattigvæsenet om Hjælp, men den Hjælp, som trænges, er kun midlertidig, og Afgangen er derfor stor. Anderledes med Mødre med flere Børn. En større Del af disse bliver til stadig Byrde for Fattigvæsenet, og derfor vil den aarlige Tilgang selvfølgelig procentvis blive mindre.

Hvad angaar Alderen for de ugifte Mødre, som understøttes af Fattigvæsenet, saa indeholder Statistiken nu ingen Oplysning derom. I 1885 stilledes Forholdet sig paa følgende Maade:

Alder.	Bygder.	Byer.	Riget.
15—19 Aar	20	29	49
20—24 —	256	230	486
25—29 —	683	360	1 043
30—39 —	1 407	573	1 980
40—49 —	659	225	884
50—59 —	157	54	211
60—69 —	12	4	16
Uopgivet	177	348	525
	3 371	1 823	5 194

At Forholdene skulde stille sig væsentlig anderledes nu, er ikke sandsynligt, og Tabellen er af Interesse, forsaavidt den viser, at der forholdsvis er faa Kvinder i de yngste Aldersgrupper, som tyr til Fattigkassen; hovedsagelig er det Kvinder i mere fremrykket Alder, som det vil sees af nedenstaaende Sammenligning:

Alder.	Mødrenes Alder ved Barne- fødsler 1881—1885.	Fattig- understøttede 1885.
15—19 Aar	6.05 Pct.	1.0 Pct.
20—24 —	38.25 »	10.4 »
25—29 —	31.14 »	22.4 »
30—39 —	21.40 »	42.4 »
40—49 —	3.10 »	18.9 »
Over 50 —	0.06 »	4.9 »
	100.00 Pct.	100.0 Pct.

De moderløse uægtefødte Børn fordelte sig efter Alder, som følger (de 1ste Gang Understøttede tilføiet i Parenthes):

Alder.	1890.	1895.	1900.
0—5 Aar . .	104 (19)	94 (17)	147 (31)
5—10 — . .	336 (13)	286 (14)	323 (15)
10—15 — . .	589 (17)	544 (23)	444 (9)
	1 029 (49)	¹⁾ 940 (55)	²⁾ 919 (55)

Det er altsaa kun et Faatal uægtefødte Barn i Spædbarnsalderen, som staar under Fattigvæsenets Forsorg. Derimod forøges Tallet med Aarene, eftersom Mødrene dør.

Med Støtte i de Opgaver, som er meddelte i dette og andre Afsnit, kan man danne sig en Forestilling om Mødrenes Stilling efter Barnets Fødsel.

¹⁾ Inkl. 16 uopg. (1). ²⁾ Inkl. 5 uopg. (—).

I Procent af de levendefødte Børn udenfor Ægteskab :

Landdistrikter og Byer tilsammen.	Legitimerede. Pct.	Udfærdigede Bidrags- resolutioner. Pct.	Nød Fattig- under- støttelse. Pct.
Smaalenene	15	48	19
Akershus	15	51	28
Kristiania	10	26	37
Hedemarken	22	50	18
Kristians	25	34	17
Buskerud	16	52	20
Jarlsberg og Larvik	20	50	23
Bratsberg	14	61	21
Nedenes	17	42	27
Lister og Mandal	10	37	27
Stavanger	10	50	20
Søndre Bergenhus	17	51	18
Bergen	10	42	33
Nordre Bergenhus	20	47	12
Romsdal	17	49	15
Søndre Trondhjem	16	41	22
Nordre Trondhjem	18	37	21
Nordland	26	36	21
Tromsø	30	31	17
Finmarken	29	38	17
Hele Riget .	17	40	24

Det bemærkes, at her foreligger uundgaaelig Dobbelttælling, idet en ikke ringe Del af Resolutionerne er foranlediget af Fattigvæsenet, som altsaa har maattet træde støttende til allerede paa Forhaand, ligesom selvfølgelig adskillige Mødre maa ty til Fattigvæsenet, selv om Resolution er udfærdiget, enten fordi Faderen ikke opfylder de ham paahvilende Forpligtelser eller fordi hendes egen Erhvervsevne forringes.

Af de uægtefødte Børn legitimeres altsaa 17 Pct., for 40 Pct. udfærdiges Resolution, 18 Pct. (efter Fradrag af de Tilfælde, hvor Fattigvæsenet foranlediger Resolution) kommer Fattigvæsenet til Byrde, 10 Pct. dør i det første Kvartal efter Fødselen.

Af 1 000 uægtefødte Børn fragaar altsaa
270 som legitimeres eller dør i 1ste Kvartal.

Tilbage 730 Børn.

For 400 af disse udfærdiges Resolution, medens der for
330 ikke bliver udfærdiget nogen Resolution, enten fordi
Barnefaderen i Mindelighed træffer en Ordning eller fordi
Moderen af Uvidenhed eller anden Grund undlader at
fremsætte noget Krav eller fordi ethvert Krav vilde være
unyttigt.

Antager man, at de 240 Mødre, som kommer paa Fattigkassen, fordeler
sig i samme Forhold, altsaa med 55 Pct. paa Mødre med Resolution og 45
Pct. paa Mødre uden saadan, bliver det ca. $\frac{1}{3}$ af Mødrene med Resolution,
der maa faa Hjælp af Fattigvæsenet, eller om man regner med Tallene fra
1896—1900, 24 Pct.

XI. Tvangsmidler ved Bidragenes Indfordring.

Mesures coercitives exercées contre les pères d'enfants illégitimes.

Der klages hyppig over, at det saa ofte er forbundet med Vanskeligheder at erholde Bidragene hos Barnefædrene.

Det vilde ganske vist være af betydelig Interesse at vide, i hvilken Udstrækning disse Forpligtelser misligholdes, men nogen Opgave herover foreligger ikke. Den kan heller ikke saa let skaffes, da Barnemødrene naturligvis ikke altid gjør Paastand paa Anvendelse af Lovens Tvangsmidler, og Opgaver over Udpantninger vilde derfor ikke give et udtømmende Svar.

Nogen Veiledning har man vistnok i den i foregaaende Afsnit meddelte skjønsmæssige Opgave, hvorefter $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{3}$ af samtlige ugifte Mødre, som har erholdt Resolution, maa ty til Fattigvæsenet for midlertidig eller varig Støtte. En Del af disse Tilfælde skyldes selvfølgelig Forhold, der ikke kan lægges Barnefaderen tillast, f. Ex. Moderens Sygdom eller Mangel paa Arbejde, men for en væsentlig Del vil det vel netop være Udeblivelsen af hans Bidrag, som tvinger Barnemoderen til at benytte denne Udvei, og omvendt vil der være adskillige Mødre, som klarer sig ved egen Hjælp, om Bidraget bliver borte.

For Kristianias Vedkommende kan meddeles enkelte nærmere Oplysninger efter Underfogdens Opgaver:

Aar.	Inkasserede Bidrag.	Udpantninger for Op- fostringsbidrag.		Paalæg om Indehold af Løn iflg. L.s § 8.	
		Antal.	Beløb.	Antal.	Derved indkommet.
	Kr.		Kr.		Kr.
1902	107 991	232	13 183	830	Ca. 40 400
1903	114 783	208	13 858	784	- 48 000
1904	114 125	158	20 826	822	- 52 200
1905	115 369	175	15 586	1 147	- 54 100

Opgaverne omfatter saavel Bidrag til uægtefødte som til Hustru og ægtefødte Børn.

Paalæg om at afholde Bidrag i tilkommende Løn gives, som det vil sees, i stigende Udstrækning.

Ifølge Lovens § 15 kan Politiet efter den bidragsberettigedes eller vedkommende Fattigkommissions Begjæring forbyde Faderen at afreise og lægge Beslag paa hans Gods. Nedenstaaende Opgaver er hentede fra Kristiania Politikammers Aarsberetninger. 1ste Talrække omfatter de Tilfælde, da Forbud er nedlagt af Kristiania Politi, 2den Række de Tilfælde, som fra andre Politimyndigheder er meddelte til fornøden Observation:

Aar.	Forbud mod Ud- vandring i Henhold til Lovene af 1892.	Forbud oversendt til Forføining fra andre Politimyndig- heder.
1898	13	?
1899	27	37
1900	34	103
1901	35	125
1902	34	151
1903	79	192
1904	40	121
1905	32	231

I Forbindelse med disse Forbud har tildels ogsaa Beslaglæggelse af Gods fundet Sted.

Indsættelse i Tvangsarbeidsanstalt. I Henhold til de 2 Love af 6 Juli 1892 har der fundet følgende Antal Indsættelser Sted:

1901	182
1902	196
1903	176
1904	195
1905	167

Hvormange der er indsatte paa Grund af Opfostringsbidrag til uægte Barn kan ikke oplyses. Som en Veiledning har man udarbejdet en Oversigt over, hvormange Indsættelser der falder paa ugifte Personer, Gifte og Enkemænd eller Fraskilte.

Aar.	Ugifte.		Gifte.		Enkemænd, Fraskilte.		Ialt.	
	Antal Personer	Antal Indsæt- telser.	Antal Personer	Antal Indsæt- telser.	Antal Personer	Antal Indsæt- telser.	Antal Personer	Antal Indsæt- telser.
1901	60	64	81	86	30	31	172	182
1902	67	75	70	85	12	19	166	196
1903	58	72	65	85	15	19	138	176
1904	60	76	58	95	14	24	132	195
1905	43	63	51	84	16	20	110	167
Deraf:	288	350	325	435	87	113	¹⁾ 718	916
Kristiania .	197	244	248	335	64	86	509	665
Sem	²⁾ 20	20	11	12	8	8	39	40
Nedenes . .	6	7	9	9	—	—	15	16
Bergen . . .	22	29	24	31	4	4	¹⁾ 68	82
Trondhjem .	43	50	33	48	11	15	87	113

Det maa dog erindres, at ogsaa endel af de Gifte og Enkemænd ind-
sættes paa Grund af Bidrag til uægtefødte Børn.

¹⁾ Heri indbefattet 1 i 1901 og 17 i 1902, for hvilke Civilstand er uoplyst.

²⁾ Deraf 1 Horten.

XII. Kriminalitet blandt Børn, fødte udenfor Ægteskab.

Enfants criminels et moralement abandonnés.

Et meget vigtigt Holdepunkt ved Bedømmelsen af de Forhold, hvorunder disse Børn opdrages, har man i Kriminalstatistiken. Er disse Forhold utilfredsstillende, maa man gjøre Regning paa, at en forholdsvis større Procent af de Uægtefødte vil findes blandt de unge Forbrydere.

I Tabel 10 er der for de sidste 13 Aar givet en Oversigt over straffældte Personer. Som bekjendt hævdes den kriminelle Lavalder i 1900 til 14 Aar.

Procentvis udgjorde de udenfor Ægteskab Fødte af samtlige Domfældte i vedkommende Aarsklasser:

Aarsklasser.	Mænd.	Kvinder.	Begge Kjøen.
10—13 Aar . . .	6.1 Pct.	13.0 Pct.	6.3 Pct.
13—15 - . . .	6.2 -	11.7 -	6.5 -
15--18 - . . .	8.2 -	17.8 -	9.1 -
over 18 - . . .	6.7 -	10.4 -	7.3 -
Ialt . .	6.9 Pct.	11.0 Pct.	7.5 Pct.

Tallene kan i det hele ikke siges i nogen væsentlig Grad at falde ud til Ugunst for de Uægtefødte. Sammenholder man dem med Fødselsprocenten, bliver der overhovedet ingen nævneværdig Forskjel mellem Ægte- og Uægtefødte. Imidlertid er denne Sammenligning uholdbar af de ofte nævnte Grunde, Legitimation af Uægtefødte og den større Dødelighed i Spædbarnsalderen. Regner man med 5 Procent Uægtefødte, hvilket vil ligge det rigtige nærmere,

saa vil det sees, at Forholdet i det hele er noget, men ikke særdeles betydeligt ugunstigere for de Uægtefødte.

Af Interesse er det at bemærke, at Forholdet stiller sig ugunstigst for Kvinders Vedkommende. Piger, der vokser op i daarlige Hjem, lider øiensynlig mere under de daarlige Omgivers Indflydelse, ligesom det maa erindres, at Kriminaliteten blandt Kvinder overhovedet jo er betydelig lavere end for Mænd.

Der foreligger ogsaa en anden Kilde for Oplysning om Kriminaliteten blandt ægte- og uægtefødte Personer, nemlig Fængselsstatistiken.

Ifølge denne indsattes i Strafarbeidsanstalterne :

Femaar.	Ægtefødte.		Uægtefødte.		Ialt.		Uægtefødte i Pct. blandt	
	Mænd.	Kvin- der.	Mænd.	Kvin- der.	Mænd.	Kvinder.	Mænd.	Kvin- der.
$\frac{1}{1}$ 1877— $\frac{30}{6}$ 1881 .	1 794	393	219	66	¹⁾ 2 035	²⁾ 469	10.8	14.1
$\frac{1}{7}$ 1881— $\frac{30}{6}$ 1886 .	1 806	365	220	66	³⁾ 2 027	431	10.9	15.3
$\frac{1}{7}$ 1886— $\frac{30}{6}$ 1891 .	1 431	295	179	72	1 610	367	11.1	19.6
$\frac{1}{7}$ 1891— $\frac{30}{6}$ 1896 .	1 564	230	192	42	1 756	272	10.9	15.4
$\frac{1}{7}$ 1896— $\frac{31}{3}$ 1901 .	2 031	274	244	53	2 275	327	10.7	16.2
Tilsammen .	8 626	1 557	1 054	299	9 703	1 866	10.9	16.1
							11.7	

Som det sees, stiller Forholdet sig nogenlunde konstant i de opførte Tidsafsnit, især for Mændenes Vedkommende. Opgaven bekræfter det ovenfor paa pegede Resultat, at Forholdet stiller sig ugunstigst blandt Kvinder. Imidlertid viser Fængselsstatistiken betydelig højere Procenttal saavel for Mænd som Kvinder. Som Forklaring til denne Uoverensstemmelse kunde tænkes, at Opgaverne i Fængselsstatistiken er mere paalidelige. Sandsynligheden taler for, at en tiltalt Person under Domsagen ikke sjelden vil forsøge at lægge Skjul paa Forholdet, uden at der vil være Anledning til at kontrollere hans Anførsel i saa Henseende. Ved Indsættelsen i Fængslet vil der, efter hvad man har Grund til at formode, være bedre Anledning til at øve en saadan Kontrol, om der end ikke altid foreligger Daabsattest. Men Forskjellen kan dog neppe forklares paa denne Maade; thi ogsaa blandt Børn og unge Mennesker, hvor Forholdet lettest kan bringes paa det Rene under Sagen, viser Kriminalstatistiken for begge Kjøen lavere Forholdstal. Aarsagen maa

¹⁾ Deraf uopgivet for 22. ²⁾ Do. for 10. ³⁾ Do. for 1.

blive at søge i den Omstændighed, at de to Kilder omfatter forskellige Omraader. Under Kriminalstatistiken indgaar jo Domme for alleslags Forbrydelser uden Hensyn til Straffens Art (Strafarbeide, Fængsel, Bøder o. s. v.), medens derimod Fængselsstatistiken kun omfatter de Tilfælde, hvor Strafarbeide kommer til Anvendelse, altsaa de grovere Forbrydelser. Opgaverne synes derfor alene at tillade én Forklaring, nemlig at vistnok rekrutteres Forbrydernes Rækker ikke i nogen særlig paafaldende stor Udstrækning fra de Uægtefødte, men paa den anden Side bliver en forholdsvis stor Del af de Uægtefødte, der engang har betraadt Forbryderbanen, professionelle Forbrydere.

I Tilslutning til disse Opgaver meddeles i Tabel 11 en Opgave over Børn, anbragt paa Skolehjem. Opgaverne er meddelt af disses Bestyrere Februar til Marts 1907 og gjælder det daværende Elefantal.

Det fremgaar med Tydelighed af denne Tabel, at Børn udenfor Ægteskab forholdsvis repræsenteres stærkere paa disse Skolehjem end Børn fødte i Ægteskab. Procentvis af samtlige anbragte Børn udgjorde nemlig Børn udenfor Ægteskab:

				Begge Kjøen.
fra Landdistrikterne	blandt Gutter	22.3 Pct.	} 26.4 Pct.	
» —	Piger	42.9 »		
» Byerne	Gutter	8.0 »	} 9.2 »	
» —	Piger	12.8 »		
» Land og By tilsammen	Gutter	12.8 »	} 14.8 »	
» — — — — —	Piger	21.5 »		

Af Interesse er det at bemærke, at Forholdet stiller sig betydelig ugunstigere i Landdistrikterne. Herved maa dog erindres, at Antallet af forsømte Børn paa Landet overhovedet er lidet, og at selvfølgelig ikke en større Procent af de udenfor Ægteskab fødte Børn forsømmes paa Landsbygden end i Byerne. Ved Udgangen af 1903 var af Værgeraadene anbragte i Familie, Barnehjem, i Skolehjem eller paa Tvangsskole fra Landdistrikterne 219 Gutter og 87 Piger, fra Byerne 546 Gutter og 260 Piger. Da Antallet af uægtefødte Børn i Landdistrikterne er betydelig større end i Byerne, bliver det vistnok forholdsvis færre Uægtefødte, som kommer paa gale Veie paa Landet end i Byerne, men jevnført med de Ægtefødte bliver dog Forholdet i Landdistrikterne langt ugunstigere end i Byerne. En væsentlig Grund tør være, at de uægtefødte Børn paa Landet oftere er udsatte for at gaa for Lud og koldt Vand. Alle kjender til Forholdet, og Barnet faar høre det af sine Jevnaldrende paa Skole og ved enhver Anledning. I Byerne er det derimod lettere at holde det skjult, og Barnet slipper af den Grund at hundsnes af sine Kamerater. I nogen Grad tør ogsaa den Omstændighed spille ind, at endel Bybørn udsættes paa Landet. Saaledes heder det for Ulfesnesøen, at det ringe Tal af Uægtefødte fra Bergen (5 af 49) beror paa, at saadanne

Børn ofte udsættes paa Landet eller i andre Byer; for Bastø heder det, at det lave Procenttal for Uægtefødte hænger sammen med, at Samfundet saavel som Private tager sig af saadanne i en tidligere Alder.

Størstedelen af disse Børn er kommen fra Arbejderhjem. Som Aarsager til Børnenes forsømte Opdragelse nævnes af Skolehjemmenes Bestyrere:

B a s t ø: Dels lastefulde, dels fattige Hjem, og i de sidste gaar det især ilde, naar en af Forældrene dør. De særegne Forhold, hvorunder uægte Børn vokser op, antages, naar de ikke overflyttes til gode Pleiehjem, at være deprimerende.

U l f s n e s ø n: Bybørnene er fra daarlige Hjem, hvor Forældrene gaar ude i Arbejde og Børnene er uden noget videre Tilsyn hjemme. I saadanne Hjem har det mindre at sige, om nogen af Forældrene er døde, dog synes det at være uheldigst der, hvor Faderen er død. Børnene faar Smag paa Slikkerier og Tobak og begynder at stjæle Tomsække, Tomflasker o. s. v. for at skaffe sig nævnte Sager, skulker Skolen, ligger ude om Nætterne o. s. v., indtil Værgeraadene maa tage sig af dem. De værste bliver da sendt til Skolehjem, de øvrige i Tvangsskole eller paa Landet, hvorfra saa de Uforbederlige overføres til Skolehjem. De Børn, som kommer fra Landet, er omtrent alle fra bymæssig bebyggede Steder, Strand- eller Fabriksteder, hvor Forholdene er omtrent som i Byerne med Undtagelse af, at der ikke er Politi. Aarsagerne til Gutternes Udskeielser er gennemgaaende de daarlige Hjem; Børnene maa skjøtte sig selv, og Hjemmenes Daarlighed kommer i Regelen af Fattigdom. Baade Far og Mor maa ud i Arbejde, forat Familien ikke skal sulte.

F a l s t a d: For Elevantallet, ialt 55, opgives følgende Forhold: Fader død i 11 Tilfælde, Moder død 16, begge Forældre eller en af dem drikfældige 23, begge eller en af dem straffet 18, Forbrydere i Slægten 10, Barnet har været bortsat i 25 Tilfælde, i 15 bortsat hos flere. Ca. 33 Pct. af de Hjem, hvorfra Børn for Tiden er anbragt i Skolehjemmet, nyder Fattigunderstøttelse, dels paa Grund af Forsørgerens Død, dels — og hyppigst — paa Grund af Hang til Drik, Usædelighed, Forbrydelse og Arbeidsskyhed. Hovedaarsagerne maa foruden i nedarvede slette Anlæg søges i Forpleiernes Uskikkethed for Opdragergjerningen, Omgivelsernes slette Eksempel, slette fysiologiske Betingelser, men først og sidst de socialt ugunstige Betingelser for Hjemmet som saadant. Af det nuværende Belæg er ca. 25 Pct. født udenfor Ægteskab, 33 Pct. har usædelige Forældre, 42 Pct. har drikfældige Forældre og 45 Pct. har været bortsatte. Hos en stor Del af disse Børn kan paavises psykopathiske Tilstande. For de udenfor Ægteskab fødte kan paavises de mest paafaldende Perversiteter (f. Eks. at drikke Blæk, Paraffin, spise Fluor, rive Hul paa Huden for at drikke sit eget Blod, crimen bestialitatis, Sodomiteri, beholde Urenligheden i sine Klæder, Løgnagtighed, Stjælelyst). Af disse Børn frister mange den Lod at gaa fra

Haand til Haand« (50 Pct. har været bortsatte til Forskjellige og 78 Pct. omtales som »uforstandig og ligegyldig behandlede«), og de har været Gjenstand for haard, lunefuld eller ligegyldig Behandling, slet Ernæring og Beklædning og daarligt Stel i det Hele, paa samme Tid som Omgivelserne i moralsk Henseende har været uheldige.

Sønden fjeldske Skolehjem (for Piger): Mangel paa Tilsyn fra Moderens Side, bevirket enten derved, at Moderen er nødt til at være i Arbeide udenfor Hjemmet, eller i Moderens Ligegyldighed, Udygtighed og Dovenskab. De fleste af de Uægtefødte synes at have vanskeligere Arv i Sindsretning at kæmpe med, samtidig som enten Moderens karakterløse Holdning eller Fremmedes mindre indgaaende Kjendskab til Barnenaturen ikke tidsnok har kunnet øve sin Indflydelse. Af 115 Børn, anbragte siden Skolehjemmets Oprettelse, er de 25 fødte udenfor Ægteskab.

Sletner: Af Skolehjemmets 39 Piger er 14 fader-, 6 moderløse og 2 forældreløse. For de siden 1900 optagne Elever har Værgeraadene opgivet følgende Aarsager:

Forsømt Opdragelse	13
— » — og slet Selskab	27
— » — og slette Tilbøieligheder	13
— » — og udprægede Forbryderanlæg	6
Slet Selskab	6
Arvelig ond Tilbøielighed	1

Ialt . . 66

Forsømt Opdragelse er altsaa anført som medvirkende Grund undtagen for 7, og ingen af disse 7 er fødte udenfor Ægteskab. Flere af de Uægtefødte og ligeledes en af de Forældreløse er uforsvarlig behandlet i Pleiehjem. De er ikke legemlig mishandlede, men dels forkjælede og forkvaklede, dels vanvyrkede, og det samme gjælder ogsaa for flere af de Moderløse. Under normale gode hjemlige Forhold vilde sandsynligvis flere af disse Børn klaret sig gennem uden disse grove Udskeielser. Siden Skolehjemmets Oprettelse (September 1900) er modtaget ialt 66 Piger, hvoraf 10 fødte udenfor Ægteskab, 6 hjemmehørende i By, 4 paa Landet.

Kvithammer: Daarlige Forhold i Hjemmet er den almindelig anførte Grund. Drikfældige Fædre, usædelige Mødre, at Pigerne fra de tidligste Aar slippes løs til Gadelivet — synes at bære Hovedskylden. Det er kun faa forældreløse Børn, der har været indsatte; det Almindelige er, at slige Tilfælde indtræffer under hjemlige Forhold. Ved de uægtefødte Børn, der har været i fremmed Forpleining, kan ikke Forholdene ved Forpleiningen paavises at have nogen Skyld i Anbringelsen paa Skolehjemmet. Daarlige

Mødre eller Stedmødre og deraf følgende ulykkelige hjemlige Forhold er hovedsagelig Aarsagen til Børnenes Forseelser og forsømte Opdragelse. Usædelighed staar som Hovedaarsag, og denne Last kan ofte paavises at være taget i Arv fra Mødrene; den er ogsaa i de fleste Tilfælde vanskelig at afhjælpe ved opdragende Paavirkning, naar den først har slappet Barnets Æresfølelse.

Bortsættelse kan af Værgeraadet besluttes:

1. Ifølge L.s § 1 a, naar Barnet har forøvet nogen strafbar, om sædelig Fordærvelse eller Vanvyrd vidnende Handling.
2. Ifølge § 1 b, naar det paa Grund af Forældres eller Opdrageres Lastefuldhed eller Forsømmelighed findes vanvyrdet, mishandlet eller sædelig forkommet eller maa befrygtes at ville blive sædelig fordærvet.
3. Ifølge § 1 c, naar det paa Grund af slet Opførsel fra Barnets Side, mod hvilken Hjemmets og Skolens Opdragelsesmidler har vist sig magtesløse, eller andre mislige Forhold fremstiller sig som nødvendigt at bortsætte det for at redde det fra sædelig Undergang.

Af Kristiania Værgeraad udsattes i 1906 i Familie (eller Barnehjem):

	Gutter:				Piger:			
	Ægtefødte.		Uægtefødte.		Ægtefødte.		Uægtefødte.	
	Ialt.	Deraf bortsatte efter § 1 b.	Ialt.	Deraf bortsatte efter § 1 b.	Ialt.	Deraf bortsatte efter § 1 b.	Ialt.	Deraf bortsatte efter § 1 b.
Indtil 12 Aar . .	37	28	9	7	34	33	8	8
12—16 — . .	70	15	4	1	18	10	5	2

Den allerstørste Del af disse Børn blev altsaa udsatte paa Grund af Mødrenes eller Forpleiernes Lastefuldhed. Ingen af de Uægtefødte var udsatte efter § 1 a.

Ogsaa her bekræftes den Iagttagelse, at blandt Pigerne er de Uægtefødte stærkere repræsenteret end blandt Gutterne.

For at erholde et Indblik i de Livsvilkaar, hvorunder disse forsømte Børn har levet, og de nærmere Aarsager, der har ledet Værgeraadet til at gribe ind, har man fra Kristiania Værgeraad erholdt nedenstaaende Oplysninger, der er hentede fra Beslutningsprotokollen og andre foreliggende Kilder.

Gutter udsatte efter § 1 b:

- Alder.
- 1) 3 Mdr. Moderen drikfældig, usædelig — 6 Maaneders Straf-arbejde.
 - 2) 1 Aar. Moderen Omstreiferske.
 - 3) 1 » Moderen gift, har været i Arbeidsanstalt. Manden i Straf. Barnefaderen Dagdriver.
 - 4) 6 » } Moderen lastefuld og i høj
 - 5) 4¹/₂ » } Grad forkommen.
 - 6) 6 » Moderen Enke, drikfældig, tyvagtig. Barnefaderen ugift. Moderen paalagt i Ref. 10 Kr. pr. Maaned.
 - 7) 6 » Boede hos Bedstemoderen, hvor Barnet udsattes for sædelig Fordærvelse. Moderens Forhold ukjendt.
 - 8) 13 » Snil, men slap. Moderen usædelig.

Piger udsatte efter § 1 b:

- 1) 1 Md. Moderen meget drikfældig; flere Gange i Arbeidsanstalt.
- 2) 3 Mdr. Moderen Gadepige.
- 3) 5 » Moderen betler og holder Hus med forskjelligt Udsbud.
- 4) 1 Aar. Var hos drikfældige Pleieforældre. Moderen, som er Hotelpige, paalagdes 15 Kr. pr. Maaned i Refusion.
- 5) 1 » Moderen lastefuld og forkommen.
- 6) 2 » Moderen drikfældig, usædelig.
- 7) 5 » Moderen mistænkt for usædelig Trafik.
- 8) 8 » Intet at udsætte paa Barnet. Blev taget fra Pleieforældre (Tyve, Hælere). Moderen ogsaa slet.
- 9) 13 » Intet at udsætte paa Barnet. Boede hos Bedstemoderen, hvis Hus er Tilhold for usædelige Piger. Moderen usædelig.
- 10) 15 Ude om Nætterne. Moderen flere uægte Børn.

Gutter udsatte efter § 1 c:

- Alder.
- 1) 12 Aar. Tyvagtig, ustyrlig. Tidligere udsat af Fattigvæsenet. Moderen venerisk; 2 Gange Straf-arbejde.
 - 2) 12 » Løgnagtig, skulker Skolen. Først Tvangsskole, senere Fam. Moderen separeret, Barnefaderen fraskilt; forøvrigt ukjendt.
 - 3) 14 » Tyvagtig, ude om Nætterne, seet beruset. Moderen 6 uægte Børn. Ernærer sig ved Dagarbejde.
 - 4) 15 » Tyvagtig. Moderen Fabrikpige, ellers ukjendt.
 - 5) 16 » Arbeidssky, brutal. Var hos Pleieforældre, som er brave, men fattige. Moderens Forhold ukjendt.

Piger udsatte efter § 1 c:

- 1) 15 Aar. Tyvagtig, løgnagtig, ude om Nætterne. Moderen Enke, Barnefaderen ugift.
- 2) 15 » Ude om Nætterne, drukket sig beruset. Boede hos Bedsteforældrene, som er hæderlige Folk. Moderen død.
- 3) 15 » Ude om Nætterne. Moderen et daarligt Menneske.

For 19 af disse Børn oplyses altsaa Mødrene at være usædelige, drikfældige eller forbryderske; 3 af de 19 Børn var dog udsatte hos andre. Ialt var 7 Børn bortsatte, og for 4 var der et eller andet at udsætte paa Pleieforældrenes Forhold.

Paa Forhaand vil man være tilbøielig til at antage, at en større Procent af de Uægtefødte kommer paa gale Veie, fordi mange af disse Børn maa savne den Beskyttelse, som et godt Familiehjem byder. Denne Antagelse bekræftes ogsaa ved Kriminalstatistikens Tal, ifølge hvilke de Uægtefødte udgjør 8.2 Pct. af unge Forbrydere under 18 Aar, medens de neppe udgjør mere end 5 Pct. af unge Mennesker i denne Alder. Endnu uheldigere stiller Forholdet sig, naar man ser hen til Strafarbeidsfanger; de Uægtefødte afgiver en større Kontingent til de professionelle og grovere Forbryderes Klasse.

Ser man Sagen fra et noget videre Synspunkt og fæster Opmærksomheden ikke særlig paa de Børn, som har begaaet strafbare Handlinger, men paa forsømte Børn i sin Almindelighed, saa bekræftes disse Iagttagelser end yderligere, ja Forholdet viser sig at være endnu ugunstigere for de Børn, som er fødte udenfor Ægteskab. Og søger man at udforske Aarsagerne hertil, saa viser de sig at være i første Række daarlige Forhold i Hjemmet. Mødrenes Usædelighed, Drikfældighed eller slette Forhold forøvrigt er det, som frembyder Faren for Børnenes forsømte Opdragelse. Pigerne lider især under disse ugunstige Vilkaar i Hjemmet. Spørgsmaalet om en Forbedring hænger derfor heller ikke i første Linje sammen med de økonomiske Kaar, hvorunder de Uægtefødte vokser op.

I Forbindelse med ovenstaaende skal meddeles, at ifølge de i Socialstatistik IV meddelte Oplysninger om arbejdende Kvinder og Prostitutionen var af de i Kristiania Arbejdsanstalt i Løbet af vel 5 Aar indsatte Kvinder ca. $7\frac{1}{2}$ Pct. Uægtefødte, altsaa et noget ugunstigere Forhold end for Ægtefødte.

XIII. Forbrydelser, der staar i Forbindelse med Fødsler udenfor Ægteskab.

Infanticides et crimes connexes.

Den Side af Emnet, som her skal belyses, er de i Forbindelse med uægte Fødsler begaaede Forbrydelser, først de, der er rettede mod Fosterets eller Barnets Liv, dernæst de, der indeholder Tilsidesættelse af Pligter ligeoverfor Moderen.

Hvad først angaar Barnedrab, saa maa det bemærkes, at Kriminalstatistiken før 1892 ikke indeholder specielle Opgaver, idet denne Statistik tidligere i én Rubrik opførte Fosterfordrivelser, Barnefødsel i Dølgemaal, Fosterfordrivelse samt Delagtighed deri, maaske ogsaa Tilsidebringelse af Lig. For samtlige disse Forbrydelser er i aarligt Gennemsnit straffældt:

	Mænd.	Kvinder.
1860—1870	2	31
1871—1880	1.4	29
1881—1890	1.2	28
1891—1900	2.3	25
1901—1904	1.3	26

Tallene holder sig noksaa jevne uden Tendens hverken til Stigning eller Nedgang.

For Barnedrab foreligger der forøvrigt i Statistiken over Folke­mængdens Bevægelse Opgaver, der hidsættes:

Aar.	Dræbte og myrdede Børn under 24 Timer.			Aar.	Dræbte og myrdede Børn under 24 Timer.		
	Gutter.	Piger.	Ialt.		Gutter.	Piger.	Ialt.
1866	5	5	10	1871	1	4	5
1867	9	9	18	1872	7	5	12
1868	2	2	4	1873	4	2	6
1869	7	3	10	1874	4	3	7
1870	3	1	4	1875	4	2	6

(Forts.)

Aar.	Dræbte og myrdede Børn under 24 Timer.			Aar.	Dræbte og myrdede Børn under 24 Timer.		
	Gutter.	Pig er.	Ialt.		Gutter.	Piger.	Ialt.
1876	7	8	15	1891	-	2	2
1877	4	2	6	1892	4	5	9
1878	6	2	8	1893	4	3	7
1879	2	7	9	1894	6	3	9
1880	5	7	12	1895	5	5	10
1881	4	5	9	1896	3	6	9
1882	8	3	11	1897	10	5	15
1883	7	3	10	1898	5	6	11
1884	1	3	4	1899	1	5	6
1885	6	6	12	1900	4	3	7
1886	9	2	11	1901	12	7	19
1887	7	6	13	1902	4	6	10
1888	10	4	14	1903	5	3	8
1889	5	5	10	1904	6	1	7
1890	7	3	10				

I 5-Aars-Sammendrag udgjorde Antallet af dræbte og myrdede Børn under 24 Timer:

1861—1865	58	1886—1890	58
1866—1870	46	1891—1895	37
1871—1875	36	1896—1900	48
1876—1880	50	1901—1904	44
1881—1885	46		

Der er heller ikke nogensomhelst Tendens til Stigning eller Nedgang at opdage. Det bemærkes, at de Børn, som dræbes straks efter Fødselen, saagodtsom undtagelsesvis er uægtefødte.

De Opgaver, som her er meddelte efter Befolkningsstatistiken, stemmer ikke for hvert enkelt Aar med Kriminalstatistikens Tal, da Retssagernes endelige Afgjørelse jo ofte ikke falder i samme Aar. Men for længere Tidsrum falder de nær sammen. Der er saaledes i Aarene 1892—1904 i Befolkningsstatistiken noteret 127 dræbte Barn; Kriminalstatistiken viser 128.

Nedenfor hidsættes en Oversigt over Barnemordenes Fordeling paa By og Land og de forskjellige Amter.

Barnemord 1891—1904, fordelt amtvis:

Amter.	Bygder.	Byer.	Ialt.
Smaalenene	7	2	9
Akershus	15	-	15
Kristiania	-	3	3
Hedemarken	17	1	18
Kristians	7	1	8
Buskerud	2	2	4
Jarlsberg og Larvik .	2	4	6
Bratsberg	4	4	8
Nedenes	2	-	2
Lister og Mandal .	-	-	-
Stavanger	6	3	9
Søndre Bergenhus .	3	-	3
Bergen	-	7	7
Nordre Bergenhus .	5	-	5
Romsdal	6	2	8
Søndre Trondhjem .	3	10	13
Nordre Trondhjem .	3	2	5
Nordland	2	-	2
Tromsø	2	-	2
Finmarken	1	1	2
	87	42	129

Barnemordene er forholdsvis noget hyppigere paa Landsbygderne end i Byerne.

I de sidste 12 Aar er følgende Antal straffældte for:

Aar.	Barnedrab. (Krl. 14—4.)	Fosterfordrivelse. (Krl. 14—5.)		Fødsel i Dølgsmal. (Krl. 14—6.)	Ulovlig Tilsidebrin- gelse af Lig. (Krl. 14—9.)	
	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.	Kvinder.	Mænd.	Kvinder.
1892	9	—	—	9	1	9
1893	10	—	—	10	2	2
1894	15	3	1	2	—	4
1895	11	1	1	7	—	6
1896	11	2	2	7	—	6
1897	13	—	1	11	1	6
1898	10	3	1	14	1	3
1899	7	3	8	6	—	5
1900	6	4	—	6	1	5
1901	10	2	4	11	—	5
1902	7	2	7	8	—	—
1903	8	1	1	6	—	7
1904	11	—	—	14	—	4

For Fosterfordrivelse eller Forsøg derpaa har Straffældelse fundet Sted gennemsnitlig for 2 Mænd og 2 Kvinder aarlig, for Hensættelse af sig selv i hjælpesløs Forfatning eller Undladelse af at tilkalde fornøden Hjælp, under Forudsætning af Barnets Død, 9 Kvinder. Bestemmelsen om ulovlig Tilsidebringelse af Lig gjælder ikke alene Børn; der er forefaldt gennemsnitlig 5 Straffældelser aarlig.

Endelig hidsættes en Oversigt over Anvendelsen af forskellige Straffebestemmelser, sigtende paa at beskytte Barnemoderen:

(Se Tabellen næste Side.)

For Besvangrelse under misligholdt Ægteskabsløfte er der i Gennemsnit aarlig straffet 7 à 8 Mænd.

Bestemmelserne i Kap. 18 § 10 og 11 indkom i 1892, men kommer yderst sjelden til Anvendelse. Det samme gjælder de i samme Aar indkomne Straffebestemmelser for Undladelse fra andre Personers Side af at yde Bistand, hvorved den udenfor Ægteskab besvangrede Kvinde begaar strafbar Handling mod Fostrets eller Barnets Liv.

Aar.	Besvangrelse under misligholdt Ægteskabsløfte. (Krl. 18—24.)	Forsømmelse fra Barnefaderens Side af at yde Bistand under Svangerskab og Nedkomst. (Krl. 18—10, 11.)	Undladelse fra Forældres og Husbondsfolks Side af at yde til Husstanden hørende Kvinde Bistand. (Krl. 14 - 12.)	
			Mænd.	Kvinder.
1892	7	—	—	—
1893	7	—	—	—
1894	7	—	—	—
1895	6	1	1	1
1896	8	3	1	2
1897	9	—	1	4
1898	14	2	—	—
1899	8	—	—	—
1900	8	—	1	1
1901	6	—	1	—
1902	4	—	—	—
1903	5	—	—	—
1904	8	—	—	—

XIII. Paternitetssager.

Affaires de paternité.

Antallet af Paternitetssager har i Løbet af det sidste Tiaar været i stærk Stigende, som nedenstaaende Oversigt viser.

Aar.	Paadømte Paternitetssager.		
	Land-distrikter.	Kjøbstæder.	Riget.
1886	26	4	30
1887	35	—	35
1888	25	11	36
1889	34	7	41
1890	30	4	34
1891	33	7	40
1892	33	5	38
1893	{ 25	6	} ¹⁾ 69
	{ 32	6	
1894	{ 10	—	} ¹⁾ 81
	{ 57	14	
1895	100	34	134
1896	119	52	171
1897	99	39	138
1898	113	42	155
1899	103	40	143
1900	113	42	155
1901	120	46	166
1902	125	79	204
1903	119	78	197
1904	122	76	198

¹⁾ De i første Linie anførte Sager er inkamnerede efter Lov ¹/₈ 1821 § 5, de øvrige efter den nye Lov ⁹/₇ 1892.

Medens det aarlige Antal af paadømte Sager i Slutningen af 80-Aarene og de første Aar i Nittierne udgjorde 30 à 40, er nu Tallet oppe i 200, altsaa en Stigning til det 5-dobbelte. Det vil ligeledes bemærkes, at den raske Stigning begynder samtidig med den nye Lovs Ikrafttræden. Aarsagerne maa uden Tvil søges i følgende Omstændigheder. For det første vil Bidragenes Forhøielse virke i den Retning, at de udlagte Fædre søger at udnytte enhver Mulighed for at blive kvit Ansaret. For det andet har den nye Lov lettet Sagsbehandlingen gennem Benyttelse af Extraret og Udgifternes Udredelse af Statskassen. Endelig maa det mærkes, at det tidligere ikke var nødvendigt, at den udlagte Fader erholdt nogen Meddelelse, forinden Opfostringsresolutionen udfærdigedes, medens nu ifølge Lovens § 21 Underretning af Presten straks skal tilstilles den udlagte Barnefader.

Til Belysning af Forholdet anføres, at i Aarene 1886—1889 udgjorde de paadømte Paternitetssager $2\frac{1}{4}$ Pct. af samtlige udfærdigede Resolutioner, medens Forholdet nu er steget til $11\frac{1}{4}$ Pct.

Nu er det imidlertid alene et Faatal, som bringer Sagen ind for Retten, selv blandt de, der negter at være Fader. Endel negter selvfølgelig mod sin bedre Overbevisning, men Edsthemaets Formulering udelukker ogsaa mange fra at forfølge Sagen, skjønt Vedkommende har grundet Tvil om, hvorvidt netop han er Barnets Fader.

Af Interesse er de fra Amtmændene indhentede Opgaver for Aarene 1904—1906 over, for hvormange af de Børn, for hvem Bidragsresolution udfærdigedes, der forelaa:

- 1) Erkjendelse af Paterniteten,
- 2) Domsafgjørelse angaaende Paterniteten,
- 3) Benægtelse af Paterniteten.

Besvarelserne er gjengivne i modstaaende Tabel.

Opgaverne er meget ufuldstændige, af den Grund, at i mange Tilfælde ingen Udtalelse foreligger, enten fordi Barnefaderen har negtet at give nogen Oplysning eller fordi der ingen Forespørgsel rettes til ham.

Antallet af Tilfælde, hvor den udlagte Fader benægter Paterniteten, udgjør i Procent af samtlige Tilfælde: Akershus 21 Pct., Kristiania 25, Buskerud 31, Lister og Mandal 51, Stavanger 40, Søndre Bergenhus 57 og Bergen 54 Pct. eller for disse Amter underet 34 Pct.

For det hele Rige maa man saaledes kunne anslaa Antallet af Benægtelser til 25 à 30 Pct. af de Tilfælde, hvor Resolution forelægges, eller vel 10 Pct. af det samlede Antal uægtefødte Børn.

Men som nævnt er det kun et mindre Antal af Barnefædre, som drister sig til Sagsanlæg, naar de bliver vidende om, at Barnefaderen i Tilfælde vil

Amter	Samlet Antal Resolutioner.	For hvormange af de herunder opgivne Børns Vedkommende forelæa der ved Bidragsresolutionernes Udfærdigelse:			
		Erkjendelse af Paterniteten	Domsafgjørelse for Paterniteten	Benægtelse af Paterniteten	Ingen Udtalelse afgivet.
Smaalenene	343	74	-	34	235
Akershus	273	215	-	58	-
Kristiania	741	557	-	184	-
Hedemarken	ca. 450	-	-	-	ca. 450 ¹⁾
Kristians	211	124	-	71	16
Buskerud	249	171	-	78	-
Jarlsberg og Larvik .	211	139	-	53	19
Bratsberg	199	-	-	-	199
Nedenes	92	38	-	44	10
Lister og Mandal .	49	24	-	25	-
Stavanger	206	123	1	83	-
Søndre Bergenhus .	149	64	-	85	-
Bergen	233	107	-	126	-
Nordre Bergenhus .	112	-	-	-	112
Romsdal	313	28	1	-	284
Søndre Trondhjem .	530	-	-	-	530
Nordre Trondhjem .	194	38	-	8	148
Nordland	473	160	1	-	312
Tromsø	170	2	-	-	168
Finmarken	122	10	-	14	98
Tilsammen . .	5 320	1 874	3	863	2 581

have at aflægge Ed paa, at han ikke har havt Samleie med Barnets Moder til saadan Tid, som af Retten bestemmes. Af 14—1500 Fædre, som aarlig fra først af negter Paterniteten, er det almindelig ca. 200, som undergiver Sagen Afgjørelse ved Dom. Antallet af inkaminerede Sager er dog vistnok noget høiere, idet endel hæves ved Forlig o. lign.

For at skaffe Oplysninger om Paternitetssagernes Udfald har man med Benyttelse af Civilretsschemaerne for paadømte Paternitetssager i 1903 og 1904 indhentet nærmere Oplysninger hos Underdommerne og for paaankede

¹⁾ Barnefaderen negter som Regel at udtale sig.

Sager i Appelinstanserne, og disse findes samlede i Tabel 12. Vanskeligst har det været at erholde Oplysning om Edens Aflæggelse, idet Edssagen jo kan være fremmet ved en anden Ret end Domsretten; der er imidlertid undersøgt, ved hvilken Jurisdiktion i Tilfælde Ed kunde tænkes at være aflagt, og Oplysninger er eftersøgte paa de forskjellige Hold, saa at Opgaverne tør ansees for temmelig fuldstændige.

Det vil sees, at Udfaldet har været følgende:

Den udlagte Barnefader anseet som saadan	i 113 Tilfælde,
— » — ikke anseet som saadan	47 —
Sagen gjort afhængig af Barnefaderens Ed	107 —
(hvoraf i 84 Tilfælde Ed aflagt).	
— » — Barnemoderens Ed	120 —
(hvoraf i 100 Tilfælde Ed aflagt).	
Sagen hævet	1 —
— uafgjort	5 —

393 Tilfælde.

Barnefaderen er i disse to Aar befriet for Sigtelsen i 146 Tilfælde¹⁾, men anseet som Fader i 236 Tilfælde²⁾, medens i de resterende 11 Tilfælde Sagen endnu ikke var paadømt i Overinstansen eller Edssagen endnu ikke afsluttet eller bortfaldt paa Grund af Barnets Død. I 38 Pct. af Sagerne har altsaa Udfaldet gaaet i Barnefaderens, i 62 Pct. i Moderens Favør.

Barnemoderen benytter forholdsvis hyppigere Adgangen til at aflægge Ed, nemlig i 100 af 115 Tilfælde = 86 Pct. mod Barnefaderen 84 af 104 = 81 Pct.

146 Tilfælde paa 2 Aar giver 1.6 af 100 Fødsler aarlig. Naar Hensyn tages til Dødsfald i Spædbarnalderen, saa kan man altsaa sige, at 2 af 100 udlagte Fædre formaar at fralægge sig Faderskabet.

Efter Justitsdepartementets Opgaver for 1885—1889 blev af 50 Sager aarlig Ed aflagt af Faderen i 25 Tilfælde, i 10 Tilfælde blev Edsaflæggelse ikke tilstedt ham, og i 15 Tilfælde undlod han at aflægge Eden.

Falsk Udlæggelse af Barnefader er overhovedet ikke hyppig Gjenstand for strafferetslig Paatale. Kriminalstatistiken opfører følgende Antal Straffældte for denne Forbrydelse:

¹⁾ 47 uden Ed, 84 efter aflagt Ed, 15 paa Grund af Moderens Undladelse af at aflægge Ed.

²⁾ 113 uden Ed, 100 efter Moderens Ed, 20 paa Grund af Faderens Undladelse af at aflægge Ed, 3 paa Grund af hans Erkjendelse under Hoved- eller Edssagen.

	Mænd.	Kvinder.		Mænd.	Kvinder.
1892	2	8	1899	3	8
1893	3	11	1900	1	5
1894	2	14	1901	2	6
1895	5	11	1902	-	2
1896	6	13	1903	-	4
1897	5	8	1904	2	7
1898	4	6			

Forbrydelsen gaar ind under Kriminalloven 21—28 og 29, og Afgrænsningen mellem falsk Udlæggelse af Barnefader og anden urigtig Forklaring for offentlig Myndighed kan ikke altid være saa nøiagtig, naar alene Lovbestemmelsen i Schemaet er angivet uden nærmere Specifikation. Men i de nævnte Aar udgjør Gjennemsnittet af Kvinder, straffældte for falsk Udlæggelse af Barnefader, 8 aarlig, medens der i det Hele blev straffældt 10 Kvinder aarlig efter Kriminalloven 21—28 og 29, saa i ethvert Fald er det et ganske lidet Antal Barnemødre, der bevislig overføres at have opgivet urigtig Barnefader.

XV. (Fortsættelse.) **Bidrag til Belysning af Sædelighedsforholdene.**

Suite. Documents relatifs à la moralité.

Antallet af Paternitetssager giver alene et ufuldstændigt Udtryk for den Usikkerhed og Tvil, som klæber ved Paternitetsspørgsmaalet. For det første har man Muligheden for, at der opgives en Mand, som ikke er Barnets Fader. Den Fare er, som ovenfor paavist, ikke synderlig stor. Men af langt større Betydning er det, om Pigen har havt med flere Mænd at bestille. Naar da Moderen vælger ud en af disse, saa bliver denne heftende for Ansvar. Hvor vilkaarligt dette end kan være, saa har dog Loven af forskellige Grunde bortseet herfra. Naar imidlertid Spørgsmaal reises om at udvide de Pligter, som skal paahvile Barnefaderen, kan det derimod blive nødvendigt at danne sig en Forestilling om, i hvilken Udstrækning saadan Uvished gjør sig gjældende. Endelig har man Faren for paataget Faderskab, hvor der træffes et Arrangement mellem Parterne om at lade en anden skrives som Fader end den virkelige.

Emnet fører her ind paa Sædelighedsstatistiken. Saa vanskeligt som det end er her at give Oplysninger, saa er der dog visse Sider af disse Spørgsmaal, som kan belyses.

Først skal behandles Spørgsmaalet om Gjentakelser.

Sundt indsamlede for 1855—1856 Oplysninger om Gjentakelsestilfælde ved uægte Fødsler. Af 100 Barnefædre eller Mødre blev følgende opgivne saaledes:

	Landdistrikterne.		Byerne.	
	Fædre.	Mødre.	Fædre.	Mødre.
1ste Gang	81	78	85	79
2den Gang	14	16	8	13
3die Gang eller oftere . . .	5	6	7	8

Antallet af Gjentagelsestilfælde var størst i de Distrikter, hvor uægte Fødsler er hyppigst. »Hvor dette Ondes Extensitet er større, der vil ogsaa Intensiteten gjerne være større«.

Nu er der al Sandsynlighed for, at Forholdene i de forløbne 50 Aar i denne Henseende ikke er undergaaet nogen væsentlig Forandring til det bedre.

Ved velvillig Imødekommenhed fra Stadsfysikus i Kristiania har man for Aarene 1905 og 1906 tallet op for de ugifte Mødre (altsaa ogsaa Enker udelukkede), hvorvidt de fødende Kvinder havde født tidligere og i Tilfælde hvormange Gange. Disse Opgaver meddeles paa Jordmødrenes Schemaer over Levendefødsler.¹⁾ Undersøgelsen gav følgende Resultat:

Tidligere Fødsler.				Procent.	
0	1 034, hvoraf 11	Tvillinger . . .	67.4		
1	350 —	4 — . . .	22.8		
2	82 —	- — . . .	5.4		
3	37 —	3 — . . .	2.2		
4	14 —	1 — . . .	2.2		
5	9 —	- — . . .			
6	10 —	2 — . . .			
7	2 —	- — . . .			
8	1 —	- — . . .			
1 539, hvoraf 21 Tvillinger . . .				100.0	

Selvom man for alle Tilfældes Skyld reducerer Procenten af 2den og oftere Fødende noget, saa viser dog Opgaverne et særdeles ugunstigt Forhold. Specielle Oplysninger for Kristiania meddeles ikke af Sundt, men det tør vel antages, at en større By vil frembyde et ugunstigere Forhold end Landet forøvrigt. De større Forhold vil lettere muliggjøre den moralske Løshed, som de gjentagne Leiermaal bærer Vidnesbyrd om.

For de ugifte Mødre, der fødte for 2den, 3die Gang eller oftere, meddeles en Oversigt over Livsstilling.

(Se Tabellen næste Side.)

Af stor Interesse er Opgaverne over Antallet af Børn, som de fattig-understøttede ugifte Mødre har at forsørge. Det viser sig nemlig, at en meget stor Del af disse har to eller flere Børn. Forholdet har været temmelig konstant siden 70-Aarene, nemlig 140 à 150 Barn paa 100 Mødre.

¹⁾ Det oplyses undertiden at hælde, at enkelte Jordmødre udfylder Schemaet feilagtig (med 1 istedetfor 0 ved Førstefødsler osv.), men nogen mærkbar Indflydelse paa Resultaterne kan dette dog neppe have, om man end maa antage, at Resultatet stiller sig noget ugunstigere end i Virkeligheden:

Tidligere Antal Fødsler:

	1	2	3	4	5	6	7	8	Ialt.
Tjenestepiger	142	20	7	—	—	—	1	—	170
Husholdersker, Husbestyrerinder	12	—	2	—	—	—	—	—	14
Kaféjomfruer	5	1	—	—	—	—	—	—	6
Dampskibspiger	5	—	—	—	—	—	—	—	5
Vaskepiger	12	7	6	2	1	2	—	—	30
Strygersker	11	7	—	—	—	1	—	—	19
Fabrikarbeidersker	61	19	8	2	2	2	—	—	94
Haandværksarbeidersker . . .	5	—	—	1	—	—	—	—	6
Syersker, Naatlersker	35	12	4	2	2	3	—	1	59
Strikkersker	3	1	—	—	—	—	—	—	4
Dagarbeidersker, Avisbud . . .	2	2	1	2	1	—	—	—	8
Arbeidersker uden nærm. Betegn.	9	1	—	1	—	—	—	—	11
Frihandlersker o. lign.	2	3	—	—	1	—	1	—	7
Forretningsdamer	22	1	—	—	—	—	—	—	23
Hjemmeværende Døtre	4	2	—	1	—	—	—	—	7
Varetægtsfange	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Uopgivet	15	6	6	2	2	—	—	—	31
	346	82	34	13	9	8	2	1	495

Fattigunderstøttede Piger, fordelte efter Antal Børn (deraf 1ste Gang understøttede tilføiet i Parenthes):

(Se Tabellerne næste Side.)

Det samlede Antal Fattigunderstøttede kan ikke betragtes som repræsenterende Forholdet blandt samtlige ugifte Mødre, fordi selvfølgelig Kvinder med flere Børn har vanskeligere for at forsørge sig selv og dem end Kvinder med ét Barn.

Derimod vil det vel kunne antages, at Opgaverne over de første Gang understøttede Kvinder ikke vil ligge saa langt fra Forholdet for samtlige ugifte Kvinder, der bliver Mødre, og at de altsaa maa kunne sammenholdes med Sundts Opgaver. Vistnok maa Forholdet antages at stille sig ugunstigere for Fattigunderstøttede end for ikke Fattigunderstøttede, men paa den anden Side er Procenten af Mødre med flere Børn nok saa lav blandt de første Gang Understøttede, fordi mange af dem, der faar et Barn til, allerede har Fattighjælp før, og dernæst fordi der her er Tale om endnu levende Børn, ikke om Antal Fødsler.

		1 Barn.	2 Børn.	3 Børn.	4 Børn.	5 Børn.	6 Børn.	7 Børn.	8 Børn	Samlet Antal Børn.	Antal Mødre.
1890	Bygderne	1 846 (376)	943 (114)	326 (29)	93 (3)	22	3	2 (1)	—	5 224 (710)	3 235 (523)
	Byerne ..	1 268 (206)	366 (37)	111 (5)	21 (1)	6	2	1	—	2 466 (299)	1 775 (249)
	Riget ...	3 114 (582)	1 309 (151)	437 (34)	114 (4)	28	5	3 (1)	—	7 690 (1 009)	5 010 (772)
1895	Bygderne	1 789 (362)	838 (109)	327 (32)	71 (4)	19	5	—	—	4 855 (692)	3 049 (507)
	Byerne ..	1 342 (269)	389 (43)	91 (5)	27 (1)	7	2	—	—	2 548 (374)	1 858 (318)
	Riget ...	3 131 (631)	1 227 (152)	418 (37)	98 (5)	26	7	—	—	7 403 (1 066)	4 907 (825)
1900	Bygderne	1 650 (362)	723 (98)	246 (24)	79 (5)	18	5 (1)	1	1	4 285 (656)	2 723 (490)
	Byerne ..	1 503 (446)	456 (91)	97 (10)	24 (1)	7 (2)	—	1	—	2 844 (672)	2 088 (550)
	Riget ...	3 153 (808)	1 179 (189)	343 (34)	103 (6)	25 (2)	5 (1)	2	1	7 129 (1 328)	4 811 (1 040)

Udregnet i Procenter stiller Forholdet sig paa følgende Maade:

Ialt fattigunderstøttede ugifte Mødre med	Bygderne.			Byerne.			1ste Gang understøttede Mødre med	Bygderne			Byerne.		
	1890. Pct.	1895. Pct.	1900. Pct.	1890. Pct.	1895. Pct.	1900. Pct.		1890. Pct.	1895. Pct.	1900. Pct.	1890. Pct.	1895. Pct.	1900. Pct.
1 Barn	57.1	58.7	60.6	71.4	72.2	72.0	1 Barn	71.9	71.4	73.9	82.7	84.6	81.1
2 Børn	29.1	27.5	26.6	20.6	21.0	21.8	2 Børn	21.8	21.5	20.0	14.9	13.5	16.5
3 og flere Børn	13.8	13.8	12.8	8.0	6.8	6.2	3 og flere Børn	6.3	7.1	6.1	2.4	1.9	2.4

Ved Behandlingen af dette Emne maa det derfor ikke oversees, at mindst $\frac{1}{5}$ af de Kvinder, der Aar om andet bliver Mødre udenfor Ægteskab, har født Barn tidligere.

Et andet Punkt, der fortjener Opmærksomhed, er Leiermaal med forskellige Personer.

I Sundts Undersøgelser indeholdes ogsaa Oplysninger om Antal Tilfælde, hvor Barnefædre eller Mødre har gjort sig skyldig i Leiermaal med tre Forskjellige. Der var i det Hele af 1 000 Personer, som fik uægte Børn i 1855—1856:

	Landdistrikterne.	Byerne
Barnefædre med 3 Forskjellige	23	5
Barnemødre - 3 —	30	37

Tallet for Fædrenes Vedkommende, forsaavidt angaar Byerne, er, som Sundt bemærker, neppe at stole paa.

Som bekjendt indeholdt vor tidligere Kriminallov en Bestemmelse (18—25), ifølge hvilken Mandsperson, som har besvangret tre forskellige Kvinder, uden at han med nogen af dem lovligen er kommet i Ægteskab, eller Kvinde, der har ladet sig besvangre af tre forskellige Mænd, straffedes med Fængsel eller i Gjentagelsestilfælde med strengere Straf. Den Udstrækning, i hvilken denne Straffebestemmelse er kommet til Anvendelse, vil give en Forestilling om, hvorvidt der er nogen Bedring eller Tilbagegang i dette Stykke.

Antal Personer straffede for Leiermaal¹⁾ (Kriminalloven 18—25):

Mænd. Kvinder.		Mænd. Kvinder.		Mænd. Kvinder.	
1846 . .	19 56	1866 . .	27 118	1886 . .	19 148
1847 . .	35 71	1867 . .	27 134	1887 . .	11 157
1848 . .	16 52	1868 . .	22 134	1888 . .	17 156
1849 . .	26 62	1869 . .	26 109	1889 . .	13 143
1850 . .	32 88	1870 . .	30 133	1890 . .	10 122
1851 . .	31 95	1871 . .	17 95	1891 . .	13 119
1852 . .	23 75	1872 . .	23 110	1892 . .	11 121
1853 . .	25 76	1873 . .	29 117	1893 . .	15 152
1854 . .	34 93	1874 . .	26 121	1894 . .	11 111
1855 . .	49 94	1875 . .	29 129	1895 . .	7 139
1856 . .	37 101	1876 . .	19 161	1896 . .	6 114
1857 . .	40 114	1877 . .	24 117	1897 . .	10 127
1858 . .	30 113	1878 . .	22 151	1898 . .	8 123
1859 . .	40 126	1879 . .	28 132	1899 . .	9 114
1860 . .	42 113	1880 . .	16 127	1900 . .	10 96
1861 . .	29 139	1881 . .	12 136	1901 . .	15 113
1862 . .	48 124	1882 . .	6 144	1902 . .	7 31
1863 . .	44 139	1883 . .	11 155	1903 . .	- 2
1864 . .	33 135	1884 . .	23 157	1904 . .	- -
1865 . .	36 128	1885 . .	21 149		

¹⁾ Før 1864 herunder ogsaa indbefattet Horsforbrydelse.

I aarligt Gjennemsnit udgjorde Antallet af Domfældelser:

	Mænd.	Kvinder.	Tilsammen.
1846—1850	25	66	91
1851—1855	32	87	119
1856—1860	38	113	151
1861—1863	40	134	174
1864—1870	29	127	156
1871—1875	25	114	139
1876—1880	22	138	160
1881—1885	15	148	163
1886—1890	14	145	159
1891—1895	11	128	139
1896—1900	9	115	124

I disse Opgaver er Horsforbrydelse slaaet sammen med Leiermaal indtil 1863. Nogen Nedgang i disse Forbrydelser har der ikke været for Kvinders Vedkommende. I 1856—1860 falder der 24 Straffældelser for Leiermaal pr. 1 000 Kvinder, der fødte udenfor Ægteskab¹⁾, i 1891—1895 derimod 29 pr. 1 000. Nu er det nok muligt, at man i den senere Periode var mere paapasselig med at melde den Slags Forhold til Paatalemyndigheden, men Tallene giver dog ikke Indtryk af, at der er indtraadt nogen Forbedring, tvertimod. At Antallet siden er gaaet ned, hænger sammen med Overgangen til den nye Straffelov, der ikke opstiller nogen tilsvarende Straffebestemmelse. For Mændenes Vedkommende har der stadig været Nedgang i de sidste 40 Aar, hvilket dog neppe kan udlægges som noget Bevis paa stigende Moralitet. Sandsynligvis maa det forklares derved, at de nu oftere redder sig fra Straf ved at indgaa Ægteskab med en af vedkommende Kvinder.

Til en nærmere Udredning af dette Emne hører en Undersøgelse af de Forbindelsers Karakter, som fører til Fødsel af Børn udenfor Ægteskab. Er det faste Forhold eller løse Forbindelser? Besvangrelsen kan være foregaaet, medens Parterne var forlovede eller under et Forhold, der i den almindelige Opfatning sidestilles med Forlovelse, og den kan være Frugten af et tilfældigt Bekjendtskab. Det afgjørende Skjelnemærke vil være, om det har været Parternes Tanke at gifte sig med hinanden eller om en saadan Hensigt har været udelukket.

Et Bidrag til dette Spørgsmaal yder de tidligere meddelte Opgaver angaaende Legitimation.

Et andet Bidrag har man søgt at skaffe gennem Indhentelse hos Embedslægerne af Svar paa følgende Spørgsmaal:

Antages i nogen betragtelig Grad de uægtefødte Børn at være Frugten af et fastere Forhold mellem Barnefader og Moder, som Forlovelse o. lign.

¹⁾ Ved Beregningen er 10 Pct. af Domfældelserne fratrukket som antagelig faldende paa Hor.

(i Modsætning altsaa til de mere løse og flygtige Forbindelser uden nogen Tanke paa Indgaaelse af Ægteskab)?

Nedenfor hidsættes en Fortegnelse over de Distrikter (Læge-, Helseraads-distrikter), for hvilke Svarene gaar i benegtende Retning og hvor altsaa de løse og flygtige Forbindelser uden Tanke paa Ægteskab er fremherskende:

Eidsberg (de fleste), Rakkestad (om end Ægteskabsløfte af Moderen senere oftere paaberaabes for mere at bevare Skinnet), Borge (fra Begyndelsen noksaa flygtig; bliver saa Pigen gravid, gifter de sig; oftere har hun Forbindelse med flere), Glemminge (ofte meget løse), Moss (de fleste), Follo (i Almindelighed), Enebak, Nittedalen, Høland (under Tvil overveiende), Hemnes (ikke uvæsentlig Procent), Blaker, Høland Herred (efter Sogneprest og Fattigstyrets Formand; Jordmoderen er af den modsatte Opfatning), Hurdalen (langt overveiende; en vitterlig Forlovelse, Ringforlovelse, hæves sjelden, omtrent ikke, naar Graviditet er indtraadt), Ullensaker, Ullensaker Herred, Nannestad (skyldes som Regel Tilfældigheder), Hedemarken, Ringsaker, Elverum, Vaaler i Solør (neppe i nogen betragtelig Grad faste Forbindelser), Vinger og Brandval, Grue, Aamot, Storelvedalen (ellers giftes de som Regel før Barnets Fødsel), Sollien, Rendalen, Ringebu (Forlovelse er i de fleste Tilfælde Skalkeskjul for Besvangrelse; efter den gjældende Moral berettiger Forlovelse til Samleie. En stor Del af disse Forlovelser kan neppe regnes til fastere Forhold), Østre Gausdal, Østre Toten, Jevnaker, Modum (stor Usædelighed), Drammen (besvangres Bygdens Piger af en af Bygdens Gutter, er de altid paa en Maade forlovede og Ægteskab kommer istand. Fjeldpiger, som kommer tilbygds som Budeier, gaar det ofte galt med; de faar af og til Børn som Resultat af meget løs Forbindelse. Efter Jernbaneanlæg, Veiarbejder osv. kommer der gjerne flere Børn som Resultat af løse Forbindelser. De fleste uægte Børn tilhører Piger, der har været i Tjeneste i Byerne og kommer hjem for at føde), Sandsvær og Flesberg (ellers indgaaes Ægteskab før Barnets Fødsel. Natteløberi eksisterer endnu), Rollag (som Regel ved tilfældige Sammenkomster under Auktioner, Dansefester osv. uden forudgaaende Forlovelse. Af praktiske Grunde gifter man sig dog, naar Ulykken er hændt, hvorfor Antallet af uægtefødte er lidet), Hof, Skoger, Sande, Fredriksværn, Skien, Hollen, Kviteseid, Laardal (under det traditionelle Natteløberis Maske), Holt, Østre Nedenes, Aamli, Moland og Tromø, Sætersdalen (som oftest Følge af Drikkelag, hvor baade Mænd og Kvinder drikker. Skikken er, at har man først lovet Ægteskab, indgaaes det), Undal, Lyngdal, Egersund (med Undtagelse af 1 Herred), Sandnes, Finnø, Sand (tiltrods for de faa uægte Fødsler staar Sædeligheden ikke høit), Ytre Søndhordland, Søndre Midthordland, Osterøen (Besvangrelse under Forlovelse betinger som oftest Ægteskab), Indre Hardanger, Ytre Hardanger, Voss, Lærdal, Sogndal, Vik, Ytre Søndfjord, Indre Søndfjord, Indviken (i Tilfælde af Forlovelse vil altid Ægteskab indgaaes), Østre Søndmør (Mødrene angiver Forlovelse eller Ægteskabsløfte, medens Fædrene benægter det), Surendalen, Nordre Nordmør (da der ellers sørges for Ægteskabs

Indgaaelse før Fødselen), Nordre Fosen, Ytre Fosen (om end Forlovelse angives, men de har nu ofte et eget Begreb om »Forlovelse«), Hitteren, Hevne (hvor Forlovelse resulterer i Graviditet, hvilket som oftest er Tilfældet, gifter de sig, hvis ikke Moderen ved Utroskab selv er Skyld i, at Ægteskab ikke indgaaes. Ellers er uægte Fødsler som Regel Frugten af løse Forbindelser), Indre Fosen, Orkedalen, Strinden, Selbu, Stjørdalen, Levanger (op til 20—30 Procent er faste Forbindelser), Stenkjær, Grong, Vikten (i Leka Sogn er Forholdene noget bedre, i Gravik indgaar Forældrene som Regel senere Ægteskab), Brønnø, Vefsen (almindeligst), Lurø, Skjerstad, Folden, Østlofoten (sjelden Giftermaal efter Fødselen, hyppigere før Fødselen), Buksnes (begge Dele, mange løse, hvilket er rimeligt i et Fiskedistrikt, hvor der om Vinteren samles mange fremmede Folk), Flakstad (som dog formedelst »Uheldet« resulterer i Ægteskab), Sortland (meget ofte løse eller endog flygtige Forbindelser, men hvor der er virkelig Forlovelse, følges denne som Regel af Ægteskab), Trondenes, Lenviken (kun Udslag af Kjønsdriften, intet andet. I nogle Tilfælde indbilder maaske Pigen sig, at Gutten har alvorlige Hensigter, men disse Tilfælde er vist Undtagelser), Balsfjorden, Alten (vel saa hyppige), Loppen (mest løse), Maasø (saa løse som vel muligt, om der end kjendes Eksempler paa, at samme Forældre har havt flere Børn, dog uden at være forlovede; i det hele staar Sædeligheden meget lavt), Kistrand (den løseste Forbindelse ofte, f. Eks. under Reiser med Dampskibene), Lebesby (ofte vistnok kun Frugten af en løs Forbindelse, men fører alligevel til Ægteskab efterpaa; Letsindigheden i sædelig Henseende noksaa stor), Tanen (mest løse), Vadsø (i nogen, men ikke i betragtelig, Grad faste).

Byerne: Moss (de fleste), Drøbak (af uægtefødte 1897—1906, ialt 35, legitimerede 7, de øvrige løse Forbindelser), Kristiania (i Almindelighed; ialfald ikke varigere Forbindelser), Hamar, Kongsvinger, Drammen (ikke sjelden, idet 2det og 3die uægtefødte Barn forekommer noksaa hyppigt), Kongsberg (for det meste), Sandefjord, Skien, Brevik, Tvedestrand, Risør, Arendal, Kristiansand, Stavanger (der tales vistnok i mange Tilfælde om Forlovelser, uden at der dog kan fæstes Lid til disse Angivelser), Haugesund, Bergen (Størsteparten af Mødrene er »Dampskibstøser«), Tromsø, Vadsø.

For de øvrige Distrikter gaar derimod Svarene ud paa, at for en betragtelig Del er de uægtefødte Børn Frugten af et fastere Forhold. Dog gjøres der ikke sjelden visse Forbehold, som f. Eks. at disse Forlovelser dog ofte er af en løs Art, at Forlovelse ialfald anføres af Moderen, uden at det lader sig afgjøre, om det blot er et Skalkeskjul, at de Børn, som er avlede af fremmede Mænd, der er komne til Bygden, eller under Pigens Fravær udenbygds, ofte er Frugten af løse Forhold, og at det kun er, naar Pigen faar ét Barn, at det er Frugten af et fast Forhold, medens de senere fødte Børn af samme Moder som Regel vil være Frugten af mere løse Forbindelser.

I nedenstaaende Oversigt er Besvarelserne resumerede for Land-distrikterne.

Amter.	Faste Forbindelser hyppigst Antal Herreder.	Løse Forbindelser hyppigst. Antal Herreder.
Smaalenene	9	14
Akershus	2	17
Hedemarken	9	16
Kristians	21	8
Buskerud	9	12
Jarlsberg og Larvik	2	4
Bratsberg	5	16
Nedenes	13	14
Lister og Mandal	17	11
Stavanger	15	24
Søndre Bergenhus	10	23
Nordre Bergenhus	14	15
Romsdal	25	13
Søndre Trondhjem	6	29
Nordre Trondhjem	13	17
Nordland	16	23
Tromsø	15	7
Finmarken	4	13
Tilsammen . .	205	276

Altsaa i Flertallet af Herreder er de løse Forbindelser fremherskende. Og for Byernes Vedkommende er Resultatet endnu ugunstigere, idet de Byer, for hvilke Svaret gaar i samme Retning som for Flertallet af Landskommuner, har ca. 90 Procent af samtlige Byers uægtefødte Barn.¹⁾

Selv om Forbindelsen mellem Barnets Fader og Moder har været løs og uden nogen Tanke paa Ægteskab, vil selvfølgelig i mange Tilfælde Spørgsmaalet om Faderskabet være utvilsomt. Men et betydeligt lavere Trin vil det være, hvis der med Grund kan næres Tvil om, hvem Faderen er. Kan det siges at være et forholdsvis sjældent Tilfælde, at Moderen har havt

¹⁾ Beregnet efter Antallet i de Byer, for hvilke Schemaet er besvaret. For enkelte Byer som Trondhjem og Fredrikstad foreligger ingen Oplysning.

med flere Mænd at bestille? Det er, som før nævnt, ikke tilstrækkeligt at henvise til det relativt ringe Antal Paternitetssager. I hvilken Udstrækning klæber der Uvished ved de Udlæggelser, som ikke afføder nogen Proces? Dette er et centralt Spørgsmaal, og dets Besvarelse maa danne Udgangspunktet for Emnets Drøftelse.

Om dette Punkt har man ligeledes indsamlet Oplysninger hos Embedslægerne, hvem følgende Spørgsmaal blev forelagt til Besvarelse:

Kan det efter almindelige Erfaringer angaaende Forholdene inden Distriktet antages, at de Tilfælde, hvor Paternitetsspørgsmaalet vil vække begrundet Tvil (fordi Barnemoderen har havt med flere Personer at bestille), vil indtræffe relativt rent undtagelsesvis¹⁾, ikke ganske sjelden¹⁾, noksaa hyppig¹⁾?

Selvfølgelig er det særdeles vanskeligt at besvare et Spørgsmaal, som berører saa yderst intime Forhold. Mange af Lægerne har da ogsaa fundet at burde raadføre sig med Jordmødre, Prester og andre Personer i Kommunen, der er godt kjendte med Forholdene. Naar man har valgt at forelægge dette saavel som det ovenfor omhandlede Spørgsmaal for Lægerne, saa var det netop, fordi det maa antages, at de har de bedste Forudsætninger for at afgive en begrundet Meningsudtalelse. Foruden det Kjendskab til Forhold og Vilkaar inden de forskjellige Samfundsklasser, som ogsaa andre Interesserede har Anledning til at erhverve, har Lægerne paa Grund af sin Gjerning, Deltagelse i Helseraadens Arbejde, Behandling af veneriske Sygdomme m. v. særlig Adgang til at gjøre Iagttagelser, der er nødvendige for at kunne opgjøre sig en Mening. Det er uundgaaeligt, at enkelte Erklæringer er præget af subjektive Opfatninger og Indtryk, men i det store og hele tør det udtales, at den Karakteristik, som ved Lægernes Erklæringer gives af disse Sider af Sædelighedsforholdene, er saa god, som det overhovedet er muligt at skaffe den.

Besvarelsen er som nævnt givet gennem følgende Betegnelser:

1)	Paternitetsspørgsmaalet vækker begrundet Tvil relativt rent undtagelsesvis.
2)	— — — — ikke ganske sjelden.
3)	— — — — noksaa hyppig.

Svaret lyder ²⁾:

for 344 Landskommuner:	rent undtagelsesvis,
- 116	— ikke ganske sjelden,
- 35	— noksaa hyppig.

¹⁾ De Ord, der passer, til Understregning.

²⁾ Besvarelsen Ikke ganske sjelden er givet fra følgende Distrikter: Hvaler (undt. Hvaler Herred), Sarpsborg, Blaker, Ullensaker Herred, Nannestad, Trysil, Rendalen Herred, Vestre Toten, Brandbu, Jevnaker, Modum, Skien, Hollen, Aamli, Evje (dette er netop Grunden til, at de ikke gifter sig), Sand, Indre Hardanger (tidligere sjelden. Af 4 Tilfælde, der i den sidste Tid er forelagt Ullensvang Fattigstyre til Udtalelse om Opfostringsbidragets Størrelse, var der i 2 Tilfælde Grund til at antage, at Moderen har havt legemlig Omgang med flere Mandspersoner),

Svarene er sammenfattede amtsvis i nedenstaaende Oversigt:

Landdistrikterne.	Antal Herreder, i hvilke Paternitetsspørgsmaal vil vække begrundet Tvil		
	relativt rent undtagelsesvis.	ikke ganske sjelden.	noksaa hyppig.
Smaalenene	13	8	-
Akershus	19	3	-
Hedemarken	13	3	10
Kristians	22	3	-
Buskerud	17	4	
Jarlsberg og Larvik	7	-	
Bratsberg	17	8	
Nedenes	19	8	
Lister og Mandal	28	-	
Stavanger	32	5	
Søndre Bergenhus	26	12	
Nordre Bergenhus	20	11	-
Romsdal	26	9	7
Søndre Trondhjem	20	14	1
Nordre Trondhjem	23	3	5
Nordland	23	13	5
Tromsø	15	2	5
Finmarken	4	10	2
Tilsammen	344	116	35

Ytre Hardanger, Voss, Lærdal, Sogndal, Vik, Indviken (hyppigst meget lette Piger), Østre Søndmør, Nordre Nordmør, Nordre Fosen, Ytre Fosen, Hitteren, Selbu, Stjørdalen Sogn, Vikten og Leka (Gravik rent undtagelsesvis), Brønnø (Bindalen ikke ganske sjelden for de 50 Procent), Lurø, Gildeskaal, Steigen, Ibbestad, Tromsø, Alten, Loppen, Hammerfest, Tanen, Vadso.

Byerne: Fredrikshald, Sarpsborg, Gjøvik, Kongsberg, Sandefjord, Brevik, Kristiansand (efter Stadsfysikus og Jordmødrenes Erfaring er det ikke ganske sjelden, at Barnemoderen kan vælge mellem 2 eller flere Fædre; Stiftsprovsten mener, at det er undtagelsesvis, idet han støtter sig paa, at ingen Protest er fremkommet i hans Funktionstid, 3 Aar), Haugesund, Molde, Tromsø, Vadso.

Noksaa hyppig: Hedemarken, Ringsaker, Vinger og Brandval, Grue, Indre Romsdal (hyppigere. Eftersom Skammen bliver større, bliver færre Piger tilfals. Det bliver da losagtige Piger tilbage. Disse vil have havt med flere Personer at bestille, og det gjælder da at tage den Fader, som kan give det største Opfostringsbidrag. Paternitetssager vil tiltage i Hyppighed), Hevne, Inderøen, Østlofoten,

For Landdistrikterne melder Paternitetstvil sig rent undtagelsesvis i 70 Pct. af Kommunerne, medens det i 23 Pct. er ikke ganske sjelden og i 7 Pct. noksaa hyppig.

For Byernes Vedkommende er Forholdet mindre gunstigt. De Byer, for hvilke Svaret lyder »noksaa hyppig«, har 75 Pct. af uægtefødte Børn, mod 7 og 18 Pct. paa de Byer, for hvilke der svares henholdsvis »ikke sjelden« eller »rent undtagelsesvis«.

Som Eksempel anføres af en Erklæring fra Embedslægen i et Landsdistrikt i det Trondhjemske :

- «1. En noksaa berygtet Pige konsulterede mig for sit syge Spædbarn. Paa mit Spørgsmaal om Faderen, opgav hun eneste Søn til en Gaardmand her. Jeg studsede, da jeg kjendte Pigen af Omtale, og jeg vidste, at den opgivne Barnefader var død kort Tid iforveien (nogle Maaneder før Barnets Fødsel). Nogen Tid efter kom Pigen igjen. Hvad enten man ikke vilde vide af hende paa det opgivne Sted, eller hun havde faaet Betænkeligheder, det ved jeg ikke; men Barnefader havde hun faaet, eller skulde hun faa, »jeg har en gammel, rig Fyr i S., ham tager jeg!«
2. En anden Pige fik jeg under Behandling for Dryppert. Hun maatte i den Anledning opgive mig, hvem hun havde været sammen med. Hun fødte senere, og af Barnefædre var der en *embarras de richesse!* Der blev Retssag, og jeg blev indstævnt som Vidne. Den, hun opgav som Barnefader, friede sig — mærkelig nok, og en anden maatte til. Der gik Flere omkring, som var meget spændt paa Udfaldet.
3. En forlovet (?) Pige fødte og opgav en anden som Barnefader. Denne havde kun været sammen med Pigen 1 Gang; men Tiden passede, og da var det nok. Han maatte betale og betaler den Dag idag. Kort efter giftede Pigen sig med den Mand, som efter Sigende havde været forlovet med hende, og som i ethvert Fald havde været sammen med hende før (*celebreret coitus*). De lever meget lykkeligt sammen, har 5 Børn med det uægte i Spidsen. Det Barn, som her skaffer en fast aarlig Indtægt til Huset, har det vist ikke daarligst. At Barnefaderen har sine store Tvil, er jo undskyldeligt; men han maatte til.
4. En offentlig forlovet Pige nedkom med et fuldbaaret Barn 7 Maaneder efter sit første Samleie med sin Kjæreste. Hun fragik ikke Tiden for Samleiet, men paastaar — tiltrods for det fuldbaarne Barn, at han var

Flakstad, Trondenes, Lenviken (den mest skikkede bliver »udlagt» Barnefader) og Kistrand.

Byerne: Kristiania, Kongsvinger, Drammen, Bergen. For Larvik og omliggende Prestegjeld har Presterne til Lægen givet forskellige Erklæringer fra »rent undtagelsesvis« til »i flere Aar ikke forekommet en uægte Fødsel uden Strid om hvem Faderen er»

Barnefaderen. Kjøresten raadspurgte Læge og Sagfører gjentagne Gange, men kviede sig for at gaa Rettens Vei. Han hævede Forlovelsen, men maa staa som Barnefader og betaler for Barnet. Han er en velstaaende Gaardeier.

Disse Eksempler kan forfleres, men det forekommer mig, at de er tilstrækkelige som Svar paa Spørgsmaalet.«

Det vil af ovenstaaende Fremstilling med tilstrækkelig Tydelighed fremgaa, hvormange Nuancer og Grader der er i de Forhold, som resulterer i uægte Fødsler. Det kan være Kjøresteforhold, ved hvilke senere Giftermaal er Forudsætningen, og det kan være de løseste Forbindelser. Der er endog endel Mødre, som ikke kan opgive Barnefaderen, fordi dennes Navn, Stilling og Bosted er Moderen fuldstændig ubekjendt.

Anhang.

Om Børn, fødte i Ægteskab, der har mistet sine Forældre eller hvis Forsørgelse forsømmes af Forældrene.

Appendice.

Sur les enfants, nés en légitime mariage, ayant perdu leurs parents ou dont l'éducation est négligée par ceux-ci.

I Tilslutning til ovenstaaende Fremstilling skal meddeles enkelte Oplysninger angaaende ægtefødte Børn, der har mistet sine Forældre eller hvis Forsørgelse forsømmes af Forældrene.

Hvormange forældreløse Børn der ialt findes i Landet kan ikke opgives. Endel af disse eier Midler, hvorved Opfostringen kan bestrides, og adskillige, som intet har arvet fra Forældrene, bliver antagne af Slegt og Venner til Opfostring. Derimod foreligger der Oplysninger om, hvormange af disse Børn forpleies for Fattiggassens Regning:

Aar.	Forældreløse ægtefødte Børn, understøttede af Fattigvæsenet.	Aar.	Forældreløse ægtefødte Børn, understøttede af Fattigvæsenet.	Deraf 1ste Gang understøttede.
1867	2 069	1887	1 998	70
1868	2 306	1888	2 103	68
1869	2 552	1889	1 988	50
1870	2 737	1890	1 854	139
1871	2 733	1891	1 886	106
1872	2 700	1892	1 918	101
1873	2 542	1893	1 897	95
1874	2 329	1894	1 866	135
1875	2 252	1895	1 647	120
1876	2 231	1896	1 890	116
1877	2 145	1897	1 838	104
1878	2 148	1898	1 847	102
1879	2 107	1899	1 846	93
1880	2 046	1900	1 769	137
1881	1 974	1901	1 902	128
1882	1 946	1902	1 850	120
1883	2 006	1903	1 863	89
1884	2 049	1904	1 875	121
1885	1 908			
1886	1 915			

Der har i det Hele været Nedgang i Antallet af Forældreløse, der forsørges af Fattigvæsenet. Medens det gennemsnitlige Antal 1871—1875 var 2 500, er det i Aarene 1901—1904 gaaet ned til ca. 1 870.

Børnenes Fordeling efter Alder i 1900 var følgende (1ste Gang understøttede tilføiet i Parenthes):

Alder.	Bygder.	Byer.	Riget.
0—5 Aar	73 (16)	29 (8)	102 (24)
5—10 -	424 (50)	203 (14)	627 (64)
10—15 -	603 (35)	423 (14)	1 026 (49)
Uopgivet	11	3	14
	1 111 (101)	658 (36)	1 769 (137)

Det er altsaa forholdsvis faa Spædbørn, der forpleies af Fattigvæsenet.

Foruden de ægtefødte Børn, der er udsatte af Fattigvæsenet, er der selvfølgelig ogsaa en Del Børn, som udsættes af Forældrene, især af Enkemænd eller Enker, naar de paa Grund af sit Arbeide ikke kan have Børnene hjemme.

I Kristiania stod under Pleiebarntkontorets Tilsyn følgende Antal ægtefødte Børn:

Alder.	1900.	1906.	Fattigunderstøttede 1900.
0—1 Aar	13	36	14
1—2 -	23	35	
2—3 -	19	23	
3—4 -	22	47	
4—5 -	27	32	
5—6 -	37	40	5—10 Aar 81 10—15 - 118
6—7 -	58	51	
7—14 -	—	322	
	199	586	213

Der var i 1900 af Børn under 5 Aar 104, som var udsatte (i 1906 173), hvoraf alene 14 for Fattigkassens Regning.

Fra Amtmændene har man modtaget Opgaver over Familiefædre, der er paalagt Underholdningsbidrag til Hustru og ægte Børn i Aarene 1904—1906:

Amter.	Antal Familiefædre, der er paalagt Underholdningsbidrag til Hustru og Ægtebørn.			Deraf efter Fattigvæsenets Forlangende.		
	1904.	1905.	1906.	1904.	1905.	1906.
Smaalenene	15	18	24	6	3	5
Akershus	7	14	14	2	5	8
Kristiania	133	101	138	52	29	43
Hedemarken	ca. 20	20	20	ca. 75 Pct.		
Kristians	7	10	7	2	7	1
Buskerud	9	11	9	3	3	4
Jarlsberg og Larvik . .	18	7	14	13	1	3
Bratsberg	10	5	17	6	3	12
Nedenes	3	4	7	3	3	4
Lister og Mandal . . .	3	5	6	2	3	2
Stavanger	15	20	10	3	1	3
Søndre Bergenhus . . .	4	3	5	4	2	4
Bergen	23	24	34	5	6	17
Nordre Bergenhus . . .	2	1		2	1	—
Romsdal	11	23	15	5	11	7
Søndre Trondhjem . .	23	25	16	10	15	9
Nordre Trondhjem . .	1	4	4	—	2	2
Nordland	8	17	18	6	11	11
Tromsø	6	5	7	4	1	5
Finmarken	4	5	5	4	5	5
Tilsammen . .	322	322	370	147	127	160

Efter Loven fastsætter Overøvrigheden Bidrag, naar Manden enten har forladt sin Familie (Hustru og Ægtebørn) eller volder, at de kommer i Trang eller falder Fattigvæsenet til Byrde. I 43 Pct. af Tilfælde har Fattigvæsenet ifølge ovenstaaende Opgaver foranlediget Fastsættelse af Bidrag.

Med Hensyn til Bidragets Størrelse er det selvfølgelig vanskeligt at opstille nogen bestemt Norm. Medens Bidragene til uægtefødte Børn vil svinge om bestemte Beløb, vil der her være større Variationer efter økonomiske Kaar, Familiens Størrelse o.s.v.

Nedenfor hidsættes de Oplysninger, som herom er meddelte af Amtmændene.

S m a a l e n e n e. Bidraget dreier sig som Regel om fra 20—35 Kr. pr. Maaned. Hensyn tages til Mandens Formues- og Indtægtsforhold, Antal uforsørgede Børn og om Hustruen kan bidrage noget til sit og Børnenes Underhold.

A k e r s h u s. Bestemmes under Hensyn til de i hvert enkelt Tilfælde foreliggende Omstændigheder, Antal Børn m. v.

K r i s t i a n i a. Bidragenes Størrelse er høist forskjellig, fra 156 til 1800 Kr. aarlig, efter økonomiske Forhold, social Stilling og Familiens Størrelse.

H e d e m a r k e n. Nogen Norm kan ikke opgives, men Beløbet fastsættes under Hensyntagen til Formuesforhold, Livsstilling, Børnenes Antal m. v. Bidragene til Børnene bortfalder, efterhvert som disse fylder 15 Aar.

K r i s t i a n s. Fra 120 — 180 — 200 — 240 — 260 — 300 — 340 — 400 — 480 — 500 Kr. og opover efter Antallet af Børn og Mandens økonomiske Evne samt under Hensyn til, at han faar saa meget tilbage af sin Fortjeneste, at han i ethvert Fald selv har sit nødtørftige Udkomme.

B u s k e r u d. Efter et Skjøn i hvert enkelt Tilfælde, under Hensyn til Børnenes Antal og Alder, Vedkommendes Livsvilkaar og økonomiske Omstændigheder.

J a r l s b e r g o g L a r v i k. Ligesaa.

N e d e n e s. Ligesaa.

L i s t e r o g M a n d a l. Under Hensyntagen til Familiens Størrelse, Mandens Indtægts- og Formuesforhold og sociale Stilling. Som Regel fastsættes Bidraget til 240 Kr. aarlig.

S t a v a n g e r. Sættes i Regelen saa høit som foreneligt med, at Manden faar det Fornødne tilbage til at kunne leve deraf. Det almindelige Bidrag for en arbejdsdygtig Mand har været fra 7 til 10 Kr. ugentlig, men ikke sjelden lavere, lige ned til 2 à 3 Kroner ugentlig.

S ø n d r e B e r g e n h u s. Man søger at følge det Princip at sætte Bidraget til en saadan Størrelse, at saavel Hustru og Børn som Manden levnes det nødvendige til Livets Underhold. I Tilfælde, hvor Mandens Arbejdsevne er forringet eller hans Indtægter smaa, kan Bidraget ofte ikke sættes til en saadan Størrelse, og vedkommende Fattigstyre faar da træde støttende til. I de i Aarene 1904—1906 udfærdigede Resolutioner har det maanedlige Bidrag været: 70 Kr. (1 Tilfælde), 40 Kr. (2), 36 Kr. (1), 32 Kr. (1), 30 Kr. (2), 20 Kr. (1), 16 Kr. (1), 10 Kr. (1), 8 Kr. (1) og 5 Kr. (i 1 Tilfælde).

B e r g e n. Med Hensyn til det her herskende Princip sees, hvor det gjælder Bidrag til Hustru og Børn, naturligen hen til, at der saavidt muligt levnes saavel Familien som Manden tilstrækkeligt Underhold, forsaavidt Indtægterne strækker til. I mange Tilfælde, hvor Mandens Arbejdsevne er

forringet, eller hvor han mangler Vilje til at skaffe sig tilstrækkelig Fortjeneste for at kunne underholde Familien, kan forannævnte Krav kun ufuldstændig opnaaes. I andre Tilfælde gaar Kravet fra Hustruens Side kun ud paa et Beløb, der er aldeles utilstrækkeligt til hendes og i Tilfælde Børnenes Underhold; men her vil da som Regelen Hustruen selv have Fortjeneste.

Til hvilke Beløb Underholdningsbidrag til Hustru og Ægtebørn pleier at sættes er umuligt at opstille nogen Regel for. Underholdningsbidragets Størrelse vil bero paa Mandens Indtægter, Familiens Størrelse m. v. i hvert enkelt Tilfælde.

Man undlader dog ikke at meddele nedenstaaende Oversigt:

I følgende Antal Tilfælde er i Aarene 1904—1906 ugentlige Bidrag paalagt med følgende Beløb: 8 Kr. (8 Tilfælde), 7 Kr. (7), 5 Kr. (7), 12 Kr. (6), 3 Kr. (4), 10 Kr. (3), 6 Kr. (3), 4 Kr. (2), 4.50 Kr. (1), og maanedlige Bidrag: 20 Kr. (4), 8 Kr. (4), 40 Kr. (3), 10 Kr. (3), 30 Kr. (2), 15 Kr. (2), 12 (2), 5 Kr. (2), samt i hver 1 Tilfælde til Kr. 70, 35, 25, 21, 19, 16, 14 og 11.

Nordre Bergenhus. Efter Fattigstyernes Udtalelse og Forslag.

Romsdal. I Almindelighed til 3—500 Kr.

Søndre Trondhjem. Bidraget, der som Regel er fastsat efter Forslag af Fattigstyret, har udgjort fra 100 til 200 Kr. for Hustruen, fra 50 til 80 Kr. for hvert Barn.

Nordre Trondhjem. Som Bidrag for almindelige Arbeidere til Hustru alene er som Regel ansat 200 Kr. pr. Aar og til Hustru med 1—5 Børn fra 240—480 Kr. pr. Aar. Andre Tilfælde er i de senere Aar ikke indtruffet.

Nordland. Afhænger af Parternes økonomiske Forhold og Barneantal.

Tromsø. Ligesaa.

Finmarken. Til Hustru fra 80—150 Kr., til Barn fra 50—100 Kr. efter Mandens Fortjeneste Aar om andet og forholdsvis efter Familiens Størrelse.

De Terminer, for hvilke Underholdningsbidragene pleier at paalægges, er: maanedsvi i Smaalenene. Kristians, Buskerud, Bratsberg, Nedenes, Lister og Mandal, Romsdal og Søndre Trondhjem; kvartalsvi i Hedemarken, Søndre og Nordre Bergenhus, Nordre Trondhjem, Nordland, Tromsø og Finmarken; kvartalsvi eller maanedsvi i Jarlsberg og Larvik; ugentlig eller maanedlig i Akershus, Stavanger; ugentlig i Kristiania; fjortendaglig, ugentlig eller maanedlig efter Lønningsmaade (for Børn dog ofte kvartalsvi) i Bergen.

Som Regel udredes Bidragene efterskudsvis i alle Amter.

Forøvrigt henvises til de Oplysninger, der er meddelte for uægtefødte Børn, idet forskellige Oplysninger der vil findes angaaende ægtefødte Børn, f. Eks. om Kriminalitet blandt unge Mennesker, Anvendelse af Tvangsmidler m. v.

Sluttelig finder man det at være af Interesse at hidsætte en Opgave over Anvendelse af Værgeraadets Myndighed ligeoverfor Forældre efter Loven om forsømte Børn §§ 2 og 3:

		Antal Tilfælde, hvor For- ældremyndigheden er frataget			Antal Tilfælde, hvor Advarsel efter Lovens § 3 er givet.		
		Begge Forældre.	Kun Faderen.	Kun Moderen.	Begge Forældre.	Kun Faderen.	Kun Moderen.
$1/9$ 1900 - $31/12$ 1901	{ Landd.	39	8	20	48	17	15
	{ Byer	15	4	9	70	21	55
1902	{ Landd.	22	8	16	25	10	8
	{ Byer	5	1	3	32	22	33
1903	{ Landd.	14	1	13	20	10	17
	{ Byer	4	5	10	41	27	72

Tabeller.

**Tabel 1. Antallet af Levendefødte udenfor Ægteskab
1801—1905.**

Nombre des enfants illégitimes, nés-vivants 1801—1905.

1801 1 453	1836 2 499	1871 4 652
1802 1 312	1837 2 383	1872 4 698
1803 1 494	1838 2 324	1873 4 774
1804 1 564	1839 2 332	1874 5 064
1805 1 615	1840 2 474	1875 4 998
1806 1 693	1841 2 683	1876 5 000
1807 1 773	1842 3 277	1877 4 981
1808 1 697	1843 3 257	1878 4 726
1809 1 370	1844 3 157	1879 5 151
1810 1 533	1845 3 357	1880 4 942
1811 1 665	1846 3 456	1881 4 710
1812 1 817	1847 3 561	1882 4 829
1813 1 639	1848 3 220	1883 4 885
1814 1 393	1849 3 527	1884 4 852
1815 1 866	1850 3 715	1885 4 809
1816 2 585	1851 4 090	1886 4 726
1817 2 455	1852 4 220	1887 4 779
1818 2 384	1853 4 144	1888 4 579
1819 2 332	1854 4 533	1889 4 217
1820 2 380	1855 4 583	1890 4 286
1821 2 709	1856 4 186	1891 4 344
1822 2 531	1857 4 103	1892 4 293
1823 2 539	1858 4 279	1893 4 436
1824 2 445	1859 4 489	1894 4 334
1825 2 446	1860 4 433	1895 4 515
1826 2 620	1861 4 073	1896 4 639
1827 2 533	1862 3 993	1897 4 880
1828 2 419	1863 4 165	1898 5 024
1829 2 503	1864 4 221	1899 4 831
1830 2 539	1865 4 205	1900 4 872
1831 2 455	1866 ¹⁾ 4 310	1901 4 640
1832 2 247	1867 4 208	1902 4 679
1833 2 399	1868 4 244	1903 4 676
1834 2 395	1869 4 308	1904 ²⁾ 4 470
1835 2 615	1870 4 569	1905 ²⁾ 4 151

¹⁾ Fra 1866 stedefundne, tidligere indregistrerede Fødsler. ²⁾ Foreløbige Tal.

Tabel 2. Antal Fødte og
Nombre des enfants nés-vivants, légitimes ou non,

Byerne amtsvis. <i>Villes.</i>	Samlet Antal Levendefødte ¹⁾ .						
	1871— 1875.	1876— 1880.	1881— 1885.	1886— 1890.	1891— 1895.	1896— 1900.	1901— 1905.
Smaalenene . .	4 678	5 461	5 714	6 001	6 239	6 708	6 989
Akershus . . .	486	664	563	546	533	488	403
Kristiania . . .	15 412	21 346	22 229	24 989	29 390	37 860	35 817
Hedemarken . .	448	637	808	896	990	1 214	1 112
Kristians . . .	348	401	394	417	619	887	1 145
Buskerud . . .	4 114	4 680	4 392	4 556	4 803	5 308	5 472
Jarlsberg og Larvik . . .	3 828	4 707	5 266	5 312	5 097	5 319	5 258
Bratsberg . . .	2 685	3 042	3 157	3 380	3 562	3 641	3 507
Nedenes . . .	1 913	2 263	2 103	2 071	2 076	1 787	2 485
Lister og Mandal	2 804	3 266	3 164	2 970	3 131	3 117	3 083
Stavanger . . .	5 194	6 584	6 439	5 588	5 875	6 897	7 982
Bergen	6 265	7 309	7 677	8 188	9 320	11 014	11 527
N. Bergenhus .	98	95	107	118	116	141	143
Romsdal . . .	2 077	2 938	3 104	3 090	3 570	3 981	3 965
S. Trondhjem .	3 305	3 779	3 646	3 654	4 379	5 455	6 565
N. Trondhjem .	563	781	727	716	678	857	942
Nordland . . .	258	552	702	922	907	1 085	1 720
Tromsø	974	1 109	1 022	975	958	1 114	1 332
Finmarken . .	1 266	1 431	1 559	1 313	1 191	1 381	1 263
Ialt . .	56 716	71 045	72 773	75 702	83 434	98 254	100 710

¹⁾ Indregistrerede Fødsler. For 1904 og 1905 er Tallene foreløbige.

Giftermaal 1871—1905.*et des mariages contractés, 1871—1905.*

Deraf fødte udenfor Ægteskab.							Gifte Par.		
1871— 1875.	1876— 1880.	1881— 1885.	1886— 1890.	1891— 1895.	1896— 1900.	1901— 1905.	1871— 1875.	1876— 1880.	1881— 1885.
474	473	436	376	343	394	384	1 056	1 195	1 163
32	42	34	19	37	34	25	93	118	101
2 376	3 030	3 171	3 670	4 204	5 361	4 986	4 443	5 338	5 352
46	60	97	67	56	67	61	72	154	180
36	30	25	12	32	48	47	67	70	112
277	325	272	267	257	222	263	877	877	842
257	306	343	307	270	285	271	884	979	1 034
154	131	162	151	135	122	131	599	618	647
87	76	75	74	57	58	95	485	525	422
127	121	127	116	112	95	93	632	748	612
221	275	305	271	278	318	363	1 092	1 283	1 303
423	494	543	551	549	782	944	1 530	1 604	1 655
5	4	4	2	5	8	3	14	14	18
200	235	250	212	251	267	264	539	664	576
485	484	479	519	572	694	776	923	955	959
49	70	84	56	56	68	70	131	144	120
22	46	81	92	91	102	179	86	123	154
136	136	117	101	105	148	125	230	191	188
175	143	153	140	174	219	171	354	314	357
5 582	6 481	6 758	7 003	7 584	9 292	9 251	14 107	15 914	15 795

(Forts.)

Tabel 2. Antal Fødte og Giftermaal 1871—1905.

Nombre des enfants nés-vivants, légitimes ou non, et des mariages contractés, 1871—1905.

Byerne amtsvis.	Gifte Par.				Udenfor Ægteskab fødte Born i Procent af:			
	1886— 1890.	1891— 1895.	1896— 1900.	1901— 1905.	Levendefødte.		Indgaaede Ægteskaber.	
					1871— 1875.	1901— 1905.	1871— 1875.	1901— 1905.
Smaalenene .	1 114	1 229	1 510	1 441	10.13	5.49	44.89	26.65
Akershus . .	117	106	109	76	6.58	6.20	34.41	32.89
Kristiania . .	6 479	8 440	12 468	10 870	15.42	13.92	53.48	45.87
Hedemarken .	189	324	412	403	10.27	5.49	63.89	15.15
Kristians . .	102	168	293	368	10.34	4.10	53.73	12.77
Buskerud . .	839	938	1 196	1 348	6.73	4.81	31.58	19.51
Jarlsberg og Larvik . .	897	1 006	1 177	1 186	6.71	5.15	29.07	22.85
Bratsberg . .	712	852	902	855	5.74	3.74	25.71	15.32
Nedenes . .	391	377	316	459	4.53	3.02	17.94	20.70
Lister og Mandal	523	646	648	723	4.53	2.10	20.09	12.86
Stavanger . .	1 112	1 388	1 898	2 120	4.25	5.26	20.24	17.12
Bergen . . .	1 869	2 428	3 140	3 509	6.75	8.19	27.65	26.90
N. Bergenhus	15	21	16	27	5.10	2.10	35.71	11.11
Romsdal . .	604	818	939	1 177	9.63	6.66	37.11	22.43
S. Trondhjem	1 072	1 587	2 287	2 847	14.67	11.82	52.55	27.26
N. Trondhjem	127	112	213	197	8.70	7.43	37.40	35.53
Nordland . .	219	230	290	596	8.53	10.41	25.58	61.72
Tromsø . . .	217	202	310	439	13.96	9.38	59.13	28.47
Finmarken .	210	326	327	348	13.82	13.54	49.44	49.14
Ialt . .	16 808	21 198	28 451	28 989	9.84	9.19	39.57	31.91

(Forts.)

Tabel 2. Antal Fødte og Giftermaal 1871—1905.

Nombre des enfants nés-vivants,, légitimes ou non, et des mariages contractés, 1871—1905.

Landdistrikterne amtsvis. <i>Communes rurales</i>	Samlet Antal Levendefødte.						
	1871— 1875.	1876— 1880.	1881— 1885.	1886— 1890.	1891— 1895.	1896— 1900.	1901— 1905.
Smaalenene . .	12 017	12 948	13 196	13 461	13 208	13 757	14 730
Akershus . . .	13 213	13 793	13 558	14 379	14 323	15 592	15 634
Hedemarken .	17 479	18 034	17 666	17 377	16 827	17 112	17 144
Kristians . . .	16 154	15 848	15 680	15 437	15 271	15 782	14 714
Buskerud . .	11 412	11 770	11 902	11 430	11 095	11 264	11 236
Jarlsberg og Larvik . . .	8 818	9 752	9 856	9 467	9 309	8 974	8 663
Bratsberg . .	9 568	10 006	10 186	10 484	10 070	10 063	9 922
Nedenes . . .	9 341	10 205	10 334	9 401	9 167	8 706	7 613
Lister og Mandal	7 989	8 505	8 850	8 058	8 051	7 748	7 291
Stavanger . .	11 963	12 542	12 387	11 994	11 530	11 191	11 365
S. Bergenhus .	17 190	18 598	19 182	19 334	19 042	18 670	18 660
N. Bergenhus .	12 301	12 229	12 228	12 366	12 089	11 717	11 229
Romsdal . . .	14 265	14 814	14 869	14 578	14 502	14 751	14 823
S. Trondhjem .	12 458	13 809	13 307	13 281	12 875	13 344	12 847
N. Trondhjem .	9 756	10 811	10 141	10 206	9 405	10 023	9 617
Nordland . . .	15 786	18 322	19 708	21 379	21 922	22 683	22 182
Tromsø . . .	7 937	8 709	8 825	9 837	10 350	10 713	10 332
Finmarken . .	3 255	3 593	3 644	4 026	3 981	4 364	4 505
Ialt . .	210 902	224 288	225 519	226 495	223 017	226 454	222 507

(Forts.)

Tabel 2. Antal Fødte og
Nombre des enfants nés-vivants, légitimes ou

Landdistrikterne amtsvis.	Deraf fødte udenfor Ægteskab.						
	1871— 1875.	1876— 1880.	1881— 1885.	1886— 1890.	1891— 1895.	1896— 1900.	1901— 1905.
Smaalenene . .	1 082	1 082	1 031	892	796	813	830
Akershus . . .	1 469	1 373	1 301	1 145	980	991	911
Hedemarken .	2 409	2 436	2 235	1 989	1 681	1 691	1 519
Kristians . . .	1 690	1 649	1 533	1 235	1 129	1 150	1 001
Buskerud . . .	1 026	954	887	763	670	682	579
Jarlsberg og Larvik . . .	655	725	717	538	491	489	453
Bratsberg . .	464	485	478	494	416	418	405
Nedenes . . .	337	363	360	336	312	365	272
Lister og Mandal	181	177	203	190	163	167	125
Stavanger . .	497	483	502	366	364	327	383
S. Bergenhus .	684	701	656	518	510	561	515
N. Bergenhus .	824	700	615	499	533	480	424
Romsdal . . .	1 444	1 291	1 291	1 125	1 014	966	836
S. Trondhjem .	1 919	1 936	1 758	1 691	1 524	1 682	1 401
N. Trondhjem .	1 138	1 180	1 068	978	839	936	859
Nordland . . .	1 739	1 746	1 758	1 777	1 707	1 902	1 915
Tromsø . . .	679	720	707	851	748	826	799
Finmarken . .	280	297	334	328	301	391	381
Ialt . .	18 517	18 298	17 434	15 715	14 178	14 837	13 608

Giftermaal 1871—1905.*non, et des mariages contractés, 1871—1905.*

Gifte Par.							Udenfor Ægteskab fødte Børn i Procent af:			
1871— 1875.	1876— 1880.	1881— 1885.	1886— 1890.	1891— 1895.	1896— 1900.	1901— 1905.	Levendefødte.		Indgaaede Ægteskaber.	
							1871— 1875.	1901— 1905.	1871— 1875.	1901— 1905.
2 863	2 671	2 858	2 598	2 524	2 925	2 717	9.00	5.63	37.79	30.55
3 155	3 223	2 845	2 874	2 754	2 970	2 543	11.12	5.83	46.56	35.82
3 676	3 544	3 429	2 936	2 833	2 991	2 944	13.78	8.86	65.53	51.60
3 440	3 360	3 143	2 802	2 701	2 802	2 396	10.46	6.80	49.13	41.78
2 675	2 622	2 375	2 257	2 110	2 348	2 101	8.99	5.15	38.36	27.56
2 384	2 481	2 500	2 231	2 148	2 017	1 789	7.37	5.23	27.47	25.32
2 382	2 244	2 359	2 213	2 031	2 131	1 983	4.85	4.08	19.48	20.42
2 385	2 484	2 272	2 041	2 006	1 847	1 606	3.61	3.57	14.13	16.94
1 901	2 037	1 947	1 759	1 782	1 682	1 465	2.27	1.71	9.52	8.53
2 871	3 054	2 712	2 399	2 393	2 322	2 259	4.15	3.37	17.31	16.95
4 343	4 594	4 132	3 857	3 774	3 773	3 269	3.98	2.76	15.75	15.75
2 784	2 784	2 578	2 454	2 338	2 202	1 855	6.70	3.78	29.30	22.86
3 325	3 543	3 186	3 276	3 194	3 386	2 977	10.12	5.64	43.43	28.08
3 127	3 198	2 673	2 679	2 327	2 491	1 761	15.40	10.91	61.37	79.56
2 401	2 704	2 265	2 319	1 959	2 206	1 807	11.66	8.93	47.40	47.54
4 102	4 370	4 306	4 316	4 217	4 319	4 141	11.02	8.63	42.39	46.24
1 804	1 775	1 912	2 146	2 101	2 182	1 910	8.55	7.73	37.64	41.83
889	751	884	837	810	928	942	8.60	8.46	31.50	40.45
50 507	51 439	48 376	45 994	44 002	45 522	40 465	8.78	6.12	36.62	33.63

**Tabel 3. Udenfor Ægteskab levendefødte Børn i Aarene 1899
med Angivelse af de enkelte**

Enfants nés-vivants, illégitimes, répartis d'après l'âge

Fædrenes Alder udtrykt ved Antal Aar forløbne fra Faderens til Barnets Fødselsaaar, det sidste iberegnet.	Mødrenes Alder udtrykt ved Antal Aar forløbne													
	Indtil 14 Aar.	15 Aar.	16 Aar.	17 Aar.	18 Aar.	19 Aar.	20 Aar.	21 Aar.	22 Aar.	23 Aar.	24 Aar.	25 Aar.	26 Aar.	27 Aar.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Indtil 15 Aar	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	1	-
16. Aar	-	-	-	1	3	-	1	1	2	1	-	1	1	1
17 -	-	1	3	4	2	5	5	15	1	5	5	4	3	2
18 -	-	3	1	8	15	11	15	12	14	9	10	7	8	16
19 -	-	1	7	11	26	25	31	24	30	27	26	20	8	8
20 -	-	-	6	15	26	41	72	73	49	48	33	26	24	30
21 -	-	-	3	23	27	49	69	104	68	77	61	41	25	21
22 -	1	1	2	15	34	63	85	94	104	79	77	55	48	31
23 -	-	-	1	10	29	40	69	80	112	112	76	70	46	29
24 -	-	-	3	5	21	42	56	64	81	84	76	57	48	34
25 -	-	-	2	6	17	31	58	62	61	59	78	60	42	32
26 -	-	1	1	8	12	28	50	60	56	54	49	55	50	25
27 -	-	-	3	3	13	16	36	39	39	47	31	40	49	49
28 -	-	-	-	1	4	19	24	22	36	44	40	43	45	32
29 -	-	-	1	2	3	18	25	21	22	36	25	22	40	24
30 -	-	-	-	5	6	17	14	25	29	33	33	23	21	24
31 -	-	1	2	-	1	6	6	13	12	10	11	14	14	15
32 -	-	-	-	3	5	9	8	12	15	14	18	7	14	19
33 -	-	-	1	2	4	3	5	13	9	17	10	14	12	16
34 -	-	-	1	2	1	6	9	3	7	10	14	13	10	11
35 -	-	-	-	1	3	5	7	5	11	11	8	17	12	10
36 -	-	-	-	1	1	2	6	4	5	5	11	15	7	8
37 -	-	-	-	-	2	2	-	9	5	1	6	5	5	17
38 -	-	-	-	-	1	1	2	3	3	4	5	5	10	9
39 -	-	-	-	1	2	3	3	4	3	9	3	7	3	3
40 -	-	-	-	-	1	1	2	4	3	6	5	5	6	7
41 -	-	-	-	1	-	2	-	1	1	3	1	2	3	5
42 -	-	-	-	-	3	1	-	-	2	2	4	5	5	5
43 -	-	-	-	-	1	-	3	-	2	1	4	2	5	2
44 -	-	-	-	-	1	1	-	-	2	6	2	2	5	2
15—19 Aar	-	5	11	24	46	42	53	53	47	42	41	32	21	27
20—24 -	1	1	15	68	137	235	351	415	414	400	323	249	191	145
25—29 -	-	1	7	20	49	112	193	204	214	240	223	220	226	162
30—34 -	-	1	4	12	17	41	42	66	72	84	86	71	71	85
35—39 -	-	-	-	3	9	13	18	25	27	30	33	49	37	47
40—44 -	-	-	-	1	6	5	5	5	10	18	16	16	24	21
45—49 -	-	-	1	2	2	5	4	3	9	6	12	8	7	11
50—54 -	-	-	-	-	1	2	2	3	1	5	4	4	5	5
55—59 -	-	-	-	1	-	-	-	-	3	-	3	1	5	-
60 Aar og derover	1	-	1	2	2	1	-	-	1	3	-	5	2	3
Uopgivet	-	-	2	4	5	6	12	12	20	16	20	23	14	14
Tilsammen	2	8	41	137	274	462	680	786	818	844	761	678	603	520

**og 1900, fordelt efter Forældrenes gjensidige Aldersforhold
Fødselsaar indtil det 45de Aar.**

réci-proque des pères et des mères, 1899 et 1900.

fra Moderens til Barnets Fødselsaar, det sidste iberegnet.

28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
1	2	3	1	-	1	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-
3	4	7	5	-	-	2	3	-	2	1	2	1	-	-	-	-
14	6	10	3	1	1	3	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-
16	10	15	3	8	11	7	6	3	5	4	2	1	-	-	1	1
17	18	11	14	6	6	7	3	5	5	4	2	1	2	1	1	3
25	20	17	13	17	5	6	5	8	2	4	3	6	1	1	-	-
34	24	14	11	10	5	13	10	4	5	6	2	3	1	1	1	-
35	27	12	11	8	13	10	5	7	5	1	1	1	3	2	1	1
34	23	25	18	12	5	9	4	6	3	5	4	3	1	2	2	-
33	22	16	9	9	11	13	10	7	6	2	2	4	-	1	1	1
28	22	17	12	13	11	6	8	9	7	4	5	-	-	2	-	2
27	19	17	17	8	8	7	6	8	7	6	3	-	2	-	-	-
25	20	18	13	8	7	11	9	7	5	4	4	3	2	5	-	-
15	18	28	6	14	7	6	10	7	4	6	5	4	-	-	1	-
15	11	10	7	9	3	4	5	5	5	3	3	3	1	-	2	1
15	11	9	21	13	6	10	4	4	1	3	2	1	-	-	1	-
15	13	14	12	9	14	7	2	1	5	3	3	1	-	1	2	-
15	6	11	10	5	3	11	7	7	2	8	6	-	2	4	2	1
13	10	8	8	6	14	9	11	8	5	-	2	1	1	1	-	1
10	9	12	11	12	8	5	9	11	5	6	1	2	-	1	2	-
7	7	6	6	4	4	9	8	8	4	4	5	2	1	-	-	2
7	6	6	3	9	6	4	3	5	3	7	5	-	1	1	-	-
5	5	8	5	4	2	7	3	2	5	9	2	4	1	-	-	2
8	2	5	12	5	7	5	5	3	2	5	8	2	5	1	2	2
5	6	5	3	3	2	1	2	2	2	1	1	1	7	2	2	-
3	4	3	5	5	4	2	4	3	1	5	3	3	-	1	2	1
5	3	3	5	2	5	5	1	2	6	3	2	4	1	1	2	1
4	2	2	2	3	5	2	2	1	5	-	2	1	3	-	2	-
20	13	20	9	1	3	6	7	2	3	2	2	1	1	-	-	-
127	99	69	52	49	40	43	29	27	22	19	9	12	7	5	4	5
147	106	93	69	50	42	46	37	37	28	21	18	10	5	10	3	3
75	59	72	56	50	33	38	28	24	17	23	19	9	3	5	8	2
42	37	40	33	35	34	34	34	34	22	26	15	9	4	3	2	5
25	17	18	27	18	23	15	14	11	16	14	16	11	16	5	10	4
13	11	9	8	11	11	9	11	4	4	12	12	10	-	6	3	4
7	5	10	8	7	8	5	5	8	10	7	1	8	6	2	2	3
3	3	1	1	8	2	2	3	3	3	1	3	3	2	2	3	1
-	3	3	5	-	3	3	4	4	3	3	3	7	2	6	4	3
13	9	6	6	4	10	8	11	7	5	2	2	4	1	-	3	1
472	362	341	274	233	209	209	183	161	133	130	100	84	47	44	42	31

Bygder. **Tabel 4. Levendefødte uægte Børn 1897 og**
Comm. rurales. Enfants nés-vivants, illégitimes, répartis d'après la

Faderens Livsstilling.	Moderens											
	Gaardbruger- sker m. m.	Gaardbruger- datter.	Handlerske, Spiseværtinde, Logerende.	Rentenister o. l.	Lærerinder.	Kunstnerinder.	Jordmoder.	Kontordame, Butikjomfru o. l.	Husmandsdatter	Landbrugs- arbeide.	Hotel-, D/S-, Kafé pige.	Tjenestepige, Husjomfru.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gaardbrugere m. m.	5	49	-	-	1	-	1	-	21	20	-	289
2. Gaardbrugersonner	-	109	-	-	-	-	2	-	48	9	-	191
3. Fabrikeiere	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
4. Haandværksmestre	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	7
5. Grosserere, Skibsredere	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
6. Kjøbmænd, Agenter, Restauratorer, Vognmænd o. l.	1	12	-	-	1	-	-	4	3	2	1	33
7. Rentenister, Kaarmænd	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	16
8. Embedsmænd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
9. Læger m. v.	-	2	-	-	-	-	-	2	1	-	-	6
10. Advokater, Sagførere	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
11. Kunstnere, Journalister o. l.	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
12. Skippere	-	2	1	-	-	-	-	-	4	-	1	7
13. Ingeniører, Arkitekter, Teknikere	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2
14. Kandidater, Studenter, Kadetter	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
15. Bestillingsmænd ved Told, Post, Telegraf og Jernbane	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	10
16. Andre Bestillingsmænd	-	6	-	-	-	-	-	-	1	2	-	25
17. Bestyrere, Arbeidschefer	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	3
18. Kontorister, Betjente	-	11	-	-	1	1	-	6	6	2	-	67
19. Styrsmænd, Maskinister	-	2	-	-	-	-	-	-	3	-	-	27
20. Betjente ved Landbrug	-	5	-	-	-	-	-	-	1	2	-	13
21. Handelskarle, Bysælgere, Smaa- handlere, Arbeidsvognmænd o. l.	1	6	-	-	-	-	-	1	2	1	1	19
22. Arbeidsformænd	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	11
23. Fiskere	9	88	-	-	-	-	-	-	51	30	-	495
24. Husmænd	1	1	-	-	-	-	-	-	7	-	-	52
25. Husmandssønner	-	14	-	-	1	-	-	-	25	-	-	27
26. Tjenestegutter	8	46	-	-	-	-	-	-	41	14	-	497
27. Landbrugs- og Skogarbeidere	3	30	-	-	-	-	1	33	27	-	-	201
28. Grube- og Fabrikarbeidere	-	26	1	1	-	-	-	2	18	4	-	217
29. Haandværksarbeidere	-	18	1	1	-	-	-	2	12	8	-	182
30. Haandværkere (Socialstilling uopg.)	5	42	-	-	-	-	-	-	35	11	2	223
31. Arbeidere ved Smaaindustri	-	7	-	-	-	-	-	-	6	-	-	44
32. Arbeidere ved Kommunikations- anlæg	2	16	-	-	-	-	-	-	10	5	-	88
33. Opvartere, Hoteltjenere	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5
34. Arbeidere ved Handel, Landtrans- port, Jernbane o. l.	1	7	-	1	-	-	-	-	4	1	-	46
35. Sjømænd, Matroser m. m.	1	11	-	1	-	1	1	1	5	6	5	159
36. Dagarbeidere, Inderster	6	68	1	-	-	-	-	-	61	12	-	530
37. Andre Arbeidere	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
38. Soldater, Underofficerselever o. l.	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	16
39. Omstreifere	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
40. Uden Erhverv	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
41. Fattiglemmer	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
42. Privatforsørgede	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	5
43. Ukjendt Fader	-	4	-	-	-	-	-	-	2	1	-	12
44. Uopgivet Livsstilling	1	2	1	-	-	-	-	-	4	-	-	24
Tilsammen	44	594	5	4	4	2	4	23	410	158	11	3 570

¹⁾ Deraf 1 Fiskerpige. ²⁾ Separeret.

1898, fordelt efter Forældrenes Livsstilling.

profession des pères et des mères, 1897 et 1898.

Livsstilling.

Fabrik- arbejdere.	Syerske.	Vask, Strygning.	Strikning.	Andre ved Smaaindustri.	Haandværks- arbejde.	Sygepleierske, Vaagekone.	Handelsarbejde.	Avisplige.	Dagarbejdere, Inderst.	Hjemme- værende Døtre.	Giftede Koner.	Fraskilte Koner.	Enker.	Frøken.	Uden Erhverv.	Fattiglem.	Privatforsorgede	Omstreifer.	Straffange.	Ukjendt.	Uopgivet.	Ialt.
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	
1	5	-	1	1	-	-	-	-	9	29	5	-	3	-	-	1	3	-	-	-	8	452
-	2	-	1	-	-	-	-	-	7	22	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	4	399
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	16
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	4	-	-	-	-	-	-	-	3	13	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	83
-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	20
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	8
-	1	5	-	1	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	17
1	5	1	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	47
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
2	1	2	-	-	-	-	-	-	1	11	-	-	1	2	-	1	-	1	-	-	8	124
-	4	-	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	3	45
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23
-	-	1	-	-	1	-	-	-	2	5	1	-	1	-	-	2	-	1	-	-	-	45
-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	4	24
-	6	-	-	-	1	-	3	-	24	141	5	9	-	-	-	6	-	-	-	-	35	903
-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6	6	-	1	-	-	3	-	-	-	-	3	86
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	74
1	4	2	-	2	-	-	-	-	22	25	4	-	2	-	-	3	1	1	-	-	8	681
4	4	1	-	-	-	-	-	-	11	16	2	1	-	-	-	7	-	-	-	-	11	353
21	7	1	2	1	-	1	-	-	15	33	1	1	2	-	-	4	-	1	-	-	12	371
5	4	2	-	-	-	-	-	-	11	19	2	-	-	-	-	1	-	1	-	-	10	279
7	11	2	-	-	-	-	-	-	23	33	9	1	5	-	-	8	-	24	-	-	14	455
5	2	-	-	-	-	-	-	-	3	6	-	-	1	-	-	3	-	2	-	-	6	85
1	3	2	-	1	-	-	-	-	8	14	-	-	2	-	-	5	1	3	-	-	1	162
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	8
1	3	-	-	2	-	-	-	-	6	7	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	82
4	11	-	-	-	-	-	-	-	8	33	5	2	2	-	-	2	1	5	-	-	-	274
2	4	-	1	1	-	-	-	-	63	58	3	1	3	-	-	9	1	1	-	-	20	845
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	25
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	19	1	-	-	25
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	²⁾ 1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	9
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	2	28
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	5	47
55	86	15	5	9	4	1	3	-	238	510	53	5	38	5	-	65	7	61	1	1	177	6 168

B y e r.
Villes.

Tabel 4. Levendefødte uægte Børn 1897 og
Enfants nés-vivants, illégitimes, répartis d'après la

Faderens Livsstilling.	Moderens											
	Gaardbrugersker m. m.	Gaardbruger- datter.	Handlerske, Spiseværtinde, Logerende.	Rentenister o. l.	Lærerinder.	Kunstnerinder.	Jordmoder.	Kontordame, Butikjomfru o. l.	Husmandsdatter	Landbrugs- arbeide.	Hotel-, D/S-, Kafé pige.	Tjenestepige, Husjomfru.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gaardbrugere m. m.	-	2	1	-	-	-	-	1	-	-	1	32
2. Gaardbrugersønner	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	21
3. Fabrikeiere	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
4. Haandværksmestre	-	-	1	-	1	-	-	3	-	-	2	11
5. Grosserere, Skibsredere	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2
6. Kjøbmænd, Agenter, Restauratører, Vognmænd o. l.	-	1	3	1	-	-	-	6	-	-	4	51
7. Rentenister, Kaarmænd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
8. Embedsmænd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3
9. Læger m. v.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
10. Advokater, Sagførere	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
11. Kunstnere, Journalister o. l.	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	2	10
12. Skippere	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	9
13. Ingeniører, Arkitekter, Teknikere	-	-	1	-	-	-	-	3	-	-	-	7
14. Kandidater, Studenter, Kadetter	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	6
15. Bestillingsmænd ved Told, Post, Tele- graf, Jernbane	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	9
16. Andre Bestillingsmænd	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	33
17. Bestyrere, Arbeidschefer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
18. Kontorister, Betjente	-	2	6	-	1	-	-	22	-	-	10	78
19. Styrmand, Maskinister	-	1	6	-	-	-	-	5	1	-	12	46
20. Betjente ved Landbrug	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
21. Handelskarle, Bysælgere, Smaahand- lere, Arbeidsvognmænd o. l.	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	10
22. Arbeidsformænd	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2	5
23. Fiskere	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45
24. Husmænd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25. Husmandssønner	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
26. Tjenestegutter	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	56
27. Landbrugs- og Skogarbeidere	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	8
28. Grube- og Fabrikarbeidere	-	-	3	-	-	-	-	5	2	-	2	115
29. Haandværksarbeidere	-	1	11	-	-	-	-	9	-	1	13	265
30. Haandværkere (Socialstilling uopg.)	1	-	9	3	-	-	-	12	-	-	2	154
31. Arbeidere ved Smaaindustri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26
32. Arbeidere ved Kommunikationsanl.	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	26
33. Opvartere, Hoteltjenere	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	5	17
34. Arbeidere ved Handel, Landtransport Jernbane o. l.	-	1	2	-	-	-	-	1	-	-	5	122
35. Sjømænd, Matroser m. m.	-	1	4	1	-	-	-	6	-	-	7	213
36. Dagarbeidere, Inderster	1	-	4	-	-	-	-	-	-	1	-	99
37. Andre Arbeidere	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
38. Soldater, Underofficerselever	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	12
39. Omstreifere	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
40. Uden Erhverv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
41. Fattiglemmer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42. Privatforsørgede	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3
43. Ukjendt Fader	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
44. Uopgivet Livsstilling	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	4
Tilsammen	4	15	57	5	2	3	-	86	3	4	78	1 522

¹⁾ Separeret. ²⁾ Deraf 1 Separeret.

1898, fordelt efter Forældrenes Livsstilling.

profession des pères et des mères, 1897 et 1898.

Livsstilling.

Fabrik- arbejderske.	Syrske.	Vask, Strygning.	Strikning.	Andre ved Smaaindustri.	Haandværks- arbejde.	Sygepleierske, Vaagekone.	Handelsarbejde.	Avispige.	Dagarbejderske, Inderst.	Hjemme- værende Dotre.	Giftede Koner.	Fraskilte Koner.	Enker.	Frøken.	Uden Erhverv.	Fattiglem.	Privatforsørgede	Omstreifer.	Straffange i Ar- bejdsanstalt, Gadepige.	Ukjendt.	Uopgivet.	Ialt.
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
1	4	3	-	-	1	2	-	-	-	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	5	57
2	1	2	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3	37
-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
1	6	2	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	1	-	-	-	-	3	36
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	6
8	14	4	-	-	2	-	1	-	1	8	4	-	-	-	1	1	-	-	-	-	13	123
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	16
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	9
-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	9
-	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
1	3	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	28
2	5	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	4	27
-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	17
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	11
-	6	2	-	-	1	-	-	-	1	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	31
1	12	2	1	-	-	-	-	-	1	7 ¹⁾	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	4	65
-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	8
6	28	8	3	-	6	-	3	-	4	15	2	-	3	1	2	2	1	-	-	-	11	214
1	16	7	-	-	2	-	1	-	5	8	3	-	3	1	-	-	-	-	-	-	7	125
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	5
1	2	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	21
1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	¹⁾ 1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	16
-	5	1	-	-	-	-	-	-	3	21	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	7	85
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
4	3	2	-	-	1	1	-	-	1	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4	79
4	-	2	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	19
77	31	11	1	2	6	-	1	-	13	17	7	-	9	-	2	1	-	-	-	-	44	349
108	74	28	4	2	21	3	8	-	20	40 ²⁾	11	2	14	1	5	3	1	1	1	-	42	689
36	46	14	2	-	10	3	4	1	5	16	3	-	11	1	-	2	3	4	1	-	47	390
5	3	3	-	-	3	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	50
6	7	1	-	-	1	-	1	-	1	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4	54
-	3	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2	33
49	22	12	2	-	6	-	2	-	7	10 ²⁾	2	1	2	-	-	3	-	1	-	-	33	283
27	36	22	1	-	7	1	3	-	15	36	4	-	3	-	3	5	2	-	-	-	38	435
21	8	9	2	-	2	-	-	-	5	3	1	-	3	-	-	-	1	-	-	-	21	181
1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	15
1	-	2	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	21
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	7
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	4	11
-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	10
366	344	144	16	4	75	11	26	1	95	211	55	4	63	8	15	22	10	8	3	1	329	3590

Tabel 5. Dødfødte 1891—1900.*Mort-nés, 1891—1900.*

Landdistrikterne.	Fødsler i Ægteskab.			Fødsler udenfor Ægteskab.		
	Ialt Levende- og Dødfødte.	Deraf Dødfødte.	Procent.	Ialt Levende- og Dødfødte.	Deraf Dødfødte.	Procent.
Smaalenene	25 962	606	2.33	1 669	60	3.59
Akershus	28 610	666	2.33	2 048	77	3.76
Hedemarken	31 248	681	2.18	3 467	95	2.74
Kristians	29 446	672	2.28	2 343	64	2.73
Buskerud	21 555	548	2.54	1 413	61	4.32
Jarlsberg og Larvik . .	17 739	436	2.46	1 015	35	3.45
Bratsberg	19 778	479	2.42	882	48	5.44
Nedenes	17 627	431	2.45	700	23	3.29
Lister og Mandal . . .	15 891	422	2.66	350	20	5.71
Stavanger	22 542	512	2.27	721	30	4.16
Søndre Bergenhus . . .	37 654	1 013	2.69	1 112	41	3.69
Nordre Bergenhus . . .	23 505	712	3.03	1 063	50	4.70
Romsdal	27 990	717	2.56	2 045	65	3.18
Søndre Trondhjem . .	23 595	582	2.47	3 331	125	3.75
Nordre Trondhjem . .	18 131	478	2.64	1 855	80	4.31
Nordland	41 878	882	2.11	3 736	127	3.40
Tromsø	20 024	535	2.67	1 647	73	4.43
Finmarken	7 910	257	3.25	731	39	5.34
Tilsammen . .	431 085	10 629	2.47	30 128	1 113	3.69

Tabel 5. Dødfødte 1891—1900.*Mort-nés, 1891—1900.*

Byerne.	Fødsler i Ægteskab.		Fødsler udenfor Ægteskab.	
	Samlet Antal Fødte.	Deraf Dødfødte.	Samlet Antal Fødte.	Deraf Dødfødte.
Smaalenene	12 497	287	765	28
Akershus	964	14	73	2
Kristiania	59 172	1 487	10 049	484
Hedemarken	2 129	48	130	7
Kristians	1 450	24	86	6
Buskerud	9 840	208	495	16
Jarlsberg og Larvik	10 115	254	565	10
Bratsberg	7 118	172	268	11
Nedenes	3 824	76	121	6
Lister og Mandal	6 183	142	210	3
Stavanger	12 459	283	628	32
Bergen	19 500	497	1 415	84
Nordre Bergenhus	251	7	14	1
Romsdal	7 223	190	551	33
Søndre Trondhjem	8 864	296	1 329	63
Nordre Trondhjem	1 460	49	129	5
Nordland	1 849	50	198	5
Tromsø	1 867	48	275	22
Finmarken	2 248	69	405	12
Tilsammen . .	169 013	4 201	17 706	830

Tabel 6. Levendefødte, Dødfødte samt Døde i det 1ste og 2det Leveaar inden- og udenfor Ægteskab i Aarene 1891—1900 for Riget¹⁾.

Enfants nés-vivants, mort-nés et décédés pendant les deux premières années de la vie pour l'ensemble du royaume, suivant qu'ils sont légitimes ou non, 1891—1900.

Levendefødte, Dødfødte samt Døde i Alderen 0—2 Aar.	Indenfor Ægteskab. ²⁾			Udenfor Ægteskab.			Pr. 10000 Levendefødte 1891—1900.	
	1891— 1895.	1896— 1900.	Til- sammen.	1891— 1895.	1896— 1900.	Til- sammen.	Ægte.	Uægte.
	1	2	3	4	5	6	7	8
Levendefødte	284 689	300 579	585 268	21 762	24 129	45 891	10 000	10 000
Dødfødte	7 670	7 160	14 830	985	958	1 943	253.4	423.3
Født og død samme Dag .	2 167	2 586	4 753	352	465	817	81.2	178.0
- 1 Dag før Dødsdagen	651	648	1 299	96	103	199	22.2	43.4
- 2 Dage -	496	568	1 064	67	74	141	18.2	30.7
- 3 — -	357	370	727	37	46	83	12.4	18.1
- 4 — -	234	267	501	28	39	67	8.6	14.6
- 5 — -	239	266	505	30	29	59	8.6	12.8
- 6 — -	314	310	624	29	38	67	10.7	14.6
- 7 — -	267	291	558	17	50	67	9.5	14.6
- 8 — -	253	245	498	34	21	55	8.5	12.0
- 9 — -	255	265	520	29	22	51	8.9	11.1
- 10 — -	272	279	551	34	46	80	9.4	17.4
- 11 — -	259	276	535	27	52	79	9.1	17.2
- 12 — -	252	284	536	49	38	87	9.2	19.0
- 13 — -	277	249	526	33	43	76	9.0	16.6
- 14 — -	269	308	577	29	48	77	9.9	16.8
- 15 — -	245	247	492	39	52	91	8.4	19.8
Ialt 0-15 — -	6 807	7 459	14 266	930	1 166	2 096	243.8	456.7
- 16-30 — -	2 184	2 341	4 525	386	382	768	77.3	167.3
Født 0— 1 Maaned f. Dødsd.	8 991	9 800	18 791	1 316	1 548	2 864	321.1	624.0
- 1— 2 Mdr. -	2 691	2 841	5 532	490	514	1 004	94.5	218.7
- 2— 3 — -	2 053	1 933	3 986	359	459	818	68.1	178.2
- 3— 4 — -	1 747	1 844	3 591	318	326	644	61.4	140.3
- 4— 5 — -	1 617	1 653	3 270	253	248	501	55.9	109.1
- 5— 6 — -	1 427	1 495	2 922	214	227	441	49.9	96.1
- 6— 7 — -	1 532	1 398	2 930	202	216	418	50.1	91.1
- 7— 8 — -	1 323	1 353	2 676	150	174	324	45.7	70.6
- 8— 9 — -	1 277	1 229	2 506	156	173	329	42.8	71.7
- 9—10 — -	1 223	1 210	2 433	137	155	292	41.5	63.6
- 10—11 — -	1 175	1 091	2 266	108	121	229	38.7	49.9
- 11—12 — -	1 156	1 036	2 192	100	95	195	37.5	42.5
- 0— 3 — -	13 735	14 574	28 309	2 165	2 521	4 686	483.7	1 020.9
- 3— 6 — -	4 791	4 992	9 783	785	801	1 586	167.2	345.5
- 6— 9 — -	4 132	3 980	8 112	508	563	1 071	138.6	233.4
- 9—12 — -	3 554	3 337	6 891	345	371	716	117.7	156.0
- 12—15 — -	2 884	2 598	5 482	219	240	459	93.7	100.0
- 15—18 — -	2 042	1 702	3 744	159	160	319	64.0	69.5
- 18—21 — -	1 532	1 298	2 830	138	101	239	48.3	52.1
- 21—24 — -	1 397	1 045	2 442	90	80	170	41.7	37.0
Født 0—1 Aar før Dødsdagen	26 212	26 883	53 095	3 803	4 256	8 059	907.2	1 755.8
Desuden Maaned uopgivet .	16	12	28	8	7	15	0.5	3.3
Født 1—2 Aar før Dødsdagen	7 855	6 643	14 498	606	581	1 187	247.7	258.6
Desuden Maaned uopgivet .	15	9	24	4	1	5	0.4	1.1

¹⁾ Efter de i vedkommende Aar registrerede Fødsler og Dødsfald.

²⁾ Herunder for de Dødes Vedkommende ogsaa indbefattet de udenfor Ægteskab fødte Børn, hvis Forældre senere er gifte.

Tabel 7. Levendefødte, Dødfødte samt Døde i det 1ste Leveaar inden- og udenfor Ægteskab i Aarene 1876—1900 særskilt for Rigets Bygder og Rigets Byer.

Enfants nés-vivants, mort-nés et décédés pendant la première année pour les communes rurales et les villes, suivant la légitimité, 1876—1900.

1. Rigets Bygder.	Indenfor Ægteskab. ¹⁾					Udenfor Ægteskab.				
	1876— 1880.	1881— 1885.	1886— 1890.	1891— 1895.	1896— 1900.	1876— 1880.	1881— 1885.	1886— 1890.	1891— 1895.	1896— 1900.
Levendefødte (indregistrerede)	207 407	208 085	210 780	208 839	211 617	18 488	17 434	15 715	14 178	14 837
Dødfødte (indregistrerede).	7 052	6 123	5 726	5 629	5 000	864	692	579	583	530
Fødte og døde samme Dag.	1 570	1 676	1 624	1 569	1 745	228	229	211	200	247
Døde i en Alder af										
0—1 Maaned	7 144	7 082	6 553	6 620	6 766	798	790	740	727	844
1—2 Mdr	1 835	1 867	1 709	1 810	1 815	188	174	182	218	213
2—3 -	1 340	1 389	1 239	1 345	1 181	160	125	144	155	178
3—4 -	1 195	1 124	1 130	1 090	1 101	117	108	129	129	125
4—5 -	1 030	1 015	1 020	992	972	130	96	121	98	99
5—6 -	982	941	969	873	833	93	78	102	103	95
6—7 -	909	891	865	914	804	77	55	67	85	81
7—8 -	849	890	868	791	756	69	62	98	66	82
8—9 -	809	795	837	744	678	86	61	65	56	75
9—10 -	772	834	776	756	716	77	53	56	70	63
10—11 -	702	763	731	685	643	52	47	60	51	48
11—12 -	729	744	689	711	590	51	48	54	48	34
0—3 Mdr.	10 319	10 338	9 501	9 775	9 762	1 146	1 089	1 066	1 100	1 235
3—6 -	3 207	3 080	3 119	2 955	2 906	340	282	352	330	319
6—9 -	2 567	2 576	2 570	2 449	2 238	232	178	230	207	238
9—12 -	2 203	2 341	2 196	2 152	1 949	180	148	170	169	145
0—1 Aar . .	18 296	18 335	17 386	17 331	16 855	1 898	1 697	1 818	1 806	1 937
Desuden uopg.	248	18	5	9	11	37	3	-	5	4
2. Rigets Byer.										
Levendefødte . .	63 147	66 015	68 699	75 850	88 962	6 291	6 758	7 003	7 584	9 292
Dødfødte . .	2 209	2 040	1 734	2 041	2 160	442	451	302	402	428
Fødte og døde samme Dag.	448	534	521	598	841	92	92	136	152	218
Døde i en Alder af										
0—1 Maaned	2 118	2 072	2 052	2 371	3 034	343	423	498	589	704
1—2 Mdr.	735	747	687	881	1 026	164	188	244	272	301
2—3 -	665	653	618	708	752	128	140	199	204	281
3—4 -	637	551	590	657	743	113	160	167	189	201
4—5 -	623	592	652	625	681	95	119	147	155	149
5—6 -	551	540	534	554	662	78	87	119	111	132
6—7 -	547	509	495	618	594	55	82	93	117	135
7—8 -	482	481	538	532	597	58	83	85	84	92
8—9 -	501	443	521	533	551	45	51	72	100	98
9—10 -	488	457	482	467	494	30	44	62	67	92
10—11 -	386	406	469	490	448	39	48	76	57	73
11—12 -	409	434	437	445	446	34	39	49	52	61
0—3 Mdr.	3 518	3 472	3 357	3 960	4 812	635	751	941	1 065	1 286
3—6 -	1 811	1 683	1 776	1 836	2 086	286	366	433	455	482
6—9 -	1 530	1 433	1 554	1 683	1 742	158	216	250	301	325
9—12 -	1 283	1 297	1 388	1 402	1 388	103	131	187	176	226
0—1 Aar . .	8 142	7 885	8 075	8 881	10 028	1 182	1 464	1 811	1 997	2 319
Desuden uopg.	57	10	5	7	1	13	6	1	3	3

¹⁾ Se Note 2, Side 144

Tabel 8. Dødelighed i det 1ste*Mortalité des enfants de*

Bygder. <i>Communes rurales, par préfecture.</i>	<i>Enfants légitimes.</i>					Ialt. <i>Total.</i>
	Levende- fødte. Ægte. <i>Nés- vivants.</i>	Deraf døde i Alderen. <i>Nombre de décès.</i>				
		0 1 Mdr.	1-3 Mdr.	3-6 Mdr.	6-12 Mdr.	
Smaalenene	12 944	393	190	179	293	1 055
Akershus	14 601	499	203	268	324	1 294
Hedemarken	15 421	393	195	205	299	1 092
Kristians	14 632	412	159	148	242	961
Buskerud	10 582	347	133	149	227	856
Jarlsberg og Larvik . .	8 485	302	100	122	183	707
Bratsberg	9 645	299	137	111	164	711
Nedenes	8 341	311	115	126	210	762
Lister og Mandal . .	7 581	241	106	112	163	622
Stavanger	10 864	368	160	126	247	901
Søndre Bergenhus . . .	18 109	655	297	256	315	1 523
Nordre Bergenhus . .	11 237	347	147	115	151	760
Romsdal	13 785	396	161	137	209	903
Søndre Trondhjem . .	11 662	372	169	154	266	961
Nordre Trondhjem . .	9 087	252	111	106	180	649
Nordland	20 781	586	328	315	395	1 624
Tromsø	9 887	373	173	192	223	961
Finmarken	3 973	221	113	90	100	524
Tilsammen . .	211 617	6 767	2 997	2 911	4 191	16 866

Leveaar i Aarene 1896—1900.*moins d'un an, 1896-- 1900.*

Levende- fødte. Uægte. <i>Nés- vivants.</i>	<i>Enfants illégitimes.</i>					Pr. 100 Levendefødte døde			
	Deraf døde i Alderen. <i>Nombre de décès.</i>				Til- sammen. <i>Total.</i>	i 1ste Maaned.		i 1ste Leveaar.	
	0-1 Mdr.	1 3 Mdr.	3-6 Mdr.	6-12 Mdr.		Ægte- fødte.	Uægte- fødte.	Ægte- fødte.	Uægte- fødte.
813	65	24	20	25	134	3.0	8.0	8.2	16.5
991	67	56	49	46	218	3.4	6.8	8.9	22.0
1 691	75	41	23	37	176	2.5	4.4	7.1	10.4
1 150	58	30	13	16	117	2.8	5.0	6.6	10.2
682	47	15	12	26	100	3.3	6.9	8.1	14.7
489	32	19	7	18	76	3.6	6.5	8.3	15.5
418	32	7	3	11	53	3.1	7.7	7.4	12.7
365	33	11	9	9	62	3.7	9.0	9.1	17.0
167	10	7	2	6	25	3.2	6.0	8.2	15.0
327	29	4	7	6	46	3.4	8.9	8.3	14.1
561	32	17	22	29	100	3.6	5.7	8.4	17.8
480	22	7	8	5	42	3.1	4.6	6.8	8.7
966	53	18	15	18	104	2.9	5.5	6.6	10.8
1 682	72	30	31	45	178	3.2	4.3	8.2	10.6
936	37	24	17	24	102	2.8	4.0	7.1	10.9
1 902	103	36	39	43	221	2.8	5.4	7.8	11.6
826	48	21	25	11	105	3.8	5.8	9.7	12.7
391	31	24	17	10	82	5.6	7.9	13.2	21.0
14 837	846	391	319	385	1 941	3.2	5.7	8.0	13.1

(Forts.)

Tabel 8. Dødelighed i det 1ste*Mortalité des enfants de*

Byer. Villes.	<i>Enfants légitimes.</i>					
	Levende- fødte. Ægte. <i>Nés- vivants</i>	Deraf døde i Alderen : <i>Nombre de décès.</i>				Ialt. <i>Total.</i>
		0-1 Md.	1-3 Mdr	3-6 Mdr.	6-12 Mdr.	
Smaalenene	6 314	198	100	126	209	633
Akershus	454	14	4	6	14	38
Kristiania	32 499	1 247	770	858	1 315	4 190
Hedemarken	1 147	17	12	28	30	87
Kristians	839	15	18	13	15	61
Buskerud	5 086	163	76	95	146	480
Jarlsberg og Larvik . . .	5 034	150	84	102	152	488
Bratsberg	3 519	104	44	86	97	331
Nedenes	1 729	46	19	18	36	119
Lister og Mandal . . .	3 022	93	39	52	106	290
Stavanger	6 579	222	134	169	221	746
Søndre Bergenhus . . .	10 232	331	228	276	396	1 231
Bergen	133	4	2	2	3	11
Romsdal	3 714	120	69	52	97	338
Søndre Trondhjem . . .	4 761	173	100	121	180	574
Nordre Trondhjem . . .	789	30	13	15	13	71
Nordland	983	39	17	20	31	107
Tromsø	966	31	19	22	32	104
Finmarken	1 162	37	30	25	38	130
Tilsammen	88 962	3 034	1 778	2 086	3 131	10 029

Leveaar i Aarene 1896—1900.*moins d'un an, 1896—1900.*

<i>Enfants illégitimes.</i>					
Levendefødte. Uægte. <i>Nés-vivants.</i>	Deraf døde i Alderen: <i>Nombre de décès:</i>				Tilsammen. <i>Total.</i>
	0—1 Mdr.	1—3 Mdr.	3—6 Mdr.	6—12 Mdr.	
394	27	22	20	25	94
34	3	3	6	5	17
5 361	447	401	332	356	1 536
67	6	1	2	2	11
48	6	3	2	—	11
222	9	15	4	16	44
285	16	16	7	10	49
122	11	7	—	5	23
58	3	—	1	1	5
95	6	4	7	5	22
318	25	11	7	21	64
782	53	33	32	29	147
8	1	1	—	—	2
267	17	7	5	11	40
694	55	35	29	40	159
68	2	4	1	3	10
102	1	2	2	2	7
148	6	6	11	9	32
219	11	12	14	12	49
9 292	705	583	482	552	2 322

Tabel 9. Fattigunderstøttelse ydet ugifte Mødre og deres Børn.
Secours alloués par l'assistance publique aux filles-mères et à leurs enfants.

Aar.	Fattigunderstøttede ialt. <i>Nombre des personnes assistées.</i>			Deraf 1ste Gang understøttede. <i>Dont assistées pour la première fois.</i>		
	Moderløse uægtfødte Børn. <i>Enf. ill. sans mère.</i>	Piger med Børn. <i>Mères non mariées.</i>	Disses Børn. <i>Nombre de leurs enfants.</i>	Moderløse uægtfødte Børn. <i>Enf. ill. sans mère.</i>	Piger med Børn. <i>Mères non mariées.</i>	Disses Børn. <i>Nombre de leurs enfants.</i>
1867	1 013	4 533	—	—	—	—
1868	1 053	4 766	—	—	—	—
1869	1 137	5 046	—	—	—	—
1870	1 203	5 049	—	—	—	—
1871	1 164	4 765	—	—	—	—
1872	1 183	4 777	—	—	—	—
1873	1 159	4 608	6 520	—	—	—
1874	1 145	4 170	5 916	—	—	—
1875	1 115	4 209	5 959	—	—	—
1876	1 142	4 352	6 086	—	—	—
1877	1 090	4 404	6 220	—	—	—
1878	1 126	4 596	6 528	—	—	—
1879	1 098	4 908	6 976	—	—	—
1880	1 160	5 103	7 288	—	—	—
1881	1 177	5 199	7 372	—	—	—
1882	1 180	5 345	7 608	—	—	—
1883	1 150	5 224	7 441	—	—	—
1884	1 149	5 185	7 526	—	—	—
1885	1 115	5 194	7 518	—	—	—
1886	1 066	5 562	8 009	—	—	—
1887	1 154	5 552	—	33	798	—
1888	1 187	5 474	—	32	687	—
1889	1 185	5 539	—	21	678	—
1890	1 029	5 010	7 690	49	772	1 009
1891	1 053	5 262	—	38	715	—
1892	1 109	5 261	—	49	762	—
1893	1 079	5 388	—	35	711	—
1894	1 004	5 353	—	53	715	—
1895	940	4 907	7 403	55	825	1 066
1896	1 021	5 347	—	47	838	—
1897	997	5 358	—	53	751	—
1898	961	5 392	—	31	790	—
1899	977	5 294	—	43	715	—
1900	919	4 811	7 129	55	1 040	1 328
1901	1 060	5 215	—	71	1 160	—
1902	1 049	5 523	—	61	1 157	—
1903	1 044	5 557	—	38	1 058	—
1904	1 077	5 943	—	48	1 161	—

Tabel 10. Antal ved Dom — gjentagne Domfældelser i samme Aar ikke medregnet — straffældte Personer¹⁾, fordelt efter Alder og ægte eller uægte Fødsel.

Nombre des personnes qui ont été condamnées par les tribunaux (non-compris les récidives pendant la même année) réparties d'après l'âge et la naissance légitime ou illégitime.

Aar.	10—13 Aar.				13—15 Aar.				15—18 Aar.				Over 18 Aar.			
	Ægtefødte.		Uægtefødte.		Ægtefødte.		Uægtefødte.		Ægtefødte.		Uægtefødte.		Ægtefødte.		Uægtefødte.	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
1892	117	3	9	—	151	7	7	1	298	26	31	4	1 590	312	124	47
1893	85	2	7	—	133	10	5	1	262	28	23	3	1 592	368	115	51
1894	81	5	4	—	129	8	5	1	264	35	24	9	1 586	350	130	45
1895	70	—	2	1	92	7	13	—	254	33	23	9	1 530	393	130	41
1896	77	3	6	1	100	5	12	1	341	37	23	7	1 688	351	109	72
1897	113	2	10	1	126	8	9	—	335	37	38	10	1 833	396	117	57
1898	185	3	8	—	244	9	16	5	386	31	32	10	1 946	387	153	61
1899	124	—	12	—	160	2	8	—	358	27	38	10	2 035	362	137	36
1900	79	2	3	—	132	12	10	—	388	30	32	4	2 312	389	152	36
1901	1	—	—	—	34	3	5	—	374	24	29	6	2 334	449	162	41
1902	—	—	—	—	51	—	2	1	342	34	26	5	2 092	381	161	25
1903	—	—	—	—	26	1	1	—	309	32	26	3	2 025	300	139	23
1904	—	—	—	—	22	3	—	—	275	19	30	5	2 016	341	129	19
Tilsammen	932	20	61	3	1 400	75	93	10	4 186	393	375	85	24 579	4 779	1 758	554

¹⁾ Straffældte Personer, for hvilke ingen Oplysning om deres Fødsel er meddelt, ikke medregnet (19 Gutter og 2 Piger under 18 Aar og 386 Mænd og 86 Kvinder over denne Alder).

Tabel 11. Forsømte Børn, anbragte i Skolehjem.

Enfants moralement abandonnés placés dans les internats correctionnels (févr.—mars 1907).

Hjemsted.		Fødte i Ægteskab. Enf. lég.														Fødte udenfor Ægteskab. Enf. illég.													
		Ialt.		Deraf i Alderen — åge												Ialt.		Deraf i Alderen — åge											
				6—9		9—12		12—14		14—16		16—18		18—21				6—9		9—12		12—14		14—16		16—18		18—21	
				G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.			G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.	G.	P.
Smaalene	{L.	18	2	—	—	4	—	2	1	7	1	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—		
	{B.	11	7	—	—	1	3	3	5	—	3	2	—	1	2	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—		
Akershus	{L.	9	3	—	—	—	—	2	—	2	—	3	—	2	3	2	2	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—		
	{B.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Kristiania	{L.	88	32	—	—	—	—	11	8	41	14	33	6	3	4	5	4	—	1	—	—	2	2	1	1	2	—		
	{B.	2	1	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	2	2	—	1	—	—	—	1	1	—	1	—		
Hedemarken	{L.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	{B.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Kristians	{L.	9	2	—	—	—	2	2	—	4	—	3	—	—	—	3	2	—	—	—	2	2	—	—	—	—	1		
	{B.	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Buskerud	{L.	9	2	—	—	—	1	3	1	4	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—		
	{B.	4	2	—	—	—	—	2	1	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—		
Jarlsberg og Larvik	{L.	6	—	—	—	—	—	1	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	{B.	14	3	—	—	—	—	4	2	5	1	5	—	—	—	2	2	—	—	—	1	—	1	—	—	2	—		
Bratsberg	{L.	7	1	—	—	—	—	1	1	6	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—		
	{B.	7	3	—	—	—	—	2	2	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Nedenes	{L.	6	1	—	—	—	—	1	1	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	{B.	7	—	—	—	1	—	3	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—		
Lister og Mandal . .	{L.	4	1	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	1	2	2	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1		
	{B.	2	1	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Stavanger	{L.	4	1	—	—	—	1	—	—	2	—	2	—	—	—	2	2	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—		
	{B.	16	2	—	—	1	1	6	1	7	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		

Søndre Bergenhus	L.	9	1	—	—	—	3	—	4	1	2	—	—	—	5	—	—	—	—	4	—	—	—	—	1	—	—	—	
Bergen	B.	59	15	—	—	4	—	17	5	23	2	14	5	1	3	5	2	—	—	2	—	3	—	—	1	—	1	—	
Nordre Bergenhus	L.	5	—	—	—	1	—	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	B.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Romsdal	L.	5	—	—	—	—	—	—	—	3	—	2	—	—	—	3	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—		
	B.	11	3	—	—	1	—	1	1	9	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—		
Søndre Trondhjem	L.	5	1	—	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—		
	B.	11	3	—	—	—	1	7	—	3	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Nordre Trondhjem	L.	3	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	4	1	—	—	1	2	—	1	—	1	—	—		
	B.	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—		
Nordland	L.	3	3	—	—	—	1	—	—	2	2	—	1	—	—	3	1	—	—	—	2	—	1	—	—	1	—		
	B.	12	2	—	—	1	—	7	—	4	1	—	1	—	—	2	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1		
Tromsø	L.	3	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—		
	B.	4	1	—	—	—	2	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Finmarken	L.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
	B.	3	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—		
Tilsammen	L.	108	20	—	—	5	5	19	4	52	4	29	2	3	5	31	15	—	2	2	5	14	3	9	1	5	2	1	2
	B.	252	75	—	—	8	4	68	23	108	24	64	16	4	8	22	11	—	1	1	—	8	3	9	2	4	3	—	2
Riget		360	95	—	—	13	9	87	27	160	28	93	18	7	13	53	26	—	3	3	5	22	6	18	3	9	5	1	4
Deraf i:																													
Bastø (strengere)		140	—	—	—	—	22	—	—	61	—	50	—	7	—	10	—	—	—	—	3	—	3	—	3	—	1	—	
Toftes Gave (mildere)		123	—	—	—	8	—	32	—	51	—	32	—	—	—	19	—	—	—	—	9	—	7	—	3	—	—	—	
Ulfsnesøen (—)		56	—	—	—	5	—	22	—	24	—	5	—	—	—	10	—	—	1	—	5	—	4	—	—	—	—	—	
Falstad (—)		41	—	—	—	—	—	11	—	24	—	6	—	—	—	14	—	—	2	—	5	—	4	—	3	—	—	—	
Sletner (strengere)		—	32	—	—	—	—	1	—	—	5	—	13	—	13	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	4	
Bærum (mildere)		—	45	—	—	—	8	—	24	—	13	—	—	—	—	—	15	—	3	—	4	—	6	—	2	—	—	—	
Kvithammer (mildere)		—	18	—	—	—	1	—	2	—	10	—	5	—	—	—	4	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	

Tabel 12. Paadømte Paternitetssager 1903 og 1904.

Arrêts en matière de paternité, 1903 et 1904.

Amter.	Antal paadømte Sager ved Underinstan- serne.	Heraf Sager anlagt af		Det endelige Domsudfald ¹⁾ .				Antal Tilfælde, hvor Ed er aflagt i Henhold til Dommen af		Anmærkninger.
		den ang. Barne-fader.	Barne-mo- deren.	Vedk. anseet som Barne-fader.	Vedk. ikke anseet som Barne-fader	Sagen gjort afhængig af		Barne-fader.	Barne-moderen.	
						Barne-faderens Ed.	Barne-moderens Ed.			
Smaalenene . . .	{L. 13	13	—	2	—	7	4	7	3	(I det 4de Tilfælde døde Tvil- lingerne.)
	{Kj. 3) 11	11	—	2	2	3	4	—	3	
Akershus . . .	{L. 4	4	—	2	1	1	—	1	—	
	{Kj. —	—	—	—	—	—	—	—	—	1 uafgjort.
Kristiania . . .	B. 79	79	—	20	15	25	6) 18	23	17	
Hedemarken . .	{L. 18	18	—	5	1	5	2) 7	4	5	
	{Kj. —	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kristians . . .	{L. 12	11	1	5	3	2	2	2	1	
	{Kj. 2	2	—	1	1	—	—	—	—	
Buskerud . . .	{L. 9	9	—	2	2	4	1	1	1	
	{Kj. 2	2	—	—	—	1	1	1	1	
Jarlsberg og Larvik	{L. 11	10	1	5	2	1	3	1	3	
	{Kj. 3	3	—	1	1	1	—	—	—	3 Sager uafgjorte.
Bratsberg . . .	{L. 3) 20	20	—	3	4) 1	6	7	3	5	
	{Kj. 1	1	—	—	—	—	1	—	1	
Nedenes . . .	{L. 9	9	—	2	—	2	4	1	3	1 Sag hævet, da Faderen er- kjendte Paterniten.
	{Kj. —	—	—	—	—	—	—	—	—	
Lister og Mandal	{L. 5	3	2	1	—	—	4	—	3	
	{Kj. 2	2	—	—	—	1	1	1	—	(I den 4de Sag Edssag paa- stævnet.)
Stavanger . . .	{L. 13	12	1	1	—	2	10	1	9	
	{Kj. 7	7	—	3	—	2	1	2	1	

Søndre Bergenhus. L.	16	14	2	3	2	3	8	2	7	(I 1 Tilfælde Manden i udenrigsk Fart, hvorfor Edssagen af ham ikke har kunnet fremmes.)
Bergen B.	32	31	1	17	3	7	5	6	3	
Nordre Bergenhus L.	10	10	—	1	2	4	3	3	3	(I den 4de Sag Fristen ikke udløbet.)
Romsdal {L.	22	20	2	6	4	6	6	5 ⁵⁾	6	
{Kj.	9	8	1	2	—	—	7	—	6	
Søndre Trondhjem {L.	25	24	1	10	2	3	10	3	9	
{Kj.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nordre Trondhjem {L.	15	13	2	5	1	4	5	4	5	
{Kj.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nordland {L.	19	19	—	9	1	5	4	5	3	
{Kj.	5	5	—	1	1	2	1	1	1	
Tromsø {L.	10	10	—	1	1	5	6 ⁶⁾ 3	4	1	(I 1 Tilfælde er Fristen ikke udløbet for Edssagens Paa-stævning fra Faderens Side.)
{Kj.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Finmarken. {L.	9	9	—	3	1	5	—	3	—	
{Kj.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tils. Landdistrikter ⁷⁾	240	228	12	66	24	65	81	50	67	1 hævet, 3 uafgjorte.
— Købstæder . .	153	151	2	47	23	42	39	34	33	2 uafgjorte.
Hele Riget . .	393	379	14	113	47	107	120	84	100	1 hævet, 5 uafgjorte.

¹⁾ Paaankede Sager efter Domsudfaldet i Ankeinstansen.

²⁾ I et Tilfælde blev det efter fremkomne Oplysninger negtet Moderen at aflægge Eden.

³⁾ Deraf 1 Sag, der hjemvist til fornyet Behandling og paadømtes paanyt af Underretten.

⁴⁾ Indstævnte tog sin Udlæggelse tilbage og opgav en anden Fader.

⁵⁾ I 1 Tilfælde domfældtes Manden senere for Mened.

⁶⁾ I 1 Tilfælde Moderen af Citanten fritaget for Edsaflæggelse.

⁷⁾ Indbefattet Ladesteder.

Det statistiske Centralbureau har derhos bl. a. udgivet følgende Værker:
Statistique internationale. Navigation maritime. I, II, III, IV. Christiania 1876, 1881, 1887, 1892.

International Skibsfartsstatistik: Tabeller vedkommende Handelsflaaderne i Aarene 1850—1886. Kristiania 1887.

Tabeller vedkommende Skibsfartsbevægelsen 1872—1894 og Handelsflaaderne 1886—1896. Kristiania 1897.

Statistisk Aarbog for Kongeriget Norge. Senest udkommet: Seksogtyvende Aargang, 1906. Kristiania 1906. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)

Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau. Senest udkommet: Fireogtyvende Bind, 1906. Kristiania 1907. (*Journal du Bureau Central de Statistique.*)

Oversigt over Kongeriget Norges civile, geistlige og judicielle Inddeling. Afsluttet 16 Juni 1902. Kristiania 1902. Med 4 Tillæg.

Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889. Kristiania 1889. Med 6 Tillæg, omfattende Tiden fra 1 Juli 1889 til 31 December 1905.

Katalog over Det statistiske Centralbureaus Bibliothek, I. 1 Juli 1890. Kristiania 1906.

Angaaende andre statistiske Værker henvises til ovennævnte Fortegnelser.

Samtlige Værker er at erholde tilkjøbs hos H. Aschehoug & Co., Kristiania.

26 Juli 1907.